הארץ

1 ש"ח יום ד' כ"א בתשרי תשמ"ח, 14 באוקטובר 1987 VOL.68/20808 OCTOBER 14 1987

כולל מע"מ ובאילת 0.85 ש"ח

שים לב (ללבשלך)!

שידות חדשני למנויים העשוי להציל אותך בזמן שכל דקה קובעת.
התקשר מכל הארץ ובוא לפגישה בלי התחייבות.
טלפן עוד היום לשח"ל 03-330851
שח"ל

נחשף נסיון בריחה של 8 אסירים מסוכנים מכלא בגדה

3 מהם נשפטו למאסר־עולם בגין רצח תלמיד הישיבה הירושלמי אליהו עמדי והחייל אהרון אבידר ברמאללה ● בביקורת פתע נתגלה כי שתי מרצפות נעקרו ממקומן ותחתן הוחל בחפירה

מאת אורי ניר
סופר "הארץ"

סוהרים בכלא המרכזי של הגדה המערבית (ג'נייד) חשפו אתמול נסיון בריחה של שמונה אסירים ביטחוניים מסוכנים, שלושה מהם נשפטו למאסר־עולם בגין רצח ישראלים.

נסיון הבריחה נחשף במהלך ביקורת פתע שערך קצין ביטחון בכלא. הקצין וקבוצת סוהרים הבחינו בהתרגשות רבה בקרב אסירי אחד התאים באגף 3 בכלא. הם בדקו היטב את התא, ומצאו כי שתי מרצפות מתחת לאחת המיטות נעקרו ממקומן, והודבקו חזרה בדבק פלסטי. סביבן נמרח גבס לשם טישטוש עקירתן.

מפקד הכלא הכריז על מצב חירום, וכיתר את סביבותיו לשם מניעת בריחה. בבדיקה שנערכה בתא, נמצאה חפירה באורך של כ־40 ס"מ ובעומק של 20 ס"מ, ובתוכה שתי מצקות־מטבח ששימשו במיוחד בידי האסירים. וכן כמה שפופרות מכוניות שניים, שתוכנן החולף בצבע ובדבק פלסטי. חומרים אלה שימשו לטישטוש החפירה שביצעו האסירים. כפי הנראה, התכוונו להגיע לקיר הבטון החיצוני של הבנין, לפעור בו חור, ולנסות לצאת דרכו אל החצר החיצונית של הכלא.

שמונת האסירים, ביניהם שניים מרוצחיו של תלמיד הישיבה הירושלמי אליהו עמדי, ורוצחו של החייל אהרון אבידר ברמאללה לפני יותר משנתיים, הועברו לתאים כבודדים.

נציב שירות בתי הסוהר, גונדר דוד מימון, יבקר היום בכלא יו"ש, כדי להתרשם מנסיון הבריחה ולשבח את מפקד הכלא, סגן גונדר מופיד עכאס.

רבין נפגש עם יותר מ־100 אישים פלשתינאים מהגדה ופירט את עמדתו לגבי המו"מ

היערכות להסלמה באלימות בשטחים במהלך ביקור שולץ

רבין: מדי פעם יש לנו תופעות של טרור ובכוחנו להתגבר עליהן ● הרמטכ"ל: את האשה מרמאללה הרגו טבח, אפסנאי ומדריך של מג"ב שאינם מיומנים להתמודד עם סכנה של המון מתפרע ● האוניברסיטה האיסלמית ברצועה ואוניברסיטת בית־לחם נסגרו עד לסוף השבוע

מאת אורי ניר
סופר "הארץ"

הרגיעה היחסית שהיתה אתמול בכל הפרות הסדר בשטחים עלולה לגבור לקראת סוף השבוע, עם בואו של שר החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ לישראל. שר הביטחון, יצחק רבין, אמר אתמול, כי "לא מן הנמנע שחלק מהפרות הסדר קשורות לנסיונות מבחוץ ליצור אווירה של איסור, לרגל ביקורו של שולץ".

לדברי רבין "מדי פעם יש לנו תופעות של טרור ושל הפרת הסדר הציבורי, אך אני מאמין שבכוחנו להתגבר עליהן, ואכן נתגבר".

צה"ל והמשטרה מגבירים את היערכותם בגדה המערבית ובחבל עזה לקראת החג, מחשש של נסיונות התנכלות לתנועת המטיילים באיזורים אלה.

מימדי הפרות הסדר בגדה המערבית ובמזרח־ירושלים אמנם פחתו אתמול, אך עדיין נרשמו לאורך מקרים של ידויי אבנים והצתת צמיגים.

במזרח־ירושלים ובעיירה רמאללה ואל־בירה נמשכה שביתת המסחר הכללית זה היום השני ברציפות.

תהלוכה בביר זית

באוניברסיטת ביר־זית שליד רמאללה התקיימה תהלוכת מחאה של כמה מאות סטודנטים. הם קראו סיסמאות תמיכה באש"ף, והתנגדות לכיבוש הישראלי.

התלמידים לא יצאו את תחומי הקמפוס של האוניברסיטה, וכוחות צה"ל נמנעו מעימות עימם.

אוניברסיטת בית־לחם תיסגר לארבעה ימים בפקודת אלוף פיקוד המרכז, בגלל התפרעות הסטודנטים במבואות הקמפוס [illegible].

(סוף בעמוד 4)

א־שאווה: ירדן מודאגת מההתפתחויות בשטחים

ראש עיריית עזה לשעבר שב מרבת־עמון: האלימות עלולה להחריף לתוהו ובוהו

מאת סופר "הארץ" בשטחים

ראש עיריית עזה לשעבר, רשאד א־שאווה, ששב אתמול מביקור בירדן, אמר כי המשטר הירדני מודאג מן ההתפתחויות האחרונות בשטחים. בראיון ל"הארץ" אמר שאווה, כי אין לייחס את גל האלימות האחרון ברצועת עזה להתגברות כוחם של המוסלמים הקיצונים, אלא לתיסכול של האוכלוסיה במישור הפוליטי והכלכלי. לדבריו, בחלוף הזמן יחריפו גילויי האלימות בשטחים, משום שהכיבוש הולך ומגדיש את הסאה — כהגדרתו — ואם לא ייפתח במהרה התהליך המדיני, יגיעו הדברים לכלל תוהו ובוהו בשטחים.

בתשובה לשאלה על התרשמותו לגבי עמדת המלך חוסיין בדבר שאלת הוועידה הבינלאומית, אמר א־שאווה כי המלך אכן מאוכזב מאוד מעמדת המחנה הפוליטי בישראל בשאלת הוועידה הבינלאומית. א־שאווה אמר כי התרשם שהדברים שאמר חוסיין בעניין זה בנאומו בפרלמנט הירדני אכן משקפים את עמדתה הרשמית של ירדן ואת עמדתן של מדינות ערביות אחרות.

היום מדד ספטמבר; תחזית האוצר: 1 עד 1.2 אחוז

במשכורת הקרובה צפויה תוספת יוקר של כ־6 אחוז

מאת דן סגיר
סופר "הארץ"

היום בצהריים יתפרסם מדד המחירים לצרכן לחודש ספטמבר, וההערכה במשרד האוצר ששיעורו יהיה בין אחוז לאחוז ושתי עשיריות בקירוב.

בעקבות עליית המדד הנוכחי תשולם לשכירים במשק תוספת יוקר בגובה של כ־6% (השיעור המדויק יקבע על פי המדד המתפרסם) במשכורת אוקטובר, שתשולם ב־1 לנובמבר. מועד פירסומו של המדד הוקדם להיום, ה־14 בחודש, בשל החג.

תוספת היוקר, שתשולם החודש לשכירים, היא בהתאם להסכם בין הממשלה והמעסיקים להסתדרות, הקובע שבכל פעם שעליה מצטברת במדד תגיע ל־7%, יקבלו השכירים 70% משיעור ההתייקרות.

ראש הממשלה, שר החוץ, שר הקליטה ויו"ר הנהלת הסוכנות ימתינו ליד כבש המטוס

אידה נודל המגיעה מחר בערב: "אני סופרת את השעות לבואי"

תגיע בטיסה ישירה ממוסקווה, במטוסו הפרטי של ארמנד האמר ● הראשונה שתעלה למטוס תהיה אחותה, שלא התראתה עימה מאז 1972 ● אלפים יבואו לעצרת תחת כיפת השמים בנמל התעופה, שתערך בהשתתפות שצ'רנסקי, אדלשטיין, בריילובסקי ומנדלביץ' ● תיפגש עם בגין ושולץ ● משרד הקליטה שכר לה דירה בבנין בו מתגוררת אחותה, ברחובות

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

אידה נודל תגיע ארצה מחר בשעה שמונה בערב, בטיסה ישירה ממוסקווה, במטוסו הפרטי של המיליונר היהודי־אמריקאי, ארמנד האמר.

אמש היתה נודל נרגשת מאוד כששוחחה בטלפון ממוסקווה עם אחותה, אילנה פרידמן. השתיים לא התראו מאז עלייתה של פרידמן ארצה, ב־1972.

מבית ידידיה, משפחת רשנר, אמרה נודל: "אני סופרת את השעות לקראת בואי לישראל. אני מחכה בקוצר רוח לפגישה עם כל חברי, פעילי העליה שעלו ארצה".

נודל סיפרה כי פעילי עליה מתכוננים לערוך לה מסיבת פרידה, אולם עדיין לא נקבע היכן היא תתקיים. היא הגיבה בהתרגשות רבה כשסיפרו לה כי עומדים לערוך לה קבלת־פנים ממלכתית, שבה יטלו חלק ראש הממשלה, שר החוץ ונכבדים אחרים.

אידה נודל סיפרה כי השלימה את כל ההכנות לקראת יציאתה, וכל האישורים כבר מצויים בידיה. היא הביעה התרגשות מהחלטתו של

(סוף בעמוד 6)

אידה נודל

הערוץ השני ישדר כנראה את בואה של אידה נודל

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

הערוץ השני יסקר ויקרין, ככל הנראה, את בואה ארצה של אידה נודל במוצאי החג.

לאחר שערך בדיקה טכנית ומשפטית של אפשרויות הסיקור, פנה שר התקשורת, גד יעקבי, לבקש את הסכמתו של מנכ"ל רשות השידור, אורי פורת, להעברת האירוע בערוץ השני.

בניגוד למדיניות הקבועה של רשות השידור בעניין השידורים בערוץ השני, נענה הפעם פורת לפניה, באומרו כי "אין לרשות השידור כל סמכות מוסרית לא לאפשר את הסיקור, ואין לה מתנפל על האירוע".

הבית הלבן הודיע רשמית: רייגן ייפגש עם הרצוג ב־10 בנובמבר ועם שמיר ב־20 בנובמבר

שולץ מגיע ביום ו'; פקידי מימשל משתדלים להנמיך את רמת הציפיות

מקורות אמריקאיים באו"ם: נושא השלום אינו מרכזי; שולץ ידון בעיקר בעסקה עם סעודיה

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

מזכיר המדינה האמריקאי, ג'ורג' שולץ, ייפגש במהלך ביקורו בארץ עם משלחת של פלשתינאים מתונים מהשטחים. שולץ ביקש ביוזמתו לאפשר לו להיפגש עם משלחת של פלשתינאים, כדי לשמוע את עמדותיהם לגבי המשך תהליך השלום במזרח התיכון, הוועידה הבינלאומית ומו"מ עם ירדן.

עדיין לא ברור אם המשלחת תכלול רק אישים פלשתינאים פרו־ירדניים, או גם אישים המזוהים עם אש"ף.

שולץ יגיע לישראל מחרתיים בצהריים. הוא ישהה בישראל עד יום שני בבוקר (בשבת ייצא לביקור קצר בסעודיה). במהלך ביקורו ייפגש לשורה של שיחות עם ראש הממשלה יצחק שמיר ושר החוץ שמעון פרס. כן יוועד עם שר הביטחון יצחק רבין ועם אסירת ציון לשעבר, אידה נודל.

להנמיך רמת הציפיות

שלמה שמיר, סופר "הארץ" בניו־יורק, מוסר כי פקידי מימשל בכירים בוואשינגטון משתדלים להנמיך את רמת הציפיות מביקורו הקרוב של שולץ במזרח התיכון. בתידרוכים עם עיתונאים ובשיחות פרטיות מדגישים פקידים אלה כי שולץ נוסע לישראל, ירדן, מצרים וסעודיה "כדי להחליף דעות עם בנות בריתה של ארה"ב באזור".

מקורות אלה רומזים כי אין לצפות לכל תוצאה ממשית מהשיחות שינהל שולץ עם מנהיגי המדינות שבהן יבקר. "המזרח התיכון לא עלה בסולם העדיפויות של המימשל

(סוף בעמוד 5)

בגדד: טיל איראני נחת על בית־ספר

29 ילדים עיראקיים נהרגו ו־218 איש (מתוכם 196 ילדים) נפצעו אתמול, כאשר טיל פגע בבית ספר בבגדד. בצילום: עובד־הצלה עיראקי נושא גופתו של אחד הילדים שנהרגו בהפצצה. ראה דיווח בעמוד 5. (תצלום איי־פי)

טרם מסתמן פתרון בשביתה ברשות השידור; ערוץ 2 מרחיב שידוריו

העיתונאים פתחו במגעים עם אישי־ציבור במאמץ לסיים השביתה ● היום ייפגשו נציגיהם עם הממונה על יחסי עבודה ● ממחרתיים צפויים שיבושים גם בטלוויזיה החינוכית

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

ברשות השידור עדיין לא מסתמן פתרון שיביא לסיום השביתה ברשות השידור. בדיקות כלכליות שערכה ההנהלה בימים האחרונים, מלמדות כי על־מנת לשלם לכלל עובדי הטלוויזיה את התוספת שהעיתונאים דורשים, ולשמור על מסגרת התקציב — יהיה צורך לפטר כ־400–500 עובדים מהרדיו, הטלוויזיה והמינהלה.

היום תתקיים פגישה של נציגי האיגוד הארצי של העיתונאים והנהלת הרשות עם הממונה הראשי על יחסי עבודה, נחמן אורי. נציגי האיגוד ועיתונאי הרשות פתחו בשורה של מגעים עם פוליטיקאים ואישי־ציבור, בנסיון להסביר את

(סוף בעמוד 6)

ההסכם עם נהגי התברואה בת"א התפוצץ למרות שסוכם על תוספת של 30% לשכר

המחלוקת: תביעת העירייה שהנהלת אגף התברואה תהיה אחראית בלעדית לשיגרת העבודה

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל־אביב

המו"מ עם עובדי התברואה התפוצץ אתמול סמוך לחצות, למרות ההסכמה הנרחבת שהושגה שלשום בלילה בין הצדדים. נהגי התברואה שבאותו לשוב כבר אתמול אחרי הצהריים לעבודה הודיעו, כי מהבוקר יחזרו לעבוד לפי הספר, כלומר להמשיך בעיצומים.

אתמול לפנות בוקר בתום משא ומתן מרתוני בהשתתפות סמנכ"ל עיריית תל־אביב מאיר דורון, אריה ניצן יו"ר ארגון העובדים בעירייה וועד הנהגים התגבשה הצעת פשרה שאיפשרה את סיום השביתה והתחלת עבודות הניקיון כבר אמש. ברגע האחרון פרץ משבר סביב מלה אחת ועליה נסב עיקר המו"מ במשך יום אתמול.

מוקד אי־ההסכמה הוא סביב תביעתה של העירייה כי הנהלת אגף התברואה תהיה אחראית בלעדית לשיגרת העבודה. אירגון העובדים וועד הנהגים התנגדו למלה זו וכתוצאה מכך נוצר מבוי סתום.

שינויים מהותיים

על פי ההסכם שגובש בין הצדדים וסוכם אתמול בשעה שלוש לפנות בוקר תוכל העירייה לבצע שינויים מהותיים במערך התברואה בעיר. יוכנסו 500 "צפרדעים" (מיכלי קיבול לאשפה), הנהגים יקחו את כל סוגי האשפה שימצאו ברחוב (כיום יש משאית לכל סוג של אשפה) ויהיו אחראים לניקיון הרחוב בו הם עובדים. במקביל יזכו הנהגים לתוספת שכר של 30 אחוזים.

הנהלת העירייה מצידה הסכימה לרכך, ולו על הנייר, כמה מן הסעיפים. כך למשל צויין בנושא [illegible]

(סוף בעמוד 2)

עורך את העמוד: בועז שפירא

שוק ההון
מפנה בבורסה

מאת יהודה שרוני

מגמת ירידות השערים בשוק המניות נבלמה אתמול ובכל ענפי המסחר הופיעו ביקושים שספקו תוך עליות שערים חדות. עם זאת, מחזור המסחר במניות חופשיות ירד לשפל חדש, והסתכם ב־7 מיליון שקל.

קרא היום הארץ

עמ' 9
הסתיו הכלכלי — א.שוייצר
יזמים מקומיים — אודי ניר
בג"ץ נגד הכנסת — דן מרגלית
הקפות מסביב לגולם — יואב טוקר

עמ' 10

למה בדיוק מתכוון גורבצ'וב — ארתור הרצברג
חשיבותה של הצהרת בלפור — פרופ' ישעיהו פרידמן

עמ' 11

התורה והקמת של ד"ר ראובן הכט — רומן פריסטר
השלטון העצמי של האסירים הבטחוניים — ראובן שפירא
חגיגת ספרים בפרנקפורט — דניאל דגן
טוב שם טוב — ירח טל

עמ' 12
השותף הבאסקי — די צייט
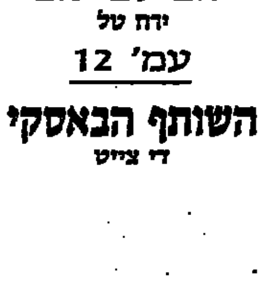
דאנג מול האתגר הטיבטי — ניוזוויק
עתונות חופשית ביוגוסלוויה — לה מונד

עמ' 13
בדין ובצדק — צבי הראל
העיקר הבריאות — עדנה ארידור

עמ' 16
שמחת תורה בתקופת הגאונים — הרב שלמה גורן

שרות הארץ

מזג האוויר

התחזית: בהיר עד מעונן חלקית, עם טמפרטורות רגילות.

הטמפרטורות:
- ירושלים: 16–26.
- תל־אביב: 19–28.
- חיפה: 20–29.
- באר־שבע: 16–29.

הגולן 14–28, צפת 14–26, טבריה 16–31, שומרון 16–29, נתב"ג 17–28, ירחו 19–33, אילת 20–34.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.6035	+0.0050
נוסעים	1.9059	+0.0060
שחור	1.7200	–

שער הסל

יציג	1.6819	+0.0025

בגליון זה 16 עמודים

אם אתה יודע לקרוא את המפה... תגיע לאזורי חן

בואו לראות - כבר מתחילים בפיתוח ובהקמת מועדון הספורט

הסתכל על המפה. אם אתה יודע לקרוא אותה נכון ודאי תגיע בעצמך למסקנה איפה כדאי לקנות היום דירה. זה לא מפתיע שהשכונה הטובה ביותר בישראל הולכת ומוקמת בימים אלה מצפון לשכונות הצפוניות של תל אביב.

"אזורי חן" הצפון החדש של תל אביב, נמצא במקום הטוב ביותר של גוש דן, ומי שמבין את הפוטנציאל הסמוך באזור כבר הזדרז להבטיח לעצמו מקום. בין רוכשי הדירות ב"אזורי חן" תוכל למצוא רבים מאלו שהשכילו גם בעבר לקרוא את המפה, וקנו דירה בצוכנית ל', בבלי, רמת אביב, או נווה אביבים.

בעוד כמה שנים, אולי כבר לא תוכל להרשות לעצמך לקנות דירה ב"אזורי חן", כי כמו בכל פרוייקט אחר שאזורים בנתה, מגדל דיזנגוף, מגדלי דוד, גני אפקה - גם כאן המחירים יכולים רק לעלות. בימים אלה החלו עבודות הפיתוח של השכונה, והן כוללות הקמת מרכז ספורט חדיש, בריכת שחיה, מגרשי טניס, סלילת כביש טבעת המקיף את השכונה ומעניק לה צביון מיוחד, רחובות הולנדיים מרוצפים, מגרשי משחקים, מדשאות, מרכז קניות מודרני.

קרא נכון את המפה והגיע ל"אזורי חן".
אנשי המכירות של אזורים מחכים לך במקום.

אזורים

משרד המכירות באתר פתוח לשרותכם: בימים א'-ה' בשעות 10.00-18.00, ביום ו' בשעות 10.00-13.00, ביום שבת בשעות 11.00-18.00, טלפונים באתר "אזורי חן": 03-425370/1, 425478, 424915.

משרדי מכירות ראשי, רח' דרויאנוב 5, תל־אביב (בית כלל בפסג) פתוח בימים א'-ה' 08.00-17.00 וביום ו' 08.00-12.00, טלפון: 03-5120388/9.

השכונה הטובה ביותר בישראל

אזורי חן

הצפון החדש של תל-אביב

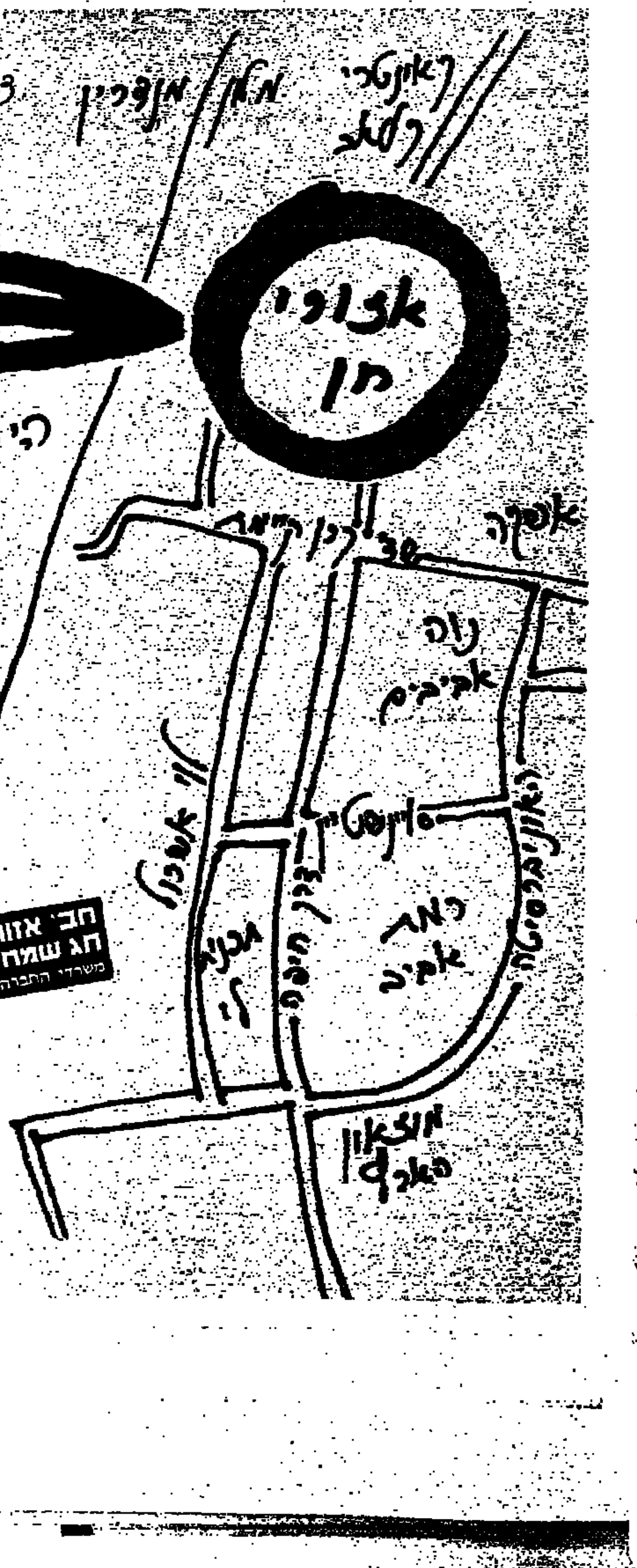

هكذا من الأصل

ראיתי שמעתי

מיליארדר בסוכה

המיליארדר האמריקאי אדגר ברונפמן, שוהה כבר ארבעה ימים בישראל ובין עיסוקיו השונים, הוא כאירח את ידידיו הרבים, ביניהם טדי קולק, בסוכה שהקימו תלמידי בית־הספר "בצלאל" במלון המלך דוד בירושלים.

הונו של ברונפמן, היושב בניו־יורק, והון אחיו צ'ארלס, היושב במונטריאול שבקנדה, נאמד בכ־3.6 מיליארדי דולר. להם 33 אחוזים במניות חברת המשקאות "סיגרם", ולרגל שהותו של אדגר ברונפמן במלון, דאגו למלא את כל הבארים שם במוצרי החברה.

ברונפמן הגיע לארץ במטוסו הפרטי, עם 12 מלווים, ביניהם בנו, והם אמורים לשוב הבוקר לארה"ב.

ברכות משמיר לשנסז

ראש הממשלה, יצחק שמיר, שיגר אמש מברק ברכה לראש ממשלת קוסטה ריקה, אוסקר אריאס שנסז, בעקבות פרסום ההודעה הרשמית על ההחלטה להעניק לו את פרס נובל לשלום. שמיר בירך על מאמצי השלום של קוסטה ריקה במרכז אמריקה והדגיש: "אני מאד שמח שנשיא מדינה ידידותית, שכולנו מעריכים ומעריצים, הוא הזוכה השנה בפרס נובל לשלום".

ג. אדם

יחסי ספרד־ישראל: התקרבות נוספת

היחסים בין ספרד לישראל עומדים לפני שלב התקרבות נוסף, עם חתימתו הצפויה של הסכם תיירות חדש בין שתי המדינות. שר התיירות של ספרד, אריאל קאבלירו, יגיע בסוף החודש לביקור בישראל כאורחו של עמיתו, שר התיירות אברהם שריר. בביקורו בארץ, יחתום השר האורח על הסכם תיירות בין שתי המדינות. זה יהיה הסכם כלכלי מעשי ראשון בין ספרד לישראל.

זוהר בלומנקרנץ

"ג'יימס בונד" רוצה לגלם את האדסון

"ג'יימס בונד" החדש, השחקן האנגלי תימותי דלטון, רוצה לגלם את דמותו של שחקן הקולנוע רוק האדסון, אחד מחללי האיידס הידועים ביותר. לדברי העתון הגרמני "בילד", נשא השחקן ונתן עם מי שהיתה תקופה קצרה אשתו של האדסון, המוכיחה סילים גייטס, שכבר הספיקה לכתוב את זכרונותיה.

גילוי בבריטניה: הדוכס מוינדזור רצה להיות נשיא

לפי ספר חדש העומד לצאת לאור בבריטניה, הציע הדוכס מוינדזור להיות נשיא "הרפובליקה האנגלית", אם תעבור המלוכה מן העולם בבריטניה. הדוכס ויתר על כס המלכות של בריטניה למען אהובתו האמריקאית וואליס סימפסון.

הדוכס מוינדזור — השגריר מנע פרסום

הצעה זו מתועדת בספרו של ספוריק האוזארת, "ג'ורג' ה שישי", שיפורסם בסוף החודש בלונדון. לפי האוזארת, אמר הדוכס לכתב ה"דיילי הראלד" בפאריס, בשנת 1937, כי הוא מוכן להיות נשיא, אם ממשלה סוציאליסטית תדיח את המונארכיה. שגריר בריטניה בפאריס באותם ימים, הצליח למנוע את פרסום הראיון.

שירות הניו יורק טיימס

איזהו נשיא טוב?

"אלה זמנים משוגעים". אומר הסופר־מחזאי־תסריטאי־פוליטיקאי גור וידאל, ערב הצגת הבכורה המחודשת של מחזהו הישן (1960) "האיש הטוב ביותר". "בסיכומו של דבר, אין לנו שום מדיניות ואין לנו שום מפלגה. במקום להתמקד בנושאים עצמם, אנחנו מתמקדים בחייהם הפרטיים של המועמדים".

וידאל אינו מייחס שום חשיבות לעובדה שציבור הבוחרים האמריקאי אינו מתמצא במבוך הבעיות הפוליטיות ומעדיף לשגר לבית הלבן "גבר בעל אופי" שידאג לעניינים. הוא סבור כי בחירת נשיא על סמך אופיו המשוער, ולא על סמך יכולתו, אינו אלא פרודוקס. "הציבור חונך להאמין כי אם יבחר באיש נחמד הכל כבר יסתדר," הוא אומר. "אבל כל הסיכויים הם שהאיש הנחמד לא יהיה נשיא טוב."

בני לנדאו
לוס אנג'לס

בעריכת עירית רוזנבלום

---

89 מדינות הצביעו בעד האמנה לישראל; 39 מדינות התנגדו; 10 נמנעו ו־21 מדינות נעדרו

אכזבה במשלחת ישראל באו"ם: בריה"מ תמכה בהצעה שלא לאשר האמנת ישראל

נתניהו: התאכזבנו אך לא הופתענו ● נציגי ירדן, הונגריה, פולין ובולגריה נעדרו מהאולם ● אתיופיה, בורונדי, רוואנדה ומלטה תמכו בישראל ● סין וצ'כוסלובקיה נמנעו

מאת שלמה שמיר
סופר "הארץ" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל"הארץ"). תמיכת בריה"מ בהצעת הגוש הערבי שלא לאשר את כתב האמנה של ישראל, עוררה אכזבה במשלחת ישראל ותמיהה בקרב משקיפים במרכז האו"ם. עד לרגע האחרון לפני ההצבעה נמשכו מגעים קדחתניים עם נציגים סובייטיים ונעשו מאמצים לשכנע אותם לשקול מחדש את הצבעתם.

"התאכזבנו, אבל לא הופתענו מן ההצבעה הסובייטית", אמר שגריר ישראל באו"ם בנימין נתניהו לסופר "הארץ". השגריר הוסיף כי ההצבעה הסובייטית מוכיחה על סתירה פנימית: מצד אחד הסובייטים קוראים לכינוס ועידה בינלאומית בחסות האו"ם מצד שני תומכים בסילוקה של ישראל מהארגון הבינלאומי. "העמדה הסובייטית מעוררת שאלות לגבי הרצינות של הכוונות שלהם כלפי היוזמה שלהם למלא תפקיד של מתווך של רצון טוב בתהליך השלום", אמר נתניהו.

89 מול 39 ו־21 נעדרים

89 מדינות הצביעו בעד התיקון הנוהלי שהגישה פינלנד לפיו יש לדחות את ההצבעה על ההצעה הערבית שלא לאשר את כתב האמנה לישראל ו־39 מדינות תמכו בהצעה הערבית, 10 נמנעו ו־21 מדינות נעדרו מהאולם בעת ההצבעה.

הפתעה עוררה התנהגות ירדן שהיתה בין השושביניות של ההצעה הערבית אך נציג ירדן לא השתתף בהצבעה. שינוי לטובה מבחינת ישראל חל באופן הצבעתן של אתיופיה, בורונדי, רוואנדה ומלטה שבשנים קודמות תמכו בערבים והשנה הצביעו נגד היוזמה הערבית. סין העממית וצ'כוסלובקיה היו בין הנמנעות. נציגי הונגריה, פולין ובולגריה נעדרו מהאולם. מקורות במשלחת הישראלית ציינו כי זו השנה הרביעית ברציפות שההצבעה על כתבי האמנה — שהיא מדד למעמדה של ישראל בארגון — מראה שיפור לטובת ישראל והפכה לברומטר לחולשת המחנה האנטי־ישראלי באו"ם.

משקיפים במרכז האו"ם הביעו תמיהה על תמיכת בריה"מ ביוזמה הערבית, לאחר פירסום מאמר של גורבאצ'וב הדוגל בחיזוק מעמדו של האו"ם והרחבת סמכויותיו של הארגון הבינלאומי.

אורח אצל שולץ: אליאס פרייג'

שלושה ימים לפני בואו לישראל, נפגש אתמול מזכיר המדינה האמריקאי ג'ורג' שולץ עם ראש עיריית בית לחם אליאס פרייג' בוואשינגטון. (תצלום איפי)

אלמוני תקף בת 12 בחצר ביתה בבני ברק — ונמלט

הגיח מאחוריה כשיצאה מחדר האשפה, תפס בחולצתה ושרט אותה בירכה ובכתפה סמוך לצוואר במכשיר חד ● המשטרה חוקרת

מאת ראובן שפירא
לעניינים ערביים

משטרת מרחב דן מנהלת מאז אתמול אחרי הצהריים חקירה מקיפה כדי ללכוד אלמוני שלפי תלונת ילדה מבני ברק תקף אותה ודקר אותה באופן קל ליד ביתה ברחוב התנאים בבני ברק. בעקבות תלונת הילדה ערכה המשטרה חיפושים וסריקות בסביבת הבית בבני ברק ועצרה לחקירה שני צעירים ערבים. שני העצורים שוחררו לאחר חקירה.

הילדה בת ה־12 היתה לבד בבית. היא ירדה בשעה 1.00 בצהריים לזרוק אשפה בחדר האשפה של הבנין שבו היא מתגוררת. על פי תלונתה, כאשר יצאה מחדר האשפה, הגיח לפתע מאחוריה אלמוני שארב לה, תפס בחולצתה ושרט אותה בירכה ובכתפה, סמוך לצוואר במכשיר חד. הילדה התחילה לצעוק לעזרה ואז נמלט האלמוני. איש לא שמע את צעקותיה.

הילדה המבוהלת עלתה חזרה הביתה והמתינה לבוא אמה. כאשר הגיעה האם היא ספרה לה בבכי על התקיפה. האם לקחה את הילדה, להגיש תלונה במשטרה ואחר כך היא העבירה לקבלת טיפול רפואי בבית החולים בילינסון, שם התברר כי היא נשרטה באופן קל ביותר. היא מסרה לחוקרי המשטרה תאור של התוקף, שהיה, לדבריה, בעל פנים כהות. בשלב זה לא ברור הרקע לתקיפת הילדה והחקירה נמשכת בכיוונים שונים, בין השאר בודקים אפשרות שמדובר בתקיפה על רקע חבלני עויין, אם כי אין מוציאים מכלל אפשרות שמדובר בפעילות של סוטה מין.

עד כה עדיין לא הצליחה המשטרה ללכוד את שני הערבים שדקרו לפני כשבועיים את שני הנערים מרמת השרון בעת שטיילו בשדות ליד הרצליה.

רגיעה יחסית בהתנגשויות בין "אמל" לאש"ף בצידון

לאחר שלושה ימים של קרבות וחילופי אש ארטילרית צפויה היום פגישה בין הצדדים בביירות, בבית ראש פלג הבעת' עאסם קאנסו

מאת סופר "הארץ"

רגיעה יחסית שררה אתמול בהתנגשויות בין אנשי "אמל" וארגוני אש"ף באיזור צידון לאחר שלושה ימים של קרבות וחילופי אש ארטילרית. הרגיעה באה על רקע הפגישה הצפויה היום בין נציגי שני הצדדים בביירות בביתו של ראש פלג הבעת' בלבנון עאסם קאנסו. שני הצדדים ינסו לדון שוב בדרכי ביצוע ההסכם שהושג ב־11 בחודש שעבר במטרה לסיים את "מלחמת המחנות".

הדובר של תנועת "אמל" אמר אתמול, כי לא ניתן יהיה ליישם את ההסכם ולהסיר את הכיתור של אנשיו של מחנות אש"ף בביירות ובצור, כל עוד לא יפנו הפלשתינים מהכפרים הלבנונים שהם כבשו מזרחית לצידון.

ההסכם קובע את נסיגתם של אנשי אש"ף חזרה למחנות, אולם נציגי המחבלים תובעים קודם הסרת הכיתור מעל למחנותיהם ורק לאחר מכן יהיו מוכנים לבצע את הנסיגה.

בעבר החל ביישום הסכם דומה בועיד אפפן וכי לאחר שאנשי "אמל" הסירו את הכיתור מעל למחנות בצידון חזרו בהם אנשי אש"ף מביצוע הנסיגה.

6 המחבלים שברחו במאי ביצעו פעולות חבלניות ומעשי רצח

נתפסו ערבים רבים ברצועה שסייעו להם להסתתר ולבצע את הרציחות

מאת דן סגיר
סופר "הארץ"

ששת המחבלים שברחו מכלא עזה בחודש מאי השנה, ביצעו מאז בריחתם כמה פעולות חבלניות עויינות, שכללו מקרי רצח שהיו בעיר בחודשים האחרונים.

הרמטכ"ל, רב־אלוף דן שומרון, שמסר על כך אתמול הזכיר כי שלושה מהמחבלים חוסלו באחרונה בשתי תקריות, על־ידי צה"ל וכוחות הביטחון. המחבל השישי נתפס זמן קצר לאחר הבריחה, ולא הספיק להשתתף בפעולות פיגוע רצחניות.

לדברי הרמטכ"ל, במקביל לחיסול החוליות האחרונות ברצועה, נתפסו ערבים רבים ברצועה ששיתפו איתם פעולה, וסייעו להם להסתתר ולבצע את הרציחות. שומרון סייר בבסיס אימונים של מפקדת כוחות היבשה בדרום הארץ.

ערך את העמוד: בועז שפירא

אמש בפסטיוואל יפו / אורנה לנגר

החייט, הדוכס והממחטה

שלישיית המספור הישראלית: אלכסנדר וולקוב, מנחם ברויאר ומרצ'ל ברגמן בבגינת הווריאציות לחייט קקדו אופוס 121 א', שלישיה בסול מז'ור אופוס 1 מס' 2, ושלישיה בסי במול מז'ור אופוס 97 "הארכידוכס".

מי שהצטייד בממחטה כדי לנגב את הדמעות לאחר האזנה לחלק הרומנטי מתוך שלישיית הארכידוכס, מצא שזו היתה מיותרת: השלישיה הישראלית העניקה לקהל חוויה של יופי פיוטי קלאסי טהור, ללא כל גלישה לשמאלץ או מתקתקות רומנטית מיותרת. רמת המודעות הגבוהה והאיפוק שבטוב־טעם שהיו משותפים לכולם — החל מהצ'לן המעולה מרצ'ל ברגמן, וכלה בפסנתרן, שניסה להפיק מפסנתר האמה המתכתי צליל מעודן ולירי, כמעט יבש. להוציא קטעי הפורטה, שבהם גבוד מגבלותיו של הפסנתר על הפיוטיות החושבת של הפסנתרן, היה זה ביצוע שלא נעדרו ממנו כל גוני־הגוונים הכהים של הרומנטיקה הגרמנית הקלאסית, כשהם מצויירים במכחול מעודן. יפים היו בעיקר רגעי הפיאנו, שאליהם הצליחה השלישיה לרדת בתאום מושלם.

התמור, ברק ותן וויבאר לא נעדרו אף הם בעיקר בבגינת הווריאציות על החייט קקדו. ביצוע נטול כל הצטעצעויות, חייטים, דוכסים וממחטות, אלא בטהבון מוכר, תמציתי ומוטעם, שכר בפשטות מלודית קסומה. ללא רגע מת.

אולם הקטן והדחוס של כנסיית עמנואל. אין כל הלל אקוסטי הולם לעוגב הגדול המהדרני שבמקום, ולפיכך חלק מצלילי החלילים הגבוהים נשמעו צווחניים, וכשאליזבת רולוף העפילה לגבהי הפורטה, שאמור היה להיות מפואר בסוף הפאסקאליה בדו מינור, היה זה פורטה כה רועם ומחריש אוזניים בחלל הכנסייה הצר מהכיל, שבאוזן נשמע כבומר המטיף מסר של "חזק יותר. רועם יותר. צודק יותר". לא היה כל שמץ של חמימות באורקית או מסתורין המאפיינים בעיקר את הקוראל פרלודים של באך. קשה לומר שבמקומם באו יראת הרוממות מפני נשגבותו של הבורא.

היובש הדידקטי המקצועי של רולוף לא תרם הרבה לצליל, שנשמע לעתים קצת חלול, והטמפי המודדים לא יצרו תחושת רצף לקראת התעלות. אפילו בטוקטה ופוגה ברה מינור, שהם עושר מופלא של מעשה מרכבה באכי גאוני, שמענו וירטואוזיות מהמכת ובפיסוק נקי ומדוייק, אך ללא כל נשמה באכית יתרה.

שיחת היום / ירח טל

הזוכה בפרס נובל לשלום, נשיא קוסטה ריקה, אוסקר אריאס סנשז (באמצע) ורעייתו (משמאל) מתקבלים בחיבוקים על ידי חברי ממשלתם, לאחר שנודע על הזכיה. (תצלום איפי)

עם: ד"ר אדי קאופמן, מנהל מכון טרומן באוניברסיטה העברית, מומחה לאמריקה הלטינית
על: הענקת פרס נובל לשלום לנשיא קוסטה ריקה, אוסקר אריאס סנשז

הפרס לא יסיים מלחמה אך יקדם תהליך השלום

על מה ולמה זכה נשיא קוסטה ריקה בפרס נובל לשלום?

משום שהוא נקט יוזמת שלום מעשית, שנועדה לפתור את הסכסוכים המשושכים באמריקה המרכזית. תוכניתו כוללת לוח זמנים להפסקת אש, ניהול מו"מ ויישום תהליכים דמוקרטיים במדינות המסוכסכות: ניקרגואה, גואטמלה, הונדורס וסלוואדור. לפני כחודש התכנסו ביוזמתו נשיאי מדינות מרכז אמריקה לדון בתוכניתו.

לא היה עדיף להמתין לראות אם היוזמה אכן תישא פרי?

יוזמה זו בושלה כבר בנובמבר שעבר. התיזמון של הענקת הפרס הוא אידיאלי לדעתי, כי הוא יכול לתת את הדחיפה להשלמת כל המהלך בהצלחה.

יוזמת השלום של סאנשז אינה הראשונה באזור, האם יש לה סיכוי טוב יותר?

יוזמת הקונטאדורה — נשיאי פאנמה, קולומביה ונצואלה — נכשלה, משום שהיתה של מדינות מחוץ לאזור, ואינן מעורבות בסכסוך. אריאס עומד בראש מדינה שהיא חלק בלתי־נפרד באמריקה המרכזית, ועם זאת נתפשת כניטרלית לגבי הסכסוכים הקיימים באזור. אגב, ב־1982 הציע אירגון "בני ברית" להעניק את פרס נובל לשלום לקוסטה ריקה — כהוקרה על היותה מדינה דמוקרטית למופת, שביטלה את צבאה, והיתה הראשונה לבטל את עונש המוות לפני יותר ממאה שנה, ובכך הפכה למודל הראוי לחיקוי באמריקה המרכזית. קוסטה ריקה היא המדינה הדמוקרטית היחידה באזור, ולמרות שביטלה את צבאה, היא סובלת מהמלחמות המתנהלות באזור, שכן פליטים מנהלים מאדמתה מאבק בסנדיניסטים בניקאראגואה.

מכלל המועמדים שהוצעו לפרס נובל לשלום, אריאס הוא הבחירה המוצלחת ביותר?

בוודאי הרבה יותר מוצלחת מאשר לבחור מועמד כמאנגו. מועמד רציני היה נלסון מאנדלה. אך מה לדעתי הכשילה אותו תמיכתו באלימות.

אם להסתמך לפחות על אחד מחתני פרס נובל לשלום בעבר: מנחם בגין — הנסיון מלמד שחתן הפרס יכול, זמן קצר לאחר הכתרתו, להוביל את ארצו למלחמה.

לדעתי הפרס שניתן לבגין וסאדאת, תרם מידית לקידום השלום בשתי המדינות. אך במקום בעיה זו צצה אחרת — מלחמת לבנון. זה גם יכול לקרות באמריקה המרכזית.

בסקירה לאחור האם פרס נובל תרם לדעתך לקידום השלום בעולם?

אף מלחמה לא תסתיים בגלל הסיכוי לקבל פרס נובל, אבל תהליכים מסויימים לקידום השלום אפשר לזרז על־ידי הענקת הפרס.

אמש בפסטיוואל חיפה / גידי אורשר

שלושה ימים וסרט

החגיגה נגמרה, מורידים את המסכים, סוגרים את המכונות החדשות שהובאו במיוחד. מקפלים את הסרטים לקופסאות וחוזרים הביתה. שלושה ימים ועוד חצי, מאה ארבעים הקרנות משישים סרטים. המארגנים אומרים שהיו יותר מארבעים אלף צופים. לא ספרנו אבל היו הרבה. מספיק כדי להוסיף עוד חצי יום של הקרנות. מה ראינו?

סרטים יפניים ובהם הטוב שבפסטיוואל כולו — "מוות בטוקיסקי", סרטו של יושישיגה מורישה; "קדימה צבא האלוהים" של קאוואו הארה — מסע נקמה פרטי שעורך יפני באלה שהרגו את אנשי מחלקתו בסוף מלחמת העולם השניה — סרט תיעודי קשה, ארוך ומפורט; "ההבטחה" של יושישוגה אשידה, על זקנים המבקשים למות בכבוד; "ראשת מס" של יוזו איטאמי — מבט מודיע על העלמות מס ונסיון למנוע אותן.

סרטים הונגריים שיש בהם, אולי במפתיע, לא מעט עוקץ של ביקורת על משטר ואורחיו: "את אבי והמהפכה" של פטר גארדוש, חיוך ציני על הימים של 1956 שהביאו את הרוסים לבודפשט; "סיפור אגדה הונגרי" — נסיון להפשטה של ביקורת על בירוקרטיה; ו"נערות יפות" — מחקר תיעודי על נסיון ראשון לתחרות מלכת יופי שהסתיימה במרגריה.

סרטים יווניים, ובראשם סרטו של הבמאי תיאו אנגלופולוס "מגדל הדבורים" — סרט בסגנון שונה מעט מהרגיל, מודרני תמיד מעט יותר. סרטים איטלקיים ובראשם סרט ההפתעה של הפסטיוואל, שהוקרן אמש: "בוקר טוב באבילוניה", סרטם של האחים טאביאני, המביא אותם לאמריקה ולקולנוע בראשיתו. סרטים שווייצריים ואוסטריים — איומים ותובבניים ברובם — משהו שבהחלט לא כדאי לכתוב עליו, לא הביתה ולא לכל מקום אחר. זאת הטעות החמורה ביותר של הפסטיוואל השנה.

אבל הנחמה היא פרסטון סטורג'ס, רטרוספקטיווה נהדרת, כל סרט פנינה של בימאי אמריקאי ותיק ומוכה, שמסרטיו אלה נוכל לראות גם בסינמטקים שלנו. הובה.

זה היה אמש ובשלושה אמשים נוספים בפסטיוואל חיפה. חגיגת קולנוע שהטוב שבה הוא הכמות: אפשר להיכנס, לצאת ולבחור, וגם למצוא. טוב לכל נפש אוהבת קולנוע.

נגמר פסטיוואל תשמ"ח, להתראות בשנה הבאה. אם יחליטו בעירייה.

אמש בפסטיוואל עכו / מיכאל הנדלזלץ

התמודדות עם שליטת עם בעם

הפסטיוואל השמיני לתיאטרון אחר בעכו הסתיים אתמול סמוך לחצות בטקס, שבו קראה פרופ' אליס שלוי, יו"ר ועדת השופטים, את נימוקי הועדה (שבה היו חברים גם סלוחה נקארה וד"ר יצחק ורדה).

בפרס הראשון על־שם לאה פורת ז"ל זכתה ההצגה "אלמנות", על־פי ספרו של אריאל דורפמן, בעיבודו ובבימויו של גדי ענבר. השופטים שיבחו את העובדה שההצגה אינה עוסקת ישירות במציאות, ומעלה בצורה תיאטרלית מעניינת את בעיית הצורך האנושי בהודאה, את תוצאותיה של רודנות, ויכולתה של קבוצת נשים להיאבק ברודנות ולהישרד. השופטים שיבחו את כל מרכיבי ההצגה, והדגישו שציון מיוחד למי מבין השחקנים בה יעשה עוול לאחרים.

השופטים העניקו ציון לשבח להצגה "או כמות" מאת אבישי מילשטיין, בעיבודה ובבימויה של שוש רייזמן, שזו לה עבודת בימוי ראשונה. הם ציינו במיוחד את השילוב הבלתי־רגיל של המוסיקה והבימוי בעבודתה של רייזמן, את ניצול החלל, ואת הפעלת השחקנים המצויינת ושילוב כל האפקטים לכדי הפקה מעניינת ומקורית.

השחקנית הבולטת היתה לדעת השופטים ג'ולי גולדשטיין (בתפקיד הראשי ב"זונה ציונית"), השחקן הבולט — יונתן צ'רצ'י, על משחקו בהצגה "ביקורת הצות". השופטים ציינו שהצגה זו, שנכתבה ובוימה על־ידי סיני פתר, היא התמודדות אמיתית עם נושא אקטואלי של השחתת הגורמת השליטה בעם אחר. כן ציינו השופטים את עבודת הצות המעולה של הצגת "עוזתים" שאף היא עסקה בנושא זה.

ג'ודי קופרמן צויינה לשבח על התאורה להצגות "עוזתים" ו"ריש בטיוח", תמרה מוסל על התאורה ל"רק הכוכבים היו קרובים כל־כך" ורינה שחם על התנועה בהצגה זו.

הפסטיוואל הנוכחי עמד גם בסימן הפגנות של אנשי הליכוד בעכו, שמחו נגד שלוש הצגות בתחרות, על־סמך שמן בלבד, מבלי לטרוח לראותן. וכן נגד הופעת תיאטרון "אל חקוואתי" במזרח־ירושלים כהצגה אורחת באודיטוריום. למרות פרובוקציות לא גלש הפסטיוואל לאלימות, אך המתח ניכר בין אנשי ההנהלה וחלק מהאמנים, ונוכחות המשטרה ומשמר הגבול היתה מוגברת מאד, בעיקר בהצגת "אל חקוואתי" שלמרות נסיונות חוזרים ונשנים למנוע אותה ולהפסיקה, הסתיימה כסדרה, והיתה אחת ההצגות המעטות שהצליחו לשלב גם קהל ערבי באירוע.

ספק אם הנוער על המרכזאות של אולמות האבירים הרגיש במתח הזה, או שהיה לו איכפת ממנו. בהפנינג ההמוני הזה, הפסיקה מסגרת התחרות להיות עיקר האירוע, לא מבחינת האיכות ולא מבחינת העניין.

שחקני ההצגות שבתחרות הגישו למנכ"ל משרד החינוך, שמשון שושני, עצומה המוחה על התנאים הבלתי־אפשריים של עבודתם במקום, ללא תנאים מינימליים ואף ללא תגבול הולם. הקהל, שנאלץ לשבת באולמות מחניקים ולא מאווררים (ולהוציא אילם אהה) יכול רק להצטרף אליהם לעצומה זו.

ראש עיריית עכו, אלי דה קסטרו וראש מינהל התרבות במשרד החינוך, אבנר שלה, דיברו בטקס הפתיחה של הפסטיוואל על הצורך להפריד בין אמנות לפוליטיקה. ספק אם אנשי התיאטרון, כמו גם הפוליטיקאים הלאומיים באבת רצים ומסוגלים לקיים את ההפרדה הזו.

יבי מקרונים משליקה

תמיד ראיתי אותו שותק
קלסתר פניו הנחוש
הרצין תכופות
הוא היה קורא בעתון
ונד בראשו
פני העתון יסרו עולמו
והוא תמיד שתק

אזאה קו-גורת

המעולל תשל

אל על

	מקס' מינימום	מקס' מקסי'		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	10	14	גשם	5	13
אתונה	18	22	ממטרים	16	23
בוקארשט	10	16	גשם	—	—
בריסל	9	14	גשם	7	15
וינה	9	14	גשם	4	14
ז'נבה	9	15	גשם	5	11
לונדון	9	15	מעונן	9	15
ליסבון	14	19	מעונן	3	20
מדריד	11	19	ממטרים	5	16
ניו־יורק	4	13	בהיר	6	11
פאריס	10	14	גשם	10	15
פרנקפורט	9	14	גשם	6	9
ציריך	8	15	מעונן	—	—
קהיר	21	29	בהיר	18	29
קופנהאגן	8	13	גשם	8	15
רומא	15	22	מע"ח	14	22
שטוקהולם	8	13	מעונן	10	13

ELAL

זכו בפיס

בהגרלת דבפיס של מפעל הפיס מס' 42/87 שהתקיימה ביום 13/10/87 זכו הכרטיסים הבאים:

בוילה + וולוו זכה המספר 654486.

בסך 10,000.00 ש"ח זכו המספרים: 110154; 156414; 208299; 372598; 402261; 482979; 614071; 641364.

בסך 1,000.00 ש"ח זכו המספרים:

081059;	087139;	119553;
121410;	127336;	183533;
209708;	221020;	212883;
216793;	226828;	239525;
249427;	250594;	250923;
252771;	264565;	267837;
284298;	285468;	287077;
294340;	307228;	358914;
364705;	366172;	371911;
381871;	387211;	407100;
410735;	419544;	428571;
472175;	477215;	477376;
482818;	482943;	508863;
516676;	519948;	526876;
537453;	551550;	575526;
593544;	607972;	629517;
651426;	681380;	710044;
712197;	731264;	744117;
783267;	790930;	802886;
813847;	824941;	829745;
862310;	870428;	881039;
888838.		

בסך 200.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 0402; 3494; 8865; 9216.

בסך 100.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 639; 834.

בסך 25.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 129; 298; 612; 711.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 3; 8; 9 זכו בסך של 2.50 ש"ח.

תל־אביב

(סוף מעמוד 1)

במחלוקת, כי הנהלת האגף תהיה אחראית לשיגרת העבודה באגף תוך השמטת כל תוכנו של סעיף זה שהכעיס את ועד הנהגים. כן ויתרה העירייה בעניין קיום הבירורים עם נהגים שיהיו כלפיהם תלונות וסוכם כי המצב הקיים ישאר ולא יקבע בורר מטעם הפקידות הבכירה.

על פי הערכות בעיריית תל־אביב יצליחו עובדי התברואה — אם ישובו לעבודה מלאה הבוקר — להתגבר על ערימות האשפה בעיר תוך חמישה ימים.

ברחובות רבים בעיר נוצרו אתמול קשיי תנועה עקב עבודות הניקיון שהתחדשו והבוקר הכל פנו כ־800 טון אשפה.

עתידית

מערכת בנק המזרחי לעסקות עתידיות - שקל/דולר יציג.

שערים שנקבעו ביום 13.10.87

שער יציג ליום 13.10.87 — 1.6035

שערי ביצוע-תכנית 'דצמברי' 31.12.87	קניה	1.650
	מכירה	1.644
שערי ביצוע-תכנית 'מרץ' 31.3.88	קניה	1.710
	מכירה	1.704

בנק המזרחי

פרס העבודה של ההסתדרות ע"ש נמיר

הארכת המועד להגשת מועמדים

בהתחשב בפניות שונות הוחלט להאריך המועד האחרון להגשת מועמדים לפרס ולקובעו ליום

10.11.87

מועצות פועלים, איגודים מקצועיים, מוסדות ומפעלים ארציים מתבקשים להעביר לועדת הפרס, בהקדם האפשרי, את ההמלצות שהגיעו אליהם עד כה. המועד שלהן הוא סופי ולא תתקבלנה כל פניות לאחר מכן.

עוזי בלוך
יו"ר ועדת פרס העבודה

חתן פרס נובל לשלום 87 — נשיא קוסטה ריקה, אריאס

מאת אליהו זהבי
סופר "הארץ" בסקנדינביה

קופנהאגן (מיוחד ל"הארץ"). נשיא קוסטה ריקה, אוסקר אריאס סנצ'ז, הוא חתן פרס נובל לשלום לשנת 1987.

עשרות עיתונאים וצלמים המתינו בדריכות בבניין ועדת נובל באוסלו לשעה 11, שבה אמור היה לצאת יו"ר הוועדה, אגיל ארוויק, ולהכריז מיהו חתן פרס נובל. השנה הצליחה הוועדה להפתיע את כל העיתונאים והמנחשים המקצועיים: שמו של נשיא קוסטה ריקה לא הוזכר אף לא בעיתון אחד.

החלטת הוועדה זכתה מיד לקולות הסכמה: "הוועדה קלעה למטרה. אריאס הוא מדינאי שתרם מעשית לקידום השלום", היתה התגובה ברחובות אוסלו.

בנימוקי הוועדה צויין אריאס כ"אדריכל ראשי בהשגת שלום ויציבות בין מדינות מרכז אמריקה". אריאס (46), משפטן שנבחר אשתקד לנשיאות קוסטה ריקה, הצליח להחתים באוגוסט האחרון את חמשת הנשיאים במדינות מרכז אמריקה על תוכנית שלום בין מדינות מסוכסכות.

יו"ר ועדת נובל נשאל אם אין בהחלטת הוועדה משום התערבות בבעיות פוליטיות אקטואליות, והשיב כי הוועדה אינה יכולה להתעלם מנושאים פוליטיים.

אריאס הוא מנהיג המפלגה הליברלית המסונפת לאינטרנציונאל הסוציאליסטי. קוסטה ריקה היא מדינה ללא צבא. הענקת פרס נובל לאוסקר אריאס תגביר בצורה משמעותית את יוקרתו של הנשיא ואת סיכויי השלום בין ניקרגואה בין המשטר הסאנדיניסטי ומורדי הקונטראס.

המועמדים שצופו כי יזכו

משקיפים באוסלו מנו כבר טרם מועמדים בעלי הסיכויים הטובים ביותר לזכיה בפרס נובל לשלום הם נשיאת הפיליפינים קוראזון אקינו, המנהיג השחור הכלוא בדרום־אפריקה, נלסון מנדלה, או אירגון הבריאות העולמי.

אוסקר אריאס סאנשז: מנהיג לטינו־אמריקאי מטיפוס חדש

מאת יואב קרני
מיוחד ל"הארץ"

אריאס שייך לדור חדש של פוליטיקאים לטינו־אמריקאיים: הוא צעיר, הוא מלוטש, הוא מדבר היטב אנגלית, הוא למד בבית הספר לכלכלה של אוניברסיטת לונדון, הוא מנסה להוציא את היבשת מחסותם ההיסטורית של אוטוקראטים ושל פטריארכים פוליטיים.

הוא נבחר כנשיא בפברואר 1986 בניגוד לכל התחזיות. בתחילה האמינו רק מעטים שהוא יזכה במועמדות מפלגתו, "תנועת השחרור הלאומי", שהיא מפלגת מרכז־שמאל מתונה, החברה באינטרנציונאל הסוציאליסטי יחד עם מפלגת העבודה. נצחונו הדהים בבחירות יוחס במידה רבה להתעקשותו בזכות מאמץ שלום באמריקה המרכזית.

בקוסטה ריקה, הגדולה בערך פי שלושה מישראל, חיים כשלושה מיליון בני אדם. היא המדינה היחידה בכל יבשת אמריקה, שהוציאה את הצבא אל מחוץ לחוק, ב־1948. במידה רבה בזכות המהלך הזה היא הצליחה לקיים מאותה שנה משטר דמוקרטי למופת, שבו מתחלפות לעתים מזומנות ממשלות, בבחירות חופשיות. היא כיום הדמוקרטיה הוותיקה ביותר באמריקה הלטינית.

אבל באיזור, שבו אלימות היא דרך חיים, נקלעה קוסטה ריקה, באופן לא ישיר, למלחמה. החל מ־1978 היא שימשה, בהפסקות, בסיס פעולה לתנועות גרילה, שלחמו בשתי ממשלות ניקרגואה: תחילה הודחו הסאנדיניסטים לפעול נגד הרודנות של משפחת סומוסה, ואילמלא הודחו ספק אם היו מנצחים. מ־1982 עצמה קוסטה ריקה עין נוכח שימוש גובר בשטחה למלחמה נגד הסאנדיניסטים.

"השבוע שלי"

שנה אחת אחרי בחירתו, פירסם אריאס את תכנית השלום שלו. להלכה היא נועדה לשים קיצן לשלוש מלחמות: בניקרגואה, באל סלוואדור ובגואטמלה. למעשה היו לה שיניים של ממש רק בניקרגואה.

היא דרשה מן הממשלה הסאנדיניסטית לחזור ולכונן חירויות פוליטיות ואזרחיות. ובתמורה נתבעה ארה"ב להפסיק את מימון הקונטראס.

בתחילת אוגוסט אומצו עיקרי תכנית אריאס על ידי חמשת נשיאי אמריקה המרכזית. כאשר נשאל נשיא קוסטה ריקה כיצד קיבלה ניקרגואה את תנאי התכנית, הוא אמר: "כמה השבוע שלי". שליחו של אריאס מילא אחר כך תפקיד מרכזי בחידוש הופעתו של עתון האופוזיציה בניקרגואה, ובחידוש שידוריה של תחנת הרדיו של הכנסיה הקאתולית.

קבלת תכנית אריאס איכזבה את ממשל רייגן. ארה"ב אמנם לא דחתה במפורש את התכנית, אבל הממשל הודיע שיבקש מן הקונגרס 270 מיליון דולאר להמשך התמיכה בקונטראס.

צביטה בלב

יתר על כן, יש סימנים שארה"ב נוקטת אמצעי עונשין כלכליים נגד ממשלת אריאס. למרות שהוא עצמו הכחיש את הטענה הזו בהופעה בחוג פרטי בניו יורק, לפני כמה שבועות.

תכנית אריאס קבעה את 7 בנובמבר כתאריך היעד למימושה. מן השטח באים סימנים סותרים. אבל בעניין אחד אין לטעות: זכיית אוסקר אריאס "צבטה" תנועה דיפלומטית ופוליטית לוגית באמריקה המרכזית.

הנציג הסובייטי חגג באשדוד, אך משנחשף ע"י פרס — נעלם

רבבות חגגו באשדוד את יום יהדות גרוזיה בישראל ★ גם שאשה אוויה, דובר המשלחת הקונסולרית הסובייטית, היה שם

עדות ראיה /

מאת איתן רבין

מי ש"גנב את ההצגה" ביום יהדי גרוזיה אתמול בגן אלישבע באשדוד היה אחד מחברי המשלחת הקונסולארית הסובייטית השוהה בארץ — שאשה אוויה. מסתבר, שהוא הגיע בשעות הצהריים לאשדוד, לפי הזמנת שניים מעסקני העדה הגרוזית באשדוד, והתיישב בקרב הקהל. מארגנים גילו את דבר הימצאו למ"מ ראש הממשלה, שמעון פרס, שהשתתף אף הוא באירוע, ופרס בירך אותו. ברגע שפרס הזכיר את שמו, נעלם שאשה בחשיכה. ומארגניו אמרו לצלמים שחיפשוהו, כי נסע מהמקום.

בחגיגות השתתפו רבבות מעולי גרוזיה ומחמנים מכל הערים. "אדון פרס, אני מאחל לך שתהיה ראש ממשלה" צועק אחד מהנרגשים. "זוהי קללה או ברכה?" שואל פרס וממשיך בדרכו.

"לא כל יום רואים פה את נשיא המדינה ואת שרי המערך" אמר ד"ר יעקובי, רופא שעלה מגרוזיה. שלוה פידחוריוה בן ה־62 מאוד יהודה בא בשביל השמחה וגם בשביל לראות את פרס ורבין. יוזה מאשדוד באה עם שתי בנותיה. היא דווקא מרוסיה, אבל מרגישה כאן כמו בבית: "הם כמו שאנחנו. באנו לחגוג איתם את חגם".

החגיגות עמדו בסימן 20 שנה לתחילת עליית יהודי גרוזיה לישראל ובסימן 18 השנים למכתב שנשלח ע"י משפחות מגרוזיה אל הוועדה לזכויות האדם באו"ם, בו ביקשו עזרה לעלייה לישראל. מ"מ

ראש עיריית אשקלון, אפרים גור, שהוא יליד גרוזיה ויוזם החגיגות, סיפר למחמנים כי עד כה עלו מגרוזיה כ־45 אלף יהודים, אך עדיין חיים שם כמספר הזה יהודים.

"היתה לנו קליטה קשה אך הצלחנו להיקלט בארץ באופן משביע רצון. אפשר לראות את בנינו באקדמיה, בתעשיה, במחקר, ובכל זרועות הביטחון. גם אמנים רבים יש מבני העדה" אמר גור. אחד הציירים העניק לפרס תמונה פרי מכחולו. פרס היה מרוצה, אמר "יפה" ו"תודה".

מעל הבמה קרא גור לעליית יהודי גרוזיה שנותרו שם וכן "לגייס את כל הכוחות והמשאבים כדי שעולי גרוזיה לא יירדו מהארץ, לנוכח תחילתו של תהליך כזה בשנים האחרונות". נשיא המדינה בירך את החוגגים: "בימים אלה של שחרור אסירי ציון יש לזכור שיהודי גרוזיה הם מבשרי הציונות החדשה בבריה"מ. הם שהבקיעו לראשונה את מסך הברזל והם שסללו את הדרך לשחרור אסירי ציון".

החלק האומנותי היה מרשים ביופיו: כ־500 רקדנים, זמרים, נגנים ושחקנים הופיעו אתמול בחגיגות וכן נערכו תערוכות של פסלים מבני העדה.

מת הצייר אליהו גת

(ע). הצייר אליהו גת מת אור ליום אתמול בביה"ח בצפת, לאחר מחלה. היה בן 68.

הצייר גת נולד ברוסיה ועלה ארצה ב־1937. למד בטכניון והיה חבר בקיבוצים ניר חיים ומעוז חיים.

הוא למד אמנות בקהיר ובאולפן לאמנות של שטייכמן וסטימצקי עד מלחמת העצמאות.

שהה תקופה קצרה בפריז.

גת ערך תערוכות יחיד רבות במוזיאונים בישראל ובחו"ל.

הנוף היה המבנה המשותף לציוריו והיווה רקע לציורי העירום הרומם שלו.

נמנה עם מייסדי קבוצת האומנים "אקלים" שהתארגנה ב־1974, לאחר מלחמת יום הכפורים.

כיהן כיו"ר אגודת הציירים והפסלים בישראל, בין השנים 81־1980.

הלווייתו תיערך ביום ד' ב־11.30 בבית העלמין בצפת.

עורך את העמוד: יצחק לאור

במאמר בבטאון השירות לשמירה על איכות הסביבה

מפקח לשעבר על איכות המים: מי השתיה ברבי קומות מסוכנים

אסף דרומי: מימי המיכלים שעל גגות הבניינים הללו הם באיכות תברואתית נמוכה בבדיקות התגלו חיידקי קוליפורמים וקולי צואתי

מאת יהודה גל
סופר "הארץ"

מי השתייה בבתים רבי קומות בארץ הם באיכות נמוכה ומהווים סכנה בריאותית לדיירים — כך טוען אסף דרומי, לשעבר מפקח איכות המים במחוז ת"א, במאמר שהוא מפרסם ב"ביוספירה", בטאון השירות לשמירת איכות הסביבה במשרד הפנים.

דרומי מציין במאמרו כי על גגות בתים רבי קומות נמצאים מיכלי מים שדרכם עוברים המים, אותם שותים דיירי הבניינים. מים אלה, לטענתו, לא נבדקים והם באיכות תברואתית נמוכה. מיכלים אלה מהווים מקור למחלות. עיקר הבעיה, לטענת דרומי, הוא בכך שהמיכלים אינם מוגנים לחלוטין מפני חדירת בעלי חיים קטנים (בעיקר חרקים), ואינם מותאמים לעמידה ממושכת של המים בתוכם. מצב זה יוצר רקע נוח להתפתחות חיידקים ומיקרואורגניזמים אחרים במים הגורמים למחלות בדרכי העיכול.

בעקבות סקר מקיף של מיכלים כאלה שנעשה על ידי לשכת הבריאות במחוז ת"א שבו נמצאו חיידקי קוליפורמים וקולי צואתי, נקבע על ידי לשכת הבריאות המחוזית שיש לבצע טיפול טוב ונכון, פעם או פעמיים בשנה, למניעת תופעות אלה. למרות הוראות שניתנו למנהלי מחלקות המים והתברואה בעיריות ובמועצות השונות, כמעט ואינה מתבצעת פעולת הניקוי והחיטוי ברוב הבניינים במחוז ת"א ובשאר האזורים בארץ, טוען אסף דרומי.

"כאחד שמכיר את הנושא מקרוב עלי לציין שמצב מיכלי השתייה כמעט בכל הבניינים הוא מתחת לכל ביקורת. המים מזוהמים, מקקים ולטאות לעשרות שורצים בתוך המיכלים. המכסים וחורי האיוורור פרוצים לכניסת חרקים ולכלוך".

ראש הקהילה היהודית בברלין: "גם בשואה היתה גרמניה אחרת"

ברלין המערבית (ע"צ). אנדרטה לזכר יהודי ברלין, שגורשו למחנות המוות, נחנכה כאן שלשום על ידי נשיא הקהילה היהודית בעיר, היינץ גלינסקי.

האנדרטה הוקמה ברובע טירגארטן על גשר פוטליץ, העובר מעל לתחנת רכבת לשעבר ששימשה להובלת סחורות הנאצים אותן שם. ממקום זה יצאו הרכבות שהובילו את יהודי ברלין למחנות המוות.

ראש הקהילה היהודית של ברלין המערבית אמר גם, כי "היתה קיימת גרמניה אחרת באותה תקופה (בשואה) והיו בגרמניה אנשים שהדפו כיוון המנעיות, כגון אלה שסיכנו את חייהם ונתנו מקלט ליהודים הנרדפים".

בכנס על אין־אונות: גורם עיקרי לאימפוטנציה — עישון

בניגוד למה שסברו קודם ברור היום שאצל 90% מהסובלים מאימפוטנציה הפגם אינו נפשי, אלא אורגני

מאת ירון גל
סופר "הארץ" בחיפה

חמישה עד עשרה אחוזים מהגברים עד גיל 50 סובלים מבעיות של אין־אונות. מעל גיל 50 שיעור הסובלים מאימפוטנציה עולה ל־30%, ובגיל 80 ומעלה — השיעור עולה עד 70%–80%.

נתונים אלה נמסרו אתמול ביום עיון בחיפה בנושא "הסתגלות פסיכוסקסואלית לאובדן התיפקוד המיני עקב סיבות אורגניות".

בכינוס, שאורגן על־ידי ד"ר מיכל ויידס מהמרכז למחקר, ייעוץ והדרכה מיני בבית החולים "רמב"ם", נמסר כי אצל 70% מהאימפוטנטים בעיית האין־אונות נובעת מסיבות אורגניות, ואצל היתר — מסיבות נפשיות.

עד לפני חמש שנים, ציין ד"ר יורם וורדי, שהתמחה בנושא בארה"ב, סברו המומחים כי אצל כ־90% מהסובלים מאימפוטנציה מקור הפגם בסיבות נפשיות. ההתפתחות המהירה במחקר בתחום זה בשנים האחרונות, הבהירה כי מקורי אין־אונות, שרופאים נטו לייחס לסיבות נפשיות, נובעים מבעיות אורגניות.

במרבית מקרי האין־אונות מסיבות אורגניות ניתן לטפל, על־ידי ניתוחים או בטיפול תרופתי, בעיקר בהזרקה ישירה לאבר המין של תרופות, הגורמות לזיקפה הנמשכת עד שלוש שעות. "אין היום סיבה שאנשים ימשיכו לסבול מאין אונות. קיימים הטיפולים המתאימים לפתור הבעיה", באמר.

ד"ר וורדי אמר עוד כי התברר גורם עיקרי לאין אונות אצל גברים הוא העישון. עוד אמר כי גם טיפול תרופתי כמו להורדת לחץ דם פוגעות בתיפקוד המיני התקין.

בדיקות איבחון חדישות

במרפאה חדשה שנפתחה בקרוב ב"רמב"ם", ייערכו בדיקות איבחון חדישות לגילוי הסיבות לאין־אונות. לאבר מינו של הנבדק תוזרק תרופה שגורמת לזיקפה ובאמצעות מיכשור מתוחכם ייבדק הלחץ באבר המין, ולפי הגרפים שיפלוט מכשיר המדידה, ניתן יהיה לדעת אם האין־אונות נובעת מסיבות אורגניות או פסיכולוגיות, ובהתאם לכך להתאים הטיפול המתאים לנבדק.

יוסף אלרד, הפסיכולוג הקליני במרפאה לטיפול וייעוץ מיני ב"רמב"ם", מסר כי מדי שבוע פונים למחלקה כ־20 זוגות, בהם כאלה שסובלים מבעיות בתיפקוד המיני במשך 6–10 שנים. בין המטופלים שהגיעו למחלקה היה זוג נשוי שמאז נישואיהם לפני שלוש שנים לא קיימו מגע מיני תקין, והאשה עדיין בתולה. הם פנו לייעוץ רק כשביקשו להביא ילדים לעולם.

בין המטופלים גם פצועי צה"ל, חולי סרטן, חולי לב, כליות, סכרת ועוד. ההתפלגות הגילית של המטופלים נע בין צעירים מאוד למבוגרים מאוד. מעטים הם הפונים בגיל העמידה. הדובר מסר כי באחרונה חל גידול בפניות למחלקה, דבר המעיד לדעתו על שיפור במודעות הציבור לבעיות המיניות.

ד"ר יהושע מ. גולדן, פסיכיאטר מאוניברסיטת קליפורניה בלוס אנג'לס, אמר בכינוס כי הרופאים אינם מודעים מספיק לבעיות האין־אונות של חוליהם. "אין זה מספיק רק להאריך חיי החולים, יש גם לדאוג לאיכות חייהם ובעניין זה תיפקוד מיני תקין קובע מאוד", אמר.

هكذا من الأصل

גורבאצ'וב: מוכן להיפגש עם רייגן "תוך שבוע" כדי לחתום על פירוק הנשק

דובר סובייטי רשמי מבטיח לחשוף ממדיהם של מאגרי הנשק הכימי גם לפני חתימה על אמנה בין־לאומית

מוסקווה (עי"ד וע"צ). מנהיג בריה"מ, מיכאיל גורבאצ'וב, הבהיר שלשום כי הוא מוכן להיפגש עם נשיא ארה"ב, רונלד רייגן, "בתוך שבוע", אם הדבר יידרש כדי לחתום על הסכם בעניין פירוק הנשק.

גורבאצ'וב אמר לאורחי לנינגראד, כי הסיכויים להגיע להסכם הולכים ומשתפרים, אולם הוא הזהיר מפני "העמקת המחלוקות בשעה זו", בציינו כי לצער לא נכון יכולות להיות השלכות חמורות. גורבאצ'וב קרא לוואשינגטון לפעול למען "מעוף יחסים בין־לאומיים חדש".

בהקשר זה אמר "הם (ארה"ב) חיים בלעדינו ואנו בלעדיהם". הוא הביע את צערו במיוחד מהעדר יחסים במתחים הדדיים.

ועידת פיסגה בהשתתפות גורבאצ'ב ורייגן — שלישית מאז 1985 — עשויה להיערך בחורף הבא בוואשינגטון, המועד לה ייקבע בשיחות שיקיימו בשבוע הבא במוסקווה שרי החוץ של שתי המדינות, אדוארד שוורדנדזה וג'ורג' שולץ.

לחשוף ממדי הנשק הכימי

דובר סובייטי הבהיר אתמול כי מוסקווה תהיה מוכנה לגלות את ממדיהם של מאגרי הנשק הכימי שלה, אם יעשו כן ארה"ב ומדינות אחרות שבידיהן נשק כזה.

גנאדי גראסימוב, ראש מחלקת ההסברה של משרד החוץ הסובייטי, אמר כי יתכן שתתפרסם הדעה על מאגרי הנשק הכימי לפני החתימה על אמנה בין־לאומית שתאסור נשק כימי.

הצהרתו היתה תפנית בעמדה הסובייטית בנושא זה. משקיפים אמרו כי היא עשויה לסלק אחד המכשולים העיקריים בדרך להשגת הסכם על אמנה, בוועידת פירוק הנשק הנערכת עתה בז'נווה.

עד עכשיו הבהירה בריה"מ, כי תהיה מוכנה לגלות כמה נשק כימי נמצא ברשותה, רק 30 יום לאחר שהאמנה תיכנס לתוקפה.

מנהיג בריה"מ, מיכאיל גורבאצ'וב, נפגש עם פועלים, במהלך ביקור במספנות בלנינגראד אתמול. בנאום לאומה ששודר מהעיר האריך גורבאצ'וב בעובדי המפלגה הקומוניסטית הסובייטית לתמוך במדיניותו או לפנות את מקומם לתומכיו. (צילום איפי)

ועידת חבר העמים הבריטי נפתחה בסימן קרע חריף בין בריטניה לקנדה המארחת

קנדה בראש המדינות המצדדות בנקיטת צעדים דראסטיים נגד דרום־אפריקה; בריטניה מתנגדת

מאת גלעד דותן

ונקובר (מיוחד ל"הארץ"). ועידת חבר העמים הבריטי נפתחה אתמול בוונקובר, כששעות פתיחתה הרשמית התגלע קרע חריף בין בריטניה, המתנגדת להחרפת המאבק בדרום־אפריקה, לבין רוב המדינות בהנהגת קנדה, המצדדות בצעדים חריפים לביטול האפרטהייד.

בתום פגישה בין ראש ממשלת קנדה, בראיין מאלרוני, לראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר, דחו הבריטים את הצעת קנדה לכונן משלחת רמת דרג של מדינות הקהילה, שתחפש דרכים ליצירת מו"מ ישיר בין שלטונות פרטוריה ל"נציגים אמיתיים של קהילת השחורים".

הבריטים טוענים, כי צעד זה ירגיז את הנשיא פ.וו. בותה, ופקיד בכיר קנדי הגיב: "רק משום שמשהו אינו מוצא חן בעיני הבריטים, אין פירוש הדבר שהרעיון בא הקבר".

במסיבת עיתונאים פרסמו הבריטים נתונים הטוענים, כביכול, כי הסחר של קנדה וכמה מדינות אחרות עם דרא"פ, עלה תוך תמיכתן בהחרפת החרם הכלכלי נגד פרטוריה. פקידים קנדיים השיבו מיד שהנתונים מסולפים, ונכונות הצדדים לתוקפו באוקטובר 1986.

הלה ירידה של 50% בענפים שבהם הוחלט על חרם. המשלחת הבריטית הודתה כי הנתונים שפורסמו לא היו מעודכנים.

המזכיר הכללי של הקהילה, סר שרידאט ראמפאל מגויאנה, אמר כי זו טעות לחשוב שהחרם יהיה יעיל אם בריטניה לא תכבד אותו. גם ראשי מדינות אחרות שהתבטאו בעניין, תמכו ללא סייג בעמדה הקנדית.

עוד מכה לקומוניסטים בצרפת: אחד ממנהיגיהם יתחרה במועמד הרשמי של המפלגה לנשיאות ב־88

פאריס (איפי). המפלגה הקומוניסטית הצרפתית, שהגיעה לנקודת שפל בפופולריות שלה, ספגה השבוע מהלומה נוספת וכמעט חסרת תקדים בהיסטוריה של המפלגות הקומוניסטיות. כשמנהיג הפלג הרפורמיסטי שלה הודיע על כוונתו לרוץ לנשיאות בצרפת, במקביל למועמדים הרשמיים של המפלגה.

פייר ז'וקן (57), שהיה בעבר דוברה הרשמי של המפלגה הקומוניסטית הצרפתית, הודיע שלשום כי בכוונתו להציג את מועמדותו בסיבוב הראשון של הבחירות לנשיאות, באביב 88'.

המפלגה הקומוניסטית הודיעה מיד על כינוס מרכזה היום, במטרה להחליט על צעדים — כנראה סילוק ז'וקן משורותיה.

צי ארה"ב במפרץ מבקש להרחיב את סמכויותיו

וואשינגטון (עי"ד וע"צ). מפקדת הצי האמריקאי במפרץ הפרסי ביקשה מוואשינגטון אישור להתערב, במקרה שמיכליות המותקפות על־ידי האיראנים יבקשו סיוע — מבלי להתחשב בהשתייכות הלאומית של אותן מיכליות.

"וואשינגטון פוסט", שמסר על כך אתמול, מציין כי בקשה זו הוגשה על־ידי סגן־אדמירל הארולד ברנסן, מפקד הכוחות האמריקאיים במזרח התיכון, שתפקידם העיקרי ללוות מיכליות כוויתיות המניפות את דגל ארה"ב באזור.

נראה כי לפי שעה לא השיב הממשל האמריקאי על בקשה זו, אולם מקורות מעריבים מסרו כי וואשינגטון תבחן בכובד ראש את האפשרות להרחיב את סמכויות ההתערבות של הצי.

עורך את המדור: יצחק לאור

"הנמרים נלחמים כמו שדים" אמר דובר הודי אחרי קרבות עקובים מדם בג'אפנה

6,000 חיילים הודיים עושים מאמצים נואשים בלחימה מבית לבית להכניע את הארגון הטאמילי, שסירב לחתום על הפסקת אש עם ממשלת סרי לאנקה

קולומבו (ע"ד). חיילים הודיים בגיבוי כוח של שריון ניהלו אתמול קרבות עקובים מדם עם המורדים הטאמילים ברחובות הצרים של העיר ג'אפנה — ריחוק קצינים בכירים של צבא סרי לאנקה.

דובר צבאי אמר כי לוחמי הגרילה, חברי אירגון "נמרי השיחרור של טאמיל אילאם" נלחמים "כמו שדים", ובולמים התקדמות החיילים ההודיים בחמש זרועות לעבר מרכז העיר. הקצינים הוסיפו כי המורדים משתמשים באזרחים כמגינים חיים. עוד נמסר כי דרכי הגישה לעיר ולמבצר, שנבנה על־ידי ההולנדים, זרועים מוקשים רבים.

שלשום החלו קרבות מבית לבית, שעה ש־6,000 חיילים הודיים, וביניהם צנחנים בגיבוי טנקים ומסוקים משוריינים, עשו מאמצים נואשים לסלק את המורדים, שסירבו לחתום על הסכם הפסקת האש עם ממשלת סרי לאנקה, מעמדותיהם. קצין בכיר של סרי לאנקה, שנשאל מתי ישתלטו ההודים על ג'אפנה, השיב: "זה יכול לקרות בכל רגע או במהלך הימים הקרובים".

הנציגות העליונה של הודו בקולומבו מסרה כי לפחות 18 הודים נהרגו ו־79 נפצעו בקרבות, הנמשכים שלושה ימים. לדברי אותו מקור, האבדות של המורדים הסתכמו ב־163 הרוגים ו־260 שבויים.

הסכם שלום עם גנדי

המורדים ביצעו פעולת הסחה ותקפו את העיר מוסור ליד טרינקומאלי במזרח המדינה ביום ב' בלילה. במהלך פעולה זו הם גם העלו באש כמה בתים.

החיילים ההודיים פתחו במתקפה בשבת, כדי לפרוק את נשקם של המורדים, לאחר שה"נמרים" הרגו למעלה מ־200 סינהלים. הסכם שלום שנחתם בין נשיא סרי לאנקה, יוניוס ג'איאוארדנה, לראש ממשלת הודו, ראג'יב גנדי, ביולי, קורא ללוחמי הגרילה להתפרק מנשקם.

הודו, שבה חיים טאמילים רבים, התחייבה להביא למימוש ההסכם, שנועד לשים קץ למלחמה שמנהלים הבדלנים הטאמילים מזה ארבע שנים נגד השלטון של הרוב הסינהלי בסרי לאנקה.

"תפניות ופיתולים הם בלתי נמנעים", אמר דנג וחיבק את יאנוש קאדאר

פקינג (ע"ד). מנהיגי סין והונגריה, שסכסוך שנתיהם 158 שנים, התחבקו אתמול והכריזו את האירועים בעולם הקומוניסטי שגרמו לניתוק ביניהם משך 30 שנה.

המנהיג הסיני דנג סיאופינג העלה על נס את מנהיג המפלגה הקומוניסטית ההונגרית יאנוש קאדאר. דנג לא המתין לקאדאר ב"אולם העם הגדול", המקום שבו הוא נהג להיפגש עם מנהיגי מדינות חוץ, אלא יצא לבקרו בווילה שהועמדה לרשותו.

"מה שאירע בעבר שימש לנו כדוגמאות שליליות. מה שאנו עושים עכשיו חדש כולו. תפניות ופיתולים הם בלתי נמנעים", אמר דנג לקאדאר.

ביקורו של קאדאר בסין, האחרון בסדרה של ביקורים של מנהיגים מזרח־אירופיים, מהווה את הגושפנקה הסופית לתהליך של נירמול שהחל לאחר שגורבאצ'וב תפס את רסן השלטון בבריה"מ.

הונגריה של קאדאר היתה אחת הדוגמאות לרפורמות הכלכליות הנרחבות שהחלו בסין בהנהגתו של דנג ב־1978.

המשכים מעמוד 1

כוננות בשטחים

(סוף מעמוד 1)

עוצר הוטל אמש על מחנה הפליטים דהיישה דרומית לבית לחם לאחר שתי תקריות של ידוי אבנים על מכוניות ישראליות.

בעיר שכם היו מספר מקרים של הצתת צמיגים והשלכת רבנים על מכוניות ישראליות. איש לא נפגע, ולא נגרם כל נזק.

הפגנות במזרח ירושלים

במזרח ירושלים היו כמה עימותים בין שוטרים ושוטרי משמר הגבול לבין מפגינים, בעיקר תלמידי בתי ספר. במזרח העיר ובשכונותיה הערביות הצפוניות היתה שביתת לימודים כללית. ליד בית הספר התיכון "מאמוניה" הושלכו אבנים על כוח משטרה שהוזעק לפזר הפגנה אלימה במקום. השוטרים נרגמו באבנים, ונאלצו לפזר את המפגינים בגז מדמיע וביריות באוויר. שוטר אחד נפצע קל מפגיעת אבן, ונגרם נזק לשתי ניידות משטרה.

גם בסביבת שכונת ארמון הנציב היו כמה תקריות אלימות. שמשותיה של מסעדת משכנות הרועים בשכונה נופצו באבנים, ושתי שמשות בבית מגורים באיזור נופצו מאבנים שהושלכו עליהן. אבנים הושלכו גם אל מחסני חברת "קוקה קולה" ליד מחנה הפליטים שועפאט, בצפון ירושלים. כמה כבישים בסביבה נחסמו בצמיגים בוערים. עשרה ערבים תושבי מזרח־ירושלים נעצרו כחשודים שנטלו חלק בהתפרעויות אתמול.

אם ה־8 הובאה למנוחות

האשה שנהרגה מאש כוחות צה"ל במרכז רמאללה שלשום, עינאיאת אל־הינדי, אם לשמונה, הובאה לקבורה בהשתתפות קומץ בני משפחתה אור ליום אתמול.

המשטרה הצבאית החוקרת בודקת את נסיבות המקרה, וגם משמר הגבול בודק את התנהגות אנשיו בתקרית. קצינים בכירים בפיקוד המרכז הביעו מורת־רוח מהתנהגות שוטרי משמר הגבול בתקרית שבה נהרגה האישה.

במרכז רמאללה, סמוך למקום שבו אירעה תקרית הירי שלשום, שוב נרגמה אתמול מכונית אזרחית ישראלית. שמשת המכונית נופצה. הנהג נחבל ונחבש במרפאה צבאית סמוכה. ליד מחנה הפליטים דהיישה, דרומית לבית לחם, נפצע קל ילד מאבן שהושלכה על מכונית שבה נסע. הילד טופל במרפאה צבאית סמוכה.

הן כניר, סופר "הארץ", מוסר כי הרמטכ"ל מסר אתמול כי אנשי משמר הגבול שירו באשה היו אנשי מינהלה: טבח, אפסנאי ומדריך, שאינם מיומנים להתמודד עם מצבים כאלה, והם פתחו באש לאחר שנשקפה להם סכנה מההמון המתפרע.

לדברי הרמטכ"ל, הוראות הקבע לפיזור התקהלות אלימה הן שהמפקד הבכיר ביותר הוא שמקבל את ההחלטה אם לירות באוויר או לעבר ההמון ומתי לירות; ובדרך כלל הוא זה שמבצע בעצמו את הירי. במקרה דנן, אנשי מג"ב שנקלעו להתפרעות היו חוגרים (אפילו לא בדרגת סמל) מאנשי המינהלה. דבר כזה, אומר הרמטכ"ל, לא תמיד ניתן למנוע לחלוטין.

ביחס לאירועים בשטחים בימים האחרונים אומר הרמטכ"ל שלהערכתו מדובר בגל אלימות שיורד בתוך זמן, בדומה לגלים קודמים, שקשה לדעת את הסיבות המדויקות להיווצרותם ולסיומם. שומרון אומר שתחושתו היא שהגל הנוכחי הוא לקראת סופו, ובקרוב נחזור לרמת האלימות הרגילה שאינה נגמרת, וצריך לדעת לחיות עם זה.

הפרות סדר ברצועה

איתן רבין, סופר "הארץ", מוסר כי הפרות הסדר ברצועת עזה נמשכו גם אתמול. לא בוצעו מאסרים. תושבת המקום נפצעה באופן קל, אך לא ברור אם היה זה מאש חיילי צה"ל. האוניברסיטה האיסלמית אל־אזהר נסגרה עד ליום שבת.

הפרות הסדר החלו עם בוקר במחנות הפליטים שאטי, אל־בורג' וכן ברפיח ובאזור סג'עייה. ברחוב הראשי של עזה, רחוב עומר־אל־מוכתר, הובערו צמיגים. צעירים זרקו אבנים לעבר בנק הפועלים. הסוחרים ברחוב הראשי לא פתחו גם אתמול את עסקיהם, ובכמה מקרים אילצו חיילי צה"ל את הסוחרים לפותחם.

פגישה בבית הארחה

סופר "הארץ" בשטחים מציין כי שר הביטחון, יצחק רבין, נפגש אתמול בבית הארחה בירושלים עם יותר ממאה אישים פלשתינאים מהגדה המערבית. ביניהם כמעט כל ראשי העיריות והמועצות המקומיות בגדה, והעובדים הבכירים במינהל האזרחי.

רבין פירט באוזני הנוכחים את עמדתו בנוגע לדרך שבה יש לנהל משא־ומתן לשלום. הוא דחה אפשרות של מו"מ בין ישראל למשלחת ערבית מאוחדת, ולא התייחס כלל לשאלת הוועידה הבינלאומית. שר הביטחון אמר בעניין זה: "אף מדינה ערבית אינה יכולה לכפות שלום על ישראל, וישראל אינה יכולה לכפות שלום על מדינה ערבית כלשהי. גם כוחות חיצוניים אינם יכולים לכפות שלום באזור. שלום ניתן להשיג רק כפי שקרה בין ישראל למצרים — בהחלטה משותפת".

עוד אמר רבין כי "אי־אפשר להשיג שלום עם כמה מדינות ערביות ברמה אחת, אלא רק על בסיס בילטראלי". לדברי רבין, "על המו"מ להיות ישיר, ובלי תנאים מוקדמים".

בתגובה מרומזת על דברי המלך חוסיין בעניין המחלוקת בין שני אגפי הממשלה בישראל, אמר רבין כי שני חלקי הממשלה מאוחדים בדעתם שאפשר לכונן שלום בחזית המזרחית של ישראל בשתי דרכים חלופיות: או שתקום הנהגה בשטחים, שתהיה מוכנה לשאת ולתת על הסדר הולם של הסכסוך באזור, או שהירדנים והפלשתינים יסכימו לנהל משא־ומתן ישיר עם ישראל, במסגרת משלחת משותפת.

מס שפתיים

שר הביטחון קרא למדינות ערב ולמדינות אירופה, להשקיע יותר משאבים בפיתוח האזור. "אנו יותר מאשר מזמינים את ירדן להשקיע עוד כסף בתוכנית החומש שלהם. הלוואי שיגיע עוד כסף, שיתן כיסוי לכל המלים היפות שנאמרו סביב תוכנית החומש", אמר. את ממשלות אירופה האשים רבין כי הן "משלמות מס שפתיים לעניין הפלשתיני", ואינן עושות דבר למען שיפור איכות החיים של תושבי האזור.

כמה מבכירי האישים שהשתתפו בפגישה, מהמקורבים המובהקים למימשל הירדני, הביעו אכזבה עמוקה מדברי רבין. הם אמרו כי שר הביטחון הישראלי לא הביע כל עמדה שיש בה משום חידוש, או משום תרומה להאצת תהליך השלום באזור, וכי לא היה כל טעם בהרחבת הדיבור על ההתנגדות לטרור, משום שממילא פנה השר לקהל מתון, שכל מרכיביו מתנגדים נחרצות לטרור.

העיתון הפרו־ירדני "א־נהאר", שעורכו השתתף אתמול בפגישה, מפרסם היום מאמר־מערכת ביקורתי מאוד בתגובה על דבריו של רבין אתמול.

בסיום הנאום שנשא רבין בפני האישים הפלשתינים, הוא נועד עם כמה מהם, והקשיב לפניותיהם, בעיקר סביב בעיות מוניציפאליות. בפגישה השתתף מתאם הפעולות בשטחים, שמואל גורן, וכן ראש המינהל האזרחי ביו"ש, תא"ל שייקה ארז, שאתמול היה יומו הראשון בתפקידו החדש.

אם יש לך מניות בנקאיות חסומות, כדאי שתזכור כי נוספו להן יתרונות חשובים:

■ הגנת הצמדה
בתקופה שבין אוקטובר 1987 לאוקטובר 1989 תקבל הצמדה לדולר בצירוף תשואה של 9.4% או הצמדה למדד, לפי הסכום הגבוה.

■ נזילות
ב־1.11.87 תירשמנה המניות למסחר בבורסה לני"ע בת"א. כך יהיה בידך למעשה נכס כספי אותו תוכל למכש בכל עת ע"י מכירה בבורסה.

אל תפדה את המניות הבנקאיות לפני שבדקת מה טוב בשבילך

גזור ושמור לעיון לפני החלטה

משרד האוצר

לזכרו של יקירנו
יאיר מיכלין ז"ל
(בן אסתר וד"ר יעקב מיכלין ז"ל)
נעלה לקברו ביום ו' כ"ג בתשרי תשמ"ח 16.10.87 בשעה 15.00
מוקירי זכרו נפגשים בבית העלמין באילת
המשפחה

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של
אליהו גת
ההלוויה תצא מבית חולים "כרמלה זיו" היום יום רביעי, כ"א בתשרי תשמ"ח 14.10.87 בשעה 11.30 לפנה"צ לבית העלמין בצפת
אוטובוס יצא בשעה 7.30 בבוקר מרחוב הוברמן בתל־אביב (על־יד הכניסה להיכל התרבות)
המשפחה

מוזיאון תל אביב
אבל על מותו של הצייר
אליהו גת ז"ל
ומשתתף בצער המשפחה

אבלה על מותו של
אליהו גת
רחל שביט
הלויה תתקיים בצפת
ותצא מבית החולים רבקה זיו בצפת
יום ד', כ"א תשרי, הושענא רבא,
14.10.87 בשעה 11.30

לאליעזר קירשנבאום
משתתפים באבלך במות אימך
לאה ז"ל
הנהלה וחברים לעבודה
תעבורה מיכלי מלט בע"מ
תשתית ציוד בינוי בע"מ

לעודד כהן, סמנכ"ל החברה
תנחומינו הכנים באבלך הכבד על מות
אמך ז"ל
גדות, תעשיות פטרוכימיה בע"מ
ההנהלה והעובדים

לפני שבע שנים, בערב שמחת תורה,
נהרגה ברח' קופרניק, בפאריז,
עליזה שגריר
ביום א', ה־18.10.87 ב־16.00, נפקוד את קברה בהר המנוחות בירושלים. באותו יום ב־21.00, יתקיים בסינמטק הירושלמי
ערב זכרון
ישא דברים — חיים גורי
יוקרן סרטו של בני תורתי, יונגם, שזכה בפרס הקרן להנצחת שמה של
עליזה שגריר
וכן — הקרנת בכורה ארצית של הסרט ההולנדי, "ההתנקשות" אשר זכה בפרס האוסקר כסרט הזר הטוב ביותר (באדיבותם של מנחם גולן ויורם גלובוס).
הציבור מוזמן

בצער וביגון אנו מודיעים על פטירת
ד"ר יעקב ברנר
ההלוויה תתקיים היום יום ד' 14.10.87 בשעה 11.00 לפנה"צ בבית העלמין נחלת־יצחק, חלק חדש
בתו: אירית יעבץ
חתנו: פנחס יעבץ
נכדיו: גיל־שלום יעבץ
תום־צבי יעבץ

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
אהרון קוגן ז"ל
יקיר העיר רמת־גן ממייסדי העיר ובוניה תמך ותרם למוסדות ציבור
תתקיים אזכרה וגילוי המצבה ביום ראשון כ"ה תשרי תשמ"ח 18.10.87 בשעה 9.30 בבוקר בבית העלמין בהרצליה.
אוטובוס יועמד לרשות המשתתפים ליד בית המנוח רח' הזיתים 25 רמת־גן בשעה 9.30
המתאבלים: אסתר ודוד נאמן וב"ב

אנו מודיעים בצער רב על פטירת חברנו
עו"ד אריה וינשל ז"ל
יובא למנוחות היום יום ד' 14.10.87 בשעה 10 לפנה"צ בבית העלמין סמיר, חיפה
לשכת עורכי־הדין
חיפה והצפון

לידידנו צביקה לוטם ומשפחתו
אתכם באבלכם במות
האב ז"ל
נוימן תעשיות בע"מ
ההנהלה והעובדים

לעו"ד שמעון אסל
משתתפים בצערך במות
אמך ז"ל
לשכת עורכי־הדין
חיפה והצפון

לרוני דניאל
אתך באבלך
מנהל קול־ישראל חבר העובדים

קואופרטיב דן
משתתף בצער החברים
תיאודור ויצחק זומרשטיין והמשפחות
על מות **האב** ז"ל

למשפחת נוימן
אתכם באבלכם הכבד במות
אברהם נוימן
ז"ל
שמן תעשיות בע"מ

בשעה 7:55 פגע טיל איראני בכיתה בדיוק כשהילדים התיישבו בה עם בוקר

29 ילדים נהרגו בהתקפה, 218 בני אדם, מתוכם 196 ילדים ו־11 נפצעו ואושפזו

בגדד (ע"ר וע"צ). טיל איראני נחת אתמול על בית־ספר עממי בבגדד, הרג 29 ילדים ושלושה מבוגרים בשעה שהלימודים עמדו להתחיל. 218 איש, ביניהם 196 ילדים ו־11 נשים, נפצעו ואושפזו, וקיים חשש שחלק מהם ימותו.

הטיל נחת על בית הספר בשעה 7:55 לפי שעון מקומי. הילדים, כולם מתחת לגיל 10, התיישבו באותו רגע, כשהם מחזיקים בידיהם ספרי לימוד ושקיות אוכל. הטיל הרס את בית הספר ויותר מ־30 בתים וחנויות סמוכים, כולל מרכז נוער.

זה הטיל האיראני הרביעי שנפל בתוך שמונה ימים על בירת עיראק, וה־15 במספר ב־1987.

הודעה עיראקית, שפורסמה בשעה שכבאים וצוותי הצלה חיפשו ניצולים בעיי המפולת, הכריזה כי "זכותה וחובתה של עיראק להגיב על פשע מתועב זה. הם רוצים במלחמת ערים והם יקבלוה — טילים ילמדו אותם לקח".

המלך חוסיין והנשיא מובארק מיהרו לשגר מברקי סולידריות לנשיא עיראק, סאדאם חוסיין.

מנהל בית הספר, איסמעיל ג'אסים, מסר כי בבוקר הגיעו 650 תלמידים לבית הספר היסודי, "כיכר הקדושים". הוא סיפר, כשדמעות זולגות מעיניו, כי היה במרחק 100 מטר כשנחת הטיל. "נפלתי על המדרכה, וכשקמתי ראיתי המקום לשדה קרב או לרעידת אדמה. רוב הבניינים נהרסו וספרי לימוד וילקוטים התפזרו בכל מקום".

הורים פרצו בבכי בקרבת מקום, בשעה שרופאים ממשלתיים עמלו בסילוק השברים. חושפו גופות של תלמידים קטנים. אחד האבות במקום סיפר כי שני ילדיו נהרגו. גם אשה סיפרה כי איבדה שני ילדים.

אמבולנסים הרצו לאזור, ואספו פצועים עד ארבע שעות לאחר פגיעת הטיל.

הטיל האיראני יצר מכתש בקוטר של 10 מטר ובעומק של חמישה מטר, ומעוצמת הפיצוץ ניזוקו בתים במרחק 1200 מטר. רסיסי זכוכית התפזרו למרחק של יותר מקילומטר וחצי.

התכוננו למשרד ההגנה

סוכנות הידיעות האיראנית מסרה כי הטיל אמור היה לפגוע בבניין משרד ההגנה העיראקי בבגדד — המרוחק 20 ק"מ מבית הספר שנפגע. אנשים המתגוררים ליד משרד ההגנה, אמרו כי הוא לא נפגע, וכי לא היה כל סימן להתפוצצות באזור.

שלטונות עיראק תמיד ביקשו מעיתונאים לא לגלות את מקומות הפגיעה של הטילים האיראניים, כדי לא לעזור בעקיפין לאוייב לתקן את הירי. אולם הפעם הוזמנו כ־60 דיפלומטים ועיתונאים לראות בעיניהם את תוצאות ההתקפה האיראנית.

ילדים מבית ספר יסודי בבגדד מאושפזים בבית חולים, לאחר שנפצעו מטיל איראני שפגע אתמול בבית ספרם. (צילום: איי־פי)

עכשיו כבר מותר לגלות: בגדד הצילה את דמשק במלחמת יום כיפורים

עיתון הבעת' העיראקי: "אסד וסאדאת רצו להגיע ב־73 להסדר מדיני עם ישראל ולא לשחרר את כל האדמות הכבושות"

בגדד (ע"מ). הכוחות העיראקיים הצילו את דמשק מכיבוש צה"ל במלחמת יום הכיפורים — טוען עיתון הבעת' העיראקי "את'אורה".

במאמר שפירסם העיתון לרגל יום השנה ה־14 למלחמה, הוא תוקף בחריפות רבה את משטרו של נשיא סוריה, אסד. הוא מאשים את סאדאת ואסד כי מטרת מלחמת אוקטובר, שבה פתחו, היתה לא לשחרר את האדמות הערביות, אלא "להגיע להסדר מדיני עם האוייב הציוני".

"באותם הימים", כותב העיתון, "ציפו כי מלחמה זו תוביל לשחרור שאר האדמות הערביות הכבושות, אך עד מהרה התברר כי מטרותיה של אותה מלחמה נקבעו מראש — מטרות מדיניות צרות אופקים, שנועדו להביא לשינוי המצב באיזור הערבי בין הערבים והיישות הציונית, במגמה להגיע להסדר.

"כפי שהוכיחו אירועי המלחמה, מילא המשטר הסורי, כרגיל, תפקיד תגרני ואופורטוניסטי בכך שהמלחמה הגיעה להיכן שהגיעה. כשתוצאותיה — חרף כל המהומה שעורר משטרו של אסד סביבה — לא עלו בקנה אחד עם ההתלהבות שהתעוררה עם פרוץ המלחמה, הן בדרג הרשמי והן בדעת הקהל, ועם הסולידריות הערבית עם מדינות העימות", כותב העיתון.

"הזיכרון הערבי לא יוכל למחות את התפקיד העצום שמילא הצבא העיראקי המפואר ב־6 באוקטובר 1973 נגד הכובשים הציוניים", ממשיך בעל המאמר וכותב: "הגיצתון העיראקי היה בראש הלוחמים בחזית המצרית, כפי שהודה סאדאת, והכוחות העיראקיים האמיצים הצליחו להציל את דמשק מנפילה בידי הפולשים הציונים — כפי שהודה אסד עצמו.

תיתכן פשרה בעניין שופט עליון בארה"ב: שמרן ויהודי

ההערכה היא כי בסנאט, מתנגדי מינויו של בורק לבית המשפט העליון לא יתנגדו למועמד יהודי אפילו אם יהיה שמרן

מאת שלמה שמיר
כתב "הארץ" בניו יורק

ניו יורק (מיוחד ל"הארץ"). בממשל האמריקאי ובקונגרס גוברת נטיה להציג מועמד יהודי כשופט בבית המשפט העליון של ארה"ב. לאחר שכמעט ברור כי המועמד הנוכחי, רוברט בורק, ייכשל בהשגת רוב בסנאט לאישור מועמדותו, התחילו פקידים בממשל לחפש מועמדים במקומו.

בהקשר זה מוזכרים שלושה יהודים: אחד מהם לורנס סילוורמן, שהיה בעבר שגריר ארה"ב ביוגוסלוויה, דגלאס גינסבורג, שופט והשלישי, אף הוא שופט, רוג'ר מיינר ממדינת ניו יורק.

ההערכה היא, כי מועמד יהודי, גם אם יהיה שמרן, לא יעורר התנגדות בסנאט ובקונגרס. מלבד זאת, העובדה שארגונים יהודים מילאו תפקיד מכריע בפעולות ההסברה נגד אישור מועמדותו של בורק מעניקה למועמד יהודי סיכויים טובים.

5,000 פועלים נושאי אבוקות ודגלים אדומים צעדו במאנילה

מאנילה (ע"ר). כחמשת אלפים פועלים, הנושאים אבוקות ומניפים דגלים אדומים, התעלמו אתמול מאזהרות המשטרה וצעדו לעבר ארמון הנשיאות במאנילה. היה זה היום השני של הפגנות ושל שביתות בדרישה להעלאות שכר.

ארגוני השמאל תובעים העלאה של 10 פסו (48 סנט של ארה"ב) לשכר המינימום הנוכחי, שהוא 54 פסו. המפגינים צעדו לעבר הארמון, כשהם משתקים את התחבורה במרכזה של מאנילה. הם צעדו לקצב שירים לאומיים, ולקול קריאות קצובות "אנו תובעים שכר גבוה יותר".

לבסוף נעצרו המפגינים לפני מחסומי תיל דוקרני, שלידם שוטרים המצוידים במסכות גז ובתותחי מים, על גשר שבקרבת ארמון הנשיאות.

המפגינים התפזרו בשקט, לאחר שהמשטרה התירה לכמה מנהיגים להשמיע נאומים על הגשר. באותו מקום עצמו נהרגו בחודש ינואר 13 איש, כאשר פתחו חיילים באש לעבר איכרים מפגינים.

הפגנות הפועלים ושביתותיהם נערכות על רקע מתיחות חדשה בפיליפינים. כוחות הצבא העומדים במצב הכן לאחר ששרי ממשלה אמרו כי פלגים מסוימים בכוחות המזויינים מאיימים בעריכת נסיון נוסף להפלת משטרה של הנשיאה קוראזון אקינו.

הנשיא מובארק החליף את מפקדי חילות הים והיבשה של מצרים

קהיר (ע"ר וע"צ). נשיא מצרים, חוסני מובארק, ביצע אתמול חילופי גברי בפיקודים של חיל היבשה וחיל הים המצריים.

עיתוני קהיר מסרו כי חילופי הגברי אלה נעשו אחרי בחירתו מחדש של מובארק לנשיאות, והחלטתו להעמיד מחדש את צידקי בראשות הממשלה.

גנרל סאפי אדין אבו־חנאף התמנה לראש המטה הכללי של הכוחות המזויינים המצריים, אדמירל מוחמד שריף איסאק כמפקד חיל הים, וגנרל מוסטפא אישאולי כמפקד ההגנה האנטי־אווירית. הם התמנו במקומם של גנרל איברהים אל־עוראבי, אדמירל עלי מאופיק גאד וגנרל עזיל האליל.

הרמטכ"ל החדש, גנרל אבו־חנאף (57), היה באחרונה עוזר שר ההגנה המצרי. בעבר היה יו"ר הוועדה הצבאית המצרית שפיקחה על שלבי נסיגת צה"ל מסיני, וראש המטה של הארמיה השניה, שלאחר מכן פיקד עליה.

אדמירל סאריק (51) השלים לימודים גבוהים בבריה"מ ובצרפת בטרם פיקד על צי הנחיתות, לאחר מכן היה קצין מבצעים ראשי של חיל הים, ולאחר מכן ראש המטה של הצי.

גנרל שאולי (53) היה ממונה על ההגנה האנטי־אווירית בטרם התמנה לראש המטה של גוף זה. הוא פיקד על חטיבת הטילים במלחמת יום הכיפורים.

הרמטכ"ל לשעבר, גנרל עודאבי, היה ראש המטה של הצבא המצרי מאז יוני 1983. הוא נתמנה כנשיא מועצת ההנהלה של התעשיה הצבאית המצרית.

הירחון "פורבס": סם וולטון הוא האיש העשיר ביותר בארה"ב

ניו־יורק (ע"צ). האיש העשיר ביותר בארה"ב הוא סם וולטון, מלך המסחר הקימעונאי — על־פי רשימה העומדת להתפרסם בכתב העת "פורבס" ב־26 באוקטובר.

על־פי רשימה זו בארה"ב חיים 49 מיליארדרים בדולרים, והם בין 400 האנשים העשירים ביותר בעולם. בידי 400 אנשים אלה נכסים המסתכמים ב־220 מיליארד דולר, סכום העולה על הגרעון התקציבי של ארה"ב.

סם וולטון (69), הצועד בראש עשירי ארה"ב מזה שלוש שנים, ייסד את רשת חנויות הכלבו "וול־מארט". הוא התחיל את הקריירה שלו כזבן שהכנסתו החודשית לא עלתה על 85 דולר.

לפי כתב העת יש בעולם רק שני אנשים עשירים יותר — יושיאקי טסוטסומי וטאיקיצ'ירו מורי, שניהם תושבי יפן.

20% מבין 400 האנשים העשירים ביותר בעולם חיים במדינת ניו־יורק, רוב האחרים מתגוררים בקליפורניה ובטקסס. אושרם של 40% מהעשירים ביותר בא להם בירושה.

איש דת איראני נסקל למוות בגלל "אלכוהול, סמים ומעשים מגונים"

פאריס (ע"צ וע"ר). איש דת מוסלמי איראני נסקל למוות בעוון שחיתות, על־פי הוראות של בית המשפט המיוחד המטפל בפשעים של אנשי דת.

רדיו טהראן, שמסר על כך אתמול, ציין כי "איש הדת המדומה, עלי שאהידי, נעצר באשמת סחיטה, הונאה, שתיית משקאות אלכוהוליים, החזקת סמים וביצוע מעשים מגונים".

לא נמסר מתי בוצע גזר הדין.

אשתקד נסקלו למוות באיראן מספר גברים ונשים על עבירות מין, אך זו הפעם הראשונה שאיש דת קיבל עונש זה.

אדם שנגזר לו עונש "ראג'ם" נקבר באדמה עד מותניו, ואנשים המקיפים אותו סוקלים אותו באבנים עד מותו. השופט הגוזר את דינו, משליך את האבן הראשונה.

■ אותו בית־משפט כבר דן למוות בספטמבר אשתקד את מהדי האשמי, מעוזריו המקורבים של האיאתוללה מונטאזרי, יורשו המיועד של חומייני.

ב־7 באוקטובר הוצאו להורג גם שני שותפים לעבודה של מהדי האשמי.

ערך את העמוד: יצחק לאור

המשכים מעמוד 1

ביקור שולץ בישראל

(סוף מעמוד 1)

בזכות ביקור זה", אמר מקור בכיר בוואשינגטון ל"הארץ".

השלום — לא נושא מרכזי

מקורות אמריקאיים במרכז האו"ם אמרו שנושא השלום לא יהיה מרכזי בפגישותיו של שולץ עם מנהיגים ישראליים. לדברי מקורות אלה, מתכונן שולץ לדון עם מנהיגים בישראל בעיקר בעסקת הנשק האמריקאית־סעודית, ולבקש מהם לא ליצור עימות עם הממשל בנושא זה.

ההערכה בוואשינגטון היא כי ביקורו של שולץ במדינות המזרח התיכון לפני נסיעתו למוסקווה, נועד לרמוז לסובייטים כי ארה"ב היא עדיין בעלת ההשפעה הגדולה במזרח התיכון, למרות שאזור זה אינו מטריד באחרונה את מעצבי מדיניות החוץ האמריקאית.

הבית הלבן הודיע אמש רשמית, כי הנשיא רייגן ייפגש עם נשיא מדינת ישראל חיים הרצוג ב־10 בנובמבר, ועם ראש הממשלה יצחק שמיר ב־20 בנובמבר.

ברונפמן לשמיר: לא נתערב

אתמול הודיע נשיא הקונגרס היהודי העולמי, אדגר ברונפמן, לראש הממשלה שמיר, כי אירגונו לא יתערב במחלוקת הפנימית בישראל בנושא תהליך השלום. ברונפמן אמר לשמיר: "אנו רק צופים מהצד. ההכרעה צריכה ליפול במגרש הישראלי".

שמיר אמר שהוא מעריך את עמדת ברונפמן: "כולנו רוצים שלום, אך האירגון שבראשו אתה עומד, אינו צריך לנקוט עמדה בנושא שהוא שנוי במחלוקת בישראל".

שמיר: מלכודת וסכנה

אילן שחורי, כותב "הארץ" לענייני מפלגות, מוסר כי ראש הממשלה יצחק שמיר הבהיר אתמול פעם נוספת כי אין כל סיכוי שישנה את עמדתו לגבי כינוסה של הוועידה הבינלאומית, אפילו בעקבות ביקור שולץ.

בפורום שרי הליכוד שהתכנס אתמול בצהריים בלשכתו, ביקש שמיר לקבל החלטה החוזרת ומאשרת את ההתנגדות החד־משמעית לוועידה בינ"ל, ודבקות במו"מ ישיר על־פי הסכמי קמפ־דייוויד, כדרך יחידה לשלום.

רוה"מ אמר בפגישה: "נקבל את שולץ בכל הכבוד, תזכיר לו מחדש את עמדתנו כי הוועידה הבינ"ל אינה הדרך להביא שלום, וכמוהו כחזרה לגבולות 1967. כך מבינים זאת הערבים, וגם כך נסביר לשולץ".

עוד אמר שמיר, כי יסביר למזכיר המדינה שישראל תהיה מוכנה למו"מ עם ירדן, וליישום האוטונומיה ביהודה ושומרון על בסיס הסכמי קמפ־דייוויד, שגם ארה"ב מחוייבת להם.

"קיימים הרבה גורמים בעולם, שמעוניינים להציג את הוועידה הבינ"ל כאילו כמוה כשלום. אנו עומדים מול גל זה, מתוך שכנוע עמוק כי הוועידה הבינ"ל היא מלכודת וסכנה לישראל", ציין רוה"מ.

בשיחות בלתי פורמליות בין שרי הליכוד, סוכם לקבל החלטה מפורשת התומכת בעונש מוות למחבלים שביצעו רצח אכזרי במיוחד.

(עו). ראש הממשלה, יצחק שמיר, מתח אתמול ביקורת על המנסים לזרוע בהלה בעקבות אירועי הטרור האחרונים, והאשימם בהפיכת הביטחון לנושא למאבק מפלגתי.

בדברו בפני סניף תנועת החרות בבת־ים, אמר שמיר כי למרות התחושה של שותפות הגורל עם הנפגעים, אסור להפריז או לאבד עשתונות. "אם תשתרר אווירה האומרת שאין ביטחון בישראל, פחד לצאת ופחד ללכת — יהיה זה העידוד הגדול ביותר לאירגוני הטרור. זו מטרתם כשהם פוגעים באדם אחד — להרוג לא רק אותו, אלא את רוחנו והביטחון שלנו. ארץ ישראל היא הארץ הבטוחה ביותר בעולם, ודאי ליהודים", הדגיש.

הוועידה — המצאה מרגיזה

בהתקיפו את הוועידה הבינלאומית לשלום, אמר: "אותה המצאה — מטרתה לפגוע גם בשלום וגם בישראל. אם אנשי המערך חושבים שישראל צריכה לתת לערבים את כל מה שהם רוצים, ולהשאיר להם את כל יהודה ושומרון, בקעת הירדן ועזה — שיגידו. למה דרושה ועידה בינ"ל, למה שיוקפו זאת לוכות גורמים זרים?"

בהתייחסו לביקורו הצפוי של ג'ורג' שולץ בישראל, אמר שמזכיר המדינה האמריקאי "לא ינסה לשכנע אותנו ולא ינסה ללחוץ עלינו".

חוצפה!

פשוט חוצפה! סוכות זה לא יום כיפור!

ועל כן אין שום צידוק שבמדינת חוק יושבתו הטלויזיה והרדיו דוקא בימי החגים ויעיבו על שמחת החג של המוני בית ישראל. פרסום פלד חוזר על יוזמה שנקט בעבר ופונה אל שרי הממשלה וחברי הכנסת להתעלות מעל לשיקולים המפלגתיים הצרים ולזרז את הקמת הערוץ המסחרי.

ערוץ מסחרי שיהיה משוחרר מהחלטות וגורמים פוליטיים ויהיה מושתת על שיקולי רווח והפסד בלבד, כמקובל בעולם המערבי.

כבר בשנת 1978 הגשנו בקשה רשמית לשרים דאז, זבולון המר ומאיר עמית, ליטול על עצמם את הקמת הערוץ המסחרי בהסתמכות על שילוב אינטרסים עם תאגיד אמריקאי, בעל מוניטין בתחומי האלקטרוניקה והתקשורת וגורמים כלכליים ישראליים.

צעד ראשון במאבק

אם גם לך נמאס לקבל "תמורהי" בעד האגרה ואתה רוצה לתרום את חלקך בהפעלת הלחץ הציבורי, פנה ל**פרסום פלד** . ת.ד. 4397, ת"א 61043 וקבל מדבקה

פרסום פלד

אני לחוץ על עוד ערוץ

הדבק אותה על פגוש מכוניתך ויחד נתחיל במרוץ!

כדאי גם אשראי וגם זול
קנו עכשיו בקו־אופ ושלמו ב־2.12.87

לא כולל חנויות אלקטרולין. לאקטרולין תכניות אשראי מיוחדות ונפרדות לבעלי כרטיסי אשראי ישראכרט וויזה.

GIL NIR

בסניפי סופר קו אופ
על כל קניה
מעל 50 ש"ח

בסניפי היפר קו אופ
על כל קניה מעל 100 ש"ח

סופר קו־אופ · היפר קו־אופ של רשת הריבוע הכחול

קו אופ · קו אופ · קו אופ · קו אופ

"מלחי קרוז"

בעיקבות השמש

לדרום אפריקה

יציאה 21.11.87

על סיפון אונית התענוגות

ACHILLE LAURO

24000 טון של נוחות
אולמות בידור, קזינו, קולנוע
סיפוני שיזוף ובריכת שחיה
• בידור ואוכל סביב השעון •

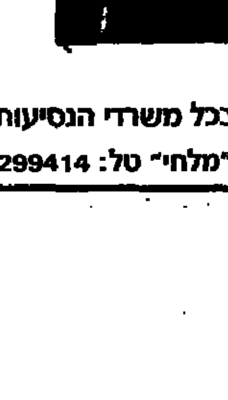

מבחר טיולים מאורגנים.
נתנים לרכישה בשילוב ההפלגה

FREE RETURN FLIGHT
SAA
SOUTH AFRICAN AIRWAYS
We make the difference.

satour

פרטים בכל משרדי הנסיעות
או בחברת "מלחי" טל: 03-299414

هكذا من الأصل

ספורט
בעריכת יחיאל אודי

הישג ישראלי גדול בטבילת־האש האירופית

36 שניות לסיום: ניצחון 93–95 לגליל בשטוקהולם

מחזיקות גביע

שטוקהולם (שירות "ספורט הארץ"). טבילת־האש האירופית של הפועל גליל־עליון התגיימה אמש בשטוקהולם במצב רוח מרומם: ניצחון בכורה מרגש, 93–95, על אלוויק ברומה המקומית. זה בדיוק מה שהיה דרוש לישראלים לפני משחק הגומלין בכפר גלעדי בשבוע הבא, ואם לא יהיו התפתחויות מיוחדות, יעלה גליל עליון לשלב רבע הגמר בגביע אירופה למחזיקות גביע.

אמש, באולם של אלוויק, הציגו חניכיו של מולי קצורין יכולת משתנה. במחצית הראשונה היה המשחק שקול מאד, כאשר היתרון נע לכאן ולכאן. בדקה ה־18 עוד הוליך גליל־עליון 40–43, אך אז נחלש ואלוויק קלעה 9 נקודות רצופות ועלתה ליתרון גבוה יחסית במחצית, 43–49.

במחצית השניה שמרו כדורסלני אלוויק על יתרון עד לדקה ה־30, ואז השווה הגליל ל־73–73. כאן, וכמעט עד סיום המישחק, הצליחו כדורסלני הגליל לשמור על פער של 5 עד 7 נקודות. רק לקראת הסיום הצליחו אלוויק להשוות. במצב של 93–93 קלע טרי מרטין את סל הניצחון. כדורסלני אלוויק יצאו להתקפה אחרונה והחטיאו. עופר פליישר קלט את הריבאונד האחרון והכדור נשמר בידי כדורסלני הגליל עד לסיום.

מרטין היה הבולט בכדורסלני גליל־עליון ושיתק את כדורסלן נבחרת שוודיה הראלד ראגה, שקלע 9 נקודות בלבד. מרטין קלע במחצית השניה 22 מתוך 28 הנקודות שלו. וין פרימן שיתק במחצית השניה את רוזוולט צ'פמן, הקלעי המצטיין של השוודים.

● לגליל עליון קלעו: מרטין 28, ליף 25, פרימן 19, הנפלד 13, פליישר 10.

● לאלוויק הרבו לקלוע: פרוס 31, צ'פמן 26.

שפטו זיך מפולין ות'ייל מצ'כיה.

בניצחון 103–89 על וילרבאן מצרפת

מכבי חיפה שמט יתרון 21 אבל גם 14 יכול להספיק

כדורסלני מכבי חיפה העניקו אמש שי למאמנם יוסי הררי, לרגל הולדת בנו, בניצחון חשוב על וילרבאן הצרפתית 103–89 (52–40) בשמינית גמר גביע קוראץ'. אבל שמחתו של הררי היתה יכולה להיות שלמה יותר אלמלא שלוש הדקות האחרונות, בהן שמטה חיפה יתרון מבטיח בן 21 נקודות, ואיפשרה לצרפתים לצמצם להפרש "גבולי", המעורר ספקות לקראת הגומלין בשבוע הבא בצרפת.

כללית, הפתיעה חיפה מחולשתה בשני מחזורי הפתיחה בליגה בהם נוצחה, אם כי ההפרש בסיום היה חייב להיות גבוה יותר אלמלא מישחק חסר אחריות בשלב זה. ג'ף ביגוין עם 26 נקודות ו־15 ריבאונדים היה גם הפעם משכמו ומעלה, אך נראה כי חבריו עדיין אינם יודעים כיצד להפעילו ולנצלו בצורה מירבית. עם זאת על ביגוין להיגמל מכדרורים מיותרים ומפריצות חסרות אחריות. עדי גורדון ואורי רוזנברג, עם שלושה סלי 3 נקודות כל אחד, וכן רונן שפע הצטיינו בפרקי זמן רבים אך לא תיפקדו כהלכה בדקות הסיום. את ההפתעה הנעימה סיפק תומר שטייהאואר, שלחם בצורה הראויה לכל מחמאה, קלע 10 נקודות וקטף 11 כדורים חוזרים.

וילרבאן התבססה בעיקר על שחקן הזר המצויין שלה ווילי רדן, בעל מישחק הגנה נפלא, שגם קלע 29 נקודות בהן סל מטווח 7 מטרים בדקה האחרונה. הזר השני נוריס בל נפצע בדקה ה־21 ולא שב לשחק. הבינלאומי הצרפתי אריק בניו איכזב.

● למכבי חיפה קלעו: ביגוין 26, גורדון 17, שפע 16, פלאואר 16, רוזנברג 14, שטייהאואר 10, ברנע 4.

● לוילרבאן קלעו: רדן 29, קולה 12, צבו 11, פאסטרס 11, בל 10, לאמי 6, בוסבייר 6, קונסטנס 4.

שפטו בודיסלאב ווסיץ ומיכאל ברדיין (שוויץ). משקיף: אברהם וייס (ישראל). 1,200 צופים בהיכל הספורט ברוממה.

יוסי גלזר

בנפיקה ליסבון — אבל בכדורסל זה קצת אחרת

אלופות

מאת יוסי לוין
סופר "ספורט הארץ"

מכבי ת"א פותח מחר בערב, מוצאי החג (20:50) בהיכל הספורט ביד אליהו במשחקיו בגביע אירופה לאלופות. היריבה: בנפיקה ליסבון. לראשונה בהיסטוריה הגיעה לארץ קבוצה מפורטוגל, להתמודדות בסיבוב השני של הטורניר היוקרתי. זה לא נראה קשה כדי. הכדורסל הפורטוגלי אינו נימנה עם הדרג הבכיר של אירופה, וסביר להניח שבנפיקה ליסבון לא תשלוף שפן מהמגבע. בכל זאת, אחרי תקרים פינלנד והבחירות בבלגיה, אולי רצוי להמנע מדיבורים על מישחקים קלים.

עוזר־מאמן מכבי ת"א, ברוס דר־קסר, ראה את בנפיקה בפעולה בסיבוב הראשון של גביע אירופה, והשווה את רמתה לקבוצת מרכז טבלה בליגה הישראלית. "רק אנחנו יכולים לעשות את המישחק קשה. אם נשחק טוב, לא צריכות להיות בעיות; אך אם נהיה חלשים, יתחילו הצרות", אומר ויקטור. בשורות הקבוצה הפורטוגלית שני כדורסלנים אמריקאים, ג'יימס גריפין (2.05) ומייק פלדן (1.98). לבנפיקה גם שני כדורסלנים מנבחרת פורטוגל, מאריקו ולאסוה.

אבל העיקר תלוי, כמובן, ביכולת של מכבי ת"א. בשני מישחקי הליגה הראשונים שלו לא הציג מכבי יכולת טובה, אך גם זה צריך בהחלט להספיק מול הקבוצה הפורטוגלית.

ישפטו: רוביס מיוון ויינגברד מפינלנד.

אליצור: התנאי ליתרון גבוה — לבלום את זליג

גביע קוראץ'

אליצור נתניה תנסה לזכות ב־מוצאי החג (20.00) ביתרון ביתי גבוה ככל האפשר על סאנאייר אוסטנד הבלגית, במישחק הראשון בסיבוב השני של גביע קוראץ'. ניצחון בהפרש גבוה חשוב לנתנייתים משתי סיבות עיקריות: ראשית, כדי לצאת לבלגיה למישחק מול קבוצה ביתית טיפוסית כמו אוסטנד, יש צורך במיקדמה גדולה. אבל לא פחות מזה חשוב, לאחר ההפסד הקשה בליגה נגד הפועל ת"א, להשיב לשחקנים את הביטחון והאמונה בכוחם.

סאנאייר אמורה להגיע היום אחר הצהריים, ובערב תתאמן באולם אליצור. לצורך העניין ראגו מנהלי אליצור ל"גוי של חג", שיפתח את האולם במהלך החג ויאפשר לבלגים להתאמן בו.

כוכבה הגדול של הקבוצה הבלגית הוא מיודענו דאריוש זליג (1.93), כוכבה של נבחרת פולין. באחרונה ראו אנשי נתניה את אוסטנד בטורניר הבינלאומי בו השתתפו בהולנד. אז גילה זליג יכולת בינונית, ואנשי אליצור סיפרו כי העלה במשקלו ולכן היתה תנועתו כבדה יותר.

ריצ'י ג'ונסון חוזר

שחקן החיזוק האמריקאי של הקבוצה הוא ריצ'י ג'ונסון, ששיחק בעונה שעברה במכבי חיפה. ג'ונסון מחליף את אר ריינס שנפצע. החוזה עם ג'ונסון נחתם לפני שבוע, ורק אתמול הגיע למשרדי איגוד הכדורסל בתל־אביב אישור שהכדורסלן רשאי לשחק בשורות אוסטנד — למרות שמכבי חיפה עדיין לא נתן לו שיחרור.

בהרכב אוסטנד גם ארבעה משחקני נבחרת בלגיה — המתאזרח מארק בראון (2.09), אד מאנס (2.01), איוון ודבריק (2.09) ופיליפ תסין (1.86).

הפועל חיפה: הכל מתחיל ונגמר באוסקאר שמידט

מאת יוסי לוין
סופר "ספורט הארץ"

אוסקאר שמידט. רק בזכותו כדאי יהיה להגיע מחר בערב (20.00) להיכל הספורט ברוממה. הפועל חיפה יארח את סנאידרו קאורטה בסיבוב השני של גביע קוראץ' והכל במישחק יסוב סביב השם הזה, אוסקאר שמידט. אחד הכוכבים הגדולים של הכדורסל האירופי כיום. קשה להאמין, שכדורסלני חיפה מסוגלים לעשות משהו מול הקבוצה האיטלקית המצויינת הזו. אך עצם ההופעה בשלב הזה של גביע קוראץ' מהווה הישג מצויין מבחינתם.

סנאידרו קאורטה היא אחת הקבוצות הטובות באיטליה. בשנתיים האחרונות הגיעה לגמר הפליי־אוף ונוצחה ע"י טרייסר מילאנו. כעת מוליכה קאורטה את הליגה האיטלקית, עדיין בלתי מנוצחת בעונה זו. כוכבה הגדול הוא כמובן אוסקאר שמידט (2.04), בן ה־29, שהוליך את נבחרת בראזיל לניצחון על ארה"ב במישחקי פאן־אמריקה האחרונים. הוא קלע מעולה, שממוצע קליעותיו בליגה האיטלקית עד כה עומד על יותר מ־37 נקודות. קשה להבין, שדווקא לחיפה יש את הכלים לעצור אותו.

אך שמידט אינו השחקן היחיד בקאורטה. בהחלט יש כמה שחקנים נוספים, שכדאי לבוא לראותם. כדורסלן החיזוק השני של הקבוצה הוא הבולגרי גיאורגי גלושקוב (2.09), ששיחק שנה בפורטלנד בליגה המקצוענית. בשורות קאורטה משחק גם רכז העתיד של נבחרת איטליה, פרדינאנדו ג'נטילה (1.90). שחקנים נוספים בקבוצה: פייטרו ג'יראלי (2.09), סרג'יו דונאדוני (1.98) וסנדרו דלאייגלו (2.02).

ישפטו: הסיץ' מיוגוסלביה ובנג'מין משוויץ.

מכבי תל־אביב
מחלקת הכדורסל
גביע אירופה לאלופות
משחק העליה לבית הגמר
בנפיקה ליסבון - מכבי ת"א
יום ה' 15.10.87 מוצאי חג הסוכות בשעה 20.30
בהיכל הספורט ביד־אליהו.
מכירה מיוחדת בהדרן אבן־גבירול 90 ת"א
בערב חג מ־9.00 עד 15.00 ובמוצאי החג משעה 16.00
בערב המשחק בקופות ההיכל
מחירים מיוחדים לחיילים ונוער - ל ש"ח
לבעלי "המנוי המשולב" כרטיס מס. 1 באוגדן גביע אירופה
יש יותר בויזה שלך VISA

כל הגדולים עברו בהצלחה את הסיבוב הראשון ברמת השרון

שי ליום ההולדת ה־17: מערכה מגילברט

אבל הטניסאי האמריקאי המנוסה, אחרי טיסה מתישה, הדיח את רביב ויידנפלד ה"חצוף" 6–3, 6–4, 6–0 ★ קונורס ולונדגרן ניצחו כצפוי בנקל, וגלעד בלום הדיח את סטיין מדרום אפריקה, אבל שלמה גליקשטיין שוב כשל בסיבוב הראשון והפעם מול הארגנטיני מאסו

הפרס הגדול

מאת מיכאל קרנון

כל הגדולים עברו אתמול בהצלחה את המשוכה הראשונה בתחרות ריקלים ברמת־השרון, על פרסים כספיים בסך 105 אלף דולאר. היום יחלו מישחקי שמינית הגמר ומחר, בשמחת תורה, מישחקי רבע הגמר. המתח יגיע בהדרגה לשיאו.

רק אחד מבין הטניסאים הבכירים כמעט מעד — המדורג שני ואלוף השנתיים האחרונות, בראד גילברט מארצות הברית. גילברט הגיע בטיסה מתישה רק בשעות הבוקר המוקדמות, וכפי שהוא עצמו אמר: המישחקים בסיבובים הראשונים הם תמיד המסוכנים ביותר לשחקני הצמרת.

ואכן, המדורג מספר 12 בעולם (אחרי זכייתו בטורניר באריזונה), נתקל בהרבה יותר בעיות מכפי שהעלה על דעתו לפני פתיחת המישחק מול אלוף הנוער של ישראל, רביב ויידנפלד. הנער שחגג כלשום את יום הולדתו ה־17, העסיק את המחזיק בתואר שעה ו־20 דקות לפני שגילברט ניצח 6–3, 6–4, 6–0.

ויידנפלד הפתיע את אלה שלא ראו אותו קודם לכן בעצמת חבטותיו, ב"חוצפתו" ובקור־רוחו מול יריב ברמה כזו. נכון, לרביב לא היה מה להפסיד והוא הירשה לעצמו ליטול סיכונים, שספק אם היה לוקח מול שחקן ברמה נמוכה יותר. גילברט ניצח במערכה הראשונה בזכות שבירת מישחקון הגשה אחד. אבל במערכה השניה מצא עצמו בפיגור של 0–5. כשויידנפלד גבה הקומה שיחק "כמו גדול" זכה לעידוד קולני של 2,500 הצופים. "זו היתה הרגשה נהדרת. כל נקודה שלי זכתה למחיאות כפיים", הודה רביב לאחר מכן. "מעולם לא שיחקתי לפני קהל כזה". גילברט, שסבל גם מ"שיפוט ביתי" של שופטי הקו, זכה בארבעת המישחקונים הבאים אבל במישחקון העשירי שבר ויידנפלד את חבטות ההגשה שלו בכמה חבטות העברה נפלאות, והניף אגרוף באויר כאשר זכה במערכה הראשונה שלו בתחרות "הפרס הגדול". את המחיר הוא שילם במערכה האחרונה. "הרגשתי שאין לי כוח. הרגליים כאבו לי. גילברט חובט נמוך מאד והייתי צריך לכופף ברכיים כל הזמן", הסביר רביב לאחר מכן. גילברט זכה בשישה מישחקונים ברציפות. "בסך הכל אני שבע רצון. לזכות במערכה של טניסאי כזה, זה מעודד מאד", סיכם ויידנפלד. גילברט יתמודד היום עם ישראלי אחר, שחר פרקיס.

ג'ימבו קליל ורציני

למדורגים אחד וארבעה לא היו בעיות כלל. ג'ימי קונורס בן ה־35 נזקק ל־45 דקות בלבד כדי לנצח את האיטלקי בן ה־22 אלברטו פאריס 6–1, 6–2. ג'ימבו שיחק בקלילות אבל ברצינות, ולא לחץ על הדוושה, אם כי לא ויתר על שום נקודה. בשמונת מישחקוני ההגשה של קונורס זכה פאריס ב־8 נקודות בלבד, בעוד שהאמריקאי שבר 4 פעמים את מישחקוני ההגשה של האיטלקי הצעיר, שזו לו ההתחרות הראשונה בסידרת "הפרס הגדול". הוא הגיש 5 אסים אבל ביצע גם 5 שגיאות הגשה כפולות.

קונורס עשה כמה תעלולים אופייניים ובסיום המישחק נראה רענן לגמרי. הוא הוקף עשרות ילדים ונעצר כדי לחתום להם ולהצטלם עימם. טניסאי גדול ופרפורמר למופת. שישחק היום נגד הגרמני מיכאל ווסטפאל.

המדורג הרביעי, השוודי פטר לונדגרן, שעלה למקום ה־29 בדירוג העולמי, נתן רק מישחקון אחד ליריבו הדרום־אפריקאי בריאן לוין בניצחון 6–0, 6–1. מכל השחקנים שניצחו בסיבוב הראשון, הותיר את הרושם הטוב ביותר. היום ישחק פטר נגד הארגנטיני מאסו.

גליקשטיין בחולשתו

מלבד ויידנפלד, ראינו אתמול עוד שני ישראלים בפעולה, אבל רק גלעד בלום הצטרף למנצחים, פרקיס ומנשטיין בסיבוב השני. אחרי שעתיים של מישחק מעניין גבר בלום על הדרום־אפריקאי כריסטו סטיין 3–6, 7–5, 6–4. סטיין, שנסוג לאחרונה למקום ה־275 בדירוג המושב, ניצל היטב את חבטת ההגשה המצויינת שלו (הגיש 10 אסים) ועד למישחקון ה־11 במערכה השניה לא שמט את מישחקוני ההגשה שלו. לבלום היו נקודות שבירה בכל אחד ממישחקוני ההגשה של יריבו במערכה השניה, אבל הוא לא ניצל אותן וסטיין הוביל 4–5 אבל במצב של 5–5 "שלף" לפתע הישראלי הצעיר מישחקון מצויין מול חבטות הגשה של סטיין, שבר אותן ובמישחקון הבא זכה במערכה. הוא פתח את המערכה השלישית בשבירה נוספת של חבטות ההגשה של הדרום־אפריקאי, עלה ל־2–0 ושמר על פער זה עד לסיום. "עכשיו אני משחק שוב נגד האמריקאי מארק דיקסון", אמר בלום.

בשנים האחרונות התרגלנו לראות את שלמה גליקשטיין מודח בסיבוב הראשון או השני ברמת השרון. כאשר הוביל אתמול 3–0 נגד הארגנטיני בן ה־23 אדוארדו מאסו, היו ציפיות שהפעם זה לא יקרה. אבל שלמה, שסבל מכאבים בכתפו, לא עמד במיבחן ונוצח 4–6, 6–5, 1–6.

צר היה לראות את גליקשטיין מפגין טניס דל, תוך גילוי חוסר ביטחון ועצבנות רבה. במישחקונים רבים "הציק" את הדירוג הנמוך שלו (443) מול יריב בינוני אבל שאפתן, שנהנה יותר מהתמוטטות של הישראלי מאשר מנקודות כצבר בעצמו. כשום מה תקף גליקשטיין את חבטת כף היד הטובה של מאסו, ולא לחץ מספיק על נקודת החולשה שלו — חבטת גב היד. לארגנטיני היה זה ניצחון ראשון בתחרות "הפרס הגדול". עד כה נוצח תמיד בסיבוב הראשון. גליקשטיין אמר לאחר מכן כי ישחק בכבב פרנקל בחודש הבא, ואם יתכן לנבחרת גביע דייוויס ישחק שם. רק באביב הקרוב יחליט אם ימשיך להשתתף בתחרויות, או יפרוש.

המדורג היחידי שהודח עד כה הוא הדרום־אפריקאי בארי מויר (שביעי), שנכנע לבריטי ג'רמי ביימס 2–6, 2–6.

תוצאות אחרות אתמול: וסטפאל (גרמניה) — בוסל (גרמניה) 6–2, 6–2, דיקסון (ארה"ב) — אנגל (שוודיה) 6–1, 7–6.

בסיבוב הראשון במישחקי הזוגות הדיחו גליקשטיין (ישראל) ובוסל (גרמניה) את הצמד המדורג שני, קאסל (בריטניה) ובתהכאן (שוודיה) 6–2, 3–6, 7–6.

תוצאות אחרות: פוס (גרמניה) ואן־בוקל (הולנד) — קאמבל (ארה"ב) ומאסו (ארגנטינה) 6–2, 6–4; בראון וציגרמן (ישראל) — באואר והורנונג (גרמניה) 6–2, 4–6, 6–4; אנגל ותידאהל (שוודיה) — נאור ודניאל (ישראל) 6–3, 6–2.

התכנית
היום ומחר

● 10.00: מנסדורף — פרנשטיין. לונדגרן — מאסו.
● 11.00: אריקסון — קאמבל.
● 12.00: פרקיס — גילברט. בלום — דיקסון. ביימס — ואן בוקל.
● 14.00: קונורס — וסטפאל. קאסל — פוס. מאסר ואריס — ויידנפלד ומרגשטיין.
● 16.00: בלום ופרקיס — גילברט ומנסדורף, בייטס ולונדגרן — אריקסון ובריטמאנטל, סטיין וליין — וסטפאל ומרראיע.
● ביום חמישי: החל ב־10.00 מישחקי רבע הגמר ליחידים וזוגות.

גם ב"פרחה" בזו הרצה אתמול ג'ימי קונורס ברמת השרון, במהלך המישחק בו הדיח מהטורניר תוך 45 דקות את האיטלקי אלברטו פאריס. (צילום: עודי קרן).

תצוגה משעשעת של קונורס בירושלים

ניצח את מנסדורף בשובר שיוויון במישחק ראווה

מאת רוני דיאמן, סופר "ספורט הארץ" בירושלים

יותר מאלפיים חובבי טניס ירושלמים נהנו אתמול מכמה מיבצעים נדירים, בתוספת פעלולי ליצנות רבים של הכוכב האמריקאי ג'ימי קונורס, אשר שעשע אותם במהלך תצוגת הראווה בה גבר על עמוס מנסדורף לאחר מאבק צמוד, 5–2 בשובר שיוויון. במערכה הראשונה ניצח קונורס 6–4, ואילו המערכה השניה הסתיימה בניצחון האלוף הישראלי 6–3.

קונורס התרכז בניסיונות מוצלחים ביותר מצידו לשעשע את הקהל, וזאת כאשר ניהל לא אחת דיאלוגים עוקצניים ומלאי־הומור עם הצופים, השופטים וגם עם יריבו, שנראה אף הוא משועשע ושיתף פעולה בתחום זה עם הטניסאי הבכיר. לשיאו כבדרן הגיע קונורס כאשר חיקה את תנועותיה של מרטינה נאוורטילובה, לאחר שאחד הצופים קרא משום מה לעברו את שמה.

בן שלף קונורס שפן נוסף מרפרטואר־הבדיחות, כאשר העניש את עצמו בפומבי לאחר שכשל בחבטת כדור פשוטה. את העונש המקורי ביצע, כאשר ניצב כשתי דקות בפינת המגרש כשגבו אל הקהל — אך לא לפני שהוביל מאותה פינה למרכז המגרש אחד מאוספי הכדורים הצעירים, כדי... שיחליפו במאבק מול מנסדורף ויחליף עימו מספר חבטות.

לאחר שהישרה אווירה מבודחת ונינוחה על כל הסובבים אותו, הודה קונורס לירושלמים על האירוח והביע התפעלותו מדרך הטיפול המעולה בטניסאי הנוער. בטכס הסיום, לאחר שראש העיר טדי קולק העניק לטניסאים ציורים יקרי־ערך של יוסי שטרן, הצהיר קונורס כי גם בעתיד ייענה לכל הזמנה לבוא לישראל.

היתה זו הפעם הראשונה, מאז הקמתו של מרכז הטניס בגילה ב־1981, שיציעי המגרש המרכזי היו עמוסים עד אפס מקום. אירגון המישחק והאירוח הנכבדים הרבים היה בפיקוחם של אנשי המרכז הירושלמי, בראשותו של המנהל דני פריימן, ובוצע בצורה מופתית ומשלמת הראויה להערכה רבה.

אליפות אירופה

הודל הודח

לונדון (ע"ר ואיפ"י). מנהל נבחרת אנגליה בכדורגל, בובי רובסון, העדיף את ניל וב מנוטינגהאם על ניסיונו של גלן הודל ממונאקו (45 הופעות בנבחרת) למישחק נגד טורקיה שיהיה הערב בוומבלי, בבית 4 של מוקדמות אליפות אירופה.

כן יהיו הערב שמונה מישחקים נוספים באליפות אירופה, כמה מהם בעלי חשיבות מכרעת לגבי סיכויי העליה לשלב הגמר שיהיה בקיץ הבא במערב גרמניה.

ספרד זקוקה לניצחון ביתי על אוסטריה בסוויליה (בבית 1), כדי לחלוף על פני רומניה שגם לה 6 נקודות. צרפת תארח בפאריס את נורווגיה בבית 3, ממנה תעלה קרוב לוודאי בריה"מ. יוגוסלויה חייבת לנצח בסאראייבו, במישחק נוסף בבית 4, את צפון־אירלנד, כדי לא לאפשר לאנגליה "לברוח".

שני מישחקים יהיו בבית 5, בין הונגריה ליוון בבודאפשט ובין פולין והולנד בוורשה, המצב עדיין סבוך למדי. דנמרק תארח את ויילס. היא זקוקה לתיקו בקופנהאגן כדי לזכות בבכורה בבית 6. הוולשים יופיעו עם איאן ראש ומארק יוז בחזור.

המישחקים בין סקוטלנד לבלגיה בגלאזגו ובין אייר לבולגריה בדאבלין עלולים ליצור תסבוכת בבית 7.

הניחוש שלי

אברהם בנדורי:

ניצחונות לנתניה ולבית"ר ירושלים

מנחש השבוע של "ספורט הארץ" הוא אברהם בנדורי, מנהל נבחרות הייצוג של ישראל בכדורגל. בן 59, נשוי לעדנה, אב לאורית וערן, סב לעדי ויואב. שוער מכבי תל־אביב והנבחרת הלאומית לשעבר. חוזה בכדורגל מדי שבת.

.1	מכבי חיפה — באר שבע	1
.2	שמשון — הפועל פ"ת	1
.3	בית"ר י־ם — ב. יהודה	1
.4	הפ. לוד — מכ. נתניה	2
.5	צפ. חולון — כפר־סבא	x
.6	מכ. פ"ת — הפועל ת"א	x
.7	בית"ר ת"א — מכ. ת"א	2
.8	ב. נתניה — הפו. ר"ג	x
.9	מ. שעריים — ה. יהוד	1
.10	מכ. יפו — הפ. בת־ים	1
.11	הפו. עפו — הפ. חיפה	2
.12	ה. חדרה — רמת־עמידר	1
.13	הפ. טבריה — הפ. י־ם	x
.14	הכח ר"ג — מכבי יבנה	x

הנבחרת הבינה את הרמז: הביסה את העתודה 8–0

כדורגל

מאת אילן פיש
סופר "ספורט הארץ"

מסתבר, כי שחקני נבחרת ישראל בכדורגל מבינים היטב גם רמזים. אזהרותיו של המאמן מליינקו מיהיץ', בתום המישחק החלש עם הפועל חדרה מהליגה הארצית (3–2) בשבוע שעבר, לא נפלו על אוזניים אטומות. מיהיץ' הזהיר אז, שגם במישחקי אימון עלולים כדורגלנים לאבד את מקומם בנבחרת. אתמול זה היה שונה. תוך הפגנת כדורגל משובח, הביסו שחקני הסגל הלאומי את עמיתיהם מנבחרת העתודה 8–0 (0–4).

לחתור ליציבות

שחקני הנבחרת הציגו משחק תוסס, מהיר, מתוחכם, עם מוטיבציה גבוהה מאד, מול יריב חסר אונים. בתום המישחק הביע מיהיץ' את שביעות רצונו מהשינוי בגישה: "אני רוצה שבנבחרת תהיה תמיד נשמה כזו — של תחרות".

הבולט במגרש היה חלוץ מכבי נתניה שלום תקוה. הוא כבש שני שערים ועוד 4 הובקעו בעקבות מסירותיו. עוד כבשו איינברג 2, מלמיליאן 2, אבי כהן ויגאל מנחם. כמעט כל השערים היו מלאכת מחשבת, אם בביצוע הקבוצתי ואם פרי מיבצעים אישיים.

הנערים ניצחו 0–5 בשוויץ

נבחרת הנערים של ישראל בכדורגל הביסה אתמול 0–5 את נבחרת מחוז סלוטורה בשוויץ.

מכבי חיפה 1–1 עם בית"ר י־ם

כ־1,200 צופים, רובם מקיבוצי עמק בית־שאן, חזו אתמול במיפגש רעים בין האלופה בית"ר ירושלים למכבי חיפה. המישחק, שהסתיים בתיקו 1–1, נערך לזכר עשרות ילדי קיבוץ חפציבה שניספו לפני כשנה בתאונת דרכים קטלנית. המישחק היה במגרש הכדורגל שליד קיבוץ חפציבה.

ירון גבעול הוליך את החיפאים ליתרון 0–1 בדקה ה־32. חלוץ הרכש של בית"ר, רונן רוקמן, השווה בדקה ה־66.

קנדה — איטליה 2–2 באליפות העולם

סנטיאגו (איפ"י). קנדה כפתה תיקו 2–2 מפתיע על איטליה, בבית ב' של אליפות העולם בכדורגל לנוער. בבית א' הביסה מערב גרמניה את סעודיה 3–0 ובבית ג' ניצחה קולומביה את באחריין 1–0.

ברקוביץ' ייפרד במישחק נגד יוון

מאת יוסי לוין
סופר "ספורט הארץ"

הפעם זה סופי. מיקי ברקוביץ' פורש מנבחרת ישראל. אתמול אישרה הועדה המקצועית של איגוד הכדורסל את בקשתו של ברקוביץ' לפרוש מהנבחרת. המישחק החגיגי עם נבחרת יוון ב־25 באוקטובר יהיה, איפוא, מישחק הפרידה הרשמי מברקוביץ'.

"זה הזמן הנכון מבחינתי לפרוש. אם היינו עולים לדרג א' הייתי ממשיך. עכשיו, כשלא עלינו, אני חושב שהגיע הזמן שלי לפרוש. הפעם אני פורש באמת ברצון, ובסך הכל אני מתגאה על כך שחזרתי לנבחרת למישחקי דרג ב'", אמר אתמול ברקוביץ'.

דו"ח על הכישלון

אתמול הגישה הועדה המקצועית את המלצותיה בעקבות כשלון הנבחרת במישחקי דרג ב' בבולגריה. הסעיף השני בדו"ח מתייחס לנושא קפטן הנבחרת. וזה לשונו: "מומלץ לבחור קפטן שיתאים לתפקידו ויהיו לו תכונות של מנהיג בעל הכרה לאומית". הדו"ח אמנם לא מתייחס ישירות לקפטן הנוכחי דורון ג'מצ'י, אך הכוונה ברורה לגמרי, וקשה להאמין שהוא ימשיך בתפקידו כקפטן הנבחרת.

הועדה המקצועית ראתה בחוסר המוטיבציה לפני המישחק הראשון נגד פינלנד, בגלל הבעיות הכספיות, גורם עיקרי לכשלון.

כן הגישה הועדה שורת המלצות אופרטיביות לעתיד. בין היתר, מומלץ למנות מאמן לנבחרת במישרה מלאה, וכן הומלץ למנות עוזר־מאמן.

גביע רונקטי

מיבחן יוגוסלווי קשה לגבעת חיים הערב מול שיבניק

בנות הפועל גבעת חיים יתמודדו הערב (20.00) במיגרשן המקומי עם שיבנקה שיבניק מיוגוסלוויה, בסיבוב השני של גביע רונקטי.

כדורסלניות גבעת חיים עלו אוטומאטית לשלב השני, וישחקו עם יריבה המייצגת את אחת המעצמות בכדורסל הנשי באירופה. תהיה זו ההופעה הראשונה של גבעת חיים במסגרת האירופית.

הקבוצה היוגוסלווית הגיעה לארץ אתמול, ובשורותיה שתי כדורסלניות שגובהן מעל 1.90 מטר. שתי השחקניות הבולטות בגבעת חיים הן אלומה גורן ודנית דיאמנט.

י. הכב

המשכים מעמוד 1

שביתת הרדיו והטלוויזיה

(סוף מעמוד 1)

עבודתם, ולהביא לסיומה המהיר של השביתה.

במקביל תובעים הסכבאים בטלוויזיה לבטל את הוראת ההנהלה, שעל־פיה הם מוצבים בתקופת השביתה למשמרת בוקר בלבד, בשעות 8:00–15:00. לדברי נציג הסכבאים, נוגד הצו זה את הסכם העבודה שלהם, שעל־פיו הסכבאים אמורים לקבל סידור עבודה לשבוע מראש, ועל כן לא יוכלו להפעיל את השידור באופן מיידי, במקרה של הפסקת השביתה.

שיבושים גם בחינוכית

ממחרתיים צפויים שיבושים גם בטלוויזיה החינוכית, שבמסגרתם לא ישודר "מוקד המוספים" של יום ו'. העובדים בחינוכית תובעים מן ההנהלה לתקן עיוותי שכר ותנאי עבודה הנגרמים לדבריהם כבר כמה שנים, ולהתאימם למקובל בטלוויזיה הכללית. בישיבת האיגוד הארצי של העיתונאים, הודיעו נציגי החינוכית כי צעדיהם באים גם להביע הזדהות עם עמיתיהם בכללית.

הערוץ השני מרחיב את שידוריו לימי השביתה גם בהקרנת סרטי קולנוע. הערב ב־18:00 יוקרן הסרט "מציצים", מחר באותה שעה יוקרן סרט אמריקאי שלא נקבע עדיין. קודם לסרט היום תוקרן תוכנית ביוזמת לילדים.

אידה נודל מגיעה מחר

(סוף מעמוד 1)

המיליונר האמור להעמיד לרשותה את מטוסו הפרטי.

במטוסו של ארמנד האמר

ליד כבש המטוס בנמל התעופה בן־גוריון יקבלו את פניה של אידה נודל ראש הממשלה יצחק שמיר, שר החוץ שמעון פרס, שר הקליטה יעקב צור ויו"ר הנהלת הסוכנות אריה דולצין. הראשונה שתעלה למטוסו של האמר תהיה אחותה של אידה נודל, אילנה פרידמן, שעמדה במרכז המאבק לשחרורה של נודל. שתי האחיות לא נפגשו מאז 1972.

מיד לאחר מכן ייערך טקס קבלת־פנים חגיגי בחדר האח"מים בנמל התעופה, בהשתתפות שמיר, פרס וכן השחקנית ג'יין פונדה (שתגיע במיוחד ארצה). שר הקליטה יעניק לנודל תעודת עולה. עם תום הנאומים תקבל אידה נודל את רשות הדיבור. מעריכים כי בקבלת הפנים ישתתפו כ־200 אנשי תקשורת ובעיקר מחו"ל, שיעבירו את הטקס בשידור חי לארה"ב ולאירופה.

עצרת המונית

המועצה הציבורית למען יהודי בריה"מ מארגנת גם עצרת המונית תחת כיפת השמים בנמל התעופה. המארגנים מעריכים כי לעצרת יגיעו אלפי אנשים, ביניהם פעילי עליה ואסירי ציון לשעבר. מנכ"ל המועצה הציבורית, חיים צ'סלר, מסר אמש כי לנוחיותם של אלפי המשתתפים יותקן במקום מסך גדול, שעליו יוקרן טקס קבלת הפנים ליד כבש המטוס ובחדר האח"מים.

בעצרת, שתנוהל ע"י נשיא המועצה הציבורית למען יהודי בריה"מ, אברהם הרמן, ישתתפו אסירי ציון לשעבר נתן שצ'רנסקי, יולי אדלשטיין, יוסף מנדלביץ' וויקטור ברילובסקי. בתוכנית האמנותית יטלו חלק נעמי שמר ושרלה שרון, שתארגן שירה בציבור.

תיפגש עם בגין

מחרתיים בבוקר, שעות ספורות אחרי הגיעה ארצה, תיפגש אידה נודל עם ראש הממשלה לשעבר, מנחם בגין, בביתו ברחוב צמח 1 בירושלים. בפגישה ישתתף גם ארמנד האמר.

ביום ראשון תיפגש נודל עם מזכיר המדינה האמריקאי, ג'ורג' שולץ (העומד להגיע ארצה מחר רותיים).

קבוצה של אסירי ציון לשעבר עומדת להפגש, היום, עם ראש הממשלה ועם שר החוץ. בפגישות הנפרדות, שבהן יטלו חלק שצ'רנסקי, ברילובסקי, אידלשטיין ומנדלביץ', הם יבקשו משמיר ומפרס להעמיד את נושא העליה מבריה"מ בראש סדר היום הלאומי, ולתבוע מהשלטונות הסובייטיים מתן היתרי יציאה לא רק על בסיס של איחוד משפחות, אלא גם של שיבה למולדת.

תתגורר ברחובות, ליד אחותה

משרד הקליטה שכר לאידה נודל דירה ברחובות, בבניין שבו מתגוררת אחותה, אילנה פרידמן. ממשרד הקליטה נמסר אמש כי נעשו מאמצים לאתר דירה ברחוב בית הפועלים ברחובות, על־מנת לאפשר לשתי האחיות לחיות בקרבת מקום, אחרי שנות הניתוק הממושכות. כן נמסר שנעשים מאמצים לשפץ ולרהט את הדירה בתוך ימים ספורים.

עליית ביגון מתעכבת

בינתיים נודע כי יציאתו של אסיר ציון לשעבר, יוסף ביגון, מתעכבת — למרות שניתן לו אישור יציאה לפני שבועות ספורים. הגורם העיקרי לעיכוב יציאתו הוא אישי.

בנו של ביגון, בוריס, המתגורר אף הוא במוסקווה, קיבל אף הוא היתר־יציאה. אולם הורי אשתו של הבן מתנגדים בתוקף ליציאתה מבריה"מ, ולכן נעשים מאמצים לשכנעם שיסירו את התנגדותם.

עתירת המדינה בעניין נקש — בשבוע הבא

(ע). עתירת המדינה לבג"צ בעניינו של ויליאם נקש תכלול בקשה לפסק־דין הצהרתי, הקובע, שצו־ההסגרה, המוצא על ידי שר המשפטים, גובר בכוחו על צו־עיכוב יציאה שמוציא בית־דין רבני בענייני אישות.

העתירה לבג"צ נגד בית הדין הרבני תוגש, כנראה, בשבוע הבא. בנוסף לכך, תבקש המדינה שבג"צ יורה לבית הדין הרבני בירושלים לבטל את צו־עיכוב היציאה מן הארץ שהוצא נגד ויליאם נקש.

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש אמר אתמול, כי הוא מתנגד לטענות, לפיהן המערכה בעניין נקש היא מאבק בין ערכאות משפטיות או מאבק בין דתיים לחילוניים. "אפילו אם היתה מערכת המשפט כולה מערכת דתית", אמר היועץ המשפטי חריש, "היה בית הדין הרבני צריך לקבוע, כי צו ההסגרה חזק מצו עיכוב היציאה מהארץ, המוצא בעניין אישות".

הסטודנטים: נשבש פתיחת הלימודים

מאת נורית אמיתי

אם לא ייגבה שכר לימוד כפי שקבעה הממשלה ישובשו הלימודים, האמורים להתחיל לקראת סוף אוקטובר — אמר אתמול יו"ר התאחדות הסטודנטים, דוד ברמן.

התאחדות הסטודנטים קוראת לראשי האוניברסיטאות לגבות את שכר הלימוד שקבעה הממשלה בסוף שנת הלימודים שעברה.

יו"ר התאחדות הסטודנטים בירך אתמול, בשם חברי התאחדות הסטודנטים, את הנהלת הטכניון על החלטתה בנושא שכר הלימוד. "כצד ניהול נבון של ענייניה הכספיים, פועלת הנהלת הטכניון בהתאם לנהלים ציבוריים תקינים. אינה מנסה לגבות כספים מעבר להחלטת הממשלה".

הלימודים בטכניון יחלו ביום א', ובשאר האוניברסיטאות הם אמורים להתחיל שבוע לאחר מכן.

צו על תנאי נגד המר בעניין רבנות ת"א

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל־אביב

בג"ץ הוציא אתמול צו על־תנאי נגד שר הדתות, זבולון המר, כדי שיבוא וינמק מדוע לא יבטל את החלטתו לקבוע את נציגי מועצת עיריית תל־אביב לאסיפה הבוחרת רב עיר, ומדוע לא יכלול נשים כחברות באספה זו, הבוחרת את הרב. שר הדתות מינה את הנציגים בעצמו, משום שמועצת עיריית ת"א לא הצליחה להגיע לרשימה של מועמדים מוסכמים.

הצו הוצא לבקשת העותרים, עו"ד חביבה אביגיא, חברת מועצת העירייה והיועצת המשפטית של נעמת; ולילי מנחם, חברת מועצת העירייה, חברי סיעת העבודה ואירגון נעמת.

כן הוציא בית המשפט העליון צו־ביניים האוסר על המשך ההליכים לבחירת רב עירוני בתל־אביב, עד להחלטה סופית של בג"ץ. הבחירות למשרת הרב הראשי האשכנזי של תל־אביב נועדו להיערך ב־27 באוקטובר.

בית המשפט, שישב בהרכב השופטים משה בייסקי, גבריאל בך ושושנה נתניהו, פנה לבאי־כוח המדינה, והציע לשר הדתות לשקול ולהחזיר את האפשרות לבחור את הרב למועצת העירייה בידי האסיפה הבוחרת של נציגי מועצת העירייה.

בוא לראות את
ג'ימי קונורס
בטורניר ריקלים
תחרות הפרס הגדול
חול המועד סוכות
מרכז הטנים רמת השרון
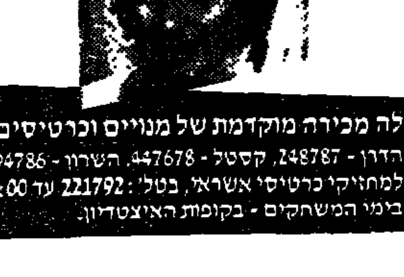
החלה מכירה מוקדמת של מנויים וכרטיסים:
• הדרן - 248787, קסטל - 447678, השרון - 494786
• למחזיקי כרטיסי אשראי, בטל: 221792 עד 23:00
• בימי המשחקים - בקופות האיצטדיון.

החברה להגנת הטבע מתנגדת לבניית המרינה בחיפה מחשש לפגיעה בנוף

מאת ירח טל
סופר "הארץ" בחיפה

החברה להגנת הטבע מתנגדת להקמת מרינה בחוף הדרומי בחיפה, והגישה למועצה הארצית לתכנון ובנייה התנגדות לתוכנית.

ביום ראשון תתכנס ועדת המשנה של המועצה הארצית לתכנון ול־בנייה ותדון בבקשת עיריית חיפה לאשר תוכנית בניית המארינה לכאלף יאכטות.

התוכנית כוללת יבוש 400 דונם של ים מתל־שקמונה עד אזור טיילת בת־גלים. על השטח המיובש מבקשים היזמים, קבוצת משקיעים שגייסה החברה הכלכלית של חיפה, להקים גם שורה של בתי־מלון, אזור מסחרי ולהרחיב את שכונת בת־גלים.

החברה להגנת הטבע טוענת כי תוכנית ייבוש הים תפגע באתר נוף ייחודי בארץ. זהו מפגש הר וים. כמו־כן יפגע הפיתוח במקום בערכי טבע ייחודיים כמו צמחיה ימית מגוונת ותופעות גיאומורפולוגיות מרתקות.

שר העבודה דורש מהאוצר לחדש את תשלום קצבת הילד הראשון לזכאים

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

שר העבודה משה קצב תובע משר האוצר משה נסים לחדש את תשלום קצבת הילד הראשון לזכ־אים. לדבריו, ביטול קצבת הילד הראשון יוצר עיוותים חברתיים, כלכליים ומנהליים ומוטב לשלם אותה.

קצב אומר כי 358 אלף משפחות, שלהן עד שלושה ילדים, אינן מקב־לות קצבה בעד הילד הראשון. הד־בר פוגע במיוחד בזוגות צעירים, לדבריו. בשנים האחרונות חלה הרעה במצב היחסים של זוגות אלה.

קצב מציין עוד כי מבחן ההכנסות שעל־פיו לא משולמת קצבת הילד הראשון הוא שרירותי, מחטיא את המטרה ומעוות.

למעסיקים ולביטוח הלאומי אין נתונים על ההכנסות במשפחה ועל המצב המשפחתי. על־פי הערכה, כ־10 אחוזים מהמשפחות הזכאיות לקצבת הילד הראשון נהנות מתש־לומי כפל עקב אי־עדכון פרטים אצל המעביד.

שר העבודה סבור כי תשלום הקצבה באמצעות המעביד הביא לעבודה רבה למעסיקים, וגרם להם קשיים וערבול בניהול החשבונות.

גם למוסד לביטוח לאומי נגרם ערבול רב. והעבודה השוטפת נפגעה עם ההסדר לביטול קצבת הילד הראשון, טוען קצב.

השופטת קבעה: אין מקום לבזבז זמן נוסף; סיכומי בלאס יישמעו החודש

(ע). שמיעת הסיכומים במשפטו של דוד בלאס, הנאשם בהונאת התק"מ בסכומי עתק, תתקיים במ־חצית השנייה של חודש אוקטובר, למרות שטרם נשמעה עדותו של עד ההגנה לייזי עגבל. כך החליטה אתמול השופטת שושנה ברמן.

השופטת ברמן קבעה, עם זאת, כי תרשה לכל אחד מהצדדים להשלים את סיכומיו. אם ירצו בכך. לאחר תום סיכומים.

השופטת החליטה על כך בעקבות הצהרת סניגוריו של בלאס, כי עגבל לא יתייצב לפני רשות השיפוטית הבלגית, אם תנקוט נגדו המדינה הליכי הסגרה לכשיופיע. "מסיבה זו בדיוק לא העיד בישראל", ציינו.

השופטת ברמן מתחה ביקורת על הסניגוריה והתביעה גם יחד: "במצב זה אין מקום לבזבז את זמני היקר בכל ההליכים הנלווים להיקוד הדין. מאידך, אם אין בדעת התביעה או המדינה לנקוט הליכים כלשהם כלפי העד, עם התייצבותו להיקוד הדין, למה לא תאמר זאת לסניגורים ב־רחל בתך הקטנה. כי אז אולי תוכל לחסוך גם מזמנו של בית־המשפט הגבוה לצדק, שאליו מתעתדים הסניגורים לעתור, כפי שהצהירו לפני", אמרה השופטת.

שופט גער במשטרה על שלא גבתה עדות מדוגמנית החשודה בנהיגה ללא רשיון

(ע). יוסף גטניו (21) מחולון, שנעצר לפני חמישה ימים כחשוד בגניבת רכב מסוג במ"ו ובזיוף מסמכיו, וכן באחזקת צ'ק חשוד כגנוב, הוחשד אתמול בניסיון סחיטה ושוחרר בערבות של 2,500 ש"ח בבית משפט השלום בתל אביב.

באולם המעצרים של בית המשפט ישבה ידידתו של גטניו, הדוגמנית מיכל עברי (19), שלפי חשד המשטרה נהגה במכונית הב.מ.וו ללא רשיון. היא שוחררה בערבות בסוף השבוע.

בא כוח המשטרה טען בפני השופט ארי זירדב כי נגד גטניו התקבלה תלונה נוספת של ניסיון סחיטה באיומים מבעלי מכולת בחו־לון. הוא הציג בפני השופט את גליון הרשעות של החשוד, הכולל מקרים רבים של תקיפה ואיומים.

בא כוח המשטרה טען גם שהצהרתו של גטניו, שלפיה קיבל את הרכב מאשה בחיפה, נבדקה והופרכה.

בהחלטתו ביקר השופט זירדב את המשטרה על שעדיין לא גבתה עדות מהדוגמנית מיכל עברי. "אינני יכול ללמוד כל פעם את התיק לבד מפני שאתם מגיעים לא מוכנים", הוא אמר.

השופט שחרר את החשוד בער־בות, אולם הזהיר אותו לבל יבוא להתקרב וליצור מגע עם בעלי המכולת שהוא חשוד בניסיון לסחוט.

"אפילו לא לבוא למכולת כדי לבקש סופגניה קטנה, או שקית חלב", הזהיר אותו השופט.

חוות דעת רפואית: אין בדיקה מהימנה לזיהוי גבר עפ"י זרעו

(ע). מומחה רפואי חיווה דעתו בבית־משפט כי אין כיום בדיקת מעבדה מהימנה היכולה לזהות גבר לפי תאי־זרע.

חוות הדעת הוגשה לסגן־נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה, השופט אליעזר הדר בר, שדן בערר שהגיש אחד מיון, החשוד באינוס חולת־נפש.

החשוד, ששמו נאסר לפרסום, נעצר לפני כשבוע ל־15 יום. בא־כוח המשטרה טען בבית המשפט כי החשוד אנס חולה שהיתה מאושפזת בחדר מיון בהיותה תחת השפעת כדורי שינה.

בדיון להארכת המעצר טען בא־כוח המשטרה, שעל סדין מיטתה של החולה בחדר המיון נמצאו כתמי זרע, שהועברו לבדיקת מעבדה.

החשוד כפר בחשד שיוחס לו, ובעוד שהגיש לבית המשפט המחוזי בחיפה טען כי המתלוננת הגישה את התלונה באיחור כדי להיפרע ממנו, ולתבוע פיצויים מבית החולים.

הסניגור טען עוד, כי המתלוננת היא "פרוצה ידועה" שאין לתת אמון בדבריה. הוא הגיש לבית המשפט חוות דעת של ד"ר ג. וליס, מנהל המעבדה הביוכימית בבית החולים "רוטשילד", הקובע כי בבדיקת מעבדה לא ניתן לזהות את מקורם של תאי־זרע.

השופט בר, שהציג לבדיקת תאי הזרע שנמצאו על הסדין, ציין כי אין מחלוקת שלא קיימת בדיקה מהימנה היכולה לקבוע לאיזה גבר שייך הזרע. "כל מה שהבדיקה יכולה לקבוע הוא לשלול שלגבר מסוים שייכים תאי־זרע אלה", קבע השופט.

השופט קיבל את הערר בחלקו והורה לקצר את תקופת מעצרו של החושד בשלושה ימים.

לראשונה בחייו ב"פולו" — אל הניצחון

במירוץ המכוניות המסכם לשנת 1987 שנערך אתמול באשקלון זכו במקומות ראשונים ניר ירון בפולקסוואגן פולו, בקבוצת המכוניות בעלות 1000 סמ"ק; רמי שוחטוביץ' באלפאסוד, בקבוצת 1300 סמ"ק, ומישל גדז' בהונדה 4 x 4, בקבוצת 1600 סמ"ק. ניר ירון, אחת מהפתעות התחרות, נהג עד כה במכוניות בעלות 1600 סמ"ק, אבל קבוצת צ'מפיון, שאליה הוא משתייך, החליטה להחליף בינו לבין אלון קידר, שנהג עד כה בקבוצת 1000 סמ"ק וזכה בתואר "אלוף ישראל" עוד לפני התחרות. גם מישל גדז', שניצח בכל המירוצים העונה, זכה אף הוא בתואר "אלוף ישראל" בקבוצתו עוד לפני המירוץ המסכם. בתמונה: ניר ירון דוהר לראשונה בחייו במכונית "פולקסוואגן פולו" לניצחון ראשון במירוץ "ראלי קרוס", במסגרת אליפות ישראל. (צילום: יעקב סער ומנחם ארמון)

נמשכות ההתנכלויות לפועלים ערבים בנתניה, כנראה על־ידי אנשי כך

אלמונים הציתו דלת של זוג ישישים; כנראה התכוונו לפגוע בדירת ערבים

הכריזו אחר כך בשיחה טלפונית: "כהנא לשלטון" ● בעת ביקורו של כהנא לפני שבועיים היכו כ־20 מאנשיו 4 ערבים המתגוררים בדירה שכנה לזו שדלתה הוצתה ● אחד החשודים אז — נער בן 17

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ" בעתי"ם

דלת דירה בנתניה הוצתה אור ליום אתמול, כנראה בטעות. באותו בניין מתגוררים פועלים ערבים מעזה שאנשי כך כבר היכו אותם. ככל הנראה כיוונו המציתים, שרצו להצית את דלת הדירה בה מתגו־רים הערבים.

ההצתה אירעה בדירת משפחת בולגיל. בני הזוג, ישישים כבני שמונים, התעוררו במקרה. הבת, שלנה בבית הוריה חשה בריח של שריפה, וכשפתחה את הדלת גילתה כי מרבד הכניסה לדירה עולה בל־הבות. היא השליכה עליו שמיכה והאש כבתה.

האלמונים שפכו חומר דליק על דלת הדירה והכריזו אחר כך בהודעה טלפונית "כהנא לשלטון". נגרם נזק לדלת הכניסה והמשטרה פתחה בחקירה.

ההתנכלות לארבעת הערבים ה־מתגוררים בדירה זו, נמשכת כבר שלושה שבועות. לפני כשבועיים, בעת ביקורו של ח"כ מאיר כהנא בנתניה, היכו 20 אנשי כך מכות נמרצות את הערבים והזהירו אותם לבל יוסיפו להתגורר בנתניה.

שבוע לאחר מכן, חזרו כדי לברוק אם אכן פינו הערבים את הדירה. הערבים הזעיקו את המשטרה, ולאחר שאחד מהם זיהה את תוקפו, עצרה המשטרה את הצעיר, תלמיד בית ספר בנתניה, בן 17.

בחקירתו במשטרה הוא הצביע על חבר לכתה כעל שותפו למעשה ואף הלה נעצר, נמסר מהמשטרה. שופט נוער האריך מעצרם של שני התלמידים, אך הם שוחררו כעבור יומיים, ביום שישי שעבר.

המשטרה מייחסת לנהג המשאית מג'נין אשמה של גרימת מוות שלא בכוונה

מעצרו של הנהג, החשוד באחריות לתאונת הדרכים שבה נספו שני קציני צה"ל, הוארך אתמול ● המשטרה: הסברו של הנהג אינו מניח את הדעת ● סניגורו: אין ביסוס לטענת המשטרה

(ע). נהג המשאית החשוד בגרימת מותם של שני קציני צה"ל בהתנ־גשות חזיתית בין רכבו לבין מכוניתם הצבאית ליד צומת יגור, הובא אתמול לבית משפט השלום בחיפה ונעצר למשך 10 ימים.

בארכות המשטרה הזכיר, כי נהג המשאית, מאהדי סאלח סבוהי (31) מהכפר אליימון שליד ג'נין, סטה ביום ראשון בבוקר עם רכבו לשמאל הכביש. מכיוון נסיעתו, בדרכו מחיפה לג'נין. ירד לשוליים השמאליים והתנגש חזיתית ברכב הצבאי שנסע לקראתו. שני קציני צה"ל, בדרגות סגן־אלוף וסגן, נהרגו במקום. המשטרה מייחסת לנהג אשמה של גרימת מוות שלא בכוונה, אמר החוקר.

בא כוח המשטרה הסביר כי החקירה טרם הסתיימה וקיים חשש שהנהג יעזוב את הארץ דרך הגשרים לירדן, אם ישוחרר.

רס"ר בכיר הרמן שחרץ אמר כי המשטרה ממקית את חקירתה בכיוונים שונים. "החוקרים מבקשים לבדוק מדוע שהגיע לידיעתם ביד־מים האחרונים", אמר. הוא ציין, עם זאת, כי התאונה אירעה בשוליים השמאליים בכיוון נסיעתו של החשוד, והסברו של הנהג לעניין גרימת התאונה אינו מתקבל על הדעת.

לכתב עתי"ם נודע כי על־פי ממצאי החקירה, סטה החשוד עם רכבו פעם שמאלה, חזר ימינה ושוב סטה לצד שמאל של הכביש, שעה שלהערכת החוקרים לא היה כל רכב אחר שהפריע לו במהלך הנסיעה.

סניגורו של החשוד, עו"ד ת. אבו־אחמד, אמר בבית המשפט כי אין כל ביסוס לטענות המשטרה בכל הנוגע לגורם כלשהו שהיה מניע ל־התנגשות.

השופט, ראובן ברזוזין, ציין כי על המשטרה לחקור ראיות, אשר אולי אינן קשורות במישרין ל־תאונה, אך עשויות לשפוך עליה אור.

השופט בך צימצם צו ביניים שהוצא נגד ראש מינהל התעופה האזרחית

"שחף" התלוננה שהוא מפלה אותה לרעה, אך ממסמכי משרד התחבורה עולה כי לעתים היפלה לטובתה

מאת זהר בלומנקרנץ
כופר "הארץ" לענייני תעופה

שופט בית המשפט העליון גבריאל בך צימצם אתמול את היקף תחולתו של צו־ביניים שהוצא כשבועיים נגד ראש מינהל התעופה האזרחית, שי שוהמי, ונגד שר התחבורה חיים קורפו. לפי צו הביניים המקורי היה על שוהמי להימנע מלדון ולהחליט בענייני חברת התעופה "שחף", ועל שר התחבורה, חיים קורפו, היה להסמיך עובד ציבור אחר לדון ולהחליט בכל ענייני החברה עד מתן פסק־דין בעתירתה.

פירושה המעשי של ההחלטה החדשה היא כי ראש מינהל התעופה האזרחית יהיה רשאי לשוב ולדון בכל ענייניה של חברת "שחף", למעט בירור עבירות לכאורה של החברה בתחום טיסות השכר.

הדיון העיקרי בעתירתה של חברת "שחף" הנועצת, בין השאר, שהופלתה לרעה, הועבר להרכב של שלושה שופטים.

ממכתב הבקשה לביטול הצו, שהו־גיש משרד התחבורה לבית המשפט העליון, עולה כי ראש מינהל התעופה האזרחית פעל לעתים לטובת חברת "שחף" ולפנים משורת הדין, תוך חילוקי דעות עם בעלי תפקידים אחרים במשרד התחבורה.

בכתב הבקשה לביטול צו הביניים מפורטות שלוש דוגמאות לכך: שוהמי המליץ לשר התחבורה לתקן את התקנות בדבר טיסות שכר. תיקון שהיה אמור לאפשר ל"שחף" להפעיל טיסות שכר פנים־ארציות ולאפשר לה להתחיל לפעול עוד לפני שהותקנו התקנות על־ידי שר התחבורה.

במקרה אחר המליץ שוהמי לפני שר התחבורה להיענות לפניית "שחף" ולאפשר לה לחזור לפעילות בתחום טיסות שכר פנים־ארציות.

במקרה נוסף המליץ שוהמי להעניק ל"שחף" רשיון להפעלת קו סדיר בין תל־אביב למצפה־רמון ועין־יהב, בניגוד לעמדת מנכ"ל משרד התחבורה, ואף שיכנע את שר התחבורה להסכים לכך.

"כל החלטות ראש מינהל הת־עופה האזרחית בענייניה של חברת התעופה נעשו על־פי שיקולים של טובת הציבור ומדיניות משרד התחבורה — ללא משוא־פנים וכאופן הגון ושקול", נאמר בתשובת משרד התחבורה.

צלבי קרס בתל אביב

(ע). משטרת תל־אביב מנסה לגלות את זהותו של מצייר צלבי־קרס על קירות בניינים ברחבי העיר בשבוע האחרון.

אתמול התגלו שני צלבי־קרס על בניין מועצת פועלי ת"א ועל בניין הסוכנות היהודית ברחוב קפלן. על שני בניינים אלה כבר צויירו השבוע צלבי־קרס והוסרו.

סעד תחת משאית ונמחץ למוות

מאת נורית אמיתי

תושב עזה נמחץ אתמול למוות על־ידי משאית שעמדה להעמיס מלט במפעל "נשר" ברמלה.

נמסר כי פועלים אחרים סעדו את לבם תחת משאיות שהמתינו לתורן להעמיס מלט. אחד הנהגים נקרא להעמיס, נסע ודרס את הפועל.

שליש ממחזיקי המניות הבנקאיות הודיעו עד כה על רצונם לפדותן

מניחים כי עוד שליש מבעלי המניות יבקש לפדותן ● הבנקים נערכים להתמודדות האחרונה על הכספים: יפתחו סניפיהם בשעות נוספות

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

כשליש מבעלי המניות הבנקאיות הוסומות, העומדות לפדיון בסוף אוקטובר, הודיעו עד כה על רצונם לפדות את המניות. בעלי המניות יוכלו להודיע עד 20 באוקטובר על רצונם לפדות את המניות. הפדיון עצמו ייערך בסוף אוקטובר.

במערכת הבנקאית צופים שעד ה־20 בחודש יודיעו כ־30 אחוזים נוס־פים ממחזיק המניות על רצונם לפדות את המניות, שהיו חסומות במשך ארבע שנים. מניות שלא ייודע במועד על כוונת בעליהן יהפכו לסחירות בבורסה מ־1 בנו־במבר.

מקצת מפודי המניות כבר הש־קיעו למעשה את הכספים, שכן הבנקים נתנו הלוואות מיוחדות למי שרוצים להשקיע את הכספים. אך מקצת הכספים יופנה ככל הנראה לצריכה. רוב בעלי המניות מחזיקים בסכומים קטנים יחסית של עד 5,000 דולר, כך שיש סיכוי רב שכספים אלה יופנו לצריכה.

בינתיים נערכים הבנקים להת־מודדות האחרונה על כספי המניות.

● בנק הפועלים הודיע שב־19 באוקטובר יפתח את סניפיו בין 16.00 ל־18.00. למרות שביום זה סגורים כרגיל סניפי הבנקים אחר הצהריים. יתכן שביום זה ייפתחו הסניפים עד שעה מאוחרת מהרגיל.

● בנק לאומי יפתח את סניפיו ב־18־20 באוקטובר ברציפות. בין 8.30 בבוקר ל־19.00 בערב.

● בנק דיסקונט יפתח את סני־פיו, שבהם ניתן ייעוץ בתחום ההשקעות, בין 8.30 ל־20.00 ברצי־פות ב־18־20 באוקטובר. לקוחות הבנק גם יוכלו להשתמש, ללא תש־לום, בקו הפתוח של טלבנק דיס־קונט ולקבל יעוץ אישי.

האוצר מעלה את תקרת החיסכון בקופות גמל ל־40.000 ש' בשנה

מאת יהודה שריני

משרד האוצר מעלה בימים אלה את תקרת ההפקדה בקופות גמל ל־40 אלף שקל לשנה לעומת 30 אלף שקל עד היום.

העלאת התקרה מגדילה את כדאיות ההצטרפות לקופות הגמל, במיוחד כשהמדובר בעמיתים ה־מחזיקים בקופות גדולות, כמו גימ־לאים, או כאלה שצברו ותק של יותר מ־10 שנים בקופות הגמל. העלאת התקרה כדאית גם לגבי עובדים שהמעביד מפריש עבורם לקרן פנסיה. אך ההפרשות לא נעשות לגבי כל מרכיבי השכר.

העלאת התקרה, והאירועים אחרים בשוק ההון, הביאו בימים האחרונים להצטרפות מוגברת של הציבור הרחב לקופות הגמל. הציבור מבקש לנצל את הטבות המס לקראת הסיום הקרוב הולך של שנת המס.

יצויין כי הבנקים אינם נוהגים לתת הלוואות לשם הפקדות בקו־פות הגמל, למרות שהם נוהגים לעשות זאת לגבי תוכניות חיסכון.

התאום הראשון נולד בבית, השני בלידת עכוז בביה"ח

(ע). תושבת היישוב רכסים שליד חיפה ילדה אתמול תאו־מים בלידת עכוז, האחד בביתה והאחר, כחצי שעה אחר כך, בבית חולים "רוטשילד" בחיפה.

בשעות הלילה נתקבלה קרי־את מצוקה במוקד מגן דוד אדום בחיפה ובה נמסר כי רחל ברכום, תושבת רכסים, כורעת ללדת בביתה.

למקום הגיע נהג אמבולנס, מוטי הלפרין, שהבחין כי מדובר בלידת עכוז, שהיא בדרך כלל לידה מסובכת וקשה, המצריכה לעתים התערבות כירורגית וביצוע ניתוח קיסרי. נהג האמבולנס סייע לאשה ללדת בביתה והזעיק ניידת לטיפול נמרץ.

האשה, אם לשלושה, ילדה בביתה בן. משהתברר כי מדובר בתאומים, הוליט ד"ר יצחק בירן, שהגיע בינתיים למקום בניידת טיפול נמרץ, להעביר את היולדת לבית החולים.

בדרך עצרה הניידת כמה פעמים כדי לסייע ליולדת "להתאפק" מללדת. האשה הגי־עה לבית החולים "רוטשילד" כעבור חצי שעה, והוחשה לחדר לידה ושם ילדה בלידת עכוז בן שני.

מבית החולים נמסר כי לאם והתאומים שלום.

מצוד אחר 2 שודדי בנק שירו במנוסתם בשוטרים

(ע). מצוד נרחב נערך אחר שני צעירים אשר שדדו אתמול אחר הצהריים סניף בנק הפועלים באום אל פאחם.

השניים, רעולי פנים ומזויינים בנשק, פרצו לבנק זמן קצר לפני סגירתו, איימו על הקופאי שנתן להם 15 אלף ש"ח והסתלקו ברכב פרטי מסוג "סובארו".

שתי ניידות משטרה, שהוזעקו למקום, החלו לדלוק אחריהם. השודדים ירו לעבר הניידות אולם באורח נס לא נפגע איש.

השניים ירדו בכביש תרדה־עפולה ותוך כדי נסיעתם פנו לכביש צדדי, השאירו את הרכב ונמלטו לשדות. כוחות גדולים של משטרה החלו לחפש אחר השניים.

במקביל נסגרו כל כבישי האיזור ונערכו בדיקות בכלי־רכב שנסעו צפונה ודרומה, שמא הצליחו השניים בדרך כלשהי להימלט ברכב אחר מהמקום.

שכחו את התינוק

(ע). משפחה שנסעה אתמול בשעה אחת אחר־הצהרים במיניבוס מבנייני האומה שבירושלים אל ביתה שבשכונת רמות־אשכול שכחה את תינוקה.

משירדו מן המכונית, חילק האב הוראות מי יקח מה, ולאחר שירדו מן הרכב הבחינו כי התינוק נשכח.

האב פנה למשטרה ומיד הועברה הוראה לכל הניידות עם תיאור הרכב. לאחר כמה דקות איתרה ניידת את הרכב המבוקש. במקביל גילה הנהג, לתדהמתו הרבה, את "האבידה" שנשכחה במכוניתו. התינוק, שישן שנת ישרים, הוחזר להוריו.

עורך את העמוד: ישראל עמרני

לשמעון ציטרון

ברכות

להולדת הבן

הארץ

אודרי ופרופ' שמעון חכים

שמחים להודיע על הולדת בנם

דורון

אח לליאורה ודפני

נכד

למרגוט ומשה חכים — לאלסי פינקביץ

נין

לתאופיל חכים

VILLAGE פאב מסעדה

באר עשיר

קומה ראשונה – מוסיקת קאנטרי

קומה שנייה – מסעדה אירופאית צרפתית לאנייני הטעם.

תפריט היכרות 17.60 ש"ח.

שעות פתיחה: צהרים: 12.00־16.00 ערב: 18.00 עד חצות.

בימי ו' בערב – זמרת גיטריסטית משעה 22.30 – קארין ומורק.

דיזנגוף 261 ת"א טלפון: 03-446220

אל על מטענים לכל השערים

13.10.87 — **שערי מטבע חוץ**

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.56	1.63	1.5946	1.6144	1.56	1.63	1.5916	1.6114	1.56	1.63	1.5941	1.6141	1.6035	0.0050
1 לישט"ש	2.56	2.68	2.6247	2.6573	2.57	2.69	2.6158	2.6484	2.58	2.70	2.6238	2.6568	2.6380	−0.0018
1 מארק גרמני	0.86	0.89	0.8747	0.8856	0.86	0.90	0.8743	0.8853	0.86	0.90	0.8746	0.8856	0.8799	−0.0013
1 פרנק צרפתי	0.25	0.27	0.2626	0.2658	0.25	0.27	0.2619	0.2652	0.25	0.27	0.2623	0.2656	0.2643	−0.0002
1 גולדן הולנדי	0.76	0.80	0.7779	0.7875	0.76	0.80	0.7749	0.7845	0.76	0.80	0.7770	0.7867	0.7823	−0.0008
1 פרנק שוויצרי	1.03	1.08	1.0553	1.0684	1.04	1.09	1.0551	1.0682	1.03	1.09	1.0563	1.0696	1.0619	−0.0008
1 כתר שוודי	0.24	0.26	0.2496	0.2527	0.24	0.26	0.2489	0.2520	0.24	0.26	0.2495	0.2526	0.2510	–
1 כתר נורבגי	0.23	0.25	0.2396	0.2426	0.23	0.25	0.2392	0.2422	0.23	0.25	0.2394	0.2425	0.2410	–
1 כתר דני	0.22	0.23	0.2284	0.2312	0.22	0.23	0.2279	0.2308	0.22	0.24	0.2284	0.2313	0.2298	−0.0001
1 מרק פיני	0.36	0.37	0.3636	0.3681	0.35	0.37	0.3629	0.3674	0.35	0.38	0.3632	0.3678	0.3655	−0.0010
1 דולר קנדי	1.20	1.25	1.2229	1.2380	1.20	1.25	1.2184	1.2336	1.20	1.26	1.2224	1.2378	1.2287	0.0052
1 דולר אוסטרלי	1.09	1.20	1.1521	1.1664	1.11	1.19	1.1513	1.1656	1.12	1.22	1.1518	1.1663	1.1602	0.0001
1 ראנד דרא"פ	0.50	0.60	0.7718	0.7814	0.46	0.78	0.7709	0.7805	0.49	0.68	0.7723	0.7820	0.7763	0.0001
10 פרנק בלגיים	–	–	0.4212	0.4264	–	–	0.4201	0.4254	–	–	0.4209	0.4262	0.4232	−0.0006
10 שילינג אוסטריים	1.22	1.27	1.2427	1.2581	1.22	1.28	1.2402	1.2557	1.22	1.28	1.2426	1.2583	0.2500	−1.0020
1000 לירות איטלקיות	1.18	1.25	1.2131	1.2281	1.19	1.26	1.2116	1.2268	1.19	1.27	1.2135	1.2288	1.2197	−0.0017
100 ינים יפאניים	1.08	1.13	1.1077	1.1215	1.09	1.14	1.1074	1.1212	1.09	1.14	1.1085	1.1224	1.1144	0.0027

190 אנשי "אל על מטענים" בסניפי החברה בעולם –
יטפלו אישית במטעני היצוא והיבוא שלך.

ELAL אל על

איכות בכל גיל

"כל-גיל" - רהיטים איכותיים יותר, נוחים יותר ובטוחים יותר - לחדרי ילדים.

רהיטי "כל-גיל" - רהיטים שנולדו בשביל ילדים ובשביל הורים. הורים שמקפידים על איכות. אם איכות חשובה לך, "כל-גיל" היא הכתובת שלך.

רהיטי כל גיל

חנות המפעל: קיבוץ גבעת ברנר, טל' 08-443920

מוזיאון תל אביב

מחלקת החינוך

המשך הרשמה

סדנאות הנוער ע"ש הלנה רובינשטיין:
מגוון של 40 סדנאות לתלמידי ביה"ס היסודי, חט"ב ותיכון; בנושאי לימוד שונים: נוף, דיוקן ועוד; ובטכניקות שונות: רישום, ציור, פסול, הדפס, וידאו/קולנוע ועוד. סדנאות מיוחדות לגילאי גן־חובה.

סדנאות המבוגרים:
מגוון של 15 סדנאות למתחילים ולמתקדמים: רישום, ציור, קרמיקה, פסול, קולנוע/וידאו, הדפס אמנותי, הדפס רשת ועוד.

השתלמויות מורים: נותרו מקומות בודדים

ההרשמה בבנין מוזיאון תל אביב שד' שאול המלך 27 טל' 25-73-61.
בכל ימות השבוע פרט ליום שישי משעה 9:00 עד 19:00.

هكذا من الأصل

חדשות כלכלה

תשובה ושניידמן ירכשו בנק הספנות מקבוצת אייזנברג

ישלמו 8.25 מיליון דולר ● ההסכם עדיין טעון אישור בנק ישראל ● צורף שותף, משקיע חוץ, לבעלות על בנק יעסור של תשובה

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

קבוצת הקבלן יצחק תשובה ובני משפחת שניידמן, שהיו בעבר מבעלי רשת הלבשה ידועה, ירכשו את השליטה על הבנק לספנות מידי קבוצת אייזנברג והקיבוצים. הסכם עקרוני לרכישת השליטה בבנק הספנות הושג אתמול.

בבנק לספנות שולטת כעת קבוצת אייזנברג באמצעות חברה זרה וחברת "אסת כספים", שהוקמה בזמנו על־ידי איש העסקים, דוד בלאס, ונמצאת כיום בבעלות הקיבוצים.

הקבלן יצחק תשובה רכש לפני חודשים אחדים את השליטה בבנק "יעסור" למשכנתאות, שהיה בבעלות הבנק לספנות. לאחרונה צירף תשובה תושב חוץ כשותף בבנק "יעסור".

ההסכם, שהושג אתמול, טעון אישור של בנק ישראל, ובדיקה נוספת של ההתחייבויות והנכסים של הבנק לספנות. על־פי ההסכם ישלמו הקונים עבור הבנק כ־8.25 מיליון דולר. מחיר זה מבוסס על שווי הבנק בסך של כ־16.5 מיליון דולר.

קבוצת אייזנברג והקיבוצים מחזיקים כעת במחצית ממניות הבנק. הערכה בחוגים פיננסיים היא שהקבלן יצחק תשובה מעוניין בעיקר בקרקעות שבבעלות הבנק לספנות, בדיוק בקרקעות באזור "מגדל שלום", המתוכנים יקרים באזור במרכז העסקים של תל־אביב.

נאסר יבוא סוסים מספרד

בשל מגיפת דבר הסוסים האפריקאי שהמיתה שם כ־200 בהמות

מאת אבי גנאור
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בימים אלה הוציא הווטרינר הראשי בישראל צו האוסר לחלוטין יבוא של סוסים מספרד. יבוא סוסים ממדינות במערב אירופה יותר רק אם יוכח שאותן מדינות לא ייבאו סוסים מספרד.

בספרד כתוצאה מזה שבועות אחדים מגיפת סוסים בשם "דבר הסוסים האפריקאי".

ד"ר אמנון שמשוני, מהשירותים הווטרינריים בבית דגן, מסר כי בספרד מתו עד כה כ־200 סוסים. עוד כמה עשרות, שנחשדו כנגועים, בעיקר סוסי מירוץ ורכיבה, הומתו על־ידי הרשויות הווטרינריות שם.

דבר הסוסים נפוץ באזור הדרומי של מצרים. ומסיבה זו אוסרת ישראל כזה שנים את הכנסתם של סוסים מאפריקה לתחומי ישראל. ב־1944 הופיעה המחלה בארץ ישראל, ואז מתו והומתו מאות סוסים.

מנכ"ל סונול אמיר מקוב מתכונן לפתיחת משק הדלק לתחרות

סונול מבקשת להקים בית זיקוק בהשקעה של 200 מיליון דולר

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה.

חברת סונול פנתה בשבוע שעבר למינהל הדלק שבמשרד האנרגיה, בבקשה להקצאת קרקע לשם הקמת בית זיקוק חדש. סונול מבקשת להקים את בית הזיקוק בדרום הארץ, כנראה ליד אשקלון.

כושר הזיקוק של בית הזיקוק המוצע יהיה קטן בהרבה משל בתי הזיקוק במפרץ חיפה ובאשדוד. ועלות ההקמה נאמדת ב־200 מיליון דולר. המימון ייעשה בעזרת משקיעי חוץ.

במקביל בודקת סונול אפשרות של רכישת בית זיקוק קיים בחו"ל, או זיקוק בחו"ל והבאתו ארצה. מנכ"ל סונול אמיר מקוב מסר כי בחברה התקבלו כמספר הצעות לחוזי זיקוק, והן נבדקות בימים אלה.

אמיר מקוב

יש לציין כי חברות הדלק, ובראשן חברת דלק, פנו בעבר למשרד האנרגיה בבקשה לרכוש במשותף את בתי הזיקוק באשדוד, אך הצעתם נדחתה. גם בעבר בדקה סונול אפשרות להקמת בית זיקוק בדרום הארץ, אך העניין נדחה מסיבות אקולוגיות.

מקוב מסר כי עניין הקמת בית הזיקוק החדש יארך מספר שנים, ונעשות הכנות לקבלת האישורים הפורמליים להקמה.

מקוב הסביר כי הקמת בית הזיקוק נועדה להגן על החברה מפני ניצול לרעה של פתיחת משק הדלק על ידי בתי הזיקוק.

יו"ר מועצת הטקסטיל בהתאחדות התעשיינים מתריע על מצב חמור בענף

בעקבות סגירת "שרון" צפויות עוד פשיטות רגל בענף הטקסטיל

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ראובן ויטלה, יו"ר מועצת הטכסטיל בהתאחדות התעשיינים מתריע כפני פשיטות רגל נוספות הצפויות בענף הטכסטיל. התרעתו של ויטלה באה בעקבות ההודעה שנמסרה השבוע על סגירתו של מפעל "שרון טכסטיל", הנשלט על־ידי בני משפחת קרסו.

לדברי ויטלה, נסגרו בשנים האחרונות תשע מטוויות צמר, מרביתן בעיירות הפיתוח. גם מצב מטוויות הכותנה אינו טוב, וכיום פעילות רק שתי מטוויות מסוג זה. המצב גורם בימים אלה למחסור חריף בחוטי כותנה. הדבר עלול להביא לשיבוש באספקת המוצרים.

ויטלה טוען שירידת רווחיות המפעלים בענף הטקסטיל קשורה בהפחתות התמיכה הממשלתית לענף, באי־מתן הלוואות ממשלתיות לחידוש הציוד והפחתת שיעור הפחת השנתי המוכר מ־50 אחוז לשנה לפני מספר שנים ל־22 אחוז לשנה כיום.

ראשי ענף הטכסטיל בהתאחדות התעשיינים ייפגשו בחודש הבא עם ראובן ברקת, מנהל אגף המכס והבלו, על מנת לבחון את הדרכים למלחמה בהברחות וביבוא הלא־חוקי בענף הטקסטיל.

ח"כ תיכון: מס הכנסה מטעה הציבור בהודעתו על הארכת מועד לתשלום מס

טוען: המועד הקבוע בחוק לגבי תשלום המס בגובה 10% על דמי שכירות, שפג שלשום, הוא המחייב. כל מועד אחר מחייב חקיקה

מאת צבי זרחיה

ח"כ דן תיכון מאשים את נציבות מס־הכנסה בהטעיית הציבור. לדבריו, הודעת הנציבות שלשום, על הארכת המועד לתשלום מס של 10 אחוזים מכל תקבול המגיע מהשכרת דירה עד סוף החודש, אינה נכונה.

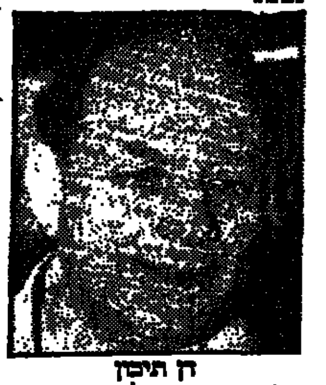
דן תיכון

תיכון אומר כי כל שינוי בתיקון 75 לפקודת מס הכנסה, שאושר לפני כחודשיים בכנסת, מחייב שינוי בחקיקה. לדבריו, האוצר אינו יכול להאריך את המועד לתשלום המס, שפג שלשום, בלי שהדבר ייעשה באמצעות שינוי החוק.

על־פי תיקון זה, אדם יוכל לשלם מס־הכנסה בשיעור של 10 אחוזים מהכנסותיו משכר הדירה מבלי לפתוח תיק במס־הכנסה, בתנאי שהכנסותיו לא יעלו על 1,000 ש"ח בחודש.

תחולת החוק היא רטרואקטיבית, מתאריך בינואר, תישום יוכל לבחור בתשלום מס בשיעור זה רק אם עשה זאת עד 12 באוקטובר.

תיכון טוען עוד כי פרסומי האוצר באשר לתוקף החוק לוקים בחוסר, שכן על־פי החוק, מס ההכנסה חייב לעדכן מדי שלושה חודשים את התקרה המרבית של ההכנסות משכר דירה. לפיכך, אומר תיכון, תקרת ההכנסות משכר דירה צריכה להיות בסביבות 1,220 ש"ח ולא 1,000 ש"ח, כפי שנקבע על־ידי מס־הכנסה.

תיכון הציע בעבר למשרד האוצר להאריך את הבחירה לשלם שיעור מס של 10 אחוזים עד סוף דצמבר השנה. האוצר דחה את הצעתו וקבע כי המועד האחרון להצטרפות לשיטה זו יהיה 12 באוקטובר.

כחצי מיליון תיבות פרי הדר כבר נשלחו לאירופה

מאת אבי גנאור
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

כחצי מיליון תיבות של פרי הדר נשלחו כבר לאירופה מאז תחילת העונה לפני כשבועיים, לעומת 370 אלף תיבות בעונה המקבילה אשתקד.

במועצה לשיווק פרי הדר מציינים כי אין ללמוד מכך על היקף היצוא הצפוי בעונה כולה ועוד מוקדם להסיק מסקנות.

כ־400 אלף מהתיבות שנשלחו עד כה הן של אשכוליות מזן "ירדן־ריבר", כ־70 אלף תיבות של אשכוליות אדומות וכמויות קטנות של לימונים ופומלות.

כל התיבות נשלחו מנמל חיפה.

רווחי "הראל המשמר" הוכפלו במחצית 87' ל־1.6 מיל' ש"ח

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

קבוצת הביטוח "הראל המשמר" הכפילה את הרווח הנקי שלה במחצית הראשונה של 1987 שהסתכם ב־1.6 מיליון ש"ח לעומת 771 אלף ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בכל שנת 1986 הסתכמו רווחי החברה ב־2.5 מיליון ש"ח. הרווחות הכספיים של קבוצת "הראל המשמר", השולטת בחברות הביטוח "הראל", "שילוח" ובסוכנות הביטוח "המשמר", בולטים נוכח הירידה ברווחיות שהסתמנה במקצת החברות שפירסמו עד כה תוצאות למחצית השנה הזו.

הרווח מביטוח חיים גדל ל־1.9 מיליון ש"ח לעומת 394 אלף ש"ח בתקופה המקבילה. הפרמיות בביטוח חיים גדלו ל־29 מיליון ש"ח לעומת 26 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה. הרווחים בביטוח אלמנטרי גדלו ל־22 מיליון ש"ח לעומת 21 מיליון ש"ח באותה תקופה בשנה שעברה.

בהנהלת החברה אומרים שהתפתחות במכירות ביטוח רפואי, שבהם מתמחה חברת "שילוח", תיתן אותותיה בתום שנה זו ובשנה הבאה.

לחברתנו לעבודה
אילנה פרידמן
ברכות חמות על בואה של אחותך לישראל.
אידה נודל
נעמת

נתונים מעודכנים של בנק ישראל מעוררים דאגה בקרב חוגים פיננסיים

האשראי השקלי החופשי לציבור גדל תוך שבועיים ב־770 מיליון ש"ח

האשראי גדל מ־9.88 מיליארד ש"ח ל־10.2 מיליארד, בין היתר בשל חיובי ריבית רבעונית

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

האשראי החופשי בשקלים הגיע בשבוע שהסתיים ב־7 באוקטובר לשיא של 10.2 מיליארד שקל. כך מתברר מנתונים מעודכנים של בנק ישראל הבנוכסים על האשראי שניתן על־ידי שבעת הבנקים הגדולים. לפני שבועיים הגיע היקף האשראי ל־9.43 מיליארד שקל. כלומר שבמהלך שבועיים אלה גדל האשראי ב־770 מיליון שקל. במהלך השבוע שהסתיים בסוף ספטמבר גדל האשראי ב־450 מיליון שקל. הסכום הגדול נבע מכך שחלק מהבנקים חייבו את הלקוחות בריבית עוד ביום האחרון של ספטמבר. בשבוע האחרון, שלגביו יש נתונים, שהסתיים ב־7 באוקטובר, נרשמה עלייה נוספת של האשראי בסך 320 מיליון שקל. וכך גדל האשראי ב־9.88 מיליארד שקל ל־10.2 מיליארד שקל.

חלק מאשראי זה הוא חיובי הריבית של הבנקים, שחייבו את לקוחותיהם בריבית רק ב־1 באוקטובר. בסך הכל, מעריכים שהריבית עבור הרבעון השלישי של השנה הביאה להגדלת האשראי בכ־450–500 מיליון שקל.

יצויין שבראשית השנה הגיע האשראי ל־5.9 מיליארד שקל. כך שמאז הוא גדל ב־73 אחוז. בעיקר בלט הגידול בהיקפו של האשראי בחודשים האחרונים של השנה. גידול זה מעורר דאגה רבה בקרב חוגים פיננסיים, שכן בחלקו הוא מופנה לצריכה שוטפת.

עפ"י נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה התייצבה רמת הצריכה הפרטית לנפש בתחילת השנה

הצריכה הפרטית במחצית הראשונה של השנה עלתה ב־1.2 אחוז לעומת אשתקד

מאת דן בביר
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

רמת הצריכה הפרטית לנפש, שעלתה בעקביות מסוף 1985, ירדה ברבעון השני של השנה, כך מסרה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

רמת הצריכה במחצית הראשונה של השנה עלתה בב־1.2 אחוזים לעומת המחצית השנייה של השנה שעברה. שיעור זה נמוך, יחסית, לעומת עליות של 6–7 אחוזים במחצית השנייה אשתקד ושל 10 אחוזים במחצית הראשונה של אותה שנה.

ההאטה בצריכה הפרטית לנפש במחצית הראשונה של השנה השפיעה בירידה של 5–6 אחוזים ברכישות מוצרים בני־קיימא, כגון ריהוט, ציוד לבית ומכוניות, לעומת עליות של 22 אחוזים במחצית השנייה אשתקד ושל 33 אחוזים במחצית הראשונה של אותה שנה.

במחצית הראשונה של השנה הצטמצמו רכישות של ריהוט וציוד למשק־בית ב־4 אחוזים בממוצע. רכישות כלי רכב הצטמצמו ב־10 אחוזים.

מנתוני הלשכה לסטטיסטיקה עולה עוד כי הצריכה לנפש של מוצרים שאינם בני־קיימא עלתה במחצית הראשונה של השנה, לעומת המחצית השנייה אשתקד, בשיעורי גידול נמוכים מאלה שנרשמו בכל 1986.

צריכת מוצרי הלבשה, הנעלה וחפצים אישיים עלתה במחצית הראשונה של השנה ב־8 אחוזים בממוצע. עלייה דומה נרשמה בצריכת מוצרים לאחזקת בית, תמרוקים, תרופות, ספרים ומוצרי בידור וספורט.

הצריכה לנפש על דלק וחשמל עלתה ב־4 אחוזים, ושל מזון, משקאות וטבק ב־3 אחוזים.

הצריכה לנפש על שירותים עסקיים, כגון בתי־מלון, מסעדות, בידור, נסיעות בתחבורה ציבורית עלתה ב־5 אחוזים.

בית המשפט המחוזי בפסק דין תקדימי:

ריבית ששולמה לבנקים ירדניים תוכר כהוצאה לצורכי מס הכנסה

שלטונות המס, בעניינה של חברה מזרח ירושלמית: החזרת ההלוואות ומשיכות היתר לבנקים הירדניים אינה חוקית

מאת אריה לביא, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בית המשפט המחוזי בירושלים קבע בשבוע שעבר, בפסק דין תקדימי, כי ריבית הפרשי שער ששילמה חברה מזרח־ירושלמית לבנקים בירדן, בגין הלוואות ומשיכות יתר שלקחה מהם עוד לפני מלחמת ששת הימים, הם הוצאה מוכרת לצורכי מס הכנסה.

שלטונות המס סירבו לאפשר לחברת "בתי המלון הערביים", בעלת כלון "אמבסדור" במזרח ירושלים, לנכות כהוצאה לצורכי מס הכנסה שהיא משלמת לשלטונות ישראל סכומי ריבית הפרשי שער שהחברה חויבה בהם על־ידי ארבעה מהבנקים הגדולים בירדן.

החברה נטלה מהבנקים הלוואות ומשיכות יתר בסכומים ירדניים ערב מלחמת ששת הימים, והחזירה את חובותיה בהדרגה במשך תקופה ארוכה.

שלטונות המס טענו כי החזרת ההלוואות ומשיכות היתר לירדן אינה חוקית, ולפיכך אין לאפשר בגינן הוצאה מוכרת. הם טענו עוד כי מהסיבות הפוליטיות אפשר להסיק שהבנקים ויתרו על החוב ולא דרשו את פרעונו. שלטונות המס טענו גם כי משיכות יתר כלל אינן "הלוואות" לצורך פקודת מס הכנסה.

החברה, שיוצגה על־ידי עורכי־הדין ד"ר אמנון רפאל ויהון מהלל, ערערה על עמדת שלטונות המס ואף הביאה לבית המשפט מסמכים רבים מהבנקים מירדן המוכיחים את טענותיה. אלא שפקיד השומה התנגד להצגתם בבית המשפט בטענה שלא הוצגו בידי אנשי הבנקים מירדן עצמם.

שופט בית המשפט המחוזי בירושלים יעקב בזק קיבל את ערעורה של החברה, וקבע כי הריבית והפרשי השער הם הוצאה מוכרת. בעניין אופן הניכוי, קיבל בית המשפט את אחת מטענותיו החלופיות של פקיד השומה, וקבע כי ניכוי ההוצאה יותר רק לפי קצב פירעון החובות.

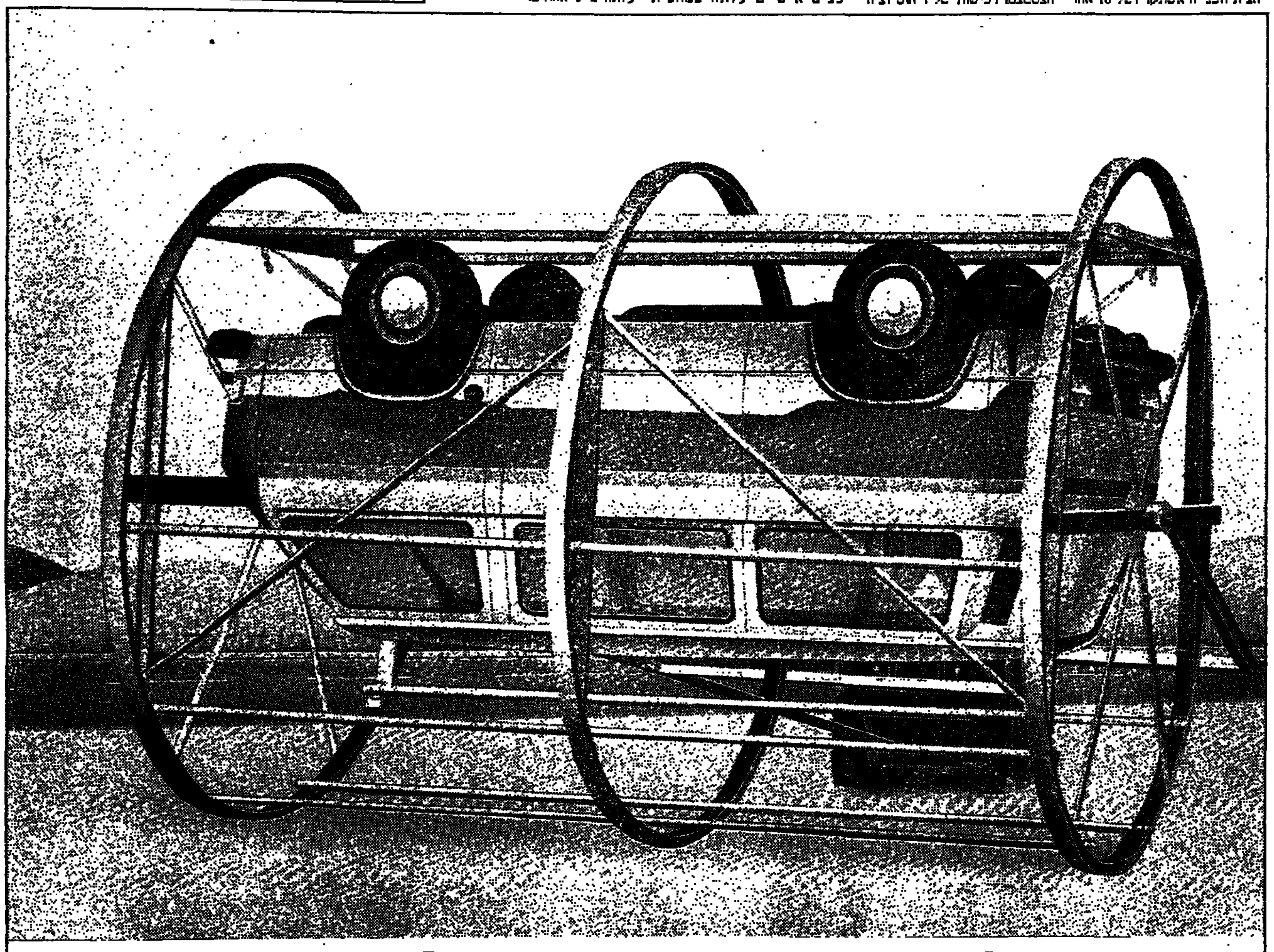

למענך, VW גם יעמוד על הראש

איכות ובקרת־איכות - שתיים מהרבה סיבות שעשו את פולקסווגן למוביל 1 טון המוביל בעולם.

פולקסווגן יודע שאתה מסיע אנשים ולכן המובילים שלו אינן משאיות קטנות עם כסאות כי אם רכב שבני אדם יכולים לעבוד אתו במירב היעילות ולנסוע בו במקסימום של נוחות ובטחון □ מוביל כזה אפשר לבנות רק בעזרת בקרת־איכות עליונה. פולקסווגן בודק את עצמו כל הזמן ו"מעלה את הרף" יותר ויותר גבוה. קח למשל את המתקן שבתמונה: לוקחים מוביל, תולים אותו בתוך סחרחרת, מחברים טרקטור ויוצאים לטייל... ואבוי לבורג שיימצא רופף לאחר מאות גלגולים שכאלה □ הדרך לשלמות אינה קלה אבל מי שמוכן גם לעמוד על הראש למענה מגיע להיות מספר 1 בארץ, באירופה ובעולם כולו.

כאן אתה יודע מה אתה קונה

חלונות חשמליים, 4 פנסים קדמיים וצלחות גלגלים גדולות בכל המובילים. נעילת דלתות מרכזית בדגמי משלוח, קומבי וקראוול.

שירות בכל המובילים של פולקסווגן, בנזין ודיזל, שרות־בקרה־תקופתי הוא אחת ל־30,000 ק"מ או שנה - מה שבא קודם. מועדי החלפת שמנים עפ"י האמור בספר הרכב ● לכל מוביל שנה אחריות ללא הגבלת ק"מ ואחריות כללית מורחבת עפ"י תנאי מפעלי פולקסווגן ● דגמים 6 דגמי קומבי (חלונות + מושבים) ● 4 דגמי משלוח סגור ● 5 דגמי קראוול ● 6 דגמי כפול־קבינה ● חד־קבינה ● 2 דגמי טנדר גלף־קדי ● חלונות חשמליים מורכבים בכל המובילים. נעילת דלתות מרכזית - בדגמי משלוח, קומבי וקראוול. הילוכים אוטומטיים הם אופציות לבחירה ● אשראי אפשרות לאשראי שקלי ל־3 שנים עד 60% מהמחיר לא כולל מע"מ או אשראי ספקים במט"ח, ל־5 שנים עד 30% מהמחיר לא כולל מע"מ ● מזגן־אוויר מקורי הרכב במפעלי פולקסווגן או ע"י "אוטו־קור", פ"ת, טל' 03-9342078, המייבאת מזגנים מקוריים ומרכיבה אותם באישור ובפיקוח אגף השרות של צ'מפיון מוטורס ● צ'מפיון מוטורס (יבואנים כלליים של פולקסווגן אודי. סוכנויות בכל הארץ ומוסכים מוסמכים מק' שמונה ועד אילת.

עורך את העמוד: ישראל עמיתי

הארץ

יום ד' כ"א בתשרי תשמ"ח
14 באוקטובר 1987

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל־אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001 פקס' 810012 — טלקס 33748
ירושלים: רחוב הבצלת 2 טל' 224245־02 ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה: רחוב נורדאו 20 טל' 661166־04 ת"ד 5259 מיקוד 31052

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל־אביב
העורך: גרשום שוקן   עורך המשנה: מתי גולן
סגני עורך: משה ודרי, גדעון לוי

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מזוהה בהכרח

HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233. Tel. 5121212

הכתובת על הקיר

אפשר שהמרחק בילבל אותו השכיח מלבו את התורה הצרופה של אש"ף. בתשובה לשאלת עיתונאי שבא אליו לטוניס, אמר אבו איאד, כי הסיסה הנוכחית ביו"ש מקורה בהתנהגותם הקשה של חיילי צה"ל. והרי צריך היה לומר, כי הכיבוש המתמשך זה 20 שנה ויותר הוא הממריד את האוכלוסיה. ועוד צריך היה לומר, כי זו היתה התוצאה גם אילו היו החיילים רכים במגע כנוצה. האשמת צה"ל במצב ביו"ש אינה רק כפירה בעיקרון של אש"ף, המתיימר להיות תנועה לשחרור לאומי, אלא גם דיסאינפורמציה גסה.

הרגשתנו היא כי בכל מה שנוגע לגל האלימות העובר עתה ביו"ש, ומשתפך משם אל תוך הקו הירוק, אש"ף איננו לגמרי בת־מונה. האלוף עמרם מצנע משמש לנו תנא דמסייע בנדון: גם הוא סבור כי חלק מן הפיגועים — מדהסתם התכוון לאופייניים שבהם, המיוחדים את הגל הנוכחי — מקורם ביוזמות מקומיות. מה ש"גורמים ביטחוניים" המצוטטים בעיתונות מגדירים כהסתה של אש"ף, היא מנגינת־רקע שאינה פוסקת: ספק אם היא יכולה להסביר את התגברותם של מעשי אלימות דווקא עכשיו.

האמירה שבאירועי המזרח התיכון יש לתאריך תפקיד "יהודי", חולה מכבר לעורר תמיהה. אנו מצפים עתה לבואו של מזכיר המדינה, ג'ורג' שולץ: אירוע זה אמור להיות הזמנה לגברתנים ולממודרמים שבערביי הגדה ורצועת עזה להוכיח לו, כי אין השלמה עם הכיבוש. נדמה כי יכלו לחסוך את המאמץ: שולץ ממילא איננו מאמין בכך. גם לא בריישיוו הערבים: זו הפגנה שלא לצורך.

היא גם מסוכנת ליוזמיה. במוקדם או במאוחר יגיבו יסודות יהודיים שיש להם קרבה פנימית לגברתנים ולממודרמים בקרב הערבים, ויפתחו במעשי נקם משלהם: אז יגלה אבו איאד מן המרחק הטוניסי, כמה טעה בטענתו על ידו הקשה של צה"ל. סכינאות ורצח מן המארב אפשר ללמוד בנקל: גינוי על־ידי הרוב השפוי בישראל לא יועיל לנוכח פרובוקציה ערבית מתגברת. הכתובת רשומה על הקיר: מן הראוי שתובן כראוי.

הבטחות לרפורמה בפולין

הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הפולנית (הפרלמנט) התכנסו בסוף השבוע בוורשה כדי לדון ברפורמות הפוליטיות והכלכליות שעליהן הודיע, באופן כללי, הגנרל ירוזלסקי, ואשר אם יתקבלו ויבוצעו אכן יהיו בבחינת שינויים מהפכניים החורגים הרבה מעבר לפרסטרויקה של גורבצ'וב. משאל־העם שייערך בנובמבר לאישור הרפורמות הוא חסר תקדים במשטרים הקומוניסטיים, אך השלטונות מקווים בדרך זו להשיג את השלמת הציבור ותמיכתו בתוכנית הצנע, הנחשבת תנאי להצלחת השינויים הכלכליים. סקר דעת־קהל רשמי מגלה, כי כיום מגיע ל־75% שיעור הבלתי־מרוצים מן הרפורמות שהונהגו ב־1982, אחרי דיכוי תנועת "סולידריות".

בתחום הפוליטי יכללו הרפורמות הקמת "מועדונים פוליטיים", שבהם יתנהל ויכוח חופשי ויובעו דעות המתנגדות לקו הממשלתי, ואולי גם "בית שני" של הפרלמנט, שיורכב מנבחרים על בסיס מקומי. אך הוסבר כי השינויים הוא ההצהרה, שהמפלגה הקומוניסטית "אינה דורשת לעצמה מונופול על השלטון במדינה". לפי הנוסח שנפוץ בוורשה, גם נאמר במסמך כי אינטרסים, השקפות ודעות שונות צריכים לבוא לביטוי חופשי, וכי "הוויכוח עמם חייב למצוא מקום במערכת הפוליטית, כך שיוכלו לתרום באופן חוקי לפתרון הבעיות הלאומיות החשובות".

בתחום הכלכלי מבטיחות הרפורמות פחות התערבות ממשלתית בחיים הכלכליים, ובמפעלים הממשלתיים בפרט, הרחבת הסקטור הפרטי, הקמת עסקים וקואופרטיבים פרטיים [illegible] האינפלציה. כל זאת כדי להעלות את התפוקה, להגדיל את היצוא ולהקטין את היבוא. לשם כך יועלו המחירים ב־20% עד 50%, אך השכר יוקפא. בינתיים חוששים השלטונות מתגובת הציבור, והציבור ספקני לגבי ההבטחות בדבר הרחבת הזכויות הפוליטיות והכלכליות.

מגבית להצלת שער־הניצחון בפאריס

פאריס (עי"ט). אוהדי צרפת נקראו להתגייס להצלת שער הניצחון המפורסם, העומד בכיכר שממנה שדרות שנאו אליה, בלב פאריס. חברות אחרות, בהן אחת מארה"ב, הודיעו כי ישתתפו במימון העבודות.

אתמול נפתחה מגבית בצרפת, ששמה לה למטרה לגייס רבע משישה מיליוני הדולר הדרושים לשיפוץ המונומנט המפורסם, שיסודותיו נפגעו מחדירת מים (מתעלות הביוב, מהצינורות ומן הגשמים).

המגבית מתנהלת בחסות נשיא צרפת לשעבר, ואלרי ז'יסקאר ד'אסטן. משתתפות בה ארבע חברות צרפתיות והחברה האמריקאית "אמריקן אקספרס". כל אחת מהחברות תתרום 84,000 דולר.

האגודה למען שיקום שער הניצחון תחפש תורמים אחרים, וממשלת צרפת תממן את החסר.

באביב הקרוב יתחילו העבודות מסביב לשער הניצחון. השער הוקם בשנת 1806 באמצע כיכר אטואל, שיוצאות ממנה 12 שדרות, בהן שאנז אליזה. לרגלי שער הניצחון נמצא, מאז 1920, קבר החייל האלמוני. עבודות השיפוץ צפויות להימשך שנתיים וחצי.

מצרים ייצרה דגמים חדשים של מטוסים ללא־טייס

קהיר (ע"מ). מצרים השלימה ייצור חמישה סוגי מטוסים ללא טייס, שהופעת הבכורה שלהם תוכננה לאתמול, במסגרת יום־חגם של הכוחות המצריים המזוינים.

העיתון הלבנוני אל־מסתקבל מוסר כי המצרים ייצרו את המטוסים ללא עזרת מומחים זרים. מצרים הצליחה לייצר אבטיפוס של המטוסים.

ייצור המטוסים בפועל החל בראשית 1986, והם נושאים מצלמות צילום וסיור, מיכשור ללוחמה אלקטרונית להסימה והפרעה ומיכשור לקליטת תדרים של מכ"מים של מטוסי האויב.

הסתיו הכלכלי הגיע

מאת א. שווייצר

הצמיחה המהירה מבשילה תוצאות ידועות: המשק קרב לשלב הירידה במחזור

"היה לכם הישג מרשים בייצוב המשק אך עוד תידרשו לשלם את המחיר". קלוד שסון, נציב הקהילה האירופית לענייני המזרח התיכון.

את השביתות והעיצומים העוברים עלינו בימים אלה כמין מגיפה, אפשר לבחון משתי זוויות תצפית לכל הפחות. האחת היא פסיכולוגית ללא כחל ושרק: כיצד זה קורה שכאשר היה רע באמת, כאמור בשלהי 1985, שמחו הכל לעבוד ולו גם תוך חירוק שיניים; ואילו עתה, כאשר רווח, האווירה רוויה מרירות ושביתה ורדיפת שביתה. כלום צריך לבין באומרו, בהקשר אחר לגמרי, כי בכל שרע יותר, טוב יותר?

הזווית האחרת היא כלכלית גרידה וממנה, כך נראה, נוהקף לעינינו השלב במחזור הקוניונקטורלי שבו נמצא עכשיו המשק הישראלי. יש להוסיף כאן, כי במה שייאמר להלן יש מידה של ניחוש: חקירת המחזוריות בעולם כולו, ובישראל בפרט, מותירה מקום ניכר לקביעת אמיתות־בקירוב. ואולם אין להתעלם מאותות ברורים למדי — ראה ההפרעות התכופות החולכות בשוק העבודה — המעידים כי המשק קרב למצב של ערב מיתון (ולא נדון בשאלה אם הוא יהיה עמוק וממושך או רדוד וזולף).

צמיחה — מחיר מרי

לפני שבועות אחדים הזלו ל־התפרסם ממצאים סטטיסטיים שעל־פיהם המשק נתון בתהליך צמיחה מהיר למדי, 5—6 אחוזים, בכללו וסל הבגזר העסקי בתאוצה. זה לא נחשב למהיר בשנות ה־50 וה־60: אך בהשוואה לסטנדרטים שנקבעו במלחמת יום הכיפורים ואילך, זו התקדמות סוערת. מצד אחד, במיוחד מבחם של הפוליטיקאים אשר עניין להם בהצבעה על הישגים, זו התפתחות הראויה שיודיעו עליה ברמה: מן הצד האחר, הצמיחה הזאת היא כנראה מהירה מדי, אם לשפוט על־פי קני־מידה עניינים.

המובאה לעיל מפי קלוד שסון שביקר השבוע בישראל (היא לקוחה מתוך דברים שהשמיע בסעודות צהריים שבה אירחה אותו נשיאות התאחדות התעשיינים), מדברת על מחיר ההצלחה בייצוב של 1985: הכוונה היא להרעה ניכרת שחלה מאז במאזן המסחרי. אמנם למשק היצוא היה חלק לא מבוטל בצמיחה הכללית שאנו עדים לה החל מ־1986: ואולם, היבוא גדל במידה מספקת כדי שיקלקל את המאזן המסחרי (הנוח) של 1985.

אפשר שאילו היה המעבר מן הדריכה במקום — במונחי התוצר הלאומי — אל הצמיחה המהירה אטי, ובעיקר מבוקר יותר, לא היינו מגיעים לשלב הזינוק בצריכה, ובעקיפה, ביבוא, מהר כל־כך. אפשר כי גם מידת ההרעה במאזן התשלומים היתה נשארת מוגבלת יותר גם בטווח הארוך; וכך לא היתה נוצרת האופוריה בציבור ותחושת הלחץ בשוק העבודה, שני המביעים המשוערים למגיפת השביתות והעיצומים הנוכחית. בית הלל יאמרו כי התהליך לא היה מבוקר, מכיוון שניסיון השליטים ותבונת יועציהם לא הספיקו כדי לעצב מכשירי בקרה יעילים; בית שמאי יטילו את האשם במתירנות ובכישלון בהפעלת המכשירים הקיימים. מכל מקום, התוצאות הן לנגד עינינו, ורק קלי־דעת יתעלמו ממה שמסתמן בהן לגבי העתיד.

שר מול כוחות המשק

ישראל כורכה בימים אלה כשר אוצר נעים הליכות אך נוקשה. לא נעסוק כאן בספקולציה בדבר הבנתו לעומק את תהליכי המשק; העובדה הקובעת היא, כי הוא עומד איתן מול הסתערותם של פורצי גדר. אך אפילו שר האוצר מחוסר עמיד אינו יכול לעמוד מול כוחות המשק; אם לא ישנה את המציאות הכלכלית שעל קרקעה צומחים ומתרבים פורצי הגדר, סופו שיכריעו אותו. ואם כך יקרה, יתחולל אחד מן השניים או שניהם יחד: תתחדש האינפלציה ו/או תחול הרעה נוספת — כזאת שתעורר חשש לאזילת הרזרבות של מט"ח — במאזן החיצון.

המציאות הכלכלית שאותה יש לשנות, כדי שלא יתרגשו עלינו הרעות הנ"ל, ניתנת לשינוי רק באמצעות תקציב קשה, מדיניות מוניטרית מכבידה והשלמה עם גידול אבטלה הגזור מהם. ישראל אינה מצטיינת בנכונות לניהול מדיניות אנטי־מחזורית עקבית — על אחת כמה וכמה בשנת בחירות. ואולם ככל שנותנים יד חופשית לפעולת הסטיכיה המשקית, כך היא נעשית בלתי־שליטה. ובין אם יתרחש הדבר טרם בחירות, ובין אם ידחה בעזרת אכילתן המואצת של רזרבות המטבע עד לאחריהן, המחזוריות המשקית תעשה את שלה: הצמיחה תאט, ובאמצעות צעדי־חירום (כך הם נקראים בארצנו) דפלציוניים, יתחיל מילוין מחודש של אוצר המט"ח: כך תובע הסדר של מחזור האבטוהזלאה / הרעבה־הבראה, המוכר בתולדות המשק הישראלי.

אם קולע הניתוח דלעיל למציאות ולדינמיקה של התפתחותה, היתה נגזרת ממנו קריאה לשינוי מודע במגמה בכיוון שרמזו לעיל. הקורא ללא ספק מצפה לכך — אך תהיה זו ציפייה נכזבת. ידוע גורלם של קולות קוראים במדבר: רק תנים שומעים אותם — אך הם אינם משתתפים במשחק. מוטב איפוא להסתפק ברישום התחזית, אגב הבעת התקווה, הקלושה מאוד, שביום מן הימים נלמד מן הניסיון, וננהג בהתאם.

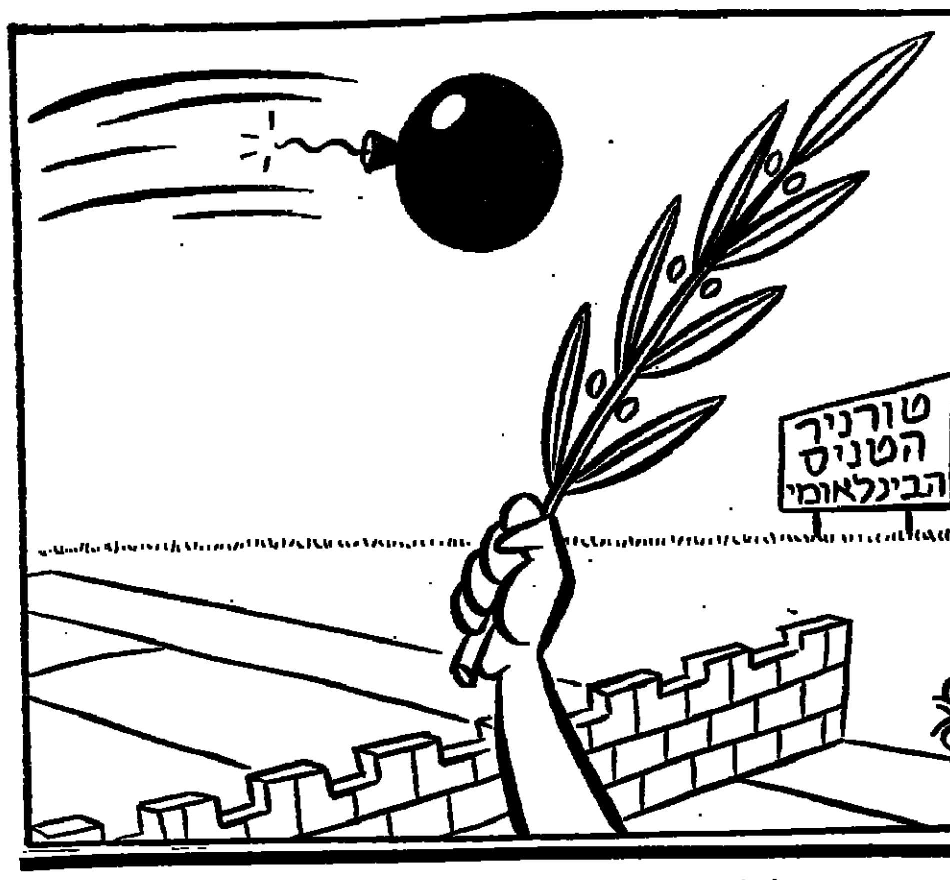

יזמים מקומיים

מאת אורי ניר

גדל מספרן של הפעולות האלימות בשטחים שאינן מונחות על־ידי התשתית הטרוריסטית־מבצעית של הארגונים הלאומיים הפלשתיניים. ההשערה בקרב גורמי הביטחון היא, שאת מקרי הרצח המזעזעים ביותר שהיו בגדה בשנה האחרונה וטרם פוענחו, יש לייחס לחוליות מהסוג הזה

ההסלמה בעימותים האלימים בשטחים היא בראש ובראשונה פועל־יוצא של דפוסים ומגמות ארוכי־טווח. בחינה כוללת של הפעולות האלימות שמבצעים פלשתינאים בשטחים — בין אם הן נופלות בקטגוריה של "פיגועי טרור" (שימוש בנשק חם, בסכינים, במטעני חבלה, וכדומה) או בקטגוריה של "הפרות סדר" — תהיה בעלת משמעות רק אם תתייחס לזהותם של המבצעים, למניעיהם, ולמי שעומד מאחוריהם, אם בכלל.

העובדה הבולטת ביותר בהקשר זה, שהיא בבחינת תמרור אזהרה וגם אבן־נגף כבדה בפעילותם של גורמי הביטחון, היא התגברות התופעה שנהוג לכנותה "יוזמות מקומיות". תופעה זו ראוי שתובא בחשבון לא רק במישור הבטחוני הצר של ההתמודדות עם הטרור, אלא גם בהקשר הכולל של דפוסי העימות הישראלי־פלשתיני.

במערכת הביטחון נוהגים להגדיר יוזמה מקומית כפעולה של פרט או קומץ אנשים, שאינם חברים בארגון מן הארגונים הפלשתיניים ואינם מקבלים ממנו הנחיות. פעולות מהסוג הזה הולכות ורבות בגדה. חלקן מתוך סך מעשי הטרור והחוליות החבלה שנחשפו בשנה האחרונה היה כ־60 אחוז, לעומת פחות מ־50 אחוז בשנה שעברה.

חוליות טרור מקומיות, ומעשי טרור ספונטאניים של פרטים בלתי מאורגנים, הם על־פי־רוב קשים יותר לחשיפה. שכן, הטרוריסטים המשתייכים לארגונים הפלשתיניים הם בדרך כלל חלק ממבנה, חלק מרשת חבלנית, ומידע הנשאב מאחד מהם מסייע להתחקות אחר הזולתם של עמיתיו. החוליות המקומיות, לרוב אגוז קשה מאוד לפיצוח. ההשערה בקרב גורמי הביטחון היא שאת מקרי הרצח המזעזעים ביותר שהיו בגדה בשנה האחרונה, וטרם פוענחו — זה של הילד רמי חבה מאלון מורה וזה של עופרה ועל מוזס מאלפי מנשה — יש לייחס לחוליות מהסוג הזה. בקבוקי התבערה — אגב — בתקופה האחרונה חלה עלייה תלולה בשימוש בהם, הינם נכס קיפוחי של ההתארגנויות מקומיות.

עד מרי עממי כולל

היוזמות המקומיות אינן רק תופעה ביטחונית, הן גם סימפטום של תופעה חברתית. מקורה של תופעה זו בתחושת תסכול ההולך וגובר, ואחריתה — שהמרחק אליה עדיין רב, למזלנו — במרי עממי כולל.

אינדיקציה להתגברות התופעה אפשר למצוא לא רק בחלק היחסי של היוזמות הללו מתוך כלל פעולות הטרור, אלא גם ביחס שבין מעשי טרור לבין מה שמוגדר הפרות סדר (ידויי אבנים, הצבת מחסומים, הבערת צמיגים, וכו'). טבען של הפרות הסדר שהן נושאות אופי ספונטאני, אינן נובעות מהנחיות ממשיות של גורמי טרור מאורגנים, ומבצעיהן אינם טרוריסטים מיומנים אלא צעירים שהחליטו לעשות מעשה — בין אם כדי להביע בכך את התנגדותם לכיבוש הישראלי או סתם כמעשה קונדס פרוחחי.

שיעורן של פעולות אלה, באופן מוחלט, הלך וגדל וכך גם היחס הכמותי ביניהן לבין פעולות טרור מובהקות. ריכוז נתונים סטטיסטיים שעשה ד"ר מירון בנבנישתי, מורה כי בשנים 84־1977, על כל פעולת טרור היו 11 מעשים המוגדרים הפרות סדר. בשנת 1985 היה היחס 1:16, וב־1986 — 1:18.

הכיוון הכללי המתגבש והולך של הפעילות האלימה בשטחים הוא מבפנים, מתוך הקהילה הפלשתינית בגדה המערבית וברצועת עזה, ופחות מבחוץ, בהנחיית התשתית הטרוריסטית־מבצעית של הארגונים הלאומיים הפלשתיניים. ברוח זו יש לראות גם את גל האלימות האחרון ששטף את רצועת עזה.

ההיענות יוצאת הדופן של האוכלוסייה להשבית את המסחר ולהפגין, באה בעקבות קריאה של הג'יהאד האיסלאמי, גוף שהתגבש באורח מקומי מתוך מגזרים מוסלמיים פונדמנטליסטיים רבי־השפעה ברצועת עזה. הקשר בין הג'יהאד האיסלאמי לבין ה"פתח", שגורמי הביטחון נוהגים להדגיש אותו, קיים רק במקרים מסוימים, ובמישור המבצעי גרידא. הג'יהאד האיסלאמי, בנוסחו העזתי, הוא בראש ובראשונה תנועה רעיונית שהתגבשה בשנים האחרונות בתוך הקהילה הדתית בעזה, ולא ארגון טרור מובהק. גם התשתית המבצעית שלו מעבר לגבול מבוססת בעיקרה על עזתים שגורשו מתחומי הרצועה.

הסלמה בטוחה

גילויי האלימות הציבורית הדמהאה בעזה מקרינים בשבוע האחרון אל הגדה המערבית, ואף מתעצמים בהתקפות אידוש' הבית. הפעם, כמו במקרים אחרים בעבר, לגורם הדתי יש תפקיד חשוב בדינאמיקה של גל האלימות הנוכחי.

מול ההסלמה בגילויי האלימות הציבורית בשטחים, קיימת הסלמה גם בדפוסי ההתמודדות של כוחות הביטחון בגילויים אלה. מערכת הביטחון בשטחים מנסה להתייעל. לעתים באמצעים תמוהים למדי. כך, למשל, הכנסתו לשימוש של רובה צלפים "כדי לצמצם פגיעה בנפש" במהלך הפגנות. צעד זה התיר למעשה להשתמש ברובה הצלפים — שהוא כלי נשק התקפי מובהק — במצבים שבכינכל מחייבים הגנה עצמית מצד כוחות הביטחון, בעיקר הפגנות אלימות. בעצם ההתר להשתמש ברובה צלפים כאמצעי תקני ולגיטימי (ובלי ספק יעיל מאוד) לפיזור הפגנות.

עינאיאת אלהינדי, אם לשמונה ילדים, שנהרגה שלשום בשוגג מאש חיילי מג"ב, מצטרפת לחמישה הרוגים ערבים תושבי הגדה המערבית מאש כוחות צה"ל מאז ינואר השנה (נסיבות מותם של כמה אחרים טרם הוברר סופית). חמישה הפצועים באותה תקרית מצטרפים בסטטיסטיקה השחורה הזאת ל־76 פצועים אחרים מאש כוחות הביטחון בגדה, מאז תחילת השנה. בתקופה המקבילה אשתקד נהרגו שלושה ונפצעו 35 מאש כוחותינו בגדה.

בתחילת השבוע הוזמנו כתבים לפיקוד המרכז לצפות בתצוגה של אמצעים חדשים שצה"ל מאמץ להתמודדות עם מפירי סדר בגדה. בין השאר נמסר שם, כי אלות העץ שבשימוש כיום יוחלפו באלות גומי. "לאלות העץ יש תכונה מרגיזה — להישבר", הסביר אחד הקצינים. כשהבחין במבטי התמיהה של הכתבים, אמר במשובה: "הראשים שלהם הופכים יותר קשים"...

בג"ץ נגד הכנסת

מאת דן מרגלית

בג"ץ לא התכוון לכך, אך הוא יצר תחושה כי בסמכותו ובכוחו להפוך על פניהן את החלטות הכנסת, ובהכרעתו עודד פוליטיקאים לומר כי ייתכן שבא המועד "להעמיד את בית־המשפט העליון במקומו"

יש כמה פנים להחלטת בג"ץ להחזיר לח"כ מוחמד מיעארי מהרשימה המתקדמת את מלוא חסינותו הפרלמנטרית. הפן הפחות מרכזי בסוגייה זו הוא, אם ראוי היה מיעארי להגבלה שהוטלה עליו מליאת הכנסת לאחר שנשא דברים בעלי אופי לאומני באסיפת אש"ף לזכרו של פאהד קוואסמה בצל תצלומו של יאסר ערפאת.

בנמקה את דעת המיעוט שצידדה בשלילת חלק מחסינותו, הזכירה השופטת מרים בן פורת כי כל ח"כ חייב באמנות מלאה למדינת ישראל. היא ציינה כי משמעותה של מדינת ישראל כמדינת היהודים "עומדת בסתירה מוחלטת לתורת אש"ף, שבאה לכלל ביטוי מפורש ובוטה באמנה שלו".

מיעארי: פנייה לבג"ץ

זו שאלה חשובה, אך בעיניים פוליטיות — לא משפטיות — נראה כי הבג"ץ שהגיש הח"כ מהמתקדמת נגד הגבלת חסינותו על־ידי מליאת הכנסת לא עסק בה. שכן לבית־המשפט העליון כבר היתה הזדמנות לעסוק בנושא, לפני הבחירות לכנסת הטל עליו לבדוק אם ראויה הרשימה המתקדמת, כמו גם "כך" של מאיר כהנא, להתמודד על קולות הבוחרים הישראליים. בית־המשפט התיר.

דומה כי הרשימה המתקדמת התייצבה בפני בית־המשפט והבוחרים בקלפים גלויים. היא הבהירה בדיוק מהן עמדותיה. לא הסתירה דבר. לא מידקה ולא התאפרה. הופיעה ללא כחל ושרק. מי ששמע אז מה עמדתה יכול היה לשער בדיוק שכן ינהג מיעארי אם ייקלע לאסיפה מן הסוג שבה נאם לזכר קוואסמה. אם אז מצאו השופטים לנכון לאפשר למתקדמת להתמודד כחוק בבחירות — יש היגיון בעמדת רובם, הסבורים כי לא היה מקום להגביל את חסינותו.

אויב לא שגרתי

הרשימה המתקדמת אכן מייצגת בכנסת חלק מהותי של אש"ף, אף שהיא מקפידה להדגיש שאינה זרועו הרשמית. היא נרתעת מלגנות את הטרור הפלשתיני, וכשהיא נאנסת לעשות כן, מאזנת אותו בגינוי לצה"ל. טרם נמצא נושא מדיני או טאקטי שבו חלוקים ראשיה, מיעארי ומתי פלד, על ערפאת. אך מה החידוש? וכי לא נתנו לדברים ביטוי פומבי מראש?

מלכתחילה צריך היה ח"כ מיכאל איתן מהליכוד להביא הנחת־יסוד זו בחשבון בבואו ליזום את צמצום חסינותו של מיעארי. נקודת המוצא צריכה היתה להיות כי המתקדמת קיבלה היתר להשתתף בבחירות, תוך זיקתה הבלתי פורמאלית לאש"ף. יותר מזה, ביטול החסינות — כמו החוק האוסר מגע עם ארגון המחבלים, שהתקבל מאוחר יותר — התעלם מהיות אש"ף אויב בלתי שגרתי. לא מדינה ריבונית שנמצאת במצב מלחמה, אלא אוכלוסייה עוינת החיה תחת שלטון ישראלי ובמובלעתה; ולא אויב שישראל מאוחדת בדעתה באילו שיטות ובאילו תנאים להיאבק בו.

את הדו־שיח עם האויב הזה קשה לעצור. זאת יודעת עתה אפילו תנועת התחיה שאחרי התקרית של מכה עמידב. אם לזה מותר להידבר — אין זה מפליא שמיעארי משתתף באסיפה. מי שאיפשר לו להתמודד בבחירות הבין בראש, במידה רבה של תבונה, כי עדיף להכניסו לתהליך הפרלמנטרי־הדמוקרטי מאשר לדחוקו אל ההולכים בשולי החוק.

סכנת התקדים

הקושי בבג"ץ אינו בסכנה הכבידה של שופטי הרוב, אלא בכוונתם להפוך על פיה החלטה של מליאת הכנסת. 161 עמודי פסק הדין של חמשת השופטים עסקו בסוגייה זו בהרחבה. גם נשיא בית־המשפט מאיר שמגר חש בקושי שבצעדו. השופטים ניסו לקבוע סייגים לסוג כזה של התערבות בהחלטה פרלמנטרית, לבחון אם הכרעתו בהחלטה שהיא חקיקתית או מעין־שיפוטית, או אחרת, בבחינת ציון כי לא בכל נושא ולא בכל מקרה מוסמך ובעותירו ראשי בג"ץ ליטול לעצמו זכות כזאת.

בכל זאת שורדת אי נוחות רבה מהתקדים של הפיכת החלטה מטעם מליאת הכנסת. בכל זאת מבין כל אחד כי במצב אחר, ובהרכב שונה של שופטים, עלול בית־המשפט הגבוה לצדק להתערב בעתיד גם בהכרעות שעכשיו לכאורה אינו ניגש לדון בהן. בעתיד עלול להימצא שופט, שבפלפול מתאים יידע לשאוב את הצידוק להכרעתו נגד מליאת הכנסת מההחלטה האחרונה של חמשת השופטים. אף שהם לא התכוונו לכך. כשר הפלפול לא ייתם בקונצפציה הנוכחית של בית־המשפט הגבוה לצדק.

נכון שלפי שעה אין נשקפת סכנה כזאת. נכון שהפוליטיקאים הביאו על עצמם את הצרה לא רק בגלל החלטה כזאת או אחרת, אלא משום השפל ברמתה של הפעילות הפרלמנטרית ובשיקול־הדעת של האחראים לה. שמפעילים את הרוב העומד לרשותם ללא בחינה מספקת. בית־המשפט הגבוה לצדק נכנס לחלל שנוצר בגלל חולשת המדינאים ותסיגתם בעיני הציבור.

אך השיטה המשפטית פועלת על־פי תקדימים. ככל שבג"ץ לא התכוון לכך, הוא יצר תחושה כי בסמכותו ובכוחו להפוך על פניהן את החלטות הכנסת, ובהכרעתו עודד פוליטיקאים לומר כי ייתכן שבא המועד "להעמיד את בית־המשפט העליון במקומו". עימות מיותר ומסוכן, לכל הדעות.

הקפות מסביב לגולם

מאת יואב טוקר

פאריס

במורד המסגנון של ה"שאבד אליזה" מבזקים מזה כשבועיים איתותים כחולים־ירוקים־אדומים, חדשים בנוף. אחות לצד, כפבה האיתות החדשי? הזה את מקומו למשוק אורות צבעני, שמקורו באותם מכשירים חשמליים עצמם. בתוספת המבורכת של צירצור אלקטרוני; כלל המשלב המרצד הזה מבהב עתה, צפוף שנאים, בלב ליבה של פאריס: הוא ממוקם בארבע פינותיה של כיכר ה"קונקורד" ומכונה בר־ציינת גבורה על־ידי יוצרו כ"פרויקט הלבשה חוויתי" של הכיכר.

מי שמכביר את ה"קונקורד", ולו מצילומים, עלול להסגד לרגע: זו הדי מן הפניות הבנויות היותר־מפוארות של העולם המערבי; האמנם דרוש כל כך "להלביש חוויתי" את הכיכר? האמנם הגיעה המצוקה האסתטית בגירוה למימדים המחייבים דווקא כאן הפעלה מאסיביות של אלקטרודות?

כבעבר לא מכבר בין הקרנים המרצדות הללו עלה לפתע בדעתי, שאפשר שהצגת התמהות הללו עלולה להיחשב היום פרובוקטיבית יותר מאשר עצם הצבת הסגלגל הזה בכיכר; אלא שהצרפתים, שבאמת קשה לחשוד בהם בחטאים של חוסר טעם, מאוהבים כרגע ב"מודרניות" בולל מודרניות לשמה, ובמיוחד — במודרניות של עצמם: מודרניות מתונה אמנם, בדרך המקום (כאן לא אמריקה!) תמיד באיזון פנימי הסובב את החזון, בסוג של מודרושהולי־שובבי. ששורשיו בכל זאת אומרים דרשני; ולא רק בצרפת.

ה"הלבשה החוויתית" של ה"קונקורד" אינה אלא יוזמה ממומנת היטב של רשת בנקים פרטית. זו לקחה על עצמה להשתתף בתקציב השיקום והניקוי של פסלי האבן הגדולים, שהוחמנו במאה ה־18 על־ידי לואי ה־15, כדי לייצג בסמוך לגני ה"טולריי" ולארמון ה"לובר" את עריה הגדולות של הממלכה. משהפכה הממלכה לרפובליקה, נשענו על הפסלים הללו הגדרות שהציבו המשמרות המהפכנים לריסון קהל האריסטוקראטים שבא לחזות במעמדי העריפה. כן, גם הגליוטינה היתה פה. אחר־כך, הציב כאן נפוליאון את ה"אובליסק" שייבאו ממצריים הכבושה משלחת הארכיאולוגים שלו, בראשות שאמפוליון.

תיפלות שנראית היטב

עכשיו, בהמתנה לתוצאה הפסלים משכבות הזיהום שמיתירות כאן מדי יום מאות־אלפי מכוניות, הבריח הבנק על "חוויה סביבתית", בליל הסברים אינטלקטואליים מאד, מתוזמרים בטון סיסמתי על־ידי יוזמי הציבור של הבנק, מסבירים שהכוונה "להציע לפרט להתפתחות להרהורים חדשים בסביבה לארמית גדושה". הישן מתעורר בזכות החדש, החדש בזכות הישן וגם להיפך.

בין שלב ב' לשלב ד' במבצע הציוצות, בכפוף לסעיף בחוזה התיקצוב, מתוח על כן כבלי חשמל, חיבה אותם למחשבים ושיגרו לאוויר את הסגלגלים. אין זו תצוגה חלילה, או התנוסות באמנות אוואנגארד, אלא "חוויה": שהיי הבנק מסביר שהכוונה לשיתוף עובר־ואורח בריגוש האסתטי; ברוח הזמן: אינך עוד מתבונן סתם, פאסיבי חלילה, אלא אובייקט פעיל הזוהה.

"הבנק שלנו היה מאז ומתמיד שותף לרגעיה הגדולים של האומה..." בפינות מבודדות של פאריס, במעין ריכוז־מיעוטים של הזמן ההוה, קוראים היום אנשירוזה שלא להסתפק בהבדות־גבה משועממות נוכח תופעות שכאלה. כיכר ה"קונקורד", על 90 אלף המטרים המרובעים שלה, המיזוקות, הפרספקטיבות, משחקי ההרמוניה הארכיטקטוניים, תיהלך ללא ספק בשלום גם מן ההרפתקה הזאת; אבל מה יעלה בגורל עיניהם ואוזניהם של המוזמנים מאותם לריגוש החוויתי הזה?

אחד מראשי הזועקים בתחום הזה, הפילוסוף הצעיר (היהודי) אלאן פינקלקרוט, יזם לפני חדשים אחדים הקמת "זוית" קטנה של אלה האמורים — על פי עדותם שלהם — להצמיד בכח את האצבעות הקטנות אל הסדקים שבסכר. הם מתכוונים לעשות זאת תוך שימוש "רגרסיוני" באמצעים שנחוקו מפני חדשים במציאויות החדשות שהם מוקיעים: העיון הפילוסופי, הרומן האוניברסלי, השיחה הבלתי־משועשעת, החזרה למשטר של שאלות ותשובות כבדות־ראש, העל־לאומי, העל־סיסמתי, העל־מודיה. בין השותפים להתגייסות הזאת: פרדריקו פליני, מילאן קונדרה, אוקאביו פאז, אליזאבת דה־פונטני, פיליפ רות.

השורש המידי הברור ביותר של הרע, הם טוענים, הוא בתרבות הפרסומית. ה"באזוס", ההתגייסות למסטרסים של תמונות שרירותיות, טרוף המהירות, עירבוב של תפל בתפל לצורך הצגת התבשיל כ"בעל ערך": אמנותי, מחשבתי, חברתי. אין זו, להערכתם, תופעה צרפתית דווקא, אלא תופעה אירופית.

היבשת הישנה שנקרעה לשניים בעקבות מלחמת העולם השנייה, מתרחקת יותר ויותר מעצמה: מעברה המזרחי של קו ההפרדה — בעטיו של דיכוי; ומעברו המערבי — בשל סחרור משועמם, של ריקע התפתחויות ממוסחרות. כדרכן של קבוצות קטנות החושות בעוינות — או, גרוע עוד יותר, באדישות כלפיהן — גם זו מגויסת, כמובן, הלהיטות להצביע על מלכים עירומים וחוטאת גם היא בצדקנות, בהפרזה ובהצבעות ערכיות מגבוה, שגם בלעדיהן אפשר.

מכל מקום, לפרסום העיתי־השנתי שלהם, "השליח האירופי" יש נספח המכונה "מארכיון הברבריות", בו מקובצים דיווחים מתחומי התרחשות שונים: החל מטרור אנארכיסטי, דרך משאלי דעת קהל בנושאי תרבות וכלה בהילולות כדורגל; אלו מציגים תמונה, סובייקטיווית אמנם, בהחלט עגומה, של הטעמים החדישים. פינקלקראוט מבטיח בהקדמתו להקפיד ולעדכן מדי שנה את הארכיב הזה ואני תמה כמובן אם עבר לאחרונה ב"קונקורד".

ניצא טורס — קו קהיר

לנוסעים למצרים — מצפון הארץ

ניצא טורס בע"מ תיירות ונסיעות
NIZZA TOURS & TRAVEL LTD

החל מיום 1/11/87 מפעילה ניצא טורס שרות נוסעים בקו צפון הארץ־קהיר ובחזרה.
האוטובוס לקהיר יסע דרך רפיח.
קו זה יפעל בימי ראשון וחמישי – בקביעות, ויצא מהמקומות הבאים:

מקום היציאה	שעה	נקודת איסוף
עכו	05:00	תחנה מרכזית – רציף מס' 1.
חיפה	05.30	תחנת אגד – רציף מס' 1 – תחנת נסיעות מיוחדות
נתניה	06.30	תחנת אגד בכביש ראשי חיפה־תל אביב

לקבוצות מעל 15 איש ניתן להסדיר איסוף מיוחד.

פרטים והרשמה במשרדי ניצא טורס:
חיפה — טל' 04-643333, 04-643540
תל אביב — טל' 03-231502, 03-231725
ירושלים — טל' 02-304880, 02-304881
וכן אצל סוכני הנסיעות בארץ.

هكذا من الأصل

למה בדיוק מתכוון גורבאצ'וב

הוא אמנם יעניק הרויות דתיות ותרבותיות ליהודים, אך אין לטעות בכוונותיו: הוא רוצה לבולל את היהודים אל תוך החברה הסובייטית

מאת ארתור הרצברג

ניו־יורק

הרב הרצברג, סגן נשיא הקונגרס היהודי העולמי, ביקר לאחרונה במוסקווה כאורח המכון המזרחי של האקדמיה הסובייטית למדעים.

נחום מייטאן, המתמטיקאי מ־סורבי־העליה בבריה"מ, הוא אחד ה־הודים הפעילים באופוזיציה למשטר, לא רק בדרישה לצאת. מייטאן הוא דמות טראגית במיוחד: רעייתו מתה לא מכבר בוואשינגטון מסרטן, שלושה שבועות אחרי שהורשתה לצאת בגפה למערב.

במוסקווה אמר לי מייטאן, כי אולי יש 'גלאסנוסט', אבל אין הוא חל עליו. הוא חולק על הפיזיקאי אנדרי סחרוב, הידוע במבקרי ה־משטר. סחרוב מאמין, שכמה שינויים ממשיים מתחוללים תחת מיכאיל גורבאצ'וב. מייטאן רואה אותם "קוסמטיים" בלבד. אוזניי היתה נתונה למייטאן, אבל סחרוב הוא ששיכנע אותי.

במהלך ביקורי התברר לי, שגלאסנוסט הוא יותר מתעמולה־ראווה — אם כי לא הייתי בטוח שהוא מעיקרו "טוב ליהודים".

לפני הברות הגלאסנוסט נאבקו השלטונות עם צדדים שונים של "הבעיה היהודית", ולא יכלו להם. הם לא זכו לתודות, שהיו ראויים להן בעיני עצמם, על הרשות הנ־דיבה שנתנו לרבע מיליון יהודים לצאת במהלך שנות השבעים. השאלה היהודית היתה צריכה שיקול דעת מחודש, וכך ממש עשה גורבאצ'וב.

הוא הציג את עיקרי מדיניותו החדשה, בנאום לפני הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית, בינואר 1987. גורבאצ'וב דיבר בדאגה גלויה על השאלה הלאומית. הלאומנות, הוא אמר, עלולה להרוס את בריה"מ. הוא מנה את תביעותיהם האפשר־יות של האוקראינים, של הלאטבים ושל רבים אחרים לעצמאות לאו־מית. הוא הטעים, שכל הקבוצות הלאומיות צריכות להתנהג כחלק מן המערכת הסובייטית — ולתכלית הזו הוא מוכן למלא כמה מן הדרישות ליתר־אוטונומיה, או ל־הכרה בזכויות תרבותיות. הוא אמנם נמנע מלהגיד במפורש, אבל היה אפשר להבין, שהמרכיב העיקרי בבריה"מ יוסיף להיות המרכיב הרוסי.

מה יעשה בלאומים

לגורבאצ'וב יש סיבה טובה ל־דאגה, מאחר שמיפקד האוכלוסים האחרון, ב־1979, הראה שחלקם של הרוסים הוא כ־51 אחוזים מן האוכ־לוסיה. השיעורים פוחתים והול־כים. התסיסה לזכויות לאומיות מתגברת בין המיעוטים. מפי יוסף בגון, הציוני הנלהב שבילה שלוש שנים וחצי במחנה כפייה, שמעתי, כי חצי מהאסירים הפוליטיים שהוא פגש היו לאומנים, בני מיעוט זה או אחר.

אפשר לשכך כמה מן הלחצים האלה מבלי לוותר ויתורים מופל־גים, ומבלי לעורר בעיות חדשות. ארמנים, שהיגרו לבריה"מ לאחר הקמת הרפובליקה הארמנית ה־סובייטית, מורשים לעזוב בשקט. לאחרונה מורשים להגר גם הגרמנים של הוולגה, שראשוני אבותיהם עזבו את גרמניה לפני מאות שנים. שיעור הגרמנים היוצאים עכשיו מדי חודש הוא 1,500 ויותר. ההגירה הדיסקרטית הזו נועדה להגדיל את ההשפעה הסובייטית במערב גר־מניה.

היהודים מוסיפים להיות בעיה. אין שום דבר שקט, או דיסקרטי, בדרישה "שלח את עמי", הבוקעת ממוסקווה, מניו יורק ומירושלים. יהיה מספר המהגרים היהודיים אשר יהיה, מיעוט יהודי ניכר יוסיף להיות בבריה"מ. הוא לא יתיישב עם ההגדרה הסובייטית של לאום. היהו־דים שוב אינם מדברים "יידיש", הם מנועים מללמוד עברית. אין להם טריטוריה של ממש בתוך בריה"מ (במחוז האוטונומי בירוביג'אן, שכונן סטאלין בשביל היהודים, אין מספרם מגיע אפילו לעשרת אלפים), ורבים מהם חושבים את ישראל, ארץ זרה, למולדתם.

"הציונים אשמים באנטישמיות"

בנאומו בחודש ינואר הוקיע גור־באצ'וב את "הציונות והאנטישמיות" בנשימה אחת. הסמכתן היא קלישה סובייטית רבת־שנים, אבל היתה לה כוונה מיוחדת בהשמעה מפי גור־באצ'וב. הוא מקווה לשים קץ למעמד המיוחד של היהודים, הן כציונים והן כקרבנות של אנטישמיות. בחודש מאז הבכירים השלטונות להתיר את יציאתם של כל מסורבי האשרות. מספרם המדויק אינו ידוע, וההערכות נעות בין 11,500 (לפי מחלקת המדינה ב־וואשינגטון) עד 22 אלף (כפי ששמעתי במוסקווה). רוב המסורבים הם יהודים. קצב היציאה הנוכחי הוא כ־800 לחודש, אבל אין לפרש זאת כסימן, שהסובייטים עומדים לפתוח את השערים לרווחה. אדרבא, נראה שהממשלה רוצה להטיל על היהו־דים אותן ההגבלות, שהיא מטילה על כל אזרחיה.

גורבאצ'וב אמנם לא יפסיק את ההגירה היהודית לחלוטין, אבל אין כל סיכוי שתוכר הזכות הכללית לעלות לישראל. אין עניין אחד המעלה את המתח של המיבצר יותר מן הקביעה שישראל היא "מולדת היהודים". ככל שעלה הדרג הפו־ליטי של בכירים במוסקווה, כך גם נודע יותר היה סירובם לקבל את הטענה שיהודי בריה"מ הם "גולה ישראל". שמעתי יותר מפעם אחת, שהציונות — היינו, תביעת הזכות ליהודים לאחד את עצמם עם ישראל — היא המקור העיקרי של אנטישמיות כלפיהם בבריה"מ.

כאשר שאלתי על "פאמיאט", התנועה הלאומנית הרוסית החדשה, הנוקטת רטוריקה אנטישמית מסור־תית, אמרו לי: כמובן, ב"פאמיאט" צריך להיאבק, אבל לגילויים של אנטישמיות בבריה"מ אין ולא כלום עם המסורות האנטישמיות שרווחו ברוסיה במשך מאות שנים. בני שיחי אמרו, כי הציונים הם האשמים, הואיל והם מטיפים לנטישת ה־מולדת הסובייטית. את המלים האלה עצמן כתבו מנהיגי "הוועד היהודי האנטי־ציוני", הפועל בחסות המשטר, אל שר החוץ של ארה"ב, בשעה שביקר במוסקווה בחודש אפריל.

אפילו היה הסנטימנט הציוני נעקר מן השורש, היו היהודים מוסי־פים להיות אנומאליה. השלטונות מעולם לא הצליחו להתאים עם המרכז ברובו רוסית, אל המערכת שפיתחו לטפל בקבוצות לאומיות. הם ניסו לעשות כן, כאשר הוכרה היידיש לשון היהודים, בשנות העשרים והשלושים. אבל היידיש נעלמת והולכת. ואף כי גורבאצ'וב יעניק ליהודים יותר חרות דתית ותרבותית, אין מקום לטעות בכוונו־תיו. הוא רוצה לעודד התבוללות הדרגתית של היהודים. כמה מרכיבים דתיים יתבלגו, תותר קצת נוסטאל־גיה אל העיירה היהודית — אבל הביטוי מקווה, שאפיקים יהודיים בולטים יחלשו ויילכו, עד שלבסוף תיעלם היהדות הסובייטית.

התקדמות מעניינת, לפעמים מפ־תיעה, ניכרת עכשיו בעבודה שבע־לים כמה מן הגזרות על חיי היהודים בבריה"מ. כמה צעירים יהודיים משקמים בימים האלה, ללא הפרעה, את בית הכנסת בארינה רדשה בפר־בור של מוסקווה. המקווה בבית הכנסת, שלפנים סתמו אותו סוכני הק.ג.ב באבכלכי, חזר ונפתח. לא היו באמרים חדשים, ולא היו הד־פוסים חדשים.

מסורב העליה הידוע ולאדימיר סלפאק סיפר לי את הסיפור הבלתי צפוי ביותר על מהלך העניינים החדש: בתחילת ספטמבר הזמינו שלושה מסורבי עלייה, מן הרודפים ביותר על ידי השלטונות, אל משרדי הק.ג.ב. שם נמסרה להם התנצלות על הפקעה ועל "אבדן" של רכוש, ובכלל זה מצלמות, רשמ־קולים ומקולים שהופקעו בעבר בתואנה שהם משבשים את הדיסי־דנטים להתעמולה עוינת. השלטונות אמרו, שאין הם יכולים למצוא את החפצים האלה, והם פיצו את הנ־לוקה באלפי רובלים.

טוביה החולב בטלוויזיה

כמה אקדמאים יהודיים מנהלים עכשיו פעילות אקדמית גלויה יותר מחוץ לכותלי מוסדות המחקר הרש־מיים. כעשרה מהם כוננו קבוצה, החוזרת ונפגשת מדי פעם. אמנם אין היא נהנית מהכרה רשמית, אבל התכנסויותיה אינן סוד, וההשתתפות בה לא הפריעה לפי שעה את המשך העסקתם של החברים במוסדות רשמיים.

אפשר שתורשה "יוזמה חופשית" נוספת בתחומי הדת והתרבות היהו־דית. סוף סוף הכנסיה הרוסית האור־תודוקסית והבאפטיסטים מורשים לכתוב מוכרות דתיים למעוניינים — מדוע לא יורשו היהודים? הפקידים הסובייטיים שאתם דיברתי לא דחו מעיקרו את הטיעון הזה. הם הזכירו שלפני כמה שבועות שידרה ה־טלוויזיה הסובייטית גירסה מצוירת ברוסית, של טוביה החולב לשלום עליכם. יתר על כן, להקה יהודית מבירוביג'אן הופיעה בטלוויזיה בהזרות של שירי יידיש. הלהקה הזו סיירה לאחרונה גם בארה"ב.

אין לדעת עד כמה יותר דרסן בענייני תרבות, אבל שורות אוירה של הפשרה, והשלטונות מעוניינים לפרסם בעולם את פרטי הליברלי־זציה של מצב היהודים בתוך גבולותיהם.

בעלי הקו הנוקשה שבין המסור־בים ביהודים את התואר "קוסמו־פוליטים" לכל המהלכים שהוזכרו. המסעדה הכשרה שהשלטונות מב־קשים נועדה, לדבריהם, רק ל־הרשים תיירים יהודיים מאמריקה. כיוצא בזה שני התיאטראות היהו־דיים במוסקווה. אבל נדמה כי הם עסוקים רוב הזמן בסיורים בחו"ל.

המסורבים גם אינם מתפעלים מן הידיעות, שמרכזי תרבות יהודיים ייפתחו בקרוב בלנינגראד ובמינסק. בשביל אותם יהודים רוסים הלוק־חים את תרבותם ברצינות, המסורת היהודית אינה רק טוביה החולב, ואינה "סוטמבאלאייקה" הנפרטת על גיטארות. בעיניהם לשונם הלאומית של היהודים כיום היא העברית. ספרות עברית היא הבריכה להילמד במרכזים, שהיהודים עצמם יורשו לארגן ולנהל. בעיני השלטונות זאת תביעה "ציונית", שכן היא מעמידה את ישראל כמרכזו העיקרי של לי־מודים ושל תרבות עבריים.

מה יעשה בציונות

הממשלה עדיין לא החליטה מה ייעשה ב"ציונות". אבל נראה שחלפו הימים של דיכוי ברוטאלי הכל השלכה לכלא. אסטרטגיה אחת של המשטר היא ככל הנראה להרשות כמעט לכל מסורבי העליה הוותיקים לעלות לישראל, ולהיפטר בזה מבכי־רות יהודית שאין לה מה להפסיד בתוך בריה"מ, ואשר הגלאסנוסט כיוודר אותה לתת יותר ויותר פומבי ליהודיותה.

אשר ליהודים הרבים שאינם רוד־פים את זכות היציאה, בעייתם כר סיפה להיות האפליה האקדמית והמ־קצועית, שהתפשטה במערכת ה־סובייטית בשני העשורים האחרונים. גם פה אפשר לייחס גישה חדשה לגלאסנוסט.

כל היהודים שאתם דיברתי, וגם כמה לא־יהודים בין פעילי זכויות האדם, אמרו, כי על יהודים נאסרה שיטתית הכניסה למוסדות ההשכלה הטובים ביותר, וממילא גם אל מקו־מות העבודה הטובים ביותר. פגשתי אמנם כמה מלומדים יהודיים צעי־רים ומבריקים, אבל אין ספק שאפ־ליה הזבת מגורים קיימת.

במהלך עשרים השנה האחרונות נעשה מאמץ מכוון להטות את האינטליגנציה הסובייטית לכיוון הרוסים, על חשבון המיעוטים הלאו־מיים — הארמנים, הגרוזים וכיוצא ביהודים. צעירים יהודיים רבים, שהצטיינו במדעים מדויקים, לא התקבלו לאוניברסיטת מוסקווה. לעתים קרובות הם הוכשלו במבחני החובה על מרקסיזם־לניניזם. עכשיו מתקבלים סטודנטים יהודיים ב־מספרים גדולים. השינוי העקש הזה הוא סימן חשוב, הואיל והוא מעודד יהודים, שרצו מלכתחילה להג־ר, להישאר בבריה"מ, לטובת חינוך ילדיהם.

מתהלכת עכשיו השמועה, כי באזורים מרוחקים של בריה"מ, שבהם עומדת בסכנה הדומיננטיות הרוסית, הוצע בשקט לצעירים יהו־דיים להירשם כרוסים.

דיאלקטיקה חדשה של אנטישי־מיות מצטיירת הלכה: יותר שיעור מספיק של אנטישמיות, כדי ל־הפחיד את אלה הרוצים להיות "ציונים" — אבל תוקע שנאת היהו־דים, ומפריה יוגבלו. כך אולי ישת־כנעו רוב 400 אלף היהודים, שהביעו עניין מוקדם בעלייה ל־ישראל, לוותר על תכניותיהם. אשר לשאר היהודים, כמיליון וחצי, שהיו שקטים עד כה — הם יהיו שקטים אפילו יותר.

"השאלה היהודית" מטופלת אי־פוא ביותר תיחכום — ללא ברוטר־אליות, ואפילו במידה ניכרת של הגינות — אבל על יסוד ההנחה, שי־הודי בריה"מ צריכים להינתק מי־הודי העולם ומשורשיהם ההיסטור־יים במסורת העברית.

בעידן הגלאסנוסט יש חופש במדה גדול יותר, אבל המערכת הסובייטית מוסיפה להתנגד ל־התהוותה של קהילה יהודית יהו־דית, גאה ומוגדרת היטב — באותה מידה שהמשטר מנסה למנוע תופ־עות דומות אצל לאומים אחרים.

שיפור מצב היהודים במהלך הגלאסנוסט מותנה בהמשך הצלחתו של גורבאצ'וב. כמה מבני שיחי סבורים, כי הוא לא יאריך ימים, ואחריו יוחמר במידה קיצונית מצב היהודים.

רואי־השחורות המפוכחים ביותר חוששים, כי גורבאצ'וב לא יצליח לשפר את מצב הכלכלה, והיהודים יהיו שעירים לעזאזל. האנטישמים יוכלו להשמיע את הטענה — אבסורדית כאשר תהיה — שמשטר גורבאצ'וב היה המצאה של אינטל־קטואלים יהודיים.

נראה לי על כן שהצדק עם אנדרי סחרוב, אשר אמר, כי כל שוחרי זכויות האדם בבריה"מ צריכים לייחל להצלחת גורבאצ'וב, וכי הלחץ לטובת זכויות אדם צריך להי־משך. עם כל חסרונותיו, ה"צאר" הזה טוב יותר מן המועמדים לבוא תחתיו. הוא השמיע התחייבויות רטוריות לטובת זכויות האדם, שיש ללחוץ עליו לקיימן.

גורבאצ'וב בכיכר האדומה: אין סיכוי שיכיר בזכות היהודים לעלות לישראל

הצהרת בלפור – חשיבותה והמניעים לפרסומה

חרף ההתנבאויות הקודרות, היהדות הופיעה בעקבות הצהרת בלפור מאוחדת יותר משהיתה קודם לכן, וחששותיהם של המתבוללים שמא יבולע למעמדם האזרחי בארצות מגוריהם לא התאמתו. מאידך גיסא, התנועה הציונית נהפכה לכוח המרכזי והדינמי ביותר ביהדות. היא היתה לגורם בפוליטיקה העולמית והכרה בה עלתה בקנה אחד עם עקרון ההגדרה העצמית ועם מאבקם של העמים הקטנים לחרות ועצמאות

מאת פרופ' ישעיהו פרידמן

הכותב הוא מרצה להיסטוריה באוניברסיטת בן־גוריון

שבעים שנה חלפו מאז פרסומו של המסמך הנושא את שמו של ארתור ג'יימס בלפור ועדיין לא פגה חשיבותו ההיסטורית. אמנם, במשך שנות השלושים והארבעים של המאה חל פיחות משמעותי במ־חויבותה של ממשלת בריטניה לפי־תוחו של הבית הלאומי היהודי ולה־פיכתו ההדרגתית למדינה יהודית. אך מן הראוי לזכור שהיתה זאת הצהרת בלפור והכללתה בגוף המנדט אשר שימשה בסיס משפטי להקמתה של מדינת ישראל. היא שימשה קלף מדיני איתן בידי ההסתדרות הציונית במאבקה למ־לוין של התחייבויות בידי ה־ממשלה המנדטורית, וגושפנקה מוסרית לשאיפתו של העם היהודי בארץ־ישראל.

הצהרת בלפור, שאושרה על־ידי בעלות הברית ואחר כך על־ידי חבר הלאומים, היוותה נקודת מפנה בתולדות ישראל בזמן החדש ובתול־דות הציונות בפרט. היתה זו הפעם הראשונה שמעצמה אירופית מובילה הכירה ביהדות כעם. ההצהרה מתייחסת במפורש ל"עם היהודי", ולאחר שנכללה בכתב המנדט ואושרה על־ידי ארצות־הברית, נע־שה "העם היהודי" לישות מוכרת על־פי המשפט הבינלאומי. אם כי הציונים הם שהביאו את הציונות, הוכרה זכותו הקולקטיבית של העם כולו על ארץ־ישראל, ללא הבדל עדה, השקפה או ארץ מגורים. הצהרת בלפור, כדבריו של חיים ויצמן, היתה "המגנה כרטה של חירות היהודים".

חרף ההתנבאויות הקודרות, היה־דות הופיעה בעקבות הצהרת בלפור מאוחדת יותר משהיתה קודם לכן, וחששותיהם של המתבוללים שמא יבולע למעמדם האזרחי בארצות מגוריהם לא התאמתו. מאידך גיסא, התנועה הציונית נהפכה לכוח המרכזי הדינמי ביותר ביהדות. היא היתה לגורם בפוליטיקה העולמית והכרה בה עלתה בקנה אחד עם עקרון ההגדרה העצמית ועם מאבקם של העמים הקטנים לחרות ועצמאות.

נשאלת השאלה, אם גם בריטניה יצאה נשכרת ממדיניותה כלפי הציונות. בתקופת המנדט ולאחריו טענו אנשי מדינה בריטיים מכל גוני הקשת הפוליטית, וכן גם היס־טוריונים בריטיים, שממשלת ברי־טניה עשתה בשיקוליה משגה כפול ואף משולש.

בשנת 1917 היתה רוסיה במצב של התפוררות מדינית, חברתית וכלכלית ובעלות הברית היו מוד־אגות שמא תצא מן המלחמה ותכרות שלום נפרד עם גרמניה. יהודים רבים היו פעילים מאוד בתעמולה הפאציפיסטית וחשוב היה לממשלת בריטניה לנטרלם בכל מחיר. על סמך מידע מקיף הגיעה ממשלת בריטניה למסקנה, שהקלף המבטיח ביותר מבחינה זו הוא הקלף הציוני. אולם, טוענים המבקרים, ממשלת בריטניה החטיאה את המטרה, משום שהשמאלנים הקי־צוניים היו אנטי־ציוניים ותמיכה בריטית בשאיפות הלאומיות של העם היהודי לא היתה מעלה ולא היתה מורידה בעיניהם. ואמנם, הצהרת בלפור לא הרשימה אותם כלל ולא מנעה את פרוץ מהפכת נובמבר.

לא הסנטימנטים הבריטיים

מטרתה השנייה של הצהרת בל־פור, לדעת המבקרים, היתה להמס את לבם את אילי ההון בקרב יהודי אמריקה. אך גם יחסם של אלה לציונות היה קריר. ממילא מאז כניסתה של ארצות־הברית למלחמה, יהדות אמריקה מילאה את חובתה הלאומית לטובת מולדתה ובעלות הברית, ותמריץ נוסף היה מיותר. זאת ועוד, ממשלת בריטניה שגתה שגיאה מדיניות בהניחה שגרמניה עמדה לפרסם הצהרה משלה לטובת הציונות, ועל סמך מידע מוטעה זה החישה את קבלת החלטתה. בסך הכל, טוענים המבקרים, בריטניה לא יצאה נשכרת מתמיכתה בציונות משום שבתום המלחמה היא הקימה נגדה את העולם הערבי.

בחוגים הרשמיים הבריטיים בת־קופת המנדט היתה הדעה המקובלת, שהצהרת בלפור היתה פרי של סנ־טימנט ושתועלתה המדינית היתה מפוקפקת. החומר התיעודי שמצאנו גנוז בארכיונים הרשמיים הבריטיים מפריך דעה זו. הוא מראה שמ־דיניותה של בריטניה היתה מחושבת היטב ושהקבינט הבריטי לא היה מחליט מה שהחליט אילולא האמין שהדבר משרת את האינטרסים העליונים של המדינה. לא סנטימנ־טים הם שקבעו את המדיניות הברי־טית אלא אינטרסים.

המבקרים טועים בטענה שמ־משלת בריטניה התכוונה לשבות בעיקר את לבם של היהודים הבו־לשוויקים. אלה ניתקו את יחסיהם עם בני עמם וממילא לא היה מה לצפות מהם. הצהרת בלפור היתה מכוונת אל המוני היהודים, ובינים לא הבולשוויקים אלא התנועה הציונית תפסה את המקום הדו־מיננטי. לפי הערכת הביון הצבאי הבריטי, ששת מיליוני היהודים ברו־סיה היו רובם ככולם אוהדי הרעיון הציוני.

מה היה כוחה של יהדות רוסיה והאם היה ביכולתה להשפיע על המאורעות? כמסתבר, הרוב המכריע של היהדות הרוסית צידד במפלגות המתונות. אף שמנו רק כארבעה אחוזים מכלל האוכלוסיה, השפעתם על המדיניות הרוסית היתה גדולה לאין שיעור מכוחם המספרי. הם היו פעילים מאוד במפלגת השלטון, המפלגה הקונסטיטוציונית־דמוקר־טית, ה"קדטים", והיו משענת חשובה לממשלתו של אלכסנדר קרנסקי. קרנסקי היה נתון במאבק קשה עם הבולשוויקים וכל תוספת כוח עשויה היתה להכריע את הכף לטובתו. יציבות ממשלתו חשובה היתה מאוד לבריטניה, משום שבני־גוד לבולשוויקים שרצו בשלום בכל מחיר, קרנסקי נשאר נאמן לבעלות הברית והתכוון להמשיך במלחמה לצדן. נכון הדבר שגם היהודים היו מעוניינים בשלום מוקדם, אך הס־כים לקבל את ארץ־ישראל מידי בע־לות הברית במקרה של תבוסת טור־קיה עשוי היה לשנות את יחסם למלחמה מן הקצה אל הקצה.

תגובתם הנלהבת של יהודי רוסיה להצהרת בלפור, מעבר לכל המ־שוער, עוררה רגשי צער במשרד החוץ הבריטי על כך שההצהרה לא פורסמה חודשים ספורים קודם לכן. לדעתם, הדבר היה עשוי לשנות את מהלך המאורעות. הביון הבריטי הודה שהציונים עשו שירות מצוין בנטרול התעמולה הפאציפיסטית ברוסיה, וזה למרות האווירה העוינת לבריטים בקרב המתונים הרוסים. אולם המהפכה הבולשוויסטית ש־פרצה באותו זמן מנעה מן הציונים למלא אותו התפקיד שעשויים היו למלאו בתנאים אחרים.

המועמדות המתאימה ביותר

סיוע ליציבות ממשלתו של קרנסקי ומניעת כריתת שלום נפרד בין רוסיה לגרמניה, היו רק אחת הסיבות שהניעו את ממשלת ברי־טניה לפרסם את הצהרת בלפור. סיבה אולי יותר חשובה היתה ביט־חונית. ארץ־ישראל תפסה מקום אסטראטגי ראשון במעלה והכישתה לאימפריה הבריטית נהפכה לאחת ממטרות המלחמה העיקריות של בריטניה. יעד זה היה שווה־ערך לשחרורה של בלגיה. אולם מטרה זו עמדה בניגוד לאלה של רוסיה וארצות־הברית, שהיו מוכנות להילחם למען שחרורם של העמים הקטנים אבל התנגדו בתוקף לכוונותיהן של אנגליה ושל צרפת לסיפוחים טרי־טוריאליים. אנגליה, במיוחד, קיבלה תדמית שלילית בדעת־הקהל הרו־סית והאמריקנית כמעצמה אימפרי־אליסטית השואפת להתפשטות ול־כיבושים. האשימו אותה בהמסכנת בשעה שדם רוסי ניגר שלא לצורך. כאן התגלתה חשיבותם של הציונים. הם בלבד יכלו להציג את תביעתה של בריטניה לארץ־ישראל באור חיובי ולהסיר את האשמות שהיא מעצמה חמדנית. בעיני הממשלה הרוסית וכן בעיניו של הנשיא ויל־סון, הציונות תאמה את עקרון זכות ההגדרה העצמית של הלאומים והיא יכולה, על כן, לספק כסות לגיטימית לנוכחותה של בריטניה בארץ־ישראל.

לא את לבם של אילי ההון היהו־דיים באמריקה התכוונה לצודד, כדעת המבקרים, לשבות, אלא את לבו של הנשיא וילסון; וכאן מילאו הציונים, בעיקר השופט ברנדייס, תפקיד מכריע. יתר על כן, הבריטים היו מודעים לכך שאפילו במקרה של ניצחון בעלות הברית, דרישה לארץ־ישראל המבוססת על ניצחון צבאי בלבד לא תתפוס. זה עלול היה להלל את עקרון זכות ההגדרה העצ־מית שהוכרז על־ידי הנשיא וילסון והממשלה הרוסית ולקומם את דעת־הקהל. לאנגליה וכן לצרפת לא נותרה ברירה אלא לקשור את מטרות המלחמה שלהן בעקרון זכות ההגדרה העצמית. שבועיים לפני פרסומה של הצהרת בלפור כתב סר מרק סייקס ללורד רוברט ססיל: "(...) מבלי להראות כל כוונה לספח את ארץ־ישראל, עלינו להסדיר את מדיניותנו כך שבבוא הזמן כשתת־עורר השאלה של בחירת המעצמה המנדטורית, בתוקף הקונצנזוס של דעת־הקהל ורצון האוכלוסיה ה־מקומית נהיה אנחנו המועמד המתאים ביותר".

הקלף הלאומי

רצונם של הציונים שיחק במי־שרין לידיהם של הבריטים, בטהרם את בריטניה מכל כתם של ספחנות. ויצמן עשה שירות אדיר לאנגליה בכך שדירבן את ציוני רו־סיה ואמריקה לשכנע את ממשלו־תיהם, ששאיפתה הבלעדית של אנגליה לגבי ארץ־ישראל היא להכשיר את התנאים שיאפשרו ליהודים לכונן בה את עצמאותם. המדינאים הבריטיים הבינו שה־הצהרה לטובת הבית הלאומי היהודי תקל את מלאכתם בשכנוע בעלות בריתם לגבי מעמדה העתידי של ברי־טניה בארץ־ישראל — הנחה שאכן גם התאמתה במלואה.

תפקיד זה נראה קשה פי כמה, משום שניצחונן של בעלות הברית, כפי שהצטיירו הדברים בשנת 1917, לא היה בטוח כלל ועיקר. בחזית המערבית היה המצב הצבאי חמור ובחזית הרוסית — כמעט על סף התמוטטות. במשך שנת 1917 ור־אשית 1918 רווחה ההנחה, שבמקרה הטוב ביותר יסתיים המאבק הכיד גושי בתיקו; הווה אומר, הבעיות הטריטוריאליות ייפתרו לא בהכרעה חד־צדדית, אלא כתוצאה של מקח וממכר ליד שולחן עגול. בתנאים אלה הבינו הבריטים כי יהיה עליהם להשתמש באמצעי נוסף כדי לממש את מטרותיהם. בהקשר זה כתב סר סייקס: "מה שלא נצליח לכבוש בכוח הנשק נצטרך להשיג במו"מ, ונצא נשכרים אם בוועידת השלום העתידה האלמנטים הלאומיים יע־מדו לצדנו". זו הסיבה שבריטניה שמה את יהבה על הקלף הלאומי. זה גם היה ה־raison d'etre לברית שלה עם הציונות.

אולם בריטניה לא היתה המעצמה היחידה ששיחקה בקלף הלאומי. גם גרמניה השתמשה בו. הגרמנים אף הקדימו את הבריטים בהכרת חשי־בותה של הציונות, וזה מסביר את רגישותה המיוחדת של לונדון לכל צעד אמיתי או מדומה שברלין נקטה כדי למשוך את יהדות העולם על־ידי תמיכה בציונות. במרס 1916, שמועה בלבד שהיהודים יע־דיפו פרוטקטוראט גרמני על ארץ־ישראל די היה בה לדרבן את ארתור גריי, שר החוץ דאז, לאשר נוסחה מרחיקת לכת לטובת שלטון עצמי יהודי בארץ־ישראל — נוסחה שהיתה הרבה יותר משמעותית מזו שבהצהרת בלפור. היוזמה לא הניבה פרי, משום שהצרפתים מטעמים שונים התנגדו לתוכנית הבריטית.

בשנת 1917 התחדדה רגישותם של הבריטים עוד יותר, הן בגלל ההכרה הגוברת בחשיבותה האס־טראטגית של ארץ־ישראל והן משום שלא היתה כל ערובה כי יהודי העולם, בפרט אלה שברוסיה ובאמריקה, שלא לדבר על אלה שבארצות מעצמות המרכז, יצדדו בעד חסות בריטית על ארץ־ישראל. בקיץ 1917 הגיע מידע ללונדון שממשלת גרמניה, אולי יחד עם טורקיה בעלת בריתה, מתכוונת לצאת בהצהרה פרו־ציונית. לבריטים היה חשוב איפוא להקדים את יריביהם. הצהרת בלפור נועדה לטרפד את כוונתה של גרמניה ולשלול ממנה ניצחון מדיני חשוב. את המניעים לפרסומה יש לראות, על כן, בהקשר העימות הגלובלי בין בריטניה לגרמניה.

לגיטימציה לנוכחות הבריטית

יהיה זה ציני מאוד אם נאמר שבריטניה פעלה רק מתוך מניעים תועלתיים. בוודאי היה גם מומנט אידיאליסטי רציני. ללא ספק, קובעי המדיניות הבריטית כמו בלפור, לויד ג'ורג', סמאטס, סייקס, אמרי, אורמסבי־גור ואחרים היו חדורים אהדה עמוקה לרעיון הציוני — אהדה שהשתקפה גם בציונות. היא השתלבה יפה בעידוד שניתן לעמים הקטנים המדוכאים. אולם, כשם שההומור הארכיוני מראה, לא ה־רגשות אלא האינטרסים הם שהכרי־עו את הכף. צירוף של מניעים שונים הביא את הקבינט הבריטי להחליט בדבר פרסומה של ההצהרה, אולם הדומיננטי שבהם היה המניע הביטחוני־אסטראטגי.

נכון הדבר שהצהרת בלפור הוס־יפה לקשייה של בריטניה עם הערבים. אולם אין כל הוכחה לכך שמעמדה בארץ־ישראל ובכמוה־ת בכלל היה עשוי להיות איתן יותר אילולא מחויבותה לציונות. הקשיים שבריטניה נתקלה בהם במצרים ובעיראק, וכן אלה של צרפת בסוריה, היו בלתי תלויים בציונות. בהקשר זה יהיה זה מועיל לצטט מדבריו של גנרל גילברט קלייטון לד"ר וייצמן ב־7 בנובמבר 1922. (קלייטון שירת בזמן המלחמה כראש הביון הצבאי ובשנת 1922 היה מזכיר הממשלה המנדטורית). קליי־טון אמר, שוויתור על הבית הלאומי היהודי: "לא יפתור דבר, משום שהערבים מתנגדים לנוכחותה של בריטניה בארץ־ישראל ולאחר שיי־פטרו מן היהודים יתקיפו את הברי־טים כשם שהמוסלמים עשו זאת במסופוטמיה, במצרים ובהודו".

מן הראוי לציין ששיטת המנדטים היתה מעוגנת בזכות ההגדרה העצ־מית, דהיינו ברצונה החופשי של האוכלוסיה המקומית. עוד בשנת 1918 היו הבריטים משוכנעים שנוכחותם בארץ־ישראל כנאמן תהיה רצויה הן לערבים והן ליהודים. אולם חיש מהר התברר שרק היהו־דים מוכנים היו לקבל את המנדט ברצון. הערבים דחוהו מכל וכל. הנה כי כן, הבסיס החוקי הבלעדי שעליו יכלה בריטניה לבסס את תביעתה למנדט היה רצונו של היישוב היה־הודי בארץ־ישראל ורצונה של יה־דות העולם. לשון אחר, הבית הלאומי היהודי העניק לגיטימציה לנוכחותה של בריטניה בארץ־ישראל.

וכשם שהפרופסור סר צ'רלס ובסטר (ובסטר שירת בתקופה הנ־דונה בביון הצבאי הבריטי) אישר, השותפות בין בריטניה לציונות השיגה את מטרתה העיקרית. ברי־טניה זכתה בבסיס ידידותי בארץ־ישראל ובפופולריות גדולה בקרב יהדות העולם. אלה היו הישגים ממשיים שהממשלה הבריטית ידעה להעריכם כראוי בשעתם. הישגים אלה היו עשויים להיות גדולים פי כמה אילו הסתיימה המלחמה בתיקו, כפי שחזו בשנת 1917 וראשית 1918.

קושי דמיוני

מה היו ההשלכות של הצהרת בל־פור לגבי האוכלוסיה הלא־יהודית בארץ־ישראל? מעמדה המשפטי נקבע בהסתייגות הידועה:

it being clearly understood that nothing shall be done "which may prejudice the civil and religious rights of existing non -jewish communities in Palestine..."

האם היתה סתירה בין ההבטחה להקל את צמיחת הבית הלאומי לבין ההסתייגות האמורה, והאם הצהרת בלפור עמדה בניגוד — כדעת המבקרים — לעקרון ההגדרה העצמית?

בשנת 1931 הניח ראש הממשלה רמזי מקדונלד את היסוד לתיאוריה, שלפיה הטילה הצהרת בלפור על ממשלת בריטניה התחייבות כפולה — אחת כלפי העם היהודי ואחרת כלפי התושבים הלא־יהודים בארץ־ישראל. פורמלית, היה אולי הצדק עמו. אך הוא טעה או הטעה בטענתו, שלשני רכיבי ההתחייבות היה משקל שווה ושהם ביטלו זה את זה. לתנאים שבסיפא לא היה המעמד של החלק האופראטיבי שבהצהרה. היחס כלפי יהודים וכלפי לא־יהודים היה שונה לגמרי. המונח "בית לאומי" לעם היהודי — ולא לערבים. זכויותיהן של העדות הלא־יהודיות הוגדרו בתחום האזרחי הדתי בלבד. ההבטחה שניתנה ליהודים נשאה אופי חיובי ונמסרה במישרין. ה־ערובות שניתנו ללא־יהודים הובנו בדרך הסברה בלבד. לאוכלוסיה הדוברת ערבית לא ניתנו הבטחות כלשהן. התנאי המתייחס אליה היה תנאי מגביל, אך לא היה בכוחו לעכב מימוש השאיפות הציוניות. השאיפות הלאומיות של הערבים אמנם הוכרו ואף נתמכו, אך מחוץ לתחומה של הארץ בלבד.

הממשלה הבריטית ידעה שהער־בים עלו במספרם על האוכלוסיה היהודית, אך היחס המספרי לא היה בעל חשיבות יתרה; כי במקרה זה היה הכרח להביא בחשבון גם את זכויותיהם של היהודים מחוץ לארץ־ישראל. מסיבה זו לא הוחל עקרון זכות ההגדרה העצמית על הארץ. ועוד, עיקרון זה היה בחינת אידאל אך לא מושכל ראשון הכרחי ואוניברסלי. בפברואר 1919 כתב בלפור ללויד ג'ורג': "הנקודה ה־חלשה בעמדתנו היא שבמקרה של פלשתינה אנחנו מסרבים במתכוון — אמנם בצדק — להכיר בעקרון ההגדרה העצמית. אם ייערך משאל עם בקרב האוכלוסיה המקומית, יהיה גזר דינה אנטי־יהודי, אך מדיניותנו מוצדקת מפני שהארץ הזאת היא מקרה יוצא מן הכלל לגבי היהודים מחוץ לארץ־ישראל יש זכות היסטורית עליה; זכות לבית לאומי, בתנאי שלא ינשלו ולא ידכאו את האוכלוסיה המקומית".

ראוי לזכור שבלפור לא היה בלתי־ידידותי כלפי הערבים, אך ביחס לארץ־ישראל סבר שזכותם של היהודים עליה עדיפה, ודעה זו לא היתה דעתו בלבד. ב־19 בדצמבר 1917 כתבו ארנולד טוינבי ולואיס נאמייר בתזכירם המשותף: "הטענה שליהודים יוענקו זכויות מדיניות מיוחדות בארץ־ישראל ו־שזכויות אלה אינן עולות בקנה אחד עם העיקרון הדמוקרטי, היא ללא ספק אחת הנקודות החשובות ביותר שהעלו מתנגדי הציונים. אך זה קושי דמיוני בלבד. בריטניה או ארה"ב תוכלנה למלא תפקיד של נאמן עד שהאוכלוסיה היהודית תוכל לשלוט בארץ בשיטות המקובלות בארצות אירופה, ואז יתבטלו ממילא הסייגים הלא־דמוקרטיים".

היגיון זה איפיין חוגים בריטיים רשמיים בשנים 1917–1920. אל־מלא הביטחון שהיישוב היהודי ייעשה בהדרגה רוב בארץ־ישראל, לא היה צורך להוסיף את התנאי הזה בזכויותיהן של העדות הלא־יהודיות. מכאן אמנם אין להסיק שנגזר על עדות אלה להישאר משוללות זכויות פוליטיות לעולם ועד. ב־22 ביוני 1921, בישיבת קבינט ה־אימפריה הבריטית, התבקש וינסטון צ'רצ'יל, שר המושבות, להגדיר את התחייבויותיה של ממשלתו ה־נובעות מהצהרת בלפור. הוא ענה: "לעשות מאמץ כן, במיטב יכולתנו, לתת ליהודים הזדמנות להקים את ביתם הלאומי"; ולזאת הוסיף: "אם ברבות הימים הם ייהפכו לרוב בארץ, יהיה זה טבעי שירשו שלי־טה והממשל בארץ ישקף את מספרם היחסי של כלל התושבים. הבטחנו במידה שווה לערבים, לא לנשלם מאדמתם ולא לפגוע בזכויותיהם המדיניות והאזרחיות".

"לערבים אין זכות חוקית"

הקשר בין הזכויות "המדיניות" של הערבים ובין מעמדו של היישוב היהודי היה מהותי. רק אם יהיה ליה־הודים רוב ייתכן יהיה להכיר בז־כויות המדיניות של הערבים ולתת להם ייצוג בממשל היהודי ביחס לכוחם המספרי. אילו שקטה האוכ־לוסיה הערבית בארץ־ישראל, עשוי היה המשטר בארץ ללבוש את הצורה שחזה לו צ'רצ'יל. אך עמדתם היתה שלילית כל הזמן. בריטניה האשמה בהפרת ההבטחה שנתן מקמהון לחוסיין תמורת חלקם של הערבים בהכנעת התורקים; במתן הצהרת בלפור ללא ידיעתם, לא כל שכן הסכמתם; ובהקשר זה, בשלילת זכותם להגדרה עצמית. הם טענו שבריטניה לא היתה רשאית "למסור את ארץ־ישראל לידי צד שלישי".

אולם ממשלת בריטניה לא הו־דתה בהפרת אמון או הבטחה כלשהי. ארץ־ישראל לא נכללה בתחום שהובטח בין מקמהון וחוסיין, הן אל־פארוקי והן חוסיין לא הכניסו אותה במסגרת תביעותיהם, שכן לא היתה, להבדיל מחלקיה הפנימיים של סוריה, שטח ערבי טהור. מאחר שההתקוממות הכללית כפי שה־הבטחה לא יצאה אל הפועל, הרי שבצד החובה נשארו הערבים. תרומתם הצבאית למערכה של אלנבי היתה שולית, וביוני 1918 הסיק סר רג'ינלד וינגייט, הנציב העליון במצרים, שאת הצלחות הערבים, במידה שהיו כאלה, "יש לייחס כמעט לחלוטין למאמצים הבלתי־נלאים של הקצינים הברי־טיים ושל בעלות־הברית שהיו מסופחים לכוחות השריף".

לויד ג'ורג' מספר, שבמהלך הדיונים על הצהרת בלפור רצתה ממשלת בריטניה להתייעץ עם ערביי ארץ־ישראל, אבל הדבר לא נסתייע מכיוון שהם נלחמו אז נגד כוחות בעלות הברית. מבחינה מש־פטית צרופה לא היה צורך בכך, הואיל והיה מדובר בריבונות טור־קית, לא ערבית: ארץ־ישראל לא היתה יחידה מינהלית נפרדת, וה־אוכלוסיה הדוברת ערבית שבה לא היתה ישות מוכרת. יתרה מזאת: אין לערביי ארץ־ישראל מעמד של בעל־בית שיש לבקש ממנו אישור לעניין הבית הלאומי היהודי; ליהו־דים זכות בלתי ניתנת לערעור על ארץ־ישראל ללא קשר עם רצונם של הערבים. ב־1921, כאשר נדונו בקבינט הבריטי המעלות התוססות של המדיניות הציונית, נאמר כי "לערבים אין זכות חוקית על ארץ שלא פותחה על־ידם על צד הטוב ביותר".

בהצהרת בלפור לא נמסרה ארץ־ישראל לידי היהודים; היתה זו הכרה להלכה במצב שהיה קיים למעשה. גם לא היה בה משום מחווה עוינת כלפי הערבים. ממשלת בריטניה פעלה על־פי ההנחה, ששני העמים השמיים האלה יוכלו להתקיים יחד בשלום וכי העניין הערבי בכללו ייצא נשכר משיתוף־פעולה עם הי־הודים. השיקול המכריע היה שליהו־דים זכות חזקה יותר, וכי ארץ־ישראל היא מקרה מיוחד במינו. ליזומי המדיניות הזאת לא היו נקי־פות מצפון או חרטות. לורד רוברט ססיל היה בדעה שאין למדינה ערבית כלשהי סיבה להתלונן, מאחר שההכרה בבית לאומי יהודי היתה "חלק מן התנאים שעל־פיהם הוקמה המדינה הערבית — בחג'אז, כמובן, שיישמרו במלואן זכויות הפרט הערבי".

בלפור הצביע על כך שהבריטים הם שכוננו ריבונות ערבית עצמאית בחיג'ז. "אני מקווה שהם יזכרו כי רצוננו הוא שבמסופוטמיה תיסלל הדרך בעתיד למדינה ערבית אוטו־נומית ובעלת ממשל עצמי. ואני מקווה שאם יזכרו כל זאת, עינם לא תהיה צרה בכך שאותה פינה קטנה — שהרי אין היא יותר מזה מבחינה גיאוגרפית, תהיה אשר תהיה מבחינה היסטורית — אותה פינה קטנה השוכנת במה שהוא כיום ארץ ערבי, תימסר לעם שהיה מנותק ממנה מאות בשנים". עצתו נפלה על אוזניים אטומות, ומאז נקלעו יחסי הערבים והיהודים לשלב אפל יותר, פחות ניתן לסליחה. אלא שבעיה זו חורגת מתחומו של מאמר זה.

רק התיאטרון הקאמרי

עירית כפר־סבא · המחלקה לתרבות ·
היכל התרבות העירוני · קרית ספיר, כפר־סבא ·

חגיגת תיאטרון בכפר־סבא
מיטב הצגות התיאטרון הקאמרי

22 באוקטובר עד 7 בנובמבר

אני לא רפופורט קומדיה מאת הרב גארדנר
"משחק מבריק" (על המשמר) "בימוי מעולה" (ידיעות אחרונות)
מוצ"ש 24.10 בשעה 20.30 בהיכל התרבות – כפרסבא.

אהבה מאוחרת מאת גרהאם רייד
"איכויות נדירות של משחק... אסור להחמיץ" (מעריב)
יום ד' 28.10 בשעה 20.30 בהיכל התרבות – כפרסבא.

חבלי משיח מאת מוטי לרנר
"הצגה מקצועית... משחק צוות מצוין" (מעריב)
הצגה מספר 1 למנויי התיאטרון בהיכל התרבות כ"ס יום א' 1.11 ★ יום ב' 2.11 ★ יום ג' 3.11
★ יום ד' 4.11 ★ יום ה' 5.11 ★ מוצ"ש 7.11 בשעה 20.30 בהיכל התרבות – כפרסבא.

רכוש נטוש מאת שולמית לפיד
"הישג מרשים... מומלץ בחום" (חדשות) - יום ה' 29.10 ★ מוצ"ש 31.10
בשעה 20.30 באודיטוריום. לאחר ההצגה תתקיים שיחה עם המחזאית והשחקניות.

קידוש מאת שמואל הספרי ייצגה את ישראל בפסטיבל אדינבורו 1987
"הצגה מבריקה. שלושה שחקנים מעולים" (על המשמר)
יום ג' 27.10 בשעה 20.30 – באודיטוריום.

פולה מאת מוטי לרנר
"הצגת חובה" (העיר) "ביצוע טוב ומחושב היטב" (ידיעות אחרונות)
יום ב' 26.10 בשעה 20.30 באודיטוריום. לאחר ההצגה תתקיים שיחה עם המחזאי, הבימאי והשחקנית.

ערב פתיחה חגיגי
שירים וקטעים ממיטב מחזות הזמר והסאטירה של הקאמרי- יום ה' 22.10 בשעה 20.30 בהיכל התרבות – כפרסבא.

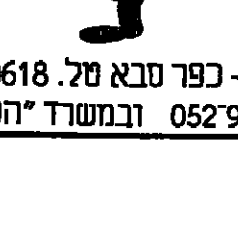

כדאי! הרוכש כרטיסים לשלוש הצגות יזכה בכרטיס חינם לערב הפתיחה החגיגי.

כרטיסים להשיג:
בקופת היכל התרבות – כפר סבא טל. 052־910618. בקופת "לאן" רעננה, אחוזה 110, טל. 052־915566 ובמשרד "השדון" רמת השרון, טל. 03־494786

שירה • מאיר • שוב־עמי • שקולניק

הקמח והתורה של ד"ר הכט

מאת רומן פריסטר

ד"ר ראובן הכט זכה השנה בפרס ישראל על מפעל חייו. ואלה חיים שראויים לא רק לפרס, אלא גם לסיפור. תחילתם במשפחה של בעלי הון מתבוללים, המשכם בפעילות רוויזיוניסטית חובקת עולם ששיאה שליחויות חשאיות לבאשיר ג'מייל, למיטראן ולסאדאת

הוא נולד עם כפית כסף בפה וי־כול היה לחיות חיים נוחים כאזרח שווייץ הניטרלית. כשם ניהלו אביו ודודו חברת שינוע והובלה שהשיטה עשרות כביצות־כבצא על הנהרות שבין באזל לאמסטרדם. כאשר סיים לפני זמן מה את כהונתו כנשיא החברה הזאת, היה מחזורה השנתי קרוב ל־70 מיליון פרנקים ש־וייציים.

הוא היה יכול להסתפק בניהול ממגורות "דגון" בחיפה, שאותן הקים בתחילת שנות החמישים (ובאשדוד, החל מ־1984) שמפיקו אשתקד יותר מחצי מיליון טונות של גרעינים והביאו רווח תפעולי של 5.5 מיליון ש"ח. ומעל לכל, כבן 78 שעבר ועמל כל חייו, רשאי היה לפרוש לביתו המרווח שעל הר הכרמל ולחיות חיי רווחה, בחדרים עמוסים בממצאים ארכיאולו־גים נדירים, ספון בין כתלים עטורי יצירות אמנות, מרנואר ועד מודי־ליאני. אבל לא. שלושה ימים אחרי פרסום ההודעה הרשמית כי ביום העצמאות תשמ"ח יוענק לו פרס ישראל על מפעל חייו, ניצב ד"ר ראובן הכט מול קבוצה של 40 אור־חים, חברי המפלגה הליברלית בגר־מניה, והטיף להם מוסר על שאין הם עושים די להכרת זכותו ההיס־טורית על ארץ ישראל השלמה.

תחילה היו הגרמנים המומים: אחר־כך בואו לו כף. האיש הצנום, הזקוף, בעל הזקנקן הלבן, נגלה לנגד עיניהם כלוליין וריץ של מלים וסיפון מקולח של פסוקים — לפי מיטב הרטוריקה הרוויזיוניסטית. מאז עלה היטלר לשלטון לא דרכה רגלו על אדמת גרמניה, אך הוא מכיר את נפשות אורחיו וקלע למטרה כשהשווה את הערבים "שבאו לארץ־ישראל בסוף המאה שעברה כ'גאסטארבייטר' בחוות המתיישבים היהודים, התרבו, ועד כשיו צועקים שהם פלשתינאים ושזו מולדתם". בחלל חדר הישיבות של "דגון" רווחה הסכנה שביום מן הימים יקומו הפועלים הטורקים שהציפו את שוק העבודה בגרמניה המערבית ויתבעו לזכותם על אדמת מארחיהם.

זו היתה הפעם הראשונה שה־ליברלים הגרמנים שמעו את קולו של הימין הקיצוני בישראל, קול בוכה ונבור רברבי־דברים על מסר של סיפונים אינטליגנטיים. בדור היה שלמרות השקפת עולמם ה־מתקדמת, נפלו ברשת קסמיו של האיש. כשעלו בתום הפגישה לאו־טובוס שהסיעם ל"מוזיאון ראובן וע־דית הכט", שאותו יסד הנאה"ח באוניברסיטה של חיפה, התעוררו בהם אי־אלו ספקות לגבי מהות הסכסוך הישראלי־פלשתיני. הביקור במוזיאון, שתצוגתו הארכיאולוגית מבוססת על אוספו הפרטי של ד"ר הכט, ונושאו הוא "עם ישראל בארץ ישראל", אמור היה לחתום בעקבות מוצקות את אשר שמעו משך שע־תיים, בעיקר כמענה לשאלותיהם.

שליחויות חשאיות

מנחם בגין היה מודע לכישוריו ההסברתיים של הכט. כאשר נבחר לראש הממשלה, מינה אותו ליועצו האישי. הכט ליווה את בגין בשיחות עם סאדאת ועם קרטר, סעד עמו על שולחנה של הגברת תאצ'ר ונסע בשליחותו לביירות ולפאריס. כיאה לאיש מחתרת לשעבר, חתומות עדיין שפתיו של הכט לגבי המשי־מות שהוטלו עליו. לביירות נסע עם ח"כ יוסף רום כדי לדון עם באשיר ג'מייל ועם שר החוץ שלו על תנאי הסכם השלום שתחתום לבנון עם ישראל. הוא עדיין מאמין שאילולא נרצח באשיר היה השלום למציאות. אפילו גילוייה של מי שהיתה פיל־גשו של נשיא לבנון, שאמרה כי אהובה קיבל 10 מיליון דולר משיר־תי הביון האמריקאיים כדי לא לחתום על המסמך, אין בהם כדי לשנות את דעתו. אל הפוליטיקאים האמריקאים הוא מתייחס בכבדות חשדנית. "כמו אני שמעתי את הבטחתו של פיליפ חביב: עם צאת צה"ל, ייצא מלבנון גם אחרון החיי־לים הסורים", הוא אומר.

גם הצרפתים הערימו עלינו, סובר ד"ר הכט. לפני בואו של הנשיא מיטראן לירושלים, היה מנחם בגין מודאג מעמדתו של שר החוץ הצרפתי שאסון ושלח את יועצו האישי לפריס, למשש את הדופק. הכט היה בקבינת בעיר האורות. הוא עלה ארצה ב־1936, בן מורד לאב שהיה איש עסקים קפדן. הוא הצטרף לאצ"ל, ובסוף 1938 נשלח על־ידי דוד רזיאל לאירופה כדי לסייע באירגון עלייה לא־לגלית. אחרי שנויל צ'מברליין חתם על הסכם הבגידה הפוליטית במינכן, הרבה לשהות במשרדי ההסתדרות הציונית החדשה (הצ"ח) ברחוב דה־פונטואן בפריס ושתה בצמא את תורת מורו ורבו ז'בוטינסקי. האם הצליח ליישמה כשחזר לצרפת כש־ליחו של ראש ממשלת ישראל? לא. גם הפעם הלך שולל. הוא מצא קשר אל יהודי מרוקאי ממקורביו של מיטראן, הלה הבטיח לו בהן צדק שאסון יוחלף בקרוב באיש אחר. כידוע, לא קויימה גם ההבטחה הזאת.

למרות היותו היועץ האישי העבודה משרד ומזכירה בלשכת ראש ה־ממשלה, אבל ד"ר הכט העדיף לפעול במסווה פרטי שנשכר בכספו במלון, פלזה הירושלמי. כאשר הגיעה שעת החזרת סיני למצרים, לא היה לבו שלם עם הוי־תור מרחיק הלכת. על רקע התעניינותו בארכיאולוגיה התיידד עם משה דיין ובזמן מסוים אף תמך במועמדותו לראשות הממשלה. "אני זוכר טיול משותף בסיני. טסנו במ־סוק. דיין אמר לי שלעולם לא נוו־תר בנסיסטור רכוש של הארוכה הנפלאה הזאת. שנינו ידענו שמ־מצאים ארכיאולוגים רבים מעידים על קיומם של ישובים יהודיים קדו־מים בלב חצי האי. ומה קרה? כעבור שנים נסע דיין לקמפ־דייוויד כדי למסור את סיני לסאדאת על מגש הכסף".

ובגין, שאלנו, הרי בגין היה האיש שחתם על ההסכם.

"בגין לא ידע. הוא טען שסיני אינו חלק מארץ־ישראל. כשסיפרתי לו על הגילויים הארכיאולוגים היה כבר מאוחר מדי, והוא העדיף שלא להקשיב לדברי".

בנושאים רבים היו הדעות חלו־קות בינו לבין ראש הממשלה. לשוא ניסה ד"ר הכט לשכנע את ראש הממשלה שיפטר את עזר וייצמן וישלח הביתה את הפקידות הבכירה שנתמנתה בתקופת שלטון מפא"י. "בגין לא שמע בקולי כי הוא היה ג'נטלמן אמיתי ודמוקרט אמיתי. הוא ענה לי שצריך לקיים מסורת של 'סיוויל סרוויס', כמו באנגליה. לא עזר הסברי שאין מדובר ב'משרתי ציבור' אלא בפקידים שיושבים על כסאותיהם מכוח מינויים פוליטיים. לבסוף, הם שהכ־שילו אותו... בגין מעולם לא היה נבהר בקבלת החלטות. הוא סיפר לי על אביו שנרצח בידי הנאצים — אדם נמרץ שאהב להחליט מהר — ועל אמו השלווה והססנית משהו, שהעדיפה לבדוק בשבע עיניים את יחסה לסביבה כדי לא לעשות משגה ממצבעדים עליו אחרים. בעניין האנשים הסובבים אותו הוא הלך בדרך האם".

כל אימת שמזכיר הכט את מנחם בגין, נשמעת בקולו נימה של כבוד והערצה. לגביו היה בגין בעל אותו הדר "שעליו הרבה לדבר זאב ז'בו־טינסקי. הוא הכיר את בגין ב־1948, כאשר התייצב לפניו כחבר אצ"ל, והוא זוכר לו אמונים גם עכשיו, למרות שנטש את הזירה הפוליטית ונסוג אל פרישתו ברחוב צמח. לפחות פעם בשישה שבועות הוא עולה ירושלימה כדי לשוחח אתו.

החידה של פרישתו התמוהה: האם אמר לך אי־פעם מדוע עשה זאת?

ד"ר הכט: "הוא אמר לי שנמאס עליו כל העניין. אני חושב שנעשה לו עוול גדול כשהאשימו אותו באחריות למות חיילינו במלחמת לבנון. פעמים רבות הסברתי לו שאין מלחמות בלי חללים ושהמחדל של גולדה עלה בקורבנות רבים בהרבה. שלא לדבר על פקודת בן־גוריון לתקוף בלטרון במלחמת תש"ח. אולם דברי לא ניחמו אותו. בגין תמיד היה רגיש לחיי אדם וגם כמפקד האצ"ל תבע מאתנו לפעול במינימום הרוגים ופצועים".

ד"ר הכט נמנה עם 2,000 חברי מרכז חרות, אך אין הוא מרגיש במרכז הזה כבתוך ביתו הרוחני. "אני חש מידה לא מבוטלת של אכזבה. לפחות 1,200 איש מתוך האלפיים האלה מעולם לא קראו את דברי ז'בוטינסקי ואין להם מושג קלוש שבקלושים על רוויזיוניזם. לאמיתו של דבר, אילולא הקשר הנ־פשי האמיץ הקושר אותי לתנועה שעל בריכיה התחנכתי, הייתי רואה את ביתי הפוליטי בתחיה".

מנהיגים כמו דוד לוי אינם לרוחו. הוא השיב בתודה" אריב כאשר גם יצחק שמיר הציע לו לשמש יועץ בכיר. אולי יש משום סימן ליחסים גם בעובדה שבגין בירכו לרגל קבלת פרס ישראל מיד עם התפרסם הידיעה, ואילו שמיר המתין שלושה ימים עד שהרים אליו את שפופרת הטלפון. אך כשמזכירים לו שהיה זה דווקא בגין אשר פתח את שערי חרות לפני רבבות אנשים, מרביתם יושבי עיירות פיתוח שמעולם לא היתה להם זיקה כלשהי לתורתו של ז'בוטינסקי, מתעורר בראובן הכט הריאליסט השווייצי, והוא עונה: "היינו זקוקים לאנשים כמו דוד לוי כדי לגייס קולות. כי מה הטעם בקיומה של מפלגה אם אין לה כל סיכוי להגיע לשלטון?"

אין ספק שכאשר מביט הכט, איסטנים נפשי מהסוג האירופי הישן, על המדינה ועל החברה שהוקמה לפני 40 שנה לקיומה העצמאי, מתגנב ללבו תסכול עמוק. הוא למד במיטב האוניברסיטאות של מרכז אירופה ויכול היה להתקיים בשלווה וברווחה של מדינה שלא ידעה מלחמות מזה מאות בשנים — אך הוא הלך שבי אחר הרעיון הציוני כפי שביטא אותו ז'בוטינסקי וסיכן למען הרעיון הזה לא רק את כספו אלא גם את חייו. בתקופת מלחמת העולם עשה בשליחויות האצ"ל ביוגוסלוויה (שם הכיר בשנת 1941 את רעייתו עדית) וברומניה, ושמו נכלל ברשימות המבוקשים של הגסטאפו והבולשת הבריטית. עם הקמת המדינה העמיד לרשותה את הידע המקצועי שצבר בחברה המשפחתית, והודף התנגדות גורמים אינטרסנטים רבים, כגון סולל־בונה ושירותי נמל מאוחדים, הקים את ממגורות "דגון", מפעל לתפארת, מן המעטים בארץ שלא ידעו עדיין שביתה. הוא נמנה עם מייסדי התיאטרון החיפאי, חבר במוסדות תרבות רבים, לרבות המועצה הבין־לאומית של מוזיאון ישראל, חבר במועצת המנהלים של הטכניון, ועוד. את ביתו בבאזל הוא פתח בשנים האחרונות, כמו ביקש להדגיש במשנה תוקף שמ־קומו בארץ־ישראל. בארץ־ישראל השלמה, כמובן. אך הוא עד לקיומה של מציאות שבה החלום הנהדר של ז'בוטינסקי לא התגשם וכנראה לא יתגשם לעולם, ושהמדינה שהוא חי בה אינה אותה ארץ כיסופים עליה שחזה עם לבו, ואחר כך עם בגין. למרות זאת החליט כי אחרי מותו ואחרי מות אשתו יעבור כל רכושם הארצי, לרבות אוספי האמנות והעתיקות, לרשות הכלל. "אם יש דבר מה שמנחם אותי עם קבלת פרס ישראל, זו אולי העובדה שאני מתחלק בו עם ליובה אליאב המייצג את הקוטב האחר בחברה שלנו. יש בכך משום סימן שלמרות הכל ואף על פי כן, אפשר להיות ביחד".

מאחורי הסורגים

מאת ראובן שפירא

מנהיגי האסירים הבטחוניים, חברי ארגוני המחבלים, שולטים כמעט באופן מלא בחיים הפנימיים בבתי הכלא, כולל מערכת נוקשה של "בתי דין", ענישה והוצאות להורג. גם הבריחות הגדולות בוצעו רק הודות לארגון היעיל שאלה פיתחו. שירות בתי הסוהר טוען שבאחרונה חזרה השליטה לידי ההנהלות, אך גורמים הבקיאים בנעשה שם טוענים שלמעשה המצב החמיר יותר

אחד הדברים הראשונים שלומדים סוהרים חדשים המגיעים לעבוד בכלא בטחוני שבו מוחזקים אסירים ערבים תושבי השטחים — בטחוניים ופליליים — הוא לשים לב לאסירים שבזמן פתיחת דלת תא מאסר על ידי סוהר, מתפרצים מחוץ לתא מיד עם פתיחת הדלת ונמלטים מהתא. ההנחיות לסוהרים בבתי הכלא הבט־חוניים הן מפורשות — לאפשר לאסיר כזה שמתפרץ בפתאומיות החוצה מהתא, להמלט ולהסתתר באגף היכן שהוא רוצה. הסוהרים אף מתודרכים לסייע לאסיר כזה ל־הימלט על ידי סגירת דלת התא מאחוריו ומניעה, אפילו בכוח, של יציאת אסירים נוספים בעקבותיו. התופעה הזאת מוכרת היטב בבתי הסוהר הבטחוניים. יש מקרים שאסירים צועקים באמצע הלילה לחובש ומבקשים שיבוא מיד, כי הם חשים ברע, או שאסירים, היודעים בדיוק מתי נפתח התא לספירה, ממתינים מאחורי הדלת הנעולה לסוהרים. מיד עם פתיחת הדלת הם הודפים את הסוהרים ובורחים כמוכי אמוק מהתא שבו הם יושבים עם עד חמישה, עשרה או עשרים אסירים.

האסירים המתמלטים האלה הם אסירים שהוצאו נגדם גזרי דין פני־מיים על ידי "בתי הדין" של האסירים הבטחוניים, שרובם מהם נמנים על ארגוני המחבלים. אסירים "שפוטים" כאלה צפויים לעונשי עינויים, ביזוי, ואפילו מוות ה־מוצאים לפועל ללא היסוס על ידי חבריהם לתא. בשנה האחרונה היו מספר מקרים של רצח בדם קר של אסירים בבתי הסוהר הבטחוניים ועוד מקרים רבים של עינוי אסירים, לאחר שה"הורשעו" על ידי "בתי הדין" הפנימיים של המחבלים על שיתוף פעולה עם השלטונות, או בשל אי קיום הוראות המנהיגים של האסירים הבטחוניים.

חקירה מדוקדקת

אסירים בטחוניים החוזרים לתא או לאגף הכלא אחרי מגע כלשהו עם הנהלת הכלא או אחר היעדרות בלתי מוסברת, עוברים מיד על ידי חבריהם תחקיר פנימי מקיף ויסודי. הם חייבים להשיב על שורה ארוכה של שאלות, בקשר למעשיהם בשעות היעדרם מהתא. אם מתעורר חשד ולו הקל ביותר כלפיהם, גורלם רע ומר.

היו מקרים שאסירים בטחוניים חולצו ברגע האחרון מתאי מאסר, כאשר הם מוכים, חבולים ופצועים קשה ומכוסים כוויות של סיגריות בכל חלקי גופם. לאחר שהוצא "פסק דין" נגדם, איש לא ריחם עליהם. לעתים נמצאו גוויותיהם בבוקר על ידי הסוהרים, כאשר האסירים שרצחו אותם קוראים לסוהרים: "תוציאו מפה את הנבלה".

רבים מהאסירים הבטחוניים הם מחבלים השפוטים למאסר עולם או לתקופות מאסר ממושכות. אין להם מה להפסיד. האם הם רוצחים אסיר אחד, למעשה לא חל שינוי בתקופה שעליהם לרצות בכלא. מה גם שמצוות המנהיגים חזקה "עליהם" וביצוע גזר דין מוות שהוצא על ידי המנהיגים נחשב לכבוד גדול. מלבד זה מצפים האסירים הבטחוניים כל הזמן לעסקת חרושת של חילופי שבויים.

בתשעה בתי כלא בישראל ובשט־חים מוחזקים כיום כ־4,000 אסירים תושבי השטחים שהורשעו בעבירות פליליות ובטחוניות. בהם מחבלים קשוחים שביצעו מעשי הרג ופי־גועים המוניים. בתי הכלא האלה הנקראים בהכללה 'בתי כלא בט־חוניים', נמצאים בג'נין, שכם, חברון, רמאללה, עזה, אשקלון, נפחא, כפר יונה ושאטה (בשני האחרונים כלו־אים גם אסירים יהודיים). הכלא הבטחוני הגדול ביותר הוא הכלא המרכזי ליהודה ושומרון בשכם שבו יותר מ־800 אסירים. מבין האסירים הבטחוניים, יותר ממאה שפוטים למאסר עולם. כמאתיים נדונו לחמש עשרה שנים ומעלה וכאלף נדונו לחמש עד חמש עשרה שנות מאסר.

שיתוף פעולה

האסירים הבטחוניים מאורגנים בבתי הכלא במסגרות קשוחות המנוהלות על ידי מנהיגים רבי השפעה, ששליטתם חופפת לשליטה של הנהלות בתי הכלא. מי שחורג מהנורמה ואינו נשמע למנהיגים בא על עונשו בצורה הקשה ביותר.

מבחינות רבות נוח להנהלות בתי הכלא לסמוך על השלטון הפנימי של האסירים הבטחוניים ולשתף איתם פעולה על פי כללים הידועים וברורים מראש לשני הצדדים. כך נשמר השקט בבתי הכלא והחיים מתנהלים כסדרם. אולם שיתוף פעולה זה מחזק את השפעת מנהיגי המחבלים הכלואים. בתי הכלא הפכו למעשה לשטח פעילות להתארגנות עויינת והמחבלים הכלואים עוברים שם "השתלמויות" בכל הנושאים הרצויים לאירגוני המחבלים.

לפני יותר משנה קבעה ועדה בין משרדית שבה השתתפו נציגים של גורמי הבטחון ומשרד המשטרה כי יש להצר את צעדיהם של מנהיגי המחבלים בבתי הכלא, למנוע התא־רגנות פנימית, ולבטל ככל האפשר את עקרונות השלטון העצמי של האסירים הבטחוניים. בתקופתו של נציב שירות בתי הסוהר הנוכחי, דוד מימון, נעשו צעדים רבים ליישום ההחלטה. הנציב מימון טוען בגאווה רבה כי ביטל כליל את השלטון העצמי של האסירים הבט־חוניים ושבר את ההתארגנות הפנימית ושליטת המנהיגים, שהפכו להיות אסירים רגילים לכל דבר.

גורמים בקיאים בשרות בתי הסוהר טוענים לעומת מימון כי הצהרותיו בעניין האסירים הבט־חוניים יומרניות מדי, וכי במסכת הפעילות התת־קרקעית האינטנסיבית הפנימית של האסירים. לדעת גור־מים אלה ההגבלות החדשות לא פגעו בהתארגנות של מנהיגי הכלואים ובשליטתם הפנימית, אלא להיפך, חיזקו אותם. האסירים הפכו יותר מרי נפש, ואם קודם לכן מאמציהם כוונו להתארגנות עצמית ושיפור תנאיהם בכלא, הרי שכיום מאמציהם מכוונים יותר לשיבוש הסדרים בבתי הכלא ולהטרדת הסוהרים, דבר המגביר את המתח בבתי הסוהר ועלול להביא ל"פיצוץ".

הכל מאורגן

לדוגמה, בריחת ששת המחבלים לפני כארבעה חודשים מכלא עזה בוצעה ללא ספק בידיעת עשרות אסירים שחיפו עליהם ובברכת מנ־היגיהם. גם לגבי הבורחים מכלא נפחא ברור כי אסירים רבים סייעו להם והבריחה לא יכלה להתבצע ללא התארגנות נרחבה.

על האסירים הבטחוניים, הת־ארגנויותיהם וצורת חייהם בכלא מספר אסיר לשעבר, יהודי, ששהה במחיצתם תקופה מסויימת ומכיר היטב ומקרוב את המתרחש בבתי הכלא הבטחוניים: "האסירים הבט־חוניים מאורגנים במסגרת כמעט צבאית. יש להם מפקד אגף משלהם וחצרת הנהגה. הם מכתיבים את אורח החיים והסדרים. יש ביניהם משמעת פנימית חזקה ועזרה הדדית. עד לאחרונה היה נהוג שיש להם קופה משותפת לקניית ה־מוצרים בקנטינה, בניגוד לאסירים היהודים שקונים בקנטינה כל אחד בנפרד לעצמו. זה נתן יתרון לאסירים הבטחוניים. ראשית לא היו ביניהם מקופחים ולא היה אחד שחסר לו סיגריות, ממתקים, קפה, סוכר ותה. היתה שליטה מלאה למנ־היגים על החלוקה של המוצרים והם יכלו לאגור מצרכי מזון לתקופה של שביתות רעב "רשמיות" שהכר־יזו עליהן.

"הכל מאורגן אצל הבטחוניים. האחראים מטעם המנהיגים דואגים לקבל במרוכז את האוכל לאגפים ומקפידים שלא יחסר דבר ושיהיה להם המזון המתאים לתפריט שנקבע בשיתוף עם הצלב האדום. אם חסר פריט מזון מסויים, הם מכריזים על שביתה, מסרבים לקבל את האוכל. כאשר חילקו טלוויזיות לתאים, זה נעשה בתאום מלא עם המנהיגים ועם נציגי המשפחות ואירגוני המחבלים, שדאגו לממן את רכישת הטלוויזיות.

"יש אצל הבטחוניים מערכת לי־מודים והכשרה פנימית נרחבת מאד. יש ביניהם מורים ומדריכים שמר־ביצים תורה לאסירים. הם עוברים בין התאים, בדרך כלל ברשות ההנהלה, מלמדים בזמן הטיול היומי ומעבירים שיעורים מסודרים. ה־אסירים לומדים היסטוריה, עברית, תורת האיסלם. מעשירים להם את המורשת התרבותית והאידיאולוגית. יש ממש אוניברסיטאות בבתי הכלא הבטחוניים. בעיקר מפנים המורים המדריכים את מרצם ללימוד האסירים הצעירים.

סוהרים שנואים ואהודים

"האסירים הבטחוניים עסוקים כל הזמן. אין להם רגע בטלה. סדר היום מתוכנן ומאורגן היטב. עוסקים בס־פורט, קריאה, כתיבה, ציירות ולימוד בית. הם נוהגים בעקביות לאסוף מידע על הסוהרים. מנסים לרדוף סוהרים ואסירי עבודה יהודיים ולגרור אותם לוויכוחים פוליטיים, כדי לעמוד על טיבם ולראות את מי אפשר לנצל לטובתם. יש סוהרים מעדה מסויימת ששנואים מאד על האסירים הבטחוניים, כי הם נוקשים כלפיהם. לעומת זה יש סוהרים מעדה אחרת שאהודים עליהם, בגלל יחסם הנוח יותר אליהם.

"הם מקבלים עתונים ערביים וישראליים וגם עתונות זרה ב־אמצעות הצלב האדום. שומרים כמעט כל פיסת נייר מודפסת וכ־תובה. מתייקים ידיעות ועתונים. יש להם ממש ספריות וארכיונים. כור־כים לבד ספרים וחוברות. גם מחברות כתובות נשמרות והופכות לספרי לימוד והדרכה. יש האזנה קבועה, מסודרת, מאורגנת ומתואמת לפי משמרות, כל שעות היממה לתחנות שידור. הם מאזינים לתחנות ערביות, ישראליות וזרות, מנהלים רישומים כל הזמן ומעדכנים את כל האסירים. הם מעודכנים עד הפרט האחרון במתרחש בישראל ובעולם ומשתנים כל העת להודעות מוצ־פנות בשידור מאירגוני המחבלים.

"מותר לאסירים הבטחוניים ל־החזיק מכשירי רדיו־טרנזיסטור ומ־כשירי הקמן ללא אפשרות הקלטה. אך יש בין הבטחוניים אלקטרונאים שיודעים להסב ולתקנם למכשירי הקלטה. היו מקרים שהתגלו מקל־טים שהוסבו למכשירי הקלטה. בכלא נפחא, למשל, התגלה לפני כשנתיים נסיון הברחה מהכלא והוצאה של מכשיר הקלטה שבו היה סרט עם הודעות מוקלטות של האסירים. יש כל הזמן זרימת מידע בין האסירים לבין עצמם וביניהם לעולם החיצוני. זה נעשה לפעמים על ידי עורכי דין שנהנו מחופש כניסה חופשית לבתי הכלא ולעתים גם באמצעות שידורי אל־חוט. העובדה שיש בידי האסירים מכשירי רדיו בתדרי אף־אם, מ־אפשרת להם לקלוט שידורי אלחוט מחוץ לכלא, ממכוניות שעוברות סמוך לכלא או מחוברים הנמצאים בטווחים קרובים ומצויידים במשדרים, שניתנים לרכישה בזול בשוק האזרחי. אני יודע על מקרים שנקלטו שידורים כאלה על ידי האסירים.

"האסירים הבטחוניים מעודכנים היטב בחובות ובזכויות שלהם. הם מהר מאד נותנים לסוהרים ולמפק־דים את התחושה שהם יודעים ומ־כירים את התקנות יותר טוב מהם. היום אולי הגבילו את חופש התנועה הפיזי של המנהיגים, אבל הסמכות והמרות שלהם נשארה. זה לא יכול להיות אחרת".

עד כאן דברי האסיר לשעבר.

השליטה חוזרת לשב"ס

דובר שרות בתי הסוהר שמעון מלכה מגיב: "ההישג המרכזי של שרות בתי הסוהר בעשרת החודשי פעילות הנציב מימון היתה החזרת השליטה לידי הנהלות בתי הסוהר באופן טוטלי. יתכן שבתאים ינסו אסירים לקיים פעילות אנטי־ממס־דית. אי אפשר להציב סוהר בכל תא ולעקוב אחרי הפעילות בו במשך 24 שעות ביממה". הדובר מונה שורה ארוכה של שינויים ותמורות שנעשו בבתי הסוהר הבטחוניים. בין השאר — ביטול חופש התנועה של האסירים בין האגפים והתאים, בי־טול "מוסד" הדוברות וההתייחסות לאסירים על בסיס אישי, זימון אסירים לשיחות וראיונות עם ה־סוהרים וההנהלה באופן אישי, בי־טול הקניות המרוכזות בקנטינה על ידי המנהיגים, אחידות בנהלים ובסדרים בכל בתי הכלא הבטחוניים, הגברת החיפושים המתואמים והפ־תע בתאים, הקמת גוף מטה לטיפול בבתי הסוהר הבטחוניים שהחל לפעול השבוע. כל זה, לדברי הדובר, בצד גילוי רגישות רבה ביותר לצרכי האסירים הבטחוניים הבסיסיים.

חגיגת ספרים

מאת דניאל דגן

יריד הספרים בפרנקפורט שובר שיאים גם השנה: יותר מ־7,000 מו"לים מ־90 מדינות הציגו 320 אלף ספרים, שליש מהם חדשים. אך מוקד הפעילות לא היו המכירות אלא חילופי המידע, כמו למשל, מעשהו המשוער של מנהיג בריה"מ בשני חודשי היעלמותו

פרנקפורט — יריד הספרים של פרנקפורט, שאותו ניתן לכנות גם ב"תצוגת הסופרלטיבים", איבד, לדברי מנה־ליו, את אופיו הקודם כשוק רגיל של מכירות והזמנות. היריד כיום הוא קודם כל זירה לחילופי מידע, להסכמה, להיכרויות ולקשרים. בתח־ום העסקי משמשת תצוגת הספרים הגדולה בעולם כבמה לקידום פרוי־קטים משותפים ולחילופי זכויות.

כמו תמיד, היריד השנה היה גדול יותר, מרשים יותר, מקיף יותר מאשר בכל שנה קודמת. 7,147 מציגים מ־90 מדינות, אינם עניין של מה בכך, מה עוד ששלושה רבעים מכלל המשתתפים באו מחוץ לגרמניה. לדברי הנהלת היריד, הוצגו כאן 320 אלף ספרים, שליש מתוכם חדשים — גם זה שיא.

כבר הורגלנו לכך שהיריד של פרנקפורט ביסס לעצמו מסורת של שבירת השיאים העצמיים. מנהל היריד, פיטר ויידהאס, כמעט הת־נצל בפני עיתונאים על הממדים הענקיים של הארוע, המוחקים כל שריד של אינטימיות ושל תמימות ביתית. אך הוא הוסיף: "כאן משתקפות המגמות השוררות בעולם כולו. ענף ההוצאה לאור הופך להיות יותר ויותר בין־לאומי ותעשייתי. עם זאת, ועל אף הריכוזיות הגוברת, אנחנו משתדלים לתת ביטוי לכל הגוונים הקיימים בענף".

בפרנקפורט ניכר היה השנה שהוצאות הענק הבין־לאומיות, ה־מתרחבות בהתמדה, מושכות אליהן נתחים גדולים והולכים מענף המו־"לות. הדבר בא לידי ביטוי, מבחינה חיצונית, ברוכנים הארוכים, שהת־משכו לעתים לאורך פרוזדורים של־מים. אך בצד אלה, אומרים מומחים, ניכרת גם מגמה אחרת — שאף היא מצאה ביטוי ביריד — של מגוון רחב של ציוד מיחשוב והדפסה. בעזרת מחשב אישי וציוד הדפסה מתוחכם, כמו מדפסת לייזר, ניתן לבצע בקו־לות יחסית הפקות עצמיות באיכות סבירה בהחלט. המחיר אינו גבוה (בארה"ב ובאירופה ניתן להסתפק בהשקעה התחלתית של כחמשת אלפים דולר), וכאן נפתח כר פעולה נרחב לבתי הוצאה זעירים.

אגב, כדאי מאוד ללמוד מ־ההצלחה הפנומנאלית של הגרמנים בהפיכת ארצם לאבן שואבת למבקרים מכל רחבי העולם. ירידים הפכו לענף תעשייתי גדול ומכניס בזכות עצמו בגרמניה שלאחר המלחמה. ארץ זו, המתפרנסת במידה רבה מייצוא, ידעה לשים דגש נכון על תצוגות המקדמות עוד יותר את מכירותיה הפנטסטיות בארצות חוץ. הדבר מדהים במיוחד בתחום הספרות והתרבות, תחום שבו נאלצה גרמניה להיאבק בתדמית הנוראה של העבר הנאצי.

שלושה מדריכים קישוניים

איך הצליחו הגרמנים להפוך את ארצם למקום המפגש הבין־לאומי בתחום התעשייה הארוזה של הוצאות ספרים? חלק גדול מאוד מהתשובה טמון בתכונות פשוטות כמו התמדה, נחישות וחריצות, וכ־מובן גם באירגון טוב ובתשתית מתאימה. אך לכך יש להוסיף תנאי יסודי חשוב: המיקום הנוח במרכז הגיאוגרפי של אירופה, כביר ה־מצוי בנתיבי התעופה מהטובים והיעילים בעולם. ובמידה רבה גם העובדה שפרנקפורט היא חלק מהמחוז התרבותי הגדול שבו שולטת השפה הגרמנית (כ־100 מי־ליון דוברי גרמנית באירופה — גרמנית כשפת אם, יותר מכל שפה אחרת ביבשת זאת).

אישים מפורסמים רבים פוקדים את פרנקפורט כדי להציג את ספריהם, או להשתתף באירועים שונים בשולי היריד הענק. הנרי קי־סינג'ר, שר החוץ האמריקאי ל־שעבר, בא לפרנקפורט כדי לשאת דברי ברכה לרגל הוצאת הספר של ידידו הלמוט שמידט, לשעבר הקאנצלר המערב־גרמני. השחקנית שירלי מקליין הגיעה גם היא כדי להשתתף בדו־שיח עם הסופר והוגה אריך פון דניקן (המפתיע שוב ושוב בעלילות עוצרות נשימה על יצורים שבאו, כביכול, מהחלל, והותירו לנו אוצרות אבנים כבירים).

מקליין עצמה השתמשה בהזד־מנות זו כדי להציג ספר חדש שכ־תבה, הכולל תורה אופטימית ביותר, שלפיה כל אחד קובע איזה תפקיד ימלא בחייו. נראה שנעשתה בספר ("It's All in the Play") השלכה מאחר ישירה מעולם ה־משחק. החיים הם הצגה גדולה, שבה נבחרים התפקידים כמעט כמו במחזה.

כמובן שגם אפרים קישון היה כאן. ולא סתם כדי להפגין נוכחות, אלא כדי להציג שלושה ספרים בהוצאת פלייטנר הגרמנית: שלושה "מדריכים" קישוניים, שאחד מהם מיועד באופן מיוחד למנהלים.

עניין גדול מאוד עורר בפרנק־פורט ספרו של המנהיג הסובייטי מיכאיל גורבצ'וב, הנושא את השם "פרסטרויקה" (התחדשות). הספר טרם נמצא על הדוכנים, אך הזכויות לתרגום ב־10 שפות כבר נמכרו במליונים רבים.

ביריד הוסיפו להתווכח אם הספר (בהוצאת "הארפר אנד רו") באמת נכתב על־ידי גורבצ'וב. כדי להפיג את הספקות על האותנטיות של היצירה, הגיע לכאן אחד ממנהלי ההוצאה, מיכאל בסי, שהיעלמותו של גורבצ'וב בחודשים האחרונים (המנהיג הסובייטי שוב הופיע בצי־בור) נבעה מכך שהקדיש את זמנו להשלמת הספר.

למרות הציפיות הגדולות מ־מדיניות ה"גלאסנוסט" הסובייטית, לא ניתן היה לגלות התפתחות מיוח־דות ברוכני הוצאות הספרים מברית המועצות. כמו בפסטיבל הסרטים של ברלין, שוב באו הסובייטים עם הנושא הלעוס למדי של צ'רנוביל. מו"לים מערביים השמיעו הערכה כי לאחר שנים ארוכות של דיכוי היצירה הספרותית קשה לרוסים להציע הפקות שיעניינו קוראים מערביים.

תשומת הלב הופנתה גם לספרים ביקורתיים של "דיסידנטים" סובייטים החיים במערב. כך, למשל, הציג כאן לב קופלב (יחד עם אשתו ראיסה אורלובה) את הספר "היינו במוסקווה", המתאר קרוב ל־30 שנה של מאבק בדיכוי ובבירוקרטיה. ב־1981 נשללו מקופלב זכויות האזרח שלו והוא הורשה לצאת למערב.

ביריד הוצגו ספרים אחרים על "ויכוח ההיסטוריונים" שהעסיק ב־שנה האחרונה את הקהילה ה־אקדמית בגרמניה המערבית. חלק מהספרים הם ניסיון לתעד את הוי־כוח, שהתנהל ברובו בתקשורת. חלק אחר הוא הגנה עיקשת של עמדות שנויות במחלוקת, שעיקרן הטענה כביכול של כאוס ונפש תהודה.

בולט במיוחד הניסיון של פרופ' ארנסט נולטה מהאוניברסיטה החו־פשית בברלין להגן על התיזות האבסורדיות שלו (להיטלר היתה הצדקה להחזיק את היהודים כשבויי מלחמה; הגולאג הסובייטי קדם לאושוויץ ובמידה מסויימת גרם אותו; מלחמת היטלר נגד רוסיה נשאה אופי של תקיפת מנע; חוץ מהעניין הטכני של המתה בגאז לא היה יחוד בפשעי הנאצים). הוא עשה זאת, בין השאר, בספר בהוצאת "אולשטיין", הכולל מכתבים ששלח אל עורך "הארץ" גרשום שוקן.

ב"פרס השלום" הניתן כל שנה במסגרת היריד, זכה השנה הפילוסוף האמריקאי בן ה־84 הנס יונאס. הפרס, בסך 25 אלף מרק, הוענק בטקס חגיגי באולם התיאטרון העירוני של פרנקפורט.

יונאס נולד ב־1903 בגרמניה למשפחה יהודית. ב־1933 הוא עזב את מולדתו ושהה תקופה מסויימת באנגליה ובארץ ישראל המנדטורית. יונאס לא נשאר לאורך ימים בארץ — הוא היגר לארה"ב ופעל בניו יורק. לפני שנים אחדות פרסם יונאס ספר בגרמנית, בפעם ה־ראשונה אחרי 50 שנים.

אולי גם אלה מפלאי יריד הספרים הכלל־כולל של פרנקפורט: לא היו הפגנות נגד ישראל. ההנהלה לא שכחה לציין את שם המדינה בלוח הגדול הניצב בכניסה לביתן. ונציגי ישראל לא התנגשו באירועי היריד. מכון הייצוא לא כעס על המו"לים.

לכל הנסים והנפלאות האלה אפשר לצרף עוד "לאחרים" אחרים, ובכך כמעט לסכם את הירוזה. אבל לא. אולי יש הזדמנות טובה לציין שהשנה פשוט התנהלו "עסקים כרגיל". משיחות עם המשתתפים הישראלים עולה כי שררה כאן שביעות רצון כללית.

מנהל הביתן הישראלי, מנחם ביאלה, הבחין בשתי מגמות בתצוגה השנה. האחת: שיפור גדול באיכות ההדפסה של ההפקות הישראליות. אחד הביטויים לכך ניכר בעובדה שחלק גדול מהספרים מלווה בהרבה איורים צבעוניים באיכות גבוהה. ביאלה אומר שבשנה האחרונה הגיע ארצה ציוד הדפסה משוכלל, והע־נקה דחיפה רצינית להפקות צבע־וניות באיכות ובדמה העומדים היטב בתחרות הבין־לאומית. השנייה: גיוון גדול בנושאי ההפקות, ודגש גובר והולך על נושאים כלליים. לדברי ביאלה, מציע כיום ענף המו"לות הישראלי הרבה מאוד הפקות שאינן קשורות ביהדות, או בארץ ישראל, או בתנ"ך. פשוט ספרים ואלבומים ופרסומים אחרים העשויים לעניין כל אדם בכל מקום שהוא, ללא קשר לרקע התרבותי שלו.

מומחים זרים שביקרו בתצוגה הישראלית הסכימו פה אחד: "ישראל נמצאת על מפת המו"לות הבין־לאומית". ספרים חשובים, ניכר מהתצוגה, מגיעים לישראל במ־הירות, וההפקות הישראליות נותנות ביטוי לקשרים הבין־לאומיים של המו"לים הישראלים.

"אלה דברים ידועים", אמר יואב ברש מהוצאת "מסדה", "אבל כש־באים לפרנקפורט מקבלים שוב ושוב חיזוקים. כמובן שזה מחמיא מאוד". רחלי אידלמן, מהוצאת "שוקן", תיארה את היריד כ"מוצלח מאוד" והוסיפה שהגרמנים מצליחים בכל שנה לשפר את האירגון.

אגב, המו"לים הישראלים חוזרים ואומרים שמעט מאוד עסקות מתחי־לות ונגמרות ביריד (אם כי אחדות אכן נחתמו). לשהות בפרנקפורט יש ערך גדול בתחומים של התעדכנות, התמצאות וטיפוח הקשרים הבין־לאומיים.

ביאלה דיווח כי שמע בקרב המב־קרים תלונות על חלוקת השטח בביתן הישראלי. לדבריהם, סיפר, ניתן להגיע לניצול טוב יותר של השטח על־ידי הקצאת מקום רב יותר לתצוגה. מכון הייצוא, באשר כאן, יבדוק אפשרות לחלוקה שונה של שטח הביתן.

עם זאת, מותר לפקפק אם אכן כדאי להעניק פחות שטח לקהל ויותר שטח לספרים המוצגים בפנים. שפע מטמטם, כמו בביתנים אחרים, אינו בהכרח סגולה להגברת העניין.

מחמאות מידיד אישי

בערב שבת האחרון ביקר בביתן הישראלי הסופר הסובייטי צ'ינגיז אטמאטוב, הידוע בקשריו ההדוקים עם גורבצ'וב. אטמאטוב שהה בביתן יותר משעה וגילה עניין רב בתצוגה. הוא הפגין אהדה והת־עניינות, ואמר למארחיו: "הספרים שלכם הם מן היפים ביריד כולו". בתשובה לשאלות אמר אטמאטוב כי ישמח מאוד לבקר בישראל.

הוא בא לביתן הישראלי עם אשתו וקבוצת מלווים, וקיבל ברצון את המתנות שניתנו לו: ספר תנ"ך, תמונות של ירושלים וחומר אחר. אטמאטוב, שהוא אחד מראשי אגודת הסופרים בבריה"מ, הוא חתן פרס לנין לספרות ופרסים סובייטיים אחרים.

מלווהו של אטמאטוב בביתן הישראלי היה פרופ' אליהו זמצוב, ראש המכון לחקר התרבות בתימנגו (בעצמו יוצא רוסיה). הסופר הרוסי אמר כי לפי הערכתו מתקרבת מוסקווה לאפשרות של קשירת יחסים מלאים עם ישראל. את המצב הנוכחי תיאר כ"לא טבעי", ואמר שהקרמלין בונה עתה מערכת יחסים חדשה עם כל מדינות המערב, וכמובן גם עם ישראל.

אטמאטוב אמר עוד שגורבצ'וב משוחרר מדעות קדומות על ישראל, ורוצה להביא לשיפור ביחסים. בעניין רב שמע אטמאטוב מפי מארחו כי בישראל יש התעניינות גדולה בספרות הרוסית. "איפה מחוץ לרוסיה מתקיימים ערבי קריאה ברוסית, המושכים קהל גדול", שאל פרופ' זמצוב את אורחו, שהנהן בשביעות רצון.

מי יודע, יתכן שהידיד הזה הניח את ראשיתו של קשר ישיר אל אחד מסופרי הצמרת של בריה"מ, ובאמצעותו גם אל ידידו בקרמ־לין.

מוכן להקל על אנשי המכירות שלך?

אינפורמרקטינג - דמוגרפיה עיסקית ומידע שיווקי בע"מ שרותים בישראל ארה"ב ואירופה.

דרך חיפה 13 תל־אביב - טלפון: 252967 פקס: 268020.

מאגרי מידע, מחקרי שוק, חקר רשימות, נתונים לביצוע

טוב שם משמן טוב

מאת ידה טל

הפופולאריות של שמות עבריים מקוריים מבטאת העדפת זהות ישראלית ודחיית הזהות היהודית־גלותית — קובע מחקר פסיכולוגי שנערך באוניברסיטת חיפה

"טוב שם משמן טוב", קובע הפתגם העממי הידוע. על־פיו האם העבריה במדינת ישראל, שם עברי מקורי שהומצא כאן בארץ עדיף על שם יהודי מסורתי או תנכ"י, ובוודאי על שם זר וגלותי. כדי לרצות את הסבים והסבתות מעניקים לעתים הורים צעירים שני שמות פרטיים לרך הנולד. אחד — ממשיך השושלת, בדרך כלל שם מסורתי־גלותי והאחר, העיקרי — שם מקורי.

עבודת מחקר, שנערכה בחוג לפסיכולוגיה באוניברסיטת חיפה, מראה קיומם של סטריאוטיפים לגבי שמות פרטיים המקובלים בארץ ומצביעה על קשר מובהק בין תפיסת הזהות הלאומית של הציבור בארץ לבין השמות הפרטיים שהוא בוחר להעניק לילדיו.

במבוא למחקרה עומדת החוקרת רחל דינור (את המחקר ערכה בהנ־חיית פרופ' בנימין בית־הלחמי ופרופ' יוחנן הפמן) על חשיבותו של השם בתרבות האנושית בכלל. שמו של אדם — מדגישה החוקרת — הוא אחת התכונות היציבות והמ־משכיות ביותר שלו. ובשל כך יש לשם פונקציות פסיכולוגיות רבות. השם הוא התו הראשוני שהאדם מציג לסביבתו החברתית, עוד בטרם ניתן לעמוד על תכונות מהותיות יותר שלו. רבים חשים פגיעה כאשר שמם נשכח או משובש, ובפרט שמם הפרטי, אשר כשמו כן הוא — אישי ופרטי, ומסמל את נושאו.

האמונה בכוחו של השם היא אמונה רווחת, וניתן להיווכח בזאת על־פי החשיבות המרובה שמייחסים להמשכיות השם, או לשינוי השם לאחר, בדרך להשגת יתרונות רג־שיים או חומריים. אנשים מנציחים את שמם במקומות ציבוריים מכו־בדים יותר או פחות, מנהלים מאבקים משפטיים סביב שמות ושינויי שמות, ומ־יחלים לילד שימשיך את השו־שלת המשפחתית שלהם, בנשיאת שמו של קרוב שנפטר. וכאשר השם שניתן לרך הנולד הוא שם חדש או אופנתי, מושקעים זמן ומאמץ בלתי מבוטלים בחיפוש אחר שם שיבטא איכויות ותכונות שההורים מצפים שיהיו בילדם.

שמות סודיים

מתוך מסורות שונות אפשר ללמוד על הנטייה לייחס לשם סגו־לות חשובות ולראות בו הרבה מעבר לתווית גרידא שניתנה לאדם. בשב־טים פרימיטיביים, למשל, נהוג לחשוב ששמו של האדם הוא אלמנט בלתי נפרד מעצמיותו. אצל המצרים הקדומים נחשבה ידיעת שמו של אדם כמקנה ליודע כוח מאגי, שבאמצעותו יכול היה להפ־עיל על נושאו כשפים או השפעה מזיקה. זו הסיבה שלקד־מונים היו שמות רבים, חלקם סו־דיים. אצל בני פפואה רווחה האמונה שניתן למצוא פושע אם אומרים את שמו. בתרבויות מסוימות, מעבר מילדות לבגרות מצוין בהחלפת שם. אסקימואים זקנים, למשל, קוראים לעצמם לעתים בשם חדש מתוך אמונה שהשם יפיח בהם רעננות והתחדשות. בתרבות הסינית כאשר זוג מאמץ לו בן, הוא מחפש בן משפחה בעל אותו השם, על־מנת למנוע שינוי.

גם במסורת היהודית שמור מקום נכבד לנושא השמות ומתן שמות. השימוש במונח "השם" לציון אלו־הים, מלמד שנושא השמות הוא בעל חשיבות רגשית עליונה. השמות במקרא הם כמעט תמיד משמעו־תיים: מציינים איכויות של נושא השם — "כי כשמו כן הוא, נבל שמו ונבלה עמו" (שמואל א', פרק כ"ה) מאזכרים אפיזודות בתולדות האומה, למשל, אשתו של פנחס קראה לבנה אי־כבוד לאחר מפלת ישראל מידי הפלישתים; מבשרים בשורות לגבי אירועים עתידיים — "כי שלמה יהיה שמו ושלום ושקט אתן על ישראל בימיו" (דברי הימים א', פרק כ"ב) ועוד. כעבור זמן, בגלות, השתרש המנהג להעניק שם נוסף לנולד, כמו "חיים", או "ברבוין חי", כסגולה לסילוק מזיקים ושדים, ול־חולים וליתומים — כסגולה לאריכות ימים. לחולים אנושים היו נוה־גים לתת שם חדש, כדי "לבלבל את מלאך המוות הבא לקחת את חייהם".

דינור מצטטת מתוך מחקרים מודרניים, כי לשם יש חשיבות רבה גם בתרבות העכשווית. כך, למשל, התברר באחד המחקרים שסטודנטים בקולג' מוכנים להילחם יותר למען שמם, כאשר זה מושם ללעג, מאשר על הגנת רכושם. מחקר אחר הראה שאם משמיעים לאדם שתי תש־דורות שונות בו־זמנית לשתי האו־זניים, הוא יהיה מסוגל לדווח על פריט אחד בלבד מתוך המידע שהושמע לאוזן הלא־קשובה — שמו. החוקר הסיק מכך, ששמו של אדם הוא כפי הנראה המידע החשוב ביותר בעבורו.

תיאורטיקנים טענו שהשם הפר־טי, כפי שהפרט משתמש בו, וכפי שמשתמשים בו האחרים, הוא מרכזי להבנת ההתפתחות והארגון של אישיותו, אחד מעמודי התווך של תחושת העצמיות שלו. השם הפרטי הוא אחד התווים הראשונים שהילד מתוודע אליהם, אם לא הראשון שבהם, כאשר הדמות המטפלת פונה אליו בשמו, או בשמות חיבה הנגזרים ממנו. פיאז'ה גורס כי השם מסייע להתפתחות האני של הילד.

הזהות היהודית מול הישראלית

דינור מציינת במחקרה כי הגירה מארץ אחת לאחרת, המביאה עמה שינוי בהשתייכות הלאומית, מלווה לפעמים בשינוי שם. יהודים, ש־היגרו לארה"ב בתחילת המאה ה־20, החליפו את שמותיהם לשמות אמריקאיים, מתוך ציפייה שילדיהם ייהפכו לאמריקאים. תופעה דומה נמצאה אצל נורבגים שהיגרו ל־ארה"ב: כך נילס היה לנלסון וסבן לסטפן.

בארץ, מציינת החוקרת, תופעת שינוי שמות לועזיים לעבריים החלה מתקופת חידוש ההתיישבות במאה הקודמת. וכן, מגמות ההשתנות הבולטות במתן שמות פרטיים לי־לידי הארץ קשורות בבירור לתהליך התהוות של זהות חדשה, ישר־אלית, לצד דחיית הזהות היהודית־גלותית.

על־פי אנליזה סטטיסטית של כשני מיליוני שמות, שניתנו לילדי הארץ מאז 1882 ועד 1980, מתוך נתונים קיימים של מרשם התושבים במשרד הפנים, נתקבלו שלוש קטגוריות עיקריות ושמונה תת־קטגוריות:

שמות כלל־יהודיים: אלה הם שמות יהודיים קלסיים, שהיו בשי־מוש נרחב, ללא קשר לעדה או תקופה, ואף בקרב הגויים הם מוכ־רים כשמות יהודיים (כמו: אליעזר, יוסף, שרה).

שמות ישראליים־ילידיים: קטגו־ריה זו כוללת שתי תת־קטגוריות: שמות תנ"כיים שלא היו בשימוש בגלות והחלו להיות פופולאריים, כמו: אמנון, אהוד ומיכל; שמות עבריים מקוריים שהומצאו כאן בארץ, כמו: אלעד, רונן ורונית.

שמות זרים: שמות לועזיים, כמו ג'ינט והרברט; שמות תנ"כיים שאי־נם ייחודיים לישראלים או ליהודים והמקובלים גם על הגויים, כמו: מיכאל, גבריאל, דניאל ואדם; שמות עבריים שאופייניים לאחת מתפוצות הגולה, כמו: מזל, חיה, סימה ומצ־ליח; ושמות באחת מהשפות היהו־דיות, למעט עברית (זלמן, קלמן, מנדל, שפרינצה, קרין).

לדעת החוקרת, עלייה במתן שמות כלל־יהודיים קשורה בהתחז־קות הזהות היהודית, והירידה בהזד־הות עם הגולה ועם אלמנטים יהו־דיים־מסורתיים בתוך הזהות הלאו־מית, וכאשר זהות זו נחלשת מתחזקת הזהות הישראלית, ויחד אתה מסתמנת עלייה חדה במתן שמות ישראליים־ילידיים.

מגדל וגיא

מחקרה של דינור התבסס על שני מדגמים — 80 תלמידי כיתות י"ב בבית הספר הריאלי בחיפה (39 בנות ו־41 בנים) ו־408 סטודנטים (244 נשים ו־164 גברים) מאוניברסיטת חיפה, מאוניברסיטת בר־אילן ומהט־כניון בחיפה, בגילים 19־50. ילידי הארץ היו 91.4% מכלל המדגם, ילידי אירופה — 4.6%, אסיה וצפון אפריקה — 1.8%, צפון אמריקה — 1.6%, דרום אפריקה, דרום אמריקה ומרכזה — 0.6%.

0.4% מהנבדקים הגדירו עצמם דתיים מאוד, 3.5% — דתיים, 18.5% — מסורתיים, ו־77.6% — חילוניים. הנבדקים במחקר התבקשו למלא שלושה שאלונים — שאלון פרטים ביוגרפיים, שאלון זהות יהודית־ישראלית ושאלון הערכת שמות. השאלון האחרון כלל 12 שמות פרטיים ושלושה שמות־משפחה. הנבדקים התבקשו להעריך כל שם בסולם בעל שבע דרגות, מ"בלתי נעים", "מגושם" ו"חלש" עד ל־"נעים", "מעודן" ו"חזק".

השמות שבמחקר היו: אהרון וצבי (כמייצגים שמות כלל־יהודיים), אמ־נון, אודי ותומר (שמות ישראליים־ילידיים), רוברט (שם לועזי), מיכאל (שם תנ"כי המקובל גם על הגויים), יחיאל (שם עברי שאופייני לגולה), הרצל, לאון, מנדל (שמות באחת מהשפות היהודיות) וגיא (שם עברי שצלצולו לועזי). בשאלון הערכת השמות נכללו גם שלושה שמות־משפחה: גולדשטיין, פלד ותמיר.

באופן כללי ניתן לומר שהשמות הישראליים זכו בתגובה חיובית יותר מאשר השמות היהודיים והז־רים. המושגים "יהודי" ו"ישראלי" נתפסים כמושגים קוטביים כאשר הם מעומתים זה מול זה, אך כמוש־גים חופפים או משלימים כאשר כל אחד מהם מעומת עם מושג אחר (ישראלי־זר, יהודי־לא יהודי).

שלילת הגלות

ניתן היה לחשוב ששלילת השמות היהודיים נובעת מכך, שהשמות יהו־דיים מסורתיים פחות מקובלים כיום, נתפסים כמיושנים, ולכן פחות אהודים על הנבדקים. אולם הסבר זה, מדגישה החוקרת, אינו מספק כהסבר בלעדי, גם משום שגיל הנבדקים במדגם נע מ־19 עד 50 וקשה להניח שיש העדפה אחידה של השמות בכל הגילים.

לחוקרת נראה, שלתופעה זו בסיס היסטורי אידאולוגי שמקורו בתקופת החלוציות ובשנים הראשונות לאחר קום המדינה. האידאולוגיה הציונית שהיתה מקובלת בשנים אלה גרסה, שבניית ההוויה הישר־אלית החדשה חייבת להיות מוש־תתת על שלילה מוחלטת של הגלות, על כל סממניה החיצוניים והתרבותיים. מגמות אלה, שבאו לביטוי למשל בחינוך הנוער, ביצי־רה הספרותית והאמנותית, בדחיית שפת האידיש כשפת הציבור — נראה שהצליחו לחולל דחייה רג־שית נחרצת אצל ילידי הארץ כלפי כל מה שקשור בתרבות הגולה או מסמל אותה. נראה גם — מוסיפה החוקרת — שדחייה זו לא נעלמה עם חלוף השנים, וגם לא לנוכח התמתנות המגמות החינוכיות והחזרה ההדרגתית לערכים יהודיים־מסורתיים.

כאן מעניין לציין, ש־56% מה־נבדקים ציינו בשאלון הזהות, שהיו רוצים להיוולד שוב כיהודים לו נולדו מחדש. 56% סברו, שעל מדינת ישראל להיות למרכז רוחני יהודי. 74% בקירוב דיווחו על כך, שהם מרגישים תחושת גורל משותף עם יהודי התפוצות. 66% מהנבדקים סברו, שמדינת ישראל היא המשכה של ההיסטוריה היהודית. יוצא, שברמת דיווח מילולי ישיר וגלוי, יותר ממחצית מהנבדקים דיווחו על הרגשה שהם חלק מהעם היהודי וההיסטוריה היהודית, כלומר מקב־לים את הפן היהודי בתוך הזהות הלאומית. עם זאת, כאשר נוגעים בדברים רגשיים עמוקים יותר, עולה בבירור הנטייה לשלול ולהרחיק אלמנטים המעוררים אסוציאציה חזקה של יהדות, לעומת ביטויי קרבה והערכה כלפי מה שמסמל את הזהות הישראלית.

החוקרת מציינת עוד, כי ממצאי עבודתה עומדים בסתירה לממצאי מחקרים דומים שנערכו בארה"ב על שמות פרטיים אמריקאיים. אלה האחרונים דיווחו על שמות שכיחים מסורתיים דווקא: "בעוד שבתרבות האמריקאית ישנה העדפה לשמות שמסמלים שורשיות, קביעות והמש־כיות מסורתית, קיימת העדפה בארץ למתחדש, למקורי ולמה שמסמל עצמאות תרבותית וניתוק ממקורות מסורתיים".

בסיכום מחקרה מציינת רחל דינור: "ההתייחסות לשמות אינה עניין אופנתי גרידא, אלא עניין שבבסיסו קיימות גישות ורגשיות עמוקות, שהן תולדה של ההשפעה החברתית והתרבותית על פרטים בחברה הישראלית".

هكذا من الأصل

דאנג מול האתגר הטיבטי

סין סללה כביש בין טיבט לנפאל, ובכך, מבלי משים, גם סללה את הדרך להגברת השפעתו של הדאלאי־לאמה. 37 שנים לאחר שסין כבשה את טיבט, תחושת המרי עדיין חזקה בין התושבים

Newsweek

מיוחד ל"הארץ"

תחילה נשמעה מקהלת צעקות ממנזר דראפונג העתיק. לאחר מכן פרצו 90 נזירים בודהיסטים מתוך לשעריו ופתחו במצעד בן 4.8 קילומטר ללהאסה בירת טיבט. ימים ספורים בלבד לאחר שלמעלה מתריסר איש נהרגו בהפגנת מחאה אלימה נגד השלטון הסיני בטיבט, החלו בודהיסטים צעירים להשמיע מחדש את הקריאה למען עצמאות.

הם לא הצליחו להגיע לבנייני הממשלה. שוטרים לבושי מדים ירוקים שקפצו משלוש משאיות כיתרו 30 מהנזירים, היכו אותם באלות עור, מוטות עץ וקתות רובים ועצרו אותם. כאשר 50 הנותרים הגיעו ברגליים כושלות ללהאסה ציפו להם 300 שוטרים נוספים, חמושים ברובי סער אה־קה־47. היכו אותם וגררו אותם לכלא.

37 שנים חלפו מאז כבשה סין את טיבט, ופקינג עדיין שולטת בגג העולם. אולם קריאת התגר של העם הטיבטי פרצה החוצה בשבוע שעבר. מדי יום הקיפו לאיטם מאות טיבטים בלהאסה את מקדש ג'וקאנג שהוקם במאה השביעית, כשהם עטויי גלימות חומות ומגפיים צבעוניות של פרוות יאק וכשהם מסובבים גלגלי תפילה ומרקלמים סוטרות. מפעם לפעם הם השליכו עצמם על האדמה כדי לשקוע במדיטציה. כאשר נכנסו למקדש החשוך, הם הדליקו נרות עשויי חלב יאק והשמיעו תפילות לשובו של הדאלאי־לאמה, השליט־האל בן ה־52 השוהה בגלות ממושכת בהודו.

"אני שונאת את הסינים. הם כל כך למעלה והם שמים אותנו כל כך למטה", אמרה טיבטית צעירה לאחר מהומות השבוע שעבר. "יש להם רובים ולנו אין דבר מלבד אבנים".

שליט סין דאנג שיאופינג נאלץ להתייצב מול האתגר הטיבטי בדיוק כאשר התכונן לצאת למערכה נגד יריביו האולטרה־שמרנים בוועידת המפלגה. תגובתו של דאנג היתה זהירה אך קשוחה. כדי לבודד את האזור הבעייתי סגרה סין את הדרך בין טיבט לנפאל וציוותה על כתבים זרים לעזוב את להאסה. ממשלת פקינג שיגרה לשם מטוסים מלאים בשוטרים לדיכוי מהומות. השוטרים, הלבושים בגדים אזרחיים, נכנסו למנזרי דראפונג וסארה ותפסו עמדות בקומה הראשונה של מנזר ג'וקאנג. אף כי השלטונות שחררו 86 מהנזירים הצעירים של דראפונג לאחר שהחזיקו אותם במשך כמה ימים, נשארו בכלא נזירים רבים שנעצרו לאחר התגשויות קודמות. לדברי מקורות טיבטיים לא קיבלו הנזירים העצורים אוכל. "אם אתם רעבים, למה אתם לא אוכלים עצמאות", לעגו הסוהרים הסיניים לאסירים.

פקינג התלוננה כי חברי הגוף למען זכויות האדם בקונגרס האמריקאי סייעו לשפוך שמן על המדורה כיוון שאירחו את הדאלאי־לאמה בוואשינגטון בחודש שעבר. במהלך ביקורו הוא האשים כי הסינים הרגו למעלה ממליון טיבטים מאז 1950. הוא דיבר בזכות תכנית בת חמישה סעיפים הקוראת לפקינג להוציא את כוחותיה הצבאיים מטיבט כדי ליצור "אזור של שלום".

וואשינגטון היתה חלוקה בדעתה בנושא המהומות בטיבט. בראשות קואליציה של דמוקרטים התומכים בזכויות אדם ורפובליקנים שמרנים התומכים בטייוואן, האשים בשבוע שעבר הסנאט את פקינג ברמיסת זכויות הטיבטים ואיים להתנות מכירת נשק אמריקאי נוסף לסין בשיפור מדיניותה בנושא. הסטייט דפרטמנט הביע דאגה על מצב זכויות האדם בטיבט אך היסס לומר דבר־מה שעלול היה להשמיט את הקרקע מתחת לדאנג במהלך מאבקו עם יריביו מבית.

בלהאסה סייעו כמה נוסעים אמריקאים לטיבטים. לאחר המהומות הראשונות לפני שבועיים אספו ד"ר בלייק קאר ואחרים תרופות ותחבושות לטיבטים שנפצעו ולא העזו לפנות לבתי החולים המנוהלים בידי סינים מחשש פן ייעצרו. קאר, ניו־יורקי השוהה בחופשה ממושכת באסיה יחד עם ידיד מתקופת לימודיו, טיפל ב־13 טיבטים שנפגעו מירויות. השלטונות עצרו אותו לחקירה ולבסוף הורו לו ולידידו לעזוב את המדינה.

עוינותה של טיבט כלפי שליטיה הסינים פיעפעה מאז השתלטה פקינג על המדינה ב־1950. הרפורמות בזמן הזה דאנג עוד טיבבו את מצב העניינים בלהאסה. בימים הגרועים ביותר של "המהפכה התרבותית", הרסו או בזזו אנשי המשמרות האדומים את הרוב ב־6000 המנזרים של טיבט. גזרו על נזירים עבודות פרך ואילצו איכרים ורועי יאק להצטרף לקולקטיבים. דאנג הקציב סכומי פיתוח לתקן מקצת הנזק שנגרם, גם כדי לפצות את הטיבטים וגם כדי למשוך תיירים זרים. בשנים האחרונות קידמה סין פקידים מקומיים, שיקמה כמה מהבניינים הדתיים ההרוסים, הקימה מלונות ואפילו סללה דרך חדשה לנפאל.

מנפאל היה קל לתיירים מערביים ולפליטים טיבטים שנמלטו לפני עשרות שנים לבקר בטיבט ולהביא עימם חדשות על הדאלאי־לאמה ועל מאבקו לעצמאות טיבט. באמצעות רשת השמועות של טיבטים תושבי נפאל, טיבטים תושבי הודו ואפילו כמה בלונדים אירופים ואמריקאים, העבירו מסרים מאנשי הדאלאי־לאמה להסידיד בטיבט. בשבוע שעבר שיחק הדאלאי־לאמה משחק עדין. בהכרזה בדאראמסאלה שבהודו הוא הבהיר כי הוא עדיין מקווה ליציאת יותר מ־150 אלף החיילים הסינים החונים בטיבט. אך כאשר פנה לטיבטים מבית, קרא להם למרי אזרחי בדרכי שלום. הזהירות נבעה בחלקה מרצונו לרצות את ממשלת הודו החוששת כי יסבך את יחסיה עם פקינג. דבריו יכולים אולי להרגיע את המתיחות הרבה בלהאסה.

באחד הערבים חלפו על פני מלון ארצות השלג חמישה אופנועים וג'יפ משטרתיים, צופרים ללא הרף. כאשר טיבטי צעיר שהיה קצת בגילופין נופף באגרופו לעבר השוטרים, הקיפו אותו ואת שניים מידידיו 18 סינים, ואיימו עליהם בכידוני רובים ובאקדחים. ארבעה שוטרים כיוונו באיום את רוביהם לעבר החלונות המשקיפים מעל הסמטה. "הם שיחררו לבסוף את הטיבטים", סיפר תייר שוודי. "אבל כל הלילה נשמעו צפירות. הם רצו להפחיד את כולם".

תחת עיניהם של סינים חמושים שקלו הטיבטים את צעדיהם. על פי כמה דיווחים, נזירים מבוגרים יותר, שמאז ומתמיד לימדו דרכי אי־אלימות, נמנעו כעת מלהגיב על התכניות המיליטנטיות החדשות של הנזירים היותר צעירים. לדעת תיירים אפשר להבחין במיליטנטיות חדשה בקרב טיבטים. אישה טיבטית שאחיה נהרג על ידי הסינים בשנות ה־50, ביקשה מבתה לא להשתתף בהפגנות ליד מנזר ג'וקאנג. הבת סירבה. "לבשתי את הגלימות הטיבטיות שלי ויצאתי לכיכר", אמרה. "הייתי מוכנה למות". אם תחושה זו תכה שורש בטיבט, הרי שצרותיה של סין שם רק החלו.

דאלאי לאמה (52) בניו־דלהי: שליט־אל, בגלות ממושכת בהודו

השותף הבאסקי

מאת פולקר מאורסברגר

DIE ZEIT

מיוחד ל"הארץ"

מדריד

שר הפנים הספרדי, חוזה בארי־ונואבו, ומזכיר המדינה שלו לביטחון פנים רפאל ורה חזרו ודרשו מצרפת את הסגרתו של איש שנחשב זה מכבר "המוח האסטרטגי" של ארגון המחתרת הבאסקי אט"א. ידוע היה כי הוא מסתתר בחבל הבאסקים הצרפתי, לאחר שקיבל בזמנו מעמד של פליט פוליטי. רק בסוף השבוע שעבר הגיעה הידיעה מבאיון שבצרפת: בפעולה מתוכננת בקפידה בנוסח "לילה וערפל" תפסה סוף־סוף המשטרה הצרפתית את סאנטיאגו ארוספידה סאראסולה, שכינויו המחתרתי "סאנטי פוטרוס".

ארוספידה, המבוקש זה מכבר, נחשב לא רק "מושך בחוטים" של "חוליות הקומנדו הבלתי חוקיות של אט"א" שפעלו בספרד בחודשים האחרונים: סאנטי פוטרוס, כימאי במקצועו, שנחשב מומחה לנשק ולתחמושת בארגון, האשם לא רק בהחזקה בנשק בלתי חוקית ובהשתייכות לארגון מחתרתי, אלא גם בהשתתפות בתכנון הפיצוץ בחנות הכלבו בברצלונה ביוני, שבו נהרגו יותר מ־20 איש. אולם שירותי הביטחון תפסו לא רק אותו. במחבואו של סאנטי פוטרוס בן ה־39, מעון נופש ביישוב הצרפתי אנגלה, מצאה המשטרה חומר כתוב. בין השאר רשימות שכללו את שמותיהם של כמעט 600 איש, עוזרים ואוהדים של אט"א.

אמר ספרדי איש שירותי הביטחון: "הטרוריסטים של אט"א מתגלים במבט מקרוב כביורוקרטים גרועים. הם רשמו הכל, עד לקניית חפיסת סיגריות".

רשימות מפורטות אלה שנמצאו במחבואו של סאנטי פוטרוס, שתואר כחשוך אוטוריטרי, הביאו לגל של מעצרים. עד לאמצע השבוע שעבר נעצרו כמעט 100 איש בצרפת ובספרד. "המסמכים מראים מה שידענו זה מכבר", אמר שר הפנים הצרפתי שארל פאסקה בשבוע שעבר בראיון: "על אדמת צרפת קיננו בשש השנים האחרונות אנשים שתחת המסווה של 'פליטים פוליטיים' תיכננו פעולות טרור בספרד ובצרפת".

מהעבר השני של הפירנאים הגביעו סיפוק גלוי משיתוף הפעולה המצוין בין מדריד ופאריס בתחום זה. התכנון הלוגיסטי של הפעולה נגד סאנטי פוטרוס, שבוצעה בשעות השחר בשבעה באוקטובר, נעשה במיניסטריון הפנים הפאריסאי בשיתופו של מזכיר המדינה לביטחון הפנים רפאל ורה. מיד לאחר מכן ניצח ורה השתקן על גל מעצרים בארצו. ללא דיון הדברים הסגירה בינתיים צרפת לידי שירותי הביטחון הספרדיים את מרבית הבאסקים הגולים שעצרה בשטחה. ממשלתו של שיראק עושה הכל כדי לחסום את חבל הבאסקים בצרפת בפני החשודים בהשתייכות לאט"א, וכדי לפרק את תשתית הארגון באמצעות מעצרים וגירוש. שיתוף הפעולה ההדוק כל־כך הוא גולת התקופה האחרונה יותר.

"לו היתה צרפת עוזרת לנו, היינו יכולים לפעול נגד הטרור ביעילות גדולה בהרבה", התלונן עוד בתחילת 1981 מי שהיה אז שר הפנים הספרדי חואן חוזה רוזון. עוד ביולי 1981 הישווה שר הפנים הצרפתי דאז, גסטון דפאר, במהלך ביקור בספרד את אנשי אט"א ללוחמי הרזיסטנס במלחמת העולם השנייה. השוואה שהעלתה את חמתם של הספרדים. שיתוף הפעולה התהדק להיקפו הנוכחי לאחר ביקורו הרשמי של מיטראן בספרד בתחילת־1982, וחילופי הממשלה בפאריס גרמו את המפנה המכריע.

ארוספידה־סאראסולה: המוח האסטרטגי מאחורי אט"א, ארגון המחתרת הבאסקי. מבצע תפיסתו הצליח תודות לשיתוף פעולה הדוק בין פאריס למאדריד

הידיד לצרפת

עד לכניסתו של ז'אק שיראק לתפקידו נהגו הצרפתים להעניק אישורי שהייה בצרפת לבאסקים שנמלטו מספרד. בתמורה הבטיחו להם הבאסקים, על־פי השמועה, שלא יפגעו במיתקנים צרפתיים ובעיקר שירסנו את הארגון הבאסקי הצרפתי "איפארטאראק". על הקובלנה המרה של ספרד שבסיסי אט"א בדרום צרפת — שם, על־פי האומדן, שהו יותר מ־1000 חברי הארגון ואוהדיו — איפשרו את פעולותיה של תנועת המחתרת, לא הגיבה פאריס. רק הסוציאליסט פליפה גונזאלס יכול היה לומר לאחר ניצחונו בבחירות בסתיו 1982 לסוציאליסט פרנסואה מיטראן, שאין עוד מקום להשוות את מעשי אט"א לעבירות פוליטיות — שכן, טען, בספרד אושר זה מכבר המעמד האוטונומי של ארץ הבאסקים.

עם מאזן של 400 הרוגים, רובם אנשי משטרה וצבא, נהפכה אט"א לסכנה לדמוקרטיה הספרדית, בלי לדבר על אי־השקט בחוגי הצבא ועל הפיכת־הנפל של קצינים בצבא. עד כמה העסיק הנושא בחודשים האחרונים את הממשלה גם בשנתה החמישית, הוכיח ביקור הבזק של גונזאלס בסוף אוגוסט בצרפת. במעון־הקיץ של נשיא צרפת תיכננו אל־נבון השניים לפעול עוד ביותר שאת נגד אותם אנשי אט"א המסתתרים בחבל הבאסקים הצרפתי, רובם בעלי דרכונים מזויפים ותעסוקה קבועה. עם זאת, אין מקום עדיין לאופטימיות יתרה. אולם בכל המפלגות מורגשת לפתע הקלה על שנבקע בקיע במבנה המחתרתי של אט"א. אפילו העיתון הקאתולי "יה", שאינו אוהד בדרך כלל את הסוציאליסטים, יצא בכותרת ראשית צוהלת "הידיד לצרפתי".

עיתונות חופשית ביוגוסלוויה

Le Monde

מיוחד ל"הארץ"

חירות חדשה, המתירה חשיפת שחיתויות ופרסום ביקורת נוקבת על המשטר — מסייעת לריפוי חוליי החברה, ומעלה את תפוצת העיתונים ביוגוסלוויה

דבר כזה לא היה מעולם מאז המלחמה: כיום חזון נפרץ הוא ברחובות בלגרד, סרייבו או זאגרב, לראות אנשים עומדים בתור ליד קיוסקים למכמי עיתונים. הם אינם מסתפקים בריפרוף פוורדעת בעיתונים היומיים. לא אחת הם קוראים אותם מהעמוד הראשון עד לאחרון, החל במאמרים העוסקים בשערוריות הפיננסיות האחרונות. העיתונות מילאה תפקיד מכריע בחשיפת כל אותן מעילות. "באמצעותה נודעו לנו כל הפרטים", אומרים מרבית הפוליטיקאים. עם זאת, רבים מביניהם נוטים להבדיל "בין עיתונאים בעלי רצון טוב, והאחרים". דבר אחד ברור: המשטר תמיד חוזר ואומר כי הוא רוצה בעיתונות "ביקורתית", והנה, הוא קיבל אותה.

פרשת אגרוקומרץ והנפקתן של אגרות־חוב ללא כיסוי בידי חברה זו בשווי מאות מיליוני דולר, פורסמה לראשונה ב"בורבה", עיתון יומי בבלגרד. אחד העיתונאים שעשה חניית־ביניים בעיר קטנה במרכז בוסניה, שמע שני בנקאים, המשוחחים על מעשי הונאה אלה. מנהלי העיתון החליטו לפרסם את המידע. ללא ספק נעשה הדבר באישור סיעה של "ליגת הקומוניסטים". מאז אוגוסט מפרסמת העיתונות מדי יום פרטים חדשים, מפולפלים יותר או פחות, ופועלת באווירה חופשית במיוחד.

מן הראוי לציין בנקודה זו שביוגוסלוויה אין גוף פדראלי לפיקוח על העיתונות. ואם מאמר אינו נושא חן בעיני השלטונות ואינו מופיע בבוסניה או בסרביה, אפשרי שיופיע למחרת היום בעמוד הראשון בעיתון בסלובניה, הרפובליקה הנחשבת לליברלית ביותר בתחום זה. אין צנזורה רשמית, אולם סעיף 136 בחוק הפלילי משמש לא אחת להרשעת מתנגדים או מחברי כתבים "אנטי סוציאליים". לא מכבר נאלץ העורך הראשי של "דוגה" להתפטר. הוא האשם בפירסום מאמרים "שאינם קבילים על החברה" וסירב להתנצל ולגנות את עצמו.

בעיקר בנושאים שליליים

מכירת העיתונים אינה פוסקת מלגדול. תפוצתו של העיתון היומי הגדול בבלגרד, "פוליטיקה", עלתה בתוך כמה חודשים מ־230 אלף ל־300 אלף עותקים ביום. בסרייבו בירת בוסניה־הרצגובינה, שם פרצה שערוריית אגרוקומרץ, עלו מכירות "אוסלובודג'ניה" ב־30%. הכלכלנים הכלכליים, הפילוסופים וההיסטוריונים, שאינם מהססים למתוח ביקורת על תאוריות מרקסיסטיות או על עקרון הניהול העצמי כפי שהוא מבוצע במדינה, משגשגים.

הוצאה לאור מתכוננת כעת לפרסם את ספריו האסורים עד כה של מילובאן ג'ילאס, חברו לשעבר של טיטו. העיתונות היומית מעוניינת כיום בעיקר בנושאים "שליליים", שבעבר גילתה כלפיהם זהירות: השקעות שירדו לטמיון, הוצאות כספיות, שחיתות, מקרי התעשרות אישית בלתי־מוצדקת. נושאים נוספים — המערכת המשפטית, המגמתית, הפילוגים בתוך המפלגה בסארייבו וכו'.

לדברי מנהלי "פוליטיקה", "העם אינו יכול יותר לשאת את הכזב ואת השימוש בכזב. הוא שואף לשינוי בנהגים הפוליטיים. יש בארצנו צורך בביקורת וטיהור, אנו זקוקים נואשות לפתוח את החלונות כדי להכניס אוויר צח. היוגוסלבים אינם מרוצים מהאינפלציה הדוהרת, מהמדיניות הכלכלית המהוססת של הממשלה, ומהשחיתות. בנקודה זו אני מאמין שקיים קונסנזוס, שלו. שותפים כל אלה שאינם בשלטון או מקורבים לשלטון. והוא גם נחלת חלק מחברי ליגת הקומוניסטים". "רוב שליטים מעוניינים בהופעת דור חדש של מנהיגים בכל הרפובליקות, כדי להפך על־פיה את המגמה הקיימת, ולהחזיר מידה מסויימת של אמון — שכן ליוגוסלבים אין כיום שום פרספקטיווה של העתיד... האנשים (החדשים) חייבים להיות לא מעורבים יותר מדי בשערוריות, וחייבים להיות נקיי כפיים".

רוח של חירות

מכתבי קוראים מציפים את מערכות העיתונים. בסוף ספטמבר הגיעו בידי "פוליטיקה" כ־4,000 מכתבים והצעות למאמרים — די כדי למלא את העיתון במשך כמה חודשים. העיתונות, שלפי הדעה הכללית "מעולם לא היתה כה טובה מאז המלחמה", השתמשה אפילו בפרשת אגרוקומרץ כדי לרכוש לעצמה מעמד חדש. היא מרגישה את זכותה לכתוב על "נושאים שליליים", ומתנגדת ללחצים. "אני חש", אמר אחד העורכים של "אוסלובודג'ניה" בסראייבו, "שאם מנסים העיתונאים מזה כמה חודשים ללכת עד הסוף — זה משום שיש חשש ודאגה רבה יותר מרבים מהפוליטיקאים לעתידה של יוגוסלוויה. זו לא כל־כך שאלה של דור אחר".

רוח זו של חירות, המנשבת בעיתונות, מתקבלת באהדה. עבור רוב אנשי המקצועות החופשיים זו תופעה "בלתי־נמנעת", מפנה "מבריע". עם זאת, אי־אפשר להוציא מכלל אפשרות כמה נסיגות בליזמה בחודשים הקרובים, שכן בכלות הכל מדובר במשטר של הגוש המזרחי. שר ההגנה, אדמירל בראנקו ממולה, גינה לאחרונה "התקפות נגד הצבא בכמה עיתונים", ובעיקר את השבועון הסלובני "טובה ראודי־זיה", שדרש אפשרות של שרות לאומי עבור סרבני מצפון. אך ברור ש"פתיחות" מרהיבה זו משרתת את האינטרסים של דור חדש של פוליטיקאים, המתקשים לפלס לעצמם דרך במנגנון המפלגה והאירגונים אחרים.

בולגריה: כורח ההתייעלות

מאת הנרי קאם

The New York Times

מיוחד ל"הארץ"

אם אכן יבוצעו במלואם השינויים בארגון הממשלה, המפלגה והכלכלה, תצוץ בולגריה כמדינה המשופצת ביותר מבין מדינות הגוש המזרחי

סופיה

הסידרה האורתודוכסית ביותר של ברית־המועצות שמה קץ לתקופה של מה שנראה כהיסוס לאחר עלייתו לשלטון של מיכאיל גורבצ'וב, והיקפה לתוך תוכנית של שינויים פוליטיים וכלכליים. אם אכן יבוצעו במלואם השינויים בארגון הממשלה, המפלגה והכלכלה שעליהם נמסר לא אחת במונחים מעורפלים מאז סוף יולי, אפשר שבולגריה תצוץ כמדינה המשופצת והמחודשת ביותר מבין מדינות הגוש המזרחי.

אף כי נראה שכמה שינויים אדמיניסטרטיביים אכן מוצאים לפועל, אין לראות עדיין שינויים במוסדות הבסיסיים של המדינה והכלכלה. הגלאסנוסט — מלה הקיימת גם בבולגרית — והדמוקרטיזציה, אינם מצטיירים ביותר מאשר סיסמאות נפוצות ללא תוכן מקומי. בשורת ראיונות התמקדו פקידים בכירים בנושא מרכזי אחד. הם אמרו כי בולגריה הרוויחה לכת במיטב יכולתה לאורך קווי הכלכלה הסובייטית המסורתית והריכוזית. שיטה זו, שמאז שנות ה־60 עברה לעתים תכופות שינויים, אמרו, הצליחה להעלות כלכלה אגרית נחשלת לבסיס כלכלה המבוססת על שילוב של תעשייה וחקלאות, ששיפרה במידה רבה את רמת החיים.

"אין לנו שום סיבה לא להיות מרוצים מהתפתחותנו עד כה", אמר איוואן איליב, העומד בראש ועדה חשובה שהוקמה באספה הלאומית של המפלגה כדי לפתח מדיניות כלכלית ותרבותית. "אבל עכשיו עלינו להעביר את הכלכלה שלנו מפיתוח נרחב לפיתוח אינטנסיבי".

רוצים איכות

אטאנאס פאפאריזוב, מנכ"ל משרד הסחר הבולגרי והנושא־ונותן מטעם בולגריה על הצטרפותה לארגון גאט"ט, אמר: "השווקים המזרחיים מתקרבים במהירות למערביים. הם רוצים איכות, לא רק כמות". איליב הבהיר את הסיבות לשיעור הגידול היורד של בולגריה, שקטן מ־11% לשנה בשלבים המוקדמים יותר של התיעוש לממוצע שנתי של 3.7% ב־1981–85:

"למשל, אנחנו משתמשים במתכת ברזלית וחשמל לגולגולת לא פחות מכל מדינה מפותחת, אך התוצאות שלנו נמוכות בהרבה", אמר. "האיכות, הטכנולוגיה והייצור שלנו פחות טובים. יכולתנו להכניס לכלכלה חומרי גלם רבים יותר, כוח אדם רב יותר, מוצרים. שיטות הניהול הישנות שלנו היו טובות דיין כאשר היו לנו משאבים רבים יותר. לא עוד. עלינו לוותר על השיטות הישנות. אנחנו זקוקים לטכנולוגיות חדשות, לפריון עבודה גבוה יותר ולשינויים תשתיתיים בכלכלה".

עבודתו החדשה של איליב היא כשלעצמה דוגמה לארגון־מחדש בממשלה ובמפלגה. עד ל־18 באוגוסט הוא היה סגן ראש הממשלה ויו"ר ועדת התכנון הממלכתית. באותו יום ביטל הפרלמנט את תפקידיהם של שמונה סגני ראש הממשלה, פירק ארבע מועצות ממשלתיות שפעלו כמיניסטריונים על, העביר מהעולם את ועדת התכנון הממלכתית, שלושה מיניסטריונים חשובים ושלוש ועדות ממלכתיות בעלות דרג מיניסטריאלי. במקומן הוקמו חמישה מיניסטריונים חדשים שכל אחד מהם משלב את התפקידים של כמה מיניסטריונים קודמים או גופים מקבילים.

הפרלמנט גם שינה את פני המערכת האדמיניסטרטיבית של המדינה בבטלו את היחידות הבסיסיות של השלטון המקומי — 28 אזורים — והקימו במקומם תשעה מחוזות. סטויאן מיכאילוב, מזכיר המפלגה העומד בראש המחלקה לאידאולוגיה, תרבות ומדיניות העיתונות בוועד המרכזי, אמר כי הארגון־מחדש בממשלה ובמפלגה יצמצם את מספר הפונקציונרים המפלגתיים עד לשליש ממספרם הנוכחי. "לא נשקפת להם סכנת אבטלה", אמר אוגניאן פאנוב, מנהל המכון לניהול חברתי. הוא אמר כי מתארגנות כעת תוכניות הכשרה לספק לאנשים הנפלטים ממקום עבודתם עבודות חדשות.

ניהול עצמי

"חוק פרקינסון תקף בכל תשתית ניהול" אמר פאנוב. "ההנהלה הגדולה לא רצתה לוותר על סמכותה. ב־1980 התחלנו להעניק סמכויות רבות יותר לדרגים היותר זוטרים. זה לא הצליח. עלינו להכניס שינוי מהותי".

השינוי, כפי שהותווה בנאום תר־כיתי בן 95 עמודים של טודור ז'יבקוב, המזכיר הכללי של המפלגה בישיבה של הוועד המרכזי שכונס בחופזה ב־28 ביולי, יגהיג "ניהול עצמי" בכלכלה. משמעו של מונח זה, שלא הוגדר לפרטיו, הוא כי כל מפעל תעשייתי יקבל בעצמו את החלטות הייצור והמכירות שלו, יגייס את הונו באמצעות בנקים מסחריים שיוקמו, יבחר את הנהלתו ויחלק את הכנסותיו כרצונו. כל הפקידים הדגישו כי התכנון הריכוזי יימשך, אולם מפעלים לא יהיו מחויבים עוד לקבל את התוכנית הכלכלית מסופיה.

בולגרים ודיפלומטים הביעו ספק בשאלה, באיזו מידה תיתכן עצמאות מפעלית כזאת במדינה בעלת חובות גדולים לברית־המועצות, הבולעים 60% מיצואה. 20% מהיצוא הבולגרי נשלחים לשאר מדינות הקומקון, ארגון הסחר של הגוש המזרחי.

חַשְׁבְשֶׁבֶת

פי.סי.סופט בע"מ

אלפי ממליצים אינם יכולים לטעות

דרך פ"ת 65, ת"א טל: (03)261146

חדשות של חג

נמרודי מדבר

יעקב נמרודי: "עמירם ניר, אגב, תמיד הציג את עצמו כויס פרזידנט של 'ידיעות אחרונות'. כך סיפר לי חאשוגי. כשגיליתי לפני כמה חודשים שניר נפגש עם גורבניפר בז'נבה, העברתי בעצמי את הידיעה הזו לעיתונים. צלצלתי ל'ידיעות', ויודקובסקי אמר לי: תעשה טובה ואל תסבך אותי עם המשפחה הזאת".

מאת: יעל גבירץ

בחדשות של חג. יום רביעי, 14.10.87.

בדין ובצדק / צבי הראל

זיכוי כמעט בלתי אפשרי

שלושה עדי מדינה, וראיה אובייקטיווית, לא הספיקו כדי להביא להרשעתו של נאשם שהשופט גם לא נתן אמון בעדותו

זיכוי בלתי שגרתי זה קרה במשפטו של צבי פישבך, שהואשם כי השתתף יחד עם אחרים בהוצאה במרמה של מי־ליון דולר מחברת "בזק" ומשירות התעסוקה. התביעה טענה, כי הנאשמים עשו זאת על־ידי שימוש בהמחאות גנובות ומזויפות (ועד עצם היום לא נמצא הכסף).

נגד פישבך העידו שלושה עדים שערכו עיסקת־טיעון עם התביעה. תמורת הודאתם ושי־תוף הפעולה עם אנשי המשטרה והתביעה, הבטיחה להם התביעה את גבולות הענישה: לאמור, ערכה אתם עיסקת־טיעון. ואכן, בית־המשפט אימץ את עיסקת־הטיעון עם השלושה, שנידונו למאסר בפועל בין שנתיים וחצי עד שלוש.

שלושת עדי התביעה, עדי ה־מדינה, היו: שניאור זלמן דנציגר, יצחק ינון ובנימין דניאל. דנציגר העיד, כי לצורך המשימה הוא שכר את שירותיו של פישבך כנהג וכמי שהתנסה בעבר בגניבת שיקים משירות התעסוקה. עוד העיד דנציגר, כי פישבך היה זה שהביא לו את השיקים הגנובים. דניאל העיד, כי הנאשם השתתף אתו בפריצה לשני מקומות שבהם הודפסו ה־שיקים. ינון העיד, כי כאשר ביקר בביתו של דנציגר הוא ראה במו עיניו שהנאשם הביא את השיקים הגנובים.

באשר לראיה האובייקטיווית: המדובר בשני שיקים שנגנבו מ־שירות התעסוקה מאותה סדרת שיקים הקשורה לפרשה זו. פישבך הורשע בשעתו, על־פי הודאתו, על גניבת שני שיקים אלה וכבר ריצה את עונשו.

התובעת במשפטו הנוכחי של פישבך, עו"ד נורית אחיטוב, טענה בסיכומיה כי היא ערה לעובדה שהמדובר בשלושה עדי מדינה אשר על עדותו של כל אחד מהם לחוד אי־אפשר לבסס

סניגור גז: להטיל דופי בעדי מדינה

הרשעה, אולם היא הדגישה כי לא מדובר בעד מדינה אחד. לטענתה, לפי הלכתו של בית־המשפט העליון, סיוע של עדות של עד מדינה אחר לעדותו של עד מדינה שני יכולה להביא להרשעה, והתנאי לכך. טענה התובעת, שבית־המשפט נותן אמון בשתי העדויות.

התובעת ביקשה להדגיש את הראיה האובייקטיווית של שני השיקים הגנובים. אפשרות אחרת, תאורטית, להרשעת הנאשם היתה התסריט הבא: אמון בעדותו של אחד מעדי המדינה והסיוע הנדרש להרשעה היו מתבטאים באותה ראיה אובייקטיווית של השיקים הגנובים (עדותו של עד מדינה טעונה סיוע). הסניגור עו"ד ששי גז התרכז בהדגשת הסתירות בין העדים ורצונם להפליל את פישבך כדי לקבל את טובת ההנאה מהתביעה (עיסקת־טיעון).

גם השופט מנחם אילן "לא היה רחוק" מלהרשיע את הנאשם. האמת ניתנת להיאמר, כתב השופט, שלכאורה המשקל המצטבר של כל העדויות נגד הנאשם הוא באמת משכנע, במיוחד העובדה של הצטרפות הראיה האובייקטיווית. אך השופט אילן מכריע את הכף בקבעו שאינו רוחש אמון לכל אחד משלושת עדי התביעה. והה תוצאה היא זיכוי הנאשם מחמת הספק.

השופט מחליט שלא לאמץ את עדותו של דנציגר בגלל נוסח ההסכם שערך עמו פרקליט מחוז תל־אביב עו"ד אהרון שוד. השופט כתב באותו הקשר, כי ההסכם נוסח כך, שלד־נציגר לא היתה ברירה אלא להעיד כפי שציפתה ממנו התביעה, שאלמלא כן לא היתה (התביעה) מקיימת אתו את עיסקת־הטיעון. "נשארה בעינה העובדה, כי מרגע שנחתם ההסכם כבר לא היתה לדנציגר ברירה אלא להעיד בדיוק כפי שרשום בתוך ההסכם. שכן אחרת הוא היה נחשב כמפר את עיסקת־הטיעון. עובדה זאת מחייבת להתייחס לעדותו בהשנה זהירות". עוד כתב השופט כי יש להביא בחשבון, כי בתחילה לא הפליל דנציגר את פישבך, אלא רק בשלב מאוחר יותר כאשר נרקמה עיסקת־הטיעון.

בסוף הכרעת־הדין כתב השופט אילן פיסקה המעוררת תמיהות לא קטנות. הדיוט הקורא אותה, ואולי לא רק הדיוט, מקבל את הרושם שהשופט קבע כי דנציגר לא שיקר. להלן הקטע: "מכל זה לא (ההדגשה היא שלי — צ"ה) נובע שגרסתו האחרונה של דנציגר היא שקרית. אבל מה שכן נובע הוא שדנציגר, שעה שמסר גרסתו, ידע למה מצפים ממנו".

התובעת בתיק סבורה שיש להגיש ערעור לבית־המשפט העליון וההחלטה על כך תוכרע על־ידי פרקליט המדינה. בדרך כלל נמנעת הפרקליטות מלהגיש ערעורים כאשר מדובר במהימנות עדים. זאת על־פי הניסיון המצטבר כי ערכאת ערעור אינה מתערבת בנושא זה, בעיקר משום ששופטי הערעור אינם רואים את העדים ומת־קשים להתרשם מהם. כמובן, היו מקרים יוצאים מן הכלל שערכאת הערעור התערבה במ־הימנותם של עדים. מקרה מפורסם כזה קרה במשפטו של עו"ד שאול מרקוס, ששימש בשעתו ראש צוות החקירה במשפטו של עמוס ברנס שהורשע ברצח החיילת רחל הלר ז"ל. שופטי בית־המשפט העליון (מנחם אלון, יהודה כהן ושושנה נתניהו) שזיכו את מרקוס, העדיפו את עדותו של ניצב יעקב קרמי (כיום שופט מחוזי בתל־אביב) על פני עדותו של עד המדינה עוזי נבות, שבית־המשפט המחוזי נתן אמון בעדותו.

להעדיף את השופט פלפל

בסוגייה של מעצר עד לתום ההליכים חלוקים שופטי בית־המשפט העליון ביניהם. אילו נשאלו עורכי־דין אצל איזה שופט היו בוחרים להופיע כדי לנסות ולשחרר את לקוחותיהם ממעצר עד לתום ההליכים, קרוב לוודאי שהיו בוחרים בשופט מנחם אלון. שופט זה נחשב למקל בסוגייה זו. זאת אפשר להקיש מתוך החלטות שנתן בעניין הקבלן אברהם גינדי ז"ל ועוזרו לשעבר של סגן שר החקלאות אבי צור. השופט אלון הורה לשחררם ממעצר. משפטנים סבורים, על־פי סימנים שונים, כי דעתו של השופט אלון אינה מייצגת את דעת הרוב של שופטי בית־המשפט העליון אלא להיפך.

אילו היו מאפשרים לסניגורים בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב, לבחור את השופטים, קרוב לוודאי שאחד מהבחורים היה השופט איתמר פלפל. סניגורים רבים מבקשים לנהל את הדיון בבקשת המעצר עד לתום ההלי־

שופט פלפל: גישה מקלה

כים ביום רביעי דווקא, כאשר הוא יושב כשופט תורן. סני־גורים כה מעוניינים לנהל את הדיון בפניו, עד כי הם מוכנים לדחות את הדיון לימים מספר. זאת הגם שבינתיים יושב הלקוח מאחורי סורג ובריח ומחמיץ אפשרות שאולי שופט אחר ישחררנו. השבוע, לדוגמה, ביקש הסניגור עו"ד נתן קנת לדחות את הדיון בבקשה לעצור את לקוחו לעוד שבועיים (ליום רביעי), ובבקשה זו ידון השופט פלפל.

לפני חודשים מספר החליטה סגנית נשיאת בית־המשפט השופטת שולמית ולנשטיין לשנות את הנוהל הקיים וקבעה סדר חדש: נקבע כי ביום שה־תביעה מגישה את כתב האישום בפני שופט מסוים, הוא זה שי־סיים את הדיון בבקשה. הפרקליטות היא שקובעת את מועד הגשת כתב האישום, בכ־פוף ליתרת ימי המעצר.

ביטוי לגישתו המקלה נתן ה־שופט פלפל בימים האחרונים כאשר הורה לשחרר שני נאש־מים שנעצרו על־ידו עד לתום ההליכים. השניים שוחררו לי־מים מספר, לקראת ראש השנה, בעוד צו המעצר שהוא הוציא נגדם היה בתוקף. זהו מצב יוצא דופן, מהטעם שהשחרור הזמני מהווה את מהות הצו (בשלב מאוחר יותר, השבוע, הורה השופט לשחרר כליל אחד משני הנאשמים — לאחר שהנאשמים הגישו בקשה מיוחדת להשתחרר ממעצר עד לתום ההליכים).

דו־שיח בין שופט לתובע

בימים אלה מצפים הקבלן אברהם רובינשטיין והארכיטקט עמנואל תרסי להכרעת־דין של שופט בית־המשפט המחוזי בתל־אביב. במשפטם מואשמים השניים, יחד עם חברת רובינש־טיין לבנייה, בהפרת רשיונות התכנון בקשר לבניית שכונת נאות רחל בחולון (טרם נקבע מועד לשמיעת הכרעת־הדין). התביעה טוענת, כי כתוצאה מ־מעשיהם השיגו הנאשמים שטחי בנייה גדולים שלא כחוק.

באחת מישיבות המשפט שאל השופט שטרוזמן את התובע עו"ד אמנון הודה, מדוע לא העמיד לדין איש מאנשי ועדות התכנון. השופט הסיק, כי אילו היו אנשי התכנון עומדים לדין, ייתכן "שאהרון רובינשטיין לא היה יכול לעשות שום דבר".

שופט שטרוזמן: מה עם השליט?

הודה, תובע ותיק העוסק בעשרים השנים האחרונות בעבירות צווארון־לבן, אמר לשופט דברים שצריכים להדיר שינה מעיני כל אזרח במדינה, במיוחד על רקע ג'ונגל הבנייה בישראל. ואלה דבריו: "בשאלה הזאת של העמדה לדין ושל חקירה בפרשות האלה, זה דבר שנוגע בעצם מכל המערכת המשפטית. אין מי שיחקור עבירות מהסוג הזה. אין גם מי שיכין את התיקים ואם בית־המשפט יושב כאן בפלילים, בית־המשפט יודע כמה תיקים מסוג זה מגיעים הנה".

השופט שטרוזמן: "זו לא הבעיה. הבעיה היא, מי צריך לעמוד קודם לדין — האורח או השליט".

תובע: "אם מישהו מתלונן על עבירה בקשר לחוק התכנון והבנייה, אין גוף שמסוגל לחקור את זה ולהעמידו לדין. זה מצער אותי ואת עוזריה. אבל זה לא אומר שיש לזה השלכה בתיק הזה".

עיסקת־טיעון דה־לוקס

אברהם חזן (43) מירושלים שימש בעבר מנהל בהוראים במוסד לביטוח לאומי בבירה. זהו, לכל הדעות, תפקיד בעל עוצמה רבה. נגד חזן הוגש כתב אישום שבו הנאשם בעבירות של מעשים מגונים ושימוש לרעה בכוח המשרה. בין השאר נטען נגדו, כי בחדרו במשרדי הביטוח הלאומי ביצע במתלוננת (עובדת במשרד) מעשים מגונים וחזר על מעשיו, אף שזו הבהירה לו כי אינה מעוניינת בכך. עקב סירובה והתנגדויותיה של המתלוננת, טענה התובעת עו"ד דרורה נחמני, הוא כתב נגדה מכתבי התראה ונזיפה שנכנסו לתיקה האישי. באשר לאישום השני באותו כתב אישום, נטען כי ביצע מעשים מגונים שלא בכפייה בעובדת אחרת, ואיים עליה בפגיעה בפרנסתה. עוד נטען נגדו, כי כאשר יצאו העובדים לימי עיון והיא דחתה את כוונותיו במישור המיני, אמר לה כי יתנקם בה. לפני היציאה לימי העיון הבטיח לה הנאשם קביעות. אולם לאחר ימי העיון כאשר המתלוננת סירבה להיע־נות לו, אמר שהיא טעונה תקופת ניסיון נוספת של חצי שנה. כעבור שבוע, נטען עוד בכתב האישום, הורה הנאשם להחזיר את המתלוננת למחלקה הקודמת שבה עבדה.

עם חזן, כמו עם נאשמים רבים אחרים, עשו עיסקת־טיעון. בכתב האישום המתוקן, הכפוף לעיסקה, הואשם חזן רק באישום הראשון מבין השניים. גם האישום שנותר קוצץ באופן מהותי והוכנסו בו המלים "ניסה לבצע מעשים מגונים במת־לוננת". העבירה היחידה שבה הואשם הנאשם בכתב האישום המתוקן, וגם הודה, היתה מעשה מגונה שלא בכפייה.

הנאשם זכה לא רק לעיסקת טיעון נדיבה שאושרה על־ידי בית משפט השלום בירושלים, אלא התביעה ביקשה שלא להרשיעו. והוא יבצע עבודות לשירות תועלת הציבור לפי תו־כנית של קצין מבחן למבוגרים: עבודה פקידותית במתנ"ס בירו־שלים פעם בשבוע, ארבע שעות כל פעם. סך הכל 150 שעות עבודה במהלך שמונה חודשים.

העיסקה שעשתה המדינה עם הנאשם לא הצטמצמה רק להליך הפלילי בפני השופט עמנואל רינגר. כידוע, סיום הליך פלילי אינו פוטר את עובד הציבור מאפשרות העמדה לדין בבית־הדין למשמעת של עובדי המדינה. העיסקה בין הצדדים גלשה גם להליך המשמעתי הזה, ועל כך יצא קצפו של חבר הכנסת דן כהן (רצ), ששיגר מכתב לשר המשפטים ובו מתח ביקורת על התובע שהופיע מטעם נציבות שירות המדינה בהליך המשמעתי. העיסקה במי־שור של בית־הדין המשמעתי נערכה בין סניגורו של הנאשם עו"ד יאיר גולן לעו"ד אריה גולדברגר, המשמש תובע וחוקר ראשי בנציבות שירות המדינה. מכל מקום, העיסקה אינה כו־ללת סעיף שבו הראו לחזן את הדלת החוצה משירות ציבורי כלשהו.

להלן עיקריה: א. הנאשם יועבר מתפקידו במוסד לביטוח לאומי, לאחר הרשעתו בבית־הדין המשמעתי, לתפקיד של עוזר מיוחד למנכ"ל לשיפור השירות לאזרח. ב. הנאשם יקבל נזיפה. ג. דרגתו תורד בדרגה אחת למשך חצי שנה. ד. מוצית ממשכורתו של הנאשם תופקע בהודעה חודשית למשך שישה חודשים.

הכפירה בזכות השתיקה

בחודש שעבר עסקו אמצעי התקשורת באנגליה בזכות השתיקה. מי שהעלה את הרעיון לבטלה, היה נציב משטרת לונדון פיטר אימברט שנכנס לתפקידו. אימברט משמש גם נשיא איגוד קציני המשטרה באנגליה. הוא הדגיש, כי על רקע הגידול הדרסטי במספר מעשי הפשע מן הראוי לבטל זכות זו. "אני מאמין שהסרת הזכות", אמר הנציב, "תהיה הצעד החשוב ביותר שהמחוקקים יכולים לעשות למען המלחמה בצמצום הפשיעה".

ביטול זכות השתיקה, או צמצומה, אין משמעו שהחשוד חייב לדבר בעת החקירה אלא ששתיקתו עלולה לשמש ראיה נגדו. ההיגיון המונח ביסוד הדברים הוא, שגירסה כלשהי של חשוד, מרגע שהיא ניתנת תוכל להתאמת או להתעמת, כדי להגיע לחקר האמת.

הקריאה לצמצום זכות השתיקה נשמעת ממדינה, שהבסיס למשפט הישראלי לקוח ממנה. כמו, למשל, דיני הראיות בישראל (שזכות השתיקה היא חלק מהם), דיני העונשין ועוד.

עם זאת, קשה להעלות על הדעת שמישהו מתוך משטרת ישראל, או מטעם פרקליטות ה־מדינה, היה מעלה בדעתו לצאת בקריאה לצמצום זכות השתיקה. כאן המקום להזכיר שזכות השתיקה שמעניק החוק הישראלי בשלבי החקירה היא למעשה מלאה, להבדיל מזכות השתיקה של נאשם בבית־המשפט. רק בבית־המשפט עלולה שתיקתו של נאשם להגדיל את ראיות התביעה. (בעבר היתה מוקנית לנאשמים בישראל זכות שתיקה מלאה גם בבית־המשפט. אולם המחוקק הישראלי התפכח ושינה את החוק).

הפילוסוף האנגלי ג'רמי בנתם (1748—1832), הנחשב לאחד מ־גדולי מתקני המשפט בזמנים ה־חדשים, כתב על זכות השתיקה: "אילו היו מתאספים עבריינים מכל הסוגים ומנסחים שיטה לפי אוות־נפשם, האם לא היה הכלל הזה של זכות השתיקה הראשון והראשון שהיו קובעים לביט־חונם הם? הפוך — אף פעם לא תנצל זכות זו: הפוך תדרוש את זכות הדיבור כפי שאשמה תקרא לעזרתה את זכות השתיקה".

העיקר הבריאות / עדנה ארידור

ציור ה"ניו יורק טיימס", מיוחד ל"הארץ"

מי פוחד משפעת?

איך עוברים את החורף בלא לחלות בשפעת? למי דרוש חיסון? שאלות אלה חוזרות ונשאלות מדי שנה עם התקרב עונת החורף. את התשובות הללו לתת השבוע מומחי משרד הבריאות וקופת חולים הכללית. שלושה זני שפעת — טייוואן, לנינגראד ואן ארבור — יפקדו אותנו בחודשי דצמבר־ינואר הקרבים. נגיפי שפעת אלה מסכנים חייהם של מי שסובלים ממחלות ממושכות או כרוניות, מחלות לב וכלי דם לרבות מחלת לב שגרונית, חולי טרשת־עורקים, יתר לחץ־דם, קצרת, מחלות כרוניות של הכליות ודרכי השתן, ומחלות ממאירות. ל־קבוצות חולים אלה ממליץ משרד הבריאות על חיסון. משרד הבריאות ממליץ לחסן גם את כל קבוצת גילאי 65 פלוס ובעיקר את המתגוררים במוסדות שונים. זאת לאור ניסיון העבר שלמדנו כי שיעור התמותה עקב שפעת בקרב קבוצת גיל זו דומה לזה של חולים כרוניים שחלו בה. על־פי הוראות משרד הבריאות, אין לחסן גילאי 6־18 המקבלים טיפול באספירין. חו־לים הסובלים מחום גבוה או אלה שבעבר סבלו מתופעות־לוואי לחי־סונים. אין לחסן מי שסובל מתופ־עות אלרגיות לאחר אכילת חלבון ביצה.

סגן מנהל בית החולים רמב"ם בחיפה, ד"ר צבי קרישי, קובע כי נגיף השפעת עובר שינויים חד־שנתיים, לכן מי שקיבל בעבר חיסון אינו מחוסן לכל החיים. אורך מחזוריות של זן נגיף הדיס היא עשר שנים ובמהלך תקופתה זו משתנה הנגיף. לכן חשוב בעיקר לקבוצות הסיכון לקבל מדי שנה את החיסון במועד. ד"ר פול סליטר, מנהל המחלקה לאפידמיולוגיה במשרד הבריאות, ציין כי החיסון המשווק על־ידי קופת החולים ובתי ה־מרקחות הוא נגד שלושת הזנים שצוינו. המלצת המשרד היא לקבל את החיסון לפני תחילת העונה הקרה, ולא יאוחר מאמצע נובמבר.

חומר החיסון נגד השפעת מכיל תרכיב של נגיפים מומתים. תר־כיבים אלה מכינים מנגיפי זני שפעת שגודלו בביצים מופרות של תרנגולת ועברו תהליכי טיהור וחי־טוי. תרכיבי החיסון לחורף 1987 שונים בהרכבם מאלה של אשתקד, עקב שינויים חיסוניים שנתגלו בנגיפים. מסיבה זו ממליץ המשרד על חיסון גם למי שקיבלו חיסון נגד שפעת אשתקד. ניסיון שנים קוד־מות בשימוש בחיסונים לקבוצות סיכון הוכיח יעילות של עד 90%.

פרופ' יאיר יודפת, רופא משפחה בכיר של קופת חולים וראש החוג לרפואת משפחה בבית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית, מחלק את מחלות החורף לשתי קבו־צות: הקבוצה הראשונה כוללת את שלושת זני השפעת המוכרים אשר מאופיינים בחום גבוה, כאבי שרירים וחולשה. הקבוצה השנייה כוללת סוגי הצטננויות שנחשבות מחלות דמויות־שפעת. הן נגרמות מנגיפים שונים ומאופיינות בנזלת, שיעול, חום, דלקת גרון או אוזניים. להצ־טננויות אלה אין עדיין חיסון.

לדבריו, אין עדיין תרופות ייחו־דיות למחלות החורף — לא לשפעת ולא להצטננויות. טעות לחשוב שאם מחלות החורף חוזרות פעמים מספר, זהו סיבוך של המחלה. המחלות גורמות לדיכוי המערכת החיסונית של הגוף ולכן, בהיעדר טיפול חיסוני ייחודי, דרושים ל־מערכת שבועות אחדים כדי ל־התגבר על הפגיעה בה. פרופ' יודפת קובע, כי במקרים של שפעת או הצ־טננויות המלוות בחום אפשר להיעזר בכדורים להורדת חום. אך אין צורך לשכב במיטה. מי שמרגיש חזק דיו לעבוד, לשחות בבריכה או לעשות כל פעילות אחרת, חופשי לנהוג כך. אין לפעילות כל השפעה על הורדת המחלה. אם החום נמשך יותר מיומיים, מוצע להיבדק אצל רופא. שתייה חמה יכולה להסב לחולה הנאה אך אינה אמצעי לרי־פוי המחלה.

פרופ' יודפת מבטל את הדעה הרווחת כאילו הסירופים למיניהם עוזרים לדכא שיעול, או כל תופעה אחרת של הצטננות. הסירופ, ל־דבריו, יכול במקרים מסוימים להביא הקלה לכמה שעות. מאחר שמוכרים במכירה חופשית סירופים שונים המכילים מיני חומרים ש־במקרים מסוימים עלולים להזיק יותר מאשר להועיל, הוא מציע למי שמתכוון להיעזר בסירופ הפלא, להיוועץ קודם ברופא המטפל.

פרופ' יאיר ברק, מנהל מחלקת ילדים בבית החולים קפלן ברחובות, קובע כי האמצעי הבטוח ביותר למנוע הידבקות במחלה הוא לא ל־הימצא בקרבת אנשים מצוננים או חולי שפעת. לנשים הרות לא מומלץ לקבל חיסון. אם אישה הרה סובלת מאחת המחלות שבגינן דרוש החיסון, מוצע לדחות את החיסון לשליש השני או השלישי של ההריון. מומחים של משרד הבריאות יעצו לבני משפחה של חולי סרטן לקבל גם הם את החיסון, ולחולה הסרטן לקבל את החיסון שלושה שבועות לפני תחילתו של טיפול כימותראפי, תוך התייעצות עם הרופא המטפל.

הואיל והחיסון מכיל נגיפים מומ־תים, הוא אינו מסוגל לגרום לזיהום בגוף. אם מופיע זיהום נשימתי בע־קבות החיסון, ייתכן שהדבר מעיד על מתן החיסון בתקופת הדגירה של הנגיף בגוף או אולי על צירוף מקרים.

לאחר קבלת החיסון יכולים להו־פיע במשך יום עד יומיים במקום החיסון אודם, נפיחות או רגישות. תופעות אלה מופיעות אצל כשליש ממקבלי החיסון. תופעת־לוואי נפוצה עקב החיסון היא חום, מצב כללי רע וכאבים. אלה מופיעים בין 6 ל־12 שעות אחרי הזרקת התרכיב ועשויים להימשך יום או יומיים. תופעות אלרגיות המופיעות מיד לאחר ההזרקה הן נדירות, ואם נצ־פות כאלה, בין השאר קשיי נשימה או הלם, יש לייחסן לעובדה כי מקבל החיסון סובל מרגישות־יתר למרכיבים מסוימים בתרכיב.

למניעת הידבקות בשפעת מקובל להשתמש בתכשיר אמנטאדין. כדי להפיק תועלת מתרופה זו ממליצים הרופאים לקחתה מדי יום ביומו במשך כל תקופת המגיפה, הנמשכת בין 6 ל־12 שבועות. התרופה לא זו בלבד שמונעת הדבקה, אלא מעכבת את התרבותו של הנגיף בגוף, מי שהחל להשתמש בה בשלב ההתחלתי של המחלה, צפוי לקיצור משך המחלה והקלת סבלו. המומחים קובעים כי ניתן להשתמש באמנטא־דין לטיפול בחולים בעלי סיכון גבוה שחלו בהצטננויות, כדי למנוע את סיבוכי המחלה. במקרים אלה ממליצים הרופאים ליטול את ה־תרופה 24־48 שעות מתחילת המחלה ולהמשיך עוד 48 שעות לאחר היעלמות סימניה.

יש לזכור כי תרופה זו נועדה לשם טיפול מנע אולם בשום אופן אינה תחליף לתרכיב חיסון נגד שפעת. יעילותה של האמנטאדין הוכחה בשפעת מסוג טייוואן ולנינגראד אך לא נגד נגיף אן ארבור. כמובן, אין להתעלם מרשימה ארוכה של תופעות־לוואי שנובעות מנטילתה. בין השאר — אי־ספיקת לב, ירידת לחץ־דם, עצירת שתן, פרכוסים, הזיות, בלבול, הרדמה, הקאות ותפרחות. טיפול בחולי כליות ואפילפסיה בתרופה זו מחייב משנה זהירות ויש ללוותו במעקב רפואי צמוד, ובמקרה הצורך — הקטנת המינון או הפסקת הטיפול בהופיע תופעות־לוואי חריגות. בידי משרד הבריאות אין עדיין מידע מספיק על תופעות־הלוואי עקב נטילה ממושכת של התרופה. מה שידוע על־פי סקרים הוא, כי 10% מנוטלי האמנטאדין סבלו מתופעות־הלוואי שהוזכרו.

גישה חדשה בניתוחי גלאוקומה

משרד הבריאות אישר באחרונה למחלקת העיניים של בית החולים הדסה עין כרם בירושלים שימוש בתרופה 5 פלואורו־אורציל (5 פ.א.) כחלק מטיפול למניעת צורך בניתו־חים חוזרים של גלאוקומה. התרופה הוכיחה את יעילותה בניסויים קליניים שבוצעו בארצות־הברית.

מחלת הגלאוקומה נגרמת בשל עלייה בלחץ התוך־עיני, זאת כאשר לנוזל הפנימי שבעין, הנמצא בזר־ימה מתמדת, אין מוצא, עקב סתימת צינורות הניקוז. הנוזל שמצ־טבר בעין לוחץ על עצב הראייה. הנזק לעצב הראייה מחמת הלחץ הינו הדרגתי, ופגיעה מתמשכת בו מביאה לעיוורון. הטיפול להורדת הלחץ התוך־עיני הוא בטיפות עיניים ובכדורים, ואם אלה אינם מועילים, מנסים טיפול בקרני לייזר. אם אחרי כל הטיפולים שנזכרו לעיל גובר הלחץ התוך־עיני, יש לנתח.

בניתוח פותחים פתח חדש לניקוז הנוזל התוך־עיני. אולם בחלק מהמקרים נסתם פתח הניקוז בגלל צלקות חדשות. בסוגים מסוימים של מחלת הגלאוקומה, כמו למשל לאחר ניתוח קטראקט, השכיחות ל־היווצרות צלקות בפתח תעלת הניקוז החדשה הינה גבוהה ביותר. סגירתו מחדש של פתח הניקוז גורמת לעליית הלחץ התוך־עיני, ולהבת סכנה מחודשת של אובדן הראייה בעין.

התרופה שאושרה לשימוש נועדה למנוע את הסתלקות פתח הניקוז בניתוחי הגלאוקומה. 5 פ.א. משמש זה שנים לטיפול במחלות סרטן שונות. פרטי השיטה ה־חדשנית כלולים בדיווח של ד"ר אורי סיכו וד"ר אבינועם אפיר מבית החולים הדסה בירושלים, המו־פיע בחוברת "העין" שהופצה בקרב משתתפי הקונגרס לרפואת עיניים שהתקיים באחרונה בירושלים. יעי־לותה של 5 פ.א. הוכחה בארה"ב, במסגרת מחקר שנערך בנושא. הוכח כי 5 פ.א. מונעת התרבות תאים הנקראים פיברובלסטים. אלה תאים לאורטיפיים אשר גורמים לאחר ניתוח גלאוקומה להיווצרות חוזרת של צלקות בתעלת הניקוז בעין. בעקבות פרסום המחקר ערכה קבוצת חוקרים בארה"ב ניסוי קליני של הטיפול החדשני ווידאה את יעי־לותה של התרופה במניעת הצטל־קות חוזרת של פתח הניקוז לאחר הניתוח. תוצאות הניסויים של קבוצת המומחים האמריקאיים פורסמו ב־1986.

יצוין כי ברוב מכריע של המקרים אין החולה בגלאוקומה חש כלל בתסמינים כלשהם, אלא רק בש־לבים הסופיים של המחלה. במקרה כזה קשה מאוד להציל את הראייה בעין הפגועה. לכן חוזרים ומתריעים רופאי העיניים כי יש לבצע בדיקה של הלחץ בעין אחת לשנה, מגיל 40 ומעלה. מכיוון שבחלק מ־המקרים עוברת המחלה בתורשה, מומלץ לאנשים שבני משפחתם סבלו או סובלים מגלאוקומה לבצע בדיקה בגיל מוקדם יותר.

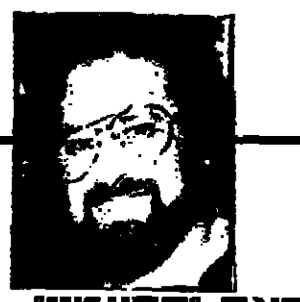

פאב "הפעמון" מודיע

המסעדה בקומה השניה

נפתחה מחדש בהנהלתו של

השף גיורא ברנהרד

דיזינגוף 281 תל־אביב, טל' 443803

אלי באים להנות מהאוכל ולא רק לאכול

הודעה

על כינוס אסיפה שנתית לשנת 1987

של בעלי המניות של גוית אינקורפורייטד

ניתנת בזה הודעה כי האסיפה השנתית לשנת 1987 של בעלי המניות של גוית אינקורפורייטד, חברה רשומה בפנמה, תתקיים ביום 26 באוקטובר 1987 בשעה 10.30 (להלן – "האסיפה") בפנמה סיטי, פנמה בכתובת דלהלן:

AVE. MATIA ICAZA NO. 10, EDIFICIO GROBMAN APARTADO 6-4518, EL DORADO, PANAMA CITY, PANANA.

למטרות הבאות:

1. בחירת דירקטוריון בן חברים 6 (ששה) דירקטורים.
2. לעסוק בכל ענין אחר שיובא כדין בפני האסיפה.

מחזיקי מניות למוכ"ז בחברה יוכלו להשתתף באסיפה לאחר שיציגו תעודות מניות או תעודות הפקדה. תעודת הפקדה כאמור וכן טפסים של ייפוי־כח ניתן לקבל בבנק לאומי לישראל בע"מ או בחברות בת שלו עם הפקדת תעודות המניות למוכ"ז במקומות הרשומים להלן:

בישראל: בנק לאומי לישראל בע"מ, סניף מרכזי, רחוב הרצל 19, תל אביב, אצל גב' יעל עינב

בארה"ב:
BANK LEUMI TRUST COMPANY OF NEW YORK
579 FIFTH AVENUE
NEW YORK, N.Y. 10017
ATTENTION: TRUST DEPT. MRS. K. KELLY

בפנמה:
BANK LEUMI LE ISRAEL B.M.
PANAMA CITY BTANCH
AVE. MARIA ICAZA NO. 10
EDIFICO GROBMAN APARTADO 6-4518
EL DORADO
PANAMA CITY
PANAMA
ATTENTION: MR. I. MAROM

מחזיקי תעודות מניות למוכ"ז של החברה רשאים להצביע באמצעות ייפוי־כח ע"י משלוח טופס ייפוי־כח ותעודת הפקדה לידי מר י. מרום, סניף בנק לאומי בפנמה, בכתובת המצויינת לעיל. על טופס ייפוי־הכח ותעודת ההפקדה להגיע לידי מר י. מרום, לא יאוחר מיום 23 באוקטובר 1987 כדי שניתן יהיה להצביע על פיהם באסיפה. תעודת הפקדה שתשלח כאמור ואשר לא תלווה בטופס ייפוי־כח יראו את המניות המיוצגות על ידה כמצביעות בחיוב לכל ההחלטות.

בפקודת הדירקטוריון
ברוך אפלפר
מזכיר

13 אוקטובר 1987

דשנים וחומרים כימיים בע"מ

מיום 18.10.87 יימכר הדשן **אוריאה** (46%N) מתוצרת מפעלנו לחקלאים במחיר מבצע

בהנחה מיוחדת של -25%

משך המבצע בדשנים מוליים לעונת הפלחה, כגון:

אמוניה מימית, במבצע — 140 ש"ח לטון
דגן, במבצע — 230 ש"ח לטון
אוראן 32, במבצע — 323 ש"ח לטון
אמון חנקתי 21%, במבצע — 222 ש"ח לטון
פוליאון 0-18-18, במבצע — 409 ש"ח לטון
פוליאון 0-7.5-23, במבצע — 325 ש"ח לטון

פרטים — במפעלנו ואצל המשווקים.

לבירורים ולהזמנות: טלפונים: 468308, 468261, 04-468253

בברכת מועדים לשמחה

דשנים וחומרים כימיים בע"מ
ת.ד. 1428,
חיפה 31013

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

מעריב־עכשיו

קרא במעריב יום ו':

יחיאל קדישאי

סוזאן מובראק

מעריב־שבת: **אוניברסיטה עברית במוסקווה — ותוך ברחוב.** ● הבשורות של שולץ – עפרה ישועה־ליית (ושינגטון) ● פרשיה נשכחת: מותו של נתן אלבז – יוסף ולטר.

מעריב־סופשבוע: **יחיאל קדישאי** יד ימינו של בגין. על עזר ויצמן, אריק שרון ומלחמת לבנון – סימה קדמון ● **ידידתי שרה אהרונסון** – פרק־ יומן מאת ברוך בן־עזר (ראבא). פרסום ראשון של מסמך נדיר ● סוזאן מובראק. ראיון מיוחד – שרות "גאמא"

מעריב־כלכלה: **האימפריה של הסוכנות** - יואב יצחק.

מעריב־קריירה: **איך התמודד עם כשלון בעבודה?** כלל ברזל: לא לטייח ● עימות: העסקת פועלים זרים בישראל. שרות התעסוקה מול התעשיינים.

מעריב־במאי: **תמיד בשורה הראשונה:** תערוכת 35 שנות ציורי תיאטרון של זאב ב"הבימה" – תלמה אדמון.

מעריב־ספרות: **משה שמיר** – על ספר שכתב הבעש"ט של עגנון.

● אפרים סידון – דעות ● יהונתן גפן – יום הסירסור ● דליה רביקוביץ – הטלוויזיה והרדיו של השבוע ● אריה בנדר – מלחן פופ מרוסיה ● יוסף צוריאל – עונת ההדרות בכנסת ● נילי פרידלנדר – סיזל בעקבות נילי ● נורית בריצקי – רות צרפתי, שקה פרסי ● עמוס לבב – לשון הרע ● סימני נפש.

זאב

מעריב מעניק לך חדשים העונים לדרישות שלך

هكذا من الأصل

מפעלי ד"ר פישר — ידע רפואי "בתכשירים לבריאים"

על מדף אחד בחדר הישיבות במפעלי ד"ר פישר בני ברק אנו משוחחים נמצאות תרופות, מגוון של טיפות עיניים, תרופות לטיפול בפצעים, לטיפול באקנה מתוצרת "פישר מעבדות" הנמכרות בבתי המרקחת בארץ ובאירופה. על מדף שכן נמצאים תכשירים הנושאים את התוית של ד"ר פישר שרבים בודאי מכירים כמו התכשירים לתינוקות ("קמיל בלו"), תכשירי אולטרסול להגנה מנזקי השמש, פירידקס שמפו ומעצב שיער המהווים את התשובה הטובה ביותר נגד קשקשים. סידרת קמיל שמפו המכילה תמצית צמחים, סידרת תכשירי אולטוקר לטיפול בעור פנים בעור הגוף והידיים העוזרים להאיט את קצב הזדקנות העור.

מעטים היודעים שחברת ד"ר פישר המייצרת את מגוון התכשירים לבריאים הוא מפעל לתרופות המתמחה בייצור תרופות לעיניים ולעור.

לחברת ד"ר פישר סידרות תכשירים המטפלים בכל אחד מחלקי הגוף, מהפנים ושיער הראש עד כפות הרגליים.

ד"ר נירה הדס, מנהלת המעבדה ומחלקת המחקר והפיתוח בד"ר פישר, מסבירה: "זו הבעיה שלנו, שלא הארנו את תשומת ליבו של הציבור שאכן ד"ר פישר הוא מפעל לתרופות המתמחה בייצור תכשירים לעור ולעיניים. מפעל שהידע שלו מבוסס על ידע רפואי ופרמצבטי היכול להבטיח את היעילות והבטחון המירביים בפיתוח וייצור תכשירים לטיפול בעור התינוק, תכשירים להגנה בפני השמש ועוד."

סם כהן, מנהל השיווק של חברת ד"ר פישר: "פישר תעשיות פרמצבטיות" החלה דרכה בייצור תרופות בלבד ולאחר שהצטבר ידע רב בתרופות עור ועיניים החלטנו לנצל את הידע לפתוח תכשירים שאינם תרופות לחולים אלא, תכשירים לטיפול והגנה על הבריאים.

מעטים יודעים ש"יש איש כזה" מאחורי התואר "ד"ר פישר", ואכן, אלי פישר — ד"ר לרוקחות וכימאי הקים ועומד בראש המפעל שמוצריו נמכרים באירופה ובישראל.

את התרופות התחיל ד"ר פישר לייצר לפני 22 שנה. התכשירים הטיפוליים-הקוסמטיים נולדו רק בראשית שנות ה-70.

חברת ד"ר פישר מייצרת תרופות לטיפול בעור, ביניהן תכשירים אנטיבקטריאלים מסידרת הפולידין — בצורות שונות — סבונים, ומשחות, משחות, שטיפות וכו'. חברת ד"ר פישר היא יצרנית תרופות העיניים הגדולה בארץ — טיפות עיניים ותכשירים לעדשות מגע, כמו כן מיוצרים במפעל תכשירים לטיפול בנגע הכינמת.

ד"ר נירה הדס: "לגבי התכשירים הפאראפרמאים — אנו לא נצא לשוק עם תכשיר "קוסמטי", אלא אם יעבור בדיקות יסודיות וקפדניות הכלולות להבטיח את היעילות והבטחון המירביים. דומני, שהציבור מעוניין לדעת שהמפעל שמייצר תכשירים לטיפול בחרקות הוא מפעל לייצור תרופות והוא אשר מייצר את התכשירים הטיפוליים הנ"ל באותם קריטריונים על פיהם הוא מייצר את התרופות.

סם כהן: "קבלת חומר הגלם ובדיקתו, בקרה על חומרי הגלם, תהליך הייצור, קו הייצור, האריזה, השקילה, השיווק — בכל אלה אנו מתייחסים לתכשירים הטיפוליים ה'קוסמטיים' כאל תרופות. ניתן להגדיר את התכשירים הטיפוליים: "תרופות לבריאים". אנו לא מפרידים בקו הייצור ובבדיקות האיכות בין תרופות וקוסמטיקה".

"לכן כל חומרי הגלם — נמצאים בהסגר, ואינם מאושרים לשימוש לפני שעברו בדיקות מדוקדקות. תהליך הייצור מבוקר והתכשיר המוגמר אינו מאושר לשיווק אלא לאחר בדיקות מעבדה רבות. כל התכשירים לבריאים המיועדים לטיפול בעור עוברים כמובן גם בדיקה מיקרוביולוגית, ורק לאחר מכן מאושרים לשיווק ואת זאת אנו משיגים בזכות היותנו בראש ובראשונה מפעל לייצור תרופות.

נזקי העור בשבוע עבודה מקוצר

ד"ר פישר הוא היצרן הישראלי הראשון שהחל בשיווק תכשירי שיזוף בעל מקדמי הגנה ממוספרים, שעברו בדיקות רפואיות. סם כהן מספר שכאשר המפעל החל לשווק לפני חמש שנים את תכשירי השיזוף בעלי הפילטרים, הצרכן לא האמין. היו בטוחים שמדובר בגימיק פרסומי. לעומתם הרופאים, האחיות, והרוקחים שעודכנו במידע מדעי מעמיק — השתכנעו בקלות. את הציבור היה קשה לשכנע, כי קשה להלחם באופנת המוח השיזוף. אך, לפני כשנתיים החלה לעלות רמת המודעות בנזקי הקרינה ואיתה הצורך בשימוש בתכשירי שיזוף המגינים בפני קרינת השמש.

כהן: "האגודה למלחמה בסרטן נרתמה, אף היא, לנושא ההסברתי בנוגע לסכנות הנובעות מהקרינה האולטרסגולית של השמש. היום המודעות לכך גדולה מאוד — בארץ ובעולם. היום אוסר משרד הבריאות על ייצור תכשירי שיזוף ללא מקדמי הגנה לסינון קרינת השמש. אנו מייצרים תכשירי שיזוף בעלי מקדמים מ-3 לעור שאינו רגיש ועד 24 — הגנה בארץ, מהגבוהים בעולם, המיועד לאנשים שאסור להם לצאת לשמש, הסובלים מבעיות רפואיות, או כאלה שמבקשים שעורם יישאר לבן גם בקיץ".

ד"ר נירה הדס: "כל קרינה, כלומר כל שיזוף, גורם לנזק של תאים. יש נזק מידי — כוויות עור, אך יש גם נזק מצטבר — שמתגלה רק כעבור מספר שנים — עור מתקמט, נמשים, גידולים, שינוי בפיגמנטים וכתמים על העור. איך תסביר לבת טיפש עשרה שהנזק מחשיפה לא מבוקרת לשמש יבלוט כשהיא תגיע לגיל 30 או 40? מדענים בעולם נזעקו והחלו מזהירים מפני היווצרות בקיעים בשכבת האוזון באטמוספירה. האם הם גורמים בשנים האחרונות להגברת מקרי הקרינה?"

ד"ר נירה הדס: "כמות המיורד לים בעור אכן גדלה והולכת בשנים האחרונות. יתכן שגם כתוצאה מדילול בשכבת האוזון אך ובעיקר כתוצאה מהיווצרות יותר של שעות פנאי, כמו המעבר לחמישה ימי עבודה בשבוע, נסיעה לנופש באזורים שטופי שמש ושהייה ארוכה יותר בים, יציאת השימשיות מהאופנה, ההקטנה במידות בגדי הים והגדלת שטחי הגוף החשופים לשמש — כל אלה גרמו ב-20 השנה האחרונות לעליה בכמות הגידולים על העור.

בארץ שטופת שמש כשלנו כשהשמש זורחת לפחות 10 חודשים בשנה מומלץ להשתמש בתכשירים המכילים חומרים מסנני קרני UV בכל עונות השנה כמו התכשירים מסידרת אולטרסול של חברת ד"ר פישר ולא רק בתקופת החופשה השנתית, בזמן השהייה על החוף.

לגבי תכשירי-שיזוף אנו ממליצים על שימוש בתכשירים מתוצרת ישראלית, המותאמים לתנאי האקלים בארץ.

הכינמת היא צרה כמעט 'אופנתית' בישראל. נדמה שהיא היחידה מבין עשר מכות מצרים שאינה פוסחת על בתי ישראל בשנים האחרונות. צרה מגרדת מאוד, לכל הדעות, אך עם זאת — צרה שקל להיפטר ממנה. סם כהן, מנהל השיווק של חברת ד"ר פישר, מספר על ביקור שערך במוסד חינוכי באשקלון, כשהחל לשווק תכשירים לטיפול בכינמת.

"המנהל של אותה פנימייה שאל אותי, אם אי פעם ראיתי כינים. השבתי בשלילה, ואז הוא קרא לשלושה ילדים, וביקש מהם להראות לזר את הכינים שלהם. השלושה הראו לי את שיער ראשם, וזה היה כמו קן נמלים. כל הדרך חזרה לתל אביב נהגתי ביד אחת, והתגרדתי בשניה. רק מהרעיון. אומרים שכל מי שנכנס אליו מתחיל להתגרד..."

"באופן עקרוני, כל תכשיר שמאושר לשימוש על ידי משרד הבריאות בישראל, ומשווק אך ורק בבתי מרקחת, הוא תכשיר בטוח לטיפול בכינמת. שימוש בהתאם להוראות המצורפות לכל תכשיר, הוא גם בטוח וגם יעיל.

"הבן של השכנה":

מכת הכינמת התקשרה עד לפני מספר שנים להסטוריה, לתרבויות פרימיטיביות. בשנים האחרונות זה חזר לתודעת הכלל — האמנם מדובר בתופעה חדשה, או שפשוט החלו לדבר עליה בפומביות?

סם כהן: "כשהתחלתי לעבוד בחברת ד"ר פישר לפני 19 שנה, ולמדתי על תכשירים לטיפול בכינמת, אמרתי — איפה יש כינמת? עד אז לא שמעתי ולא ידעתי על כינמת. אמרו לי — תסתובב תראה. רופאים שעמם שוחחתי הכחישו מכל וכל, אך האחיות בטיפת-חלב ובבתי-ספר אמרו לי שהבעיה קיימת, בהיקף גדול, אבל לא מדברים על זה. בבתי-מרקחת, הסתבר, מכרו תכשירים לטיפול בכינמת, אבל בסודי-סודות. אנשים היו באים ומבקשים אותם בלחש; אומרים שזה בשביל השכנה, שלבן שלה יש כינים...

"לפיכך החלטנו להעלות את משא הכינים 'על פני השולחן', ולצאת למלחמה בנגע. התחלנו להסביר שהשד אינו נורא כל כך, שאפשר לטפל בזה, וניתן לחסלו בתוך 12 שעות. כל זאת בתנאי שהטיפול יהיה נכון, לפי הוראות היצרן, והעיקר — אם לא מטפלים בכינמת בעת ובעונה אחת בכל בני המשפחה הנוגעים ובכל הסביבה, בכל בית הספר או גן הילדים — זה לא יפתור את הבעיה. די שילד אחד לא יעבור טיפול בתכשיר נגד כינמת, והוא ידביק את כל בית הספר מחדש.

המבצע ההסברתי-שיעור לאחיות — תמונות והרצאות, זימנו הורים ותלמידים, הסברנו מהי כינה, מה מחזור חייה, איפה היא חיה, איך נדבקים ממנה, ואיך נפטרים ממנה". לדברי כהן, היו מוסדות לימוד שהקדישו שיעורים מיוחדים לנושא הכינמת, ובבתי-ספר מסויימים ועד ההורים לקח על עצמו את האחריות לסילוק הנגע. הבעיה היא שמבחינת משרד החינוך והבריאות — הכינמת אינה נחשבת לנגע שיש לטפל בו, ולכן הנושא מוגבל מבחינה תקציבית והסברתית.

240 ביצים

הכינה היא חרק קטן מאוד, באורך 3 מ"מ, עם שש רגלים — שלוש מכל צד. בקצה בכל כף רגל שבעזרתה היא נתפסת בשערה, ויונקת דם מכלי הדם שעל עור הקרקפת. היא טפיל שאינו חי בתוך — אלא על גוף האדם, ניזון מדמו. אם היא לא זוכה לפחות לשתי 'ארוחות' משביעות ביום — היא מתה. בדרך-כלל היא מעדיפה חמש ארוחות ביום. הכינה מטילה 6—8 ביצים מדי יום; היא חיה 30—40 יום — דהיינו היא מטילה 240 ביצים בממוצע.

ד"ר נירה הדס: "הבעיות שגורמת הכינמת הן גירוד, חוסר מנוחה, זיהומי משנה, בעיות הקשבה וריכוז.

הכינה עשויה לעבור מראש לראש כאשר ילדים נוגעים האחד בשערו של חברו. היא לא תתנדב לעזוב את מקומה הנוח, מקור המזון שלה, אלא אם תמצא לעצמה ראש חדש וחביב. את ביציה היא מטילה על שורשי השערות, ומפרישה דבק שמצמיד את הביצה לשרש. הביצים אינן עוברות מראש לראש. כמו כן ראוי להדגיש שהכינים אינן עוברות בבריכה, לא ברזרפרצים, לא על משענת של כסא ולא דרך מגבות. הכינה 'מסתדרת' רק על שרשרה. הצרה היא שאותה כינה מסוגלת לעבור ביום אחד בין חמישה ראשים של ילדים, ולהטיל לא מעט ביצים".

סם כהן: "הביצים שהכינה הבוגרת מטילה, מתבקעות כעבור 7—10 ימים, ויוצא מהן זחל, ששבוע מאוחר יותר יכול להטיל ביצים בעצמו. השיער בינתיים גדל, וההורים הצוהלים למראה הביצים, שאותן הם פולים בסודרת סירוקים מכאיבים, אינם יודעים שכל פעולתם מיותרת — ה'ביצים' שהם גילו אינן אלא קליפות מרוקנות ובלתי-מזיקות. הביצים נמצאות אך ורק צמוד לקרקפת".

אמנם הכינים הן עניין לא כל כך נורא, אך המיתוסים סביבם מורכבים ומסובכים הרבה יותר. מסכת הבושות היתה קשורה תמיד לאמונה שכינים קשורות בלכלוך. נירה הדס מציינת שהכינים מעדיפות דווקא ראשים נקיים, שעליהם קל הרבה יותר לשוטט. הן גם מעדיפות שיער קצר — שבו קל יותר להגיע לשורשי השערות ולהטיל את הביצים.

סם כהן מספר על אמונה תפלה נוספת: "אחד הרופאים סיפר לי על אדם שהגיע אליו והתלונן על הצטננות. הרופא בדק אותו, וגילה שיש לו כינים. לכן הוא רשם לאותו אדם בצד המרשמים לכדורים וטיפות, גם תכשיר לטיפול בכינמת. החולה הזדעק: 'להרוג כינים?! הרי הן סימן לבריאות! כל עוד הן משוטטות על ראשי, אני יודע שאני בריא. אדם חולה הן היו עוזבות'..."

ד"ר נירה הדס: "הכינים עצמן מאוד זריזות, קשה לראותן וכדי לגלותן מומלץ לסרק את ראש הילד מעל משטח לבן: גליון נייר או כיור לבנים, ויש להסתפק במסרק כיס רגיל: אין צורך להצטייד עם מסרקות ברזל מיוחדים. אחדות מהכינים תפגענה משיני המסרק ותפולנה על המשטח הלבן.

רק תכשירים המכרים בבתי המרקחת

קיימים היום שורה של תכשירים יעילים, המאושרים לשימוש על ידי משרד הבריאות, ויש להשתמש בהם. שיטות מיושנות כמו נפט, שמן זית, שמני תינוקות ושאר פטנטים של הסבתות אולי יעילות במידה זו או אחרת, אבל בהחלט פחות מומלצות מתכשירים רפואיים.

ד"ר הדס ממליצה להשתמש במלחמה בכינמת בתכשירים המומלצים על ידי משרד הבריאות, כמובן, ובמחזוריות — אם מכת הכינמת חוזרת, משרד הבריאות ממליץ להחליף תכשיר, ולהשתמש באחר, המבוסס על חומר פעיל שונה. כדי שהכינים לא תפתחנה עמידות לתכשיר מסויים. חברת ד"ר פישר, למשל, מייצרת ארבעה תכשירים שונים למלחמה בכינמת. כל אחד מבוסס על צורת טיפול שונה, על חומר פעיל שונה, וכל אחד נלחם במכת הכינמת בדרך מיוחדת.

התכשירים המומלצים:

מומוציד תמיסה, ללא אלכוהול, תמיסה להשמדת ביצי כינים וכינים לטיפול חד פעמי.

ריציד תרסיס, ספריי משמיד כינים תוך 10 דקות.

פדיצד שמפו, להשמדת כינים תוך 10 דקות.

חדש טיפול שמפו, מכיל תמצית של פרי פירטרום להשמדת כינים תוך 10 דקות.

בשלושת התכשירים האחרונים יש לחזור על הטיפול פעמיים נוספות בתדירות של 5 ימים בין טיפול לטיפול. (מ.)

יום חמישי — טלוויזיה

לימודית

- 08.00 טלטקסט — חדשות קול ישראל
- 08.05 שעת כושר
- 08.15 יהדות. לקבוע קול שופר (ב)
- 08.40 ראשית הקריאה
- 09.00 גיאוגרפיה של א"י. ליד הבאר (ב)
- 09.20 מדעי הטבע ד'. הדם בגופנו
- 10.10 אנגלית ה'
- 10.30 מה פתאום.לראש השנה
- 11.00 אנגלית ו'
- 11.15 ערבית מדוברת
- 11.30 אנגלית ח'
- 12.00 מדעי הטבע על-יסודי. התפשטות מתכות בחום
- 12.25 אנגלית ט'
- 13.00 היכרויות. מתולדות ישראל. הרדיו
- 13.30 מוסיקה
- 14.00 טלטקסט — חדשות קול ישראל
- 14.05 בלי סודות
- 14.30 קשר משפחתי
- 15.10 רחוב סומסום
- 15.40 שעת כושר
- 15.50 באתים שניות למועצת החלל
- 16.00 הדיה. שידור חי
- 17.00 ערב הדים

כללית

- 16.30 (ע) תכנית בידור. אוליס פיה (חלק ב')
- 17.30 בוקר טוב 007. קטעים מסרטי ג'יימס בונד
- 18.30 (ע) דרכו של נהר. תעודה על הירדן
- 19.30 (ע) חדשות
- 20.00 שבתו נא. תכנית מיוחדת לשמחת תורה
- 20.30 עשור למהפכת הפנים. עשר שנים להקמת ברוכי כנים בישראל
- 21.30 חדשות
- 21.45 פסטיבל גוש קטיף. תכנית בידור
- 22.45 מעלקי, פרות, סרטי כתה
- 23.35 הגיע זמן ליטן (האם אסור ...) חג") והרכות

ערוץ 2

- 19.00 דוכי־כפת לי
- 19.30 תצפית. נגל"ד, בבשיר הריס לבילוים ושואה טיול בהרכבן
- 20.00 בידור 2. סיפור הארלם (חלק ב')

- 20.40 מולח להורק. אנימאציה
- 21.00 פופ 2

ירדן ערוץ 6

- 17.30 חלומות ג'יני (סדרה)
- 18.00 רחוב קרנו (סדרה)
- 19.00 חדשות בצרפתית
- 19.15 לקט שירים
- 19.30 חדשות בעברית
- 20.00 חדשות בערבית
- 20.30 הרגעים המביכים בחיים (קוי מ')
- 21.30 הכוחות חוזבות (דראמה)
- 22.00 חדשות באנגלית
- 22.20 סרט עלילתי באורך מלא

לבנון ערוץ 12

- 13.30 חיים אחרים (סדרה)
- 14.00 מועדון 700
- 14.30 התעמלות
- 15.00 ילדי המכונית (מצויר)
- 15.30 הבית הכיפוף (מצויר)
- 16.00 שובבי הסלעים (לילדים)
- 16.30 סרט, "3 בטבעות במעריך" עם קליפטון ווב
- 18.00 נבה
- 19.00 חדשות
- 20.00 סקירה הגברת קינג (בלש)
- 21.00 הדרך לישבים (דראמה)
- 22.00 לאור הירח (בלש)
- 23.00 מועדון 700
- 23.30 חיים אחרים (סדרה)

יום חמישי — רדיו

קול המוסיקה

- 07.09 בחורית לחג
- 09.00 קונצרט לבוקר חג
- 11.57 פינת השיר. משירי יונה וולך
- 12.00 מן הכרטייה
- 13.05 בהאזנה ניצוחה
- 15.00 מפגשים מוסיקאליים
- 16.00 אתנחתא, חגי שחם
- 17.30 קשת של צלילים
- 18.00 אנתולוגיה כגליל
- 19.00 מוסיקה קלאסית קלה
- 20.05 אינטרלוד. רצף מוסיקאלי
- 20.30 קונצרט מהקלטות התזמורת הסימפונית י־ם
- 23.00 דור הדבב

רשת א'

- 07.30 רדיו קל. עברית קלה
- 09.05 מושב הרשת
- 10.05 סיפודיו. "לשחרר את הבקמאת שלום עלים"
- 10.35 שירים עבריים
- 11.05 מזמורים
- 14.06 בראש צעיר
- 15.05 חגגו. לקט
- 16.05 ארץ לא נודעת
- 17.10 צבעי הקשת
- 18.06 ארץ חמדת

רשת ב'

- 07.08 זמר לחג
- 08.05 בראש צעיר
- 09.05 שאלה של כעס. מהדורת חג
- 10.05 שעת לצון
- 11.05 פסטיבל הזמר והפזמון הישראלי תשמ"ז 1987. מנחה דניאל פאר
- 12.05 סופרים על הגל
- 14.06 תשואה ראשונות
- 15.05 בוכת דרכים
- 16.05 תן חיוך. מערכונים וקטעי הזמר
- 17.05 סיפורה של אופרת "עלובי החיים"
- 18.06 ספרים הם חברים. עם יגאל תומרקין
- 19.05 סיפורו של קלוזאריסקי
- 20.05 חיילים יצאו לדרך
- 21.05 הנא והיא. דורים דיי ופרנקי ליין
- 22.05 פסקול אישי. עם אלון אבוטבול
- 23.05 זו היתה השנה שהיתה
- 00.10 הרי ארצי מולדתי. שירים עבריים

- 19.05 פרקי היום בתנ"ך
- 19.15 שירים לחג
- 19.30 שירורים לעולים
- 22.05 כיצד השבתו בשבתות.תורה. הקפות שניות מרחבי הארץ

רשת ג'

- 07.09 סרטים בכיוון אחר. להיטים

גלי־צה"ל

- 06.10 צלילי שבת
- 07.05 יופי של שירים. שירים עבריים
- 08.05 מעל הכתות לשמיכה לחג
- 09.05 מקהלה עליזה לחג. סיפורים לילדים
- 10.05 הצדעה לשייקה אופיר. קטעים מהצדעה לזכרו
- 12.05 שירי משוררים
- 13.05 שלך בהערצה
- 14.05 בצהרי חג
- 17.05 סוגרים מעגל. שלושה דורות בהלל
- 18.05 על הרכש ועל הכיפוק. להיטי הזמר המזרחי
- 20.05 סע לאט. שירים לדרך
- 21.00 מבט לחדשות
- 22.05 מסורת מסורת. במוצאי־חג
- 23.05 לילה לא שקט. שירים עבריים
- 00.05 ציפורי לילה. עם אלי ישראלי
- 02.05 לא רוצים לישון. מוסיקה
- 05.05 צלילי חג. שירים עבריים

קולנוע

תל־אביב

אוזילי — אשה מסוכה ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.15, 9.30
אסתר — הטורף ערב חג 9.40, 12.00, מוצאי חג 7.00, 9.30
בית ציוני אמריקה — יומן אהבות ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.15, 9.50, חמים ושעים 11.45
בית לסין — בלון לחופש הגדול 11.15
בן יהודה — הבלתי משוחדים ערב חג 9.40, 12.00, מוצאי חג 7.00, 9.30
גורדון — מוריס הצעקה 7.30, 9.30
בת — המכשפות מאיסטוויק ערב חג 9.50, 12.15, מוצאי חג 7.30, 9.50
דיזנגוף 1 — קיסה קיד ערב חג 11.00 בבוקר, שם הורד 15.30, ערב חג 9.45, 12.15, מוצאי חג 7.30, 9.45
דיזנגוף 2 — חזרה לעתיד ערב חג 11.00, 13.30, גבר מאוהב ערב חג 9.45, 12.15 מוצאי חג 7.30, 9.45
דיזנגוף 3 — חבורת אופני הבי־אמ־אקס, 11.00, 13.30, שירותים אישיים ערב חג 9.45, 12.15, מוצאי חג 7.30, 9.45
דקל — האלמנה השחורה 7.15, 9.30
הבימה אפס — בטא בלו ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.15, 9.30, סקס 12.00
הוד — השוטר מבוורלי הילס מס' 2 ערב חג 9.45, 12.00, מוצאי חג 11.30, 7.15, 9.30
היכל התרבות רביעי חמישי 11.00 בבוקר
התחיה הישראלית — הקוסם מארץ עוץ רביעי 10.30, 12.30, חמישי 10.30, 4.00
העיפוש המיכלי ערב חג 11.00, מוצאי חג 9.50, 12.00
חן 1 — שירת הדרום 11.00 בבוקר, מסאל ג'אקט ערב חג 9.55, 12.20, מוצאי חג 7.30, 9.50
חן 2 — קרוז האמיצים 11.00 בבוקר, ליבו של אנגל ערב חג 9.55, 12.15, מוצאי חג 7.35, 9.50
חן 3 — קרוקודיל דנדי 11.00 בבוקר, פגישה עיוורת ערב חג 10.00, 12.20, מוצאי חג 7.35, 9.50
חן 4 — רובין הוד 11.00 בבוקר, הטבל האר הבת המאוהבת ערב חג 9.55, 12.20, מוצאי חג 7.40, 9.55
חן 5 — בילבי 11.00 בבוקר. אני התאכזרה ערב חג 10.00, 12.20, מוצאי חג 7.35, 9.55
לימור — מעקב חשאי 7.15, 9.30, בחוש מכוכב אחר 11 בבוקר, שכרון חושים 24
לב 1 — המשפחה ערב חג 13.30, 9.45, 12.15, מוצאי חג 7.30, 9.50
לב 2 — גברים גברים ערב חג 10—12, מוצאי חג 8—10
לב 3 — משפחת המלוכלכים ערב חג 13.30, נרדפי הזעם ערב חג 9.50, 12.00, מוצאי חג 7.30, 10.00
לב 4 — חיסו מלך ירושלים רביעי 10"12", 13.30, מוצאי חג 7.50, 9.45
בן המזויאן — בית האמיצים 7.15, 9.30
סינמה 1 — פעולת נקם ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.30, 9.40
סינמה 2 — משפחת פלוהר ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.30, 9.30
סיון — בייבי אריזונה ערב חג 10.00—12, הבל הכרמוף יום חמישי 15.00, ראובן ראובן חמישי 14.50, אמריאוס חמישי 4.40, בייבי אריזונה 7.30, 9.30, הוטב 11.45
סינמטק ישראלי — מאסיטה ר' אמורה 7.30, רקה לתצות 9.30
פאר — לא שם דין ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.30, 9.30
פריז — לא יכולה בלי זה ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.15, 9.30, עקבות אורח רביעי 2.30, כס הרמים רביעי 4.30, האלים משתגעים חמישי 10.00, בראון מכב עליון 3.00, מופע הקלנוע של רוקי 5.00, לולה מוצאי חג 11.30
צפון המפרדש — דאן ההפלורס ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.00, 9.30
שחף — הבלתי משוחדים ערב חג 9.40, 12.00, מוצאי חג 11.00, 7.00, 9.30
תכלת — פולשים ערב חג 10.00, 12.00, מוצאי חג 7.30, 9.50, רונה פלוס ושני בעליה 13.00, מנצב פישון טעם החיים 15.00, פריז טקסס 4.45, 11.45
תכלת — הוצות מעבר לפינה 7.45, 9.50
תל־אביב — רובוקופ ערב חג 9.40, 12.00, מוצאי חג 7.15, 9.30

ירושלים

במדר — אני התובעה 7.15, 9.15
אדיסון — אי מי חבר מכוכב אחר רביעי 10.30, 12.30, השוטר מבוורלי הילס מס' 2 7.00, 9.15
אורגיל — מסאל ג'אקט 6.45, 9.00
אור 1 — זהב רטוב 7.15, 9.15
אור 2 — חיסו מלך ירושלים 7.15, 9.15
אור 3 — לא יכולה בלי זה 7.15, 9.15 מעקב חשאי 23.15
אור 4 — לא שם דין 7.15, 9.15, פני בלקת 23.15
אור 5 — 007 באור המטכן 7.15, רובוקופ 9.15, רכבת תחתית 23.15
בית אגרון — מהורבים באהבה רביעי 10.00, כשרות הד מלכותה 11.30, כל מה שרצית לדעת על המין 15.45, מועדון ארוחת בוקר 10.00, מנגטי פיינן צהוב הוק 12.00, האחים מרקס מרק ביום יום חמישי 6.30, מועדון ארוחת בוקר 8.00, מנגטי פיינן טעם החיים 10.00, מופע הקלנוע של רוקי 12.00
כפיר — היפה והחיה רביעי 10.30, 12.30, הבלתי משוחדים חמישי 7.00, 9.15
מיטשל — המשפחה 7.00, 9.30
סינמטק 1 — תעלת בלאומליך 10.00 בבוקר, סלבוזר 2.00
רון — האלמנה השחורה 7.15, 9.15
תיאטרון ירושלים — מותו של מוכן ערב חג 2.00, מוצאי חג 7.00, 9.30, דאן דה פלורס ערב חג 2.00, מוצאי חג 7.00, 9.30
עדן — הטורף 7.00, 9.00

רמת גן

ארמון — מסאל ג'אקט ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.20, 9.50
אורדע — השוטר מבוורלי הילס מס' 2 7.15, 9.30
ארמון — הטורף ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.30, 9.45
הוד — היפה והחיה 11.00, הבלתי משוחדים ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.00, 9.30
ליל — מודף לוהט 7.15, 9.30
רב חן 1 — המכשפות מאיסטוויק ערב חג 10.00, 12.15, מוצאי חג 7.30, 9.50
רב חן 2 — הטבל האהבה והמאהבת ערב חג 10.00, 12.15, מוצאי חג 7.30, 9.50, אי.טי. חמישי 11.00 בבוקר
רב חן 3 — מעקב חשאי ערב חג 10.00, 12.15, מוצאי חג 7.30, 9.45 רובין הוד חמישי 11.00 בבוקר
רב חן 4 — בקצב השטן ערב חג 10.00, 12.15, מוצאי חג 7.30, 9.45 קינג קונג 2 11.00 בבוקר
שבים — לא שם דין 7.15, 9.30

נתניה

מגוריו — המכשפות מאיסטוויק 7.00, 9.15
שרון — מסאל ג'אקט 7.00, 9.15

עפולה

מנורתון — משוד פראי 9.00
היכל התרבות — הבלתי משוחדים 7.00, 9.30

חדרה

חדרה — סופרמן 4 5.00, ילדים הורגים לאלוהים 9.50
חוף — קינג קונג 2 7.00, הטבל האהבה והמאהבת 9.15

קרית אונו

מרכז קריתוי — לא שם דין ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.00, 9.15

רמת השרון

כוכב — מייכל החלום האמריקאי יום רביעי יום חמישי 11.00, ימי רדיו יום רביעי 9.30, 11.45, חמישי 13.15, חנות קטנה המטריפה 7.00, ימי הרדיו 9.30

בת־ים

אורנים — לא שם דין 7.15, 9.30
עצמאות — השוטר מבוורלי הילס מס' 2 ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.15, 9.30

חיפה והסביבה

אורה — השוטר מבוורלי הילס מס' 2 יום רביעי 10.00, מוצאי חג 7.00, 9.15
אורלי — הוצות מעבר לפינה 7.00, 9.15
אמפיתיאטרון — זהב רטוב 7.00, 9.15
בית העם — חיסו מלך ירושלים 7.00, 9.15
חן — פגישה עיוורת ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.00, 9.15
עצמון 1 — רובוקופ ערב חג 10.15, מוצאי חג 7.15, 9.30
עצמון 2 — היחידה לפשעים חמורים ערב חג 10.15, מוצאי חג 7.00, 9.30
עצמון 3 — ילדים חורגים לאלוהים ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.00, 9.30
קרן אור המוחדש — לא שם דין 7.00, 9.15
דיני סטודאוסט מוצאי חג 11.30
מאי — הטורף ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.00, 9.15
רון — היפה והחיה רביעי 11.00 בבוקר, הבלתי משוחדים 7.00, 9.15
רב גת 1 — שירת הדרום 10.00, 12.30, ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.00, 9.30
רב גת 2 — אני התובעה ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.00, 9.15
אורות — רובוקופ 7.00, 9.15
הדובל — סוד הצלוחה 7.00, 9.15
ספיר — הטורף 7.00, 9.15
מבוח — מסאל ג'אקט 6.45, 9.45
שבים — דאן דה פלורס 7.00, 9.15
שקון — משפחת פלוהר 7.00, 9.15

ראשל"צ

ג.ג.רון 1 — הבלתי משוחדים 7.00, 9.30
ג.ג.רון 2 — השוטר מבוורלי הילס מס' 2 ערב חג 11.00, מוצאי חג 6.45, 8.45, 10.45

כפר סבא

חן — הטורף 5.00—7—9.15
בית בגל — הילד המור ערב חג 8.30, התובה של גריגורי מוצאי חג 8.30
עמל — עמי ותמי 11.00 בבוקר. לא שם דין 7.00, 9.15

רחובות

בית העם — סוד הצלוחה 7.15, 9.15
הדר — הבלתי משוחדים 7.00, 9.30
חן — גבר מאוהב 7.15, 9.15

הרצליה

דוד — לא שם דין 7.15, 9.30
מלון ודאהל — גבר מאוהב 7.15, 9.30
היכל — השוטר מבוורלי הילס מס' 2 7.00, 9.30
היפה והחיה רביעי 11.00
תפארת — בלון לחופש הגדול 7.15, 9.15
דן אכדיה — פייבל החלום האמריקאי 5.00
אבשי השה 7.00, 9.30

פתח־תקוה

היכל 1 — היפה והחיה רביעי 10.30, 12.30, הבלתי משוחדים ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.15, 9.30
היכל 2 — השוטר מבוורלי הילס מס' 2 ערב חג 10.30, מוצאי חג 6.45, 8.45, 10.45
היכל 3 — משפחת פלוהר ערב חג 10.00, מוצאי חג 6.45, 8.45, 10.45

חולון

ארמון — קרוקודיל דנדי ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.30. לא שם דין מוצאי חג 9.30
סבוי — היפה והחיה רביעי 11.00, הבלתי משוחדים ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.00, 9.30
רינה — השוטר מבוורלי הילס 2 7.15, 9.30
כתנגם ק. שרה — ימי הרדיו 7.15, 9.30

נס־ציונה

מתנת — חתיך אמריקאי 11.00, 7.00, 9.15

באר־שבע

חן — סוד הצלוחה ערב חג 10.00, מוצאי חג 7.00, 9.30

בית שאן

מתנס — ילדים חורגים לאלוהים 7.00, 9.15

תיאטרוני ישראל
מחר יום ה' 15.10
תיאטרון הבימה:
מחילה אמרת: 18.45, 21.30
בית ספר לנשים: 18.45, 21.30
התיאטרון הקאמרי:
פולה — בצוותא: 20.30
עלובי החיים — בקאמרי

דחפון
שרות הודעות
מלאמי של רחוב
לבעלי כרטיסי אשראי
03-611001

קבלת מודעות!
מ-8.00 עד 20.00
הלוח הארצי
עד 60 יום אשראי
03-727630
03-739297
03-738707
לבעלי כרטיסי אשראי

התיאטרון-בידור-מוסיקה
נורית גלרון
עושה קלסיקה
ראשל"צ "צוותא"
הערב 14.10 ב-10
כרטיסים במשרדים ובקופה 941081
קוסלר אמר 200177
תל־אביב "בית החייל"
מחר יום ה' 15.10 ב-10.00
טל. הקופה 5464251
חיפה "שביט"
יום ו' 16.10 ב-10.00
אריאל "היכל השעשועים"
מוצ"ש 17.10 ב-9.00
הרצליה "דוד"
23.10 ב-10.00
ירושלים "בלדר בפר" 24.10
ת"א בית החייל 26.10
דודו טופז
בהצגת הבידור החמה
בלי חשבון
חשמע בראש יושלם לכרטיס ומחוש של דודו טופז
כרטיס "הדור" קסטל והמשרדים
תיאטרון "לילך" 293905

שיקוי האהבה
מאת דוניצטי
הפקה בבמוי מלא עם 13 זמרים
בליווי פסנתר
תל־אביב — יד לבנים 8.30
15.10, 17.10, 19.10, 21.10
כרטיסים במשרדי האופרה
טל 438546
ביוד לבניב טל 441707
תבמשרדי הכרטיסים.
תיאטרון ירושלים
מוצ"ש 24.10 8.30
רביבים — יום ב' 26.10
באר־שבע — היכל התרבות
29.10, 31.10
טל 057-74848
האופרה הישראלית החדשה

יום רביעי — טלוויזיה

לימודית

- 09.00 טלטקסט. חדשות
- 09.05 שעת כושר
- 09.15 טוב טוב הגמד
- 09.40 המכשפות הנריניבות
- 10.00 מועד באן. דפי טלטקסט
- 10.05 הרפתקאות בגן החיות
- 10.40 קשר משפחתי
- 11.20 שירים שאהבים
- 13.00 אוניברסיטה פתוחה
- 14.00 טלטקסט. חדשות
- 14.05 גברת פלפלת
- 14.15 סיילס מאנור. סרט קולנוע
- 15.45 מפגשי בראשית
- 16.15 שביל באמצבע שביל בצר

כללית

- 16.30 שוליית המכשפה
- 17.40 יש לי סיפור "לאן נעלמת השמש"
- 17.50 שירים מתוך הסדרה "שיישאר בינינו"
- 18.00 (ע) תכנית בידור. אולימפיה
- 19.00 (ע) עיניי הגוף. לבריאות
- 19.30 (ע) חדשות
- 20.00 ציטוטים מהמורסים
- 21.00 מבט וחדשות
- 21.15 חיים שבאלה עם ההורסים
- 22.15 מלון פלאות. סרט קולנוע
- 00.15 פסוקים לחג וחדשות

ערוץ 2

- 19.00 שיישאר בינינו
- 19.30 באלס. הציצו והאם
- 20.00 בידור 2. בצוותא עם רבקה מיכאלי
- 21.00 פופ 2

ירדן ערוץ 6

- 17.30 תכנית בידור בצרפתית
- 19.00 חדשות בצרפתית
- 19.15 ירדן כיום
- 19.30 חדשות בעברית
- 19.45 מאגאזין ספורט
- 20.00 חדשות בערבית
- 20.30 האלדי (קומי)
- 21.10 סוסים (תיעודי)
- 22.00 חדשות באנגלית
- 22.20 סדרה חדשה

לבנון ערוץ 12

- 13.30 חיים אחרים (סדרה)
- 14.00 מועדון 700
- 14.30 התעמלות
- 15.00 ילדי התבובות (מצויר)
- 15.30 סופר-בוק (מצויר)
- 16.00 שובבי הסלעים (לילדים)
- 16.30 סרט, "רוחו קל"
- 18.00 תן לי הזדמנות (קומי)
- 18.30 משפחת קמבל (סדרה)
- 19.00 חדשות
- 20.00 רצח במשיכת קולמוס
- 21.00 המתנך (סדרה)
- 21.30 בירהארט (סדרה קומית)
- 22.00 המשחה (בלש)
- 23.00 מועדון 700
- 23.30 חיים אחרים (סדרה)

יום רביעי — רדיו

קול המוסיקה

- 06.01 צלילי בוקר
- 07.09 בהאזנה ניצוחה
- 09.00 קונצרט בוקר
- 11.57 פינת השיר. משירי יונה וולך
- 12.00 אבנים באולפן
- 13.05 בהאזנה ניצוחה
- 15.00 מוסיקה ויוזה
- 16.00 קונצרט מהקלטות התזמורת הסימפונית י־ם
- 18.00 שעה עם סממאבה
- 18.55 מוסיקה אהובה עליכם
- 20.05 אינטרלוד. רצף מוסיקאלי
- 20.30 אורטוריה. הנגנה: "המלך דוד"
- 23.00 מחזורי יצירות

רשת א'

- 07.30 רדיו קל. עברית קלה
- 08.05 הגנה
- 09.05 סלודיה. שירות מידע
- 10.05 שיריקוד. מחולות ושירים
- 11.05 פיני בוקר
- 12.05 מעורב ימתיכוני
- 14.06 בראש צעיר
- 16.05 גלגלת של מבתג
- 17.10 צבעי הקשת. שירים לחג
- 18.06 ארץ חמדת
- 19.05 שירים לחג
- 19.30 שירורים לעולים
- 22.05 רדירדיאמה
- 23.15 שירים עבריים

רשת ב'

- 07.00 הבוקר הזה
- 08.05 כוכב הבוקר
- 09.05 בראש צעיר
- 10.05 כל צבעי הרשת. מגאזין יומי
- 12.10 אלף־אלף ב"בית"
- 13.05 בחצי היום. חדשות ופזמונים
- 14.06 רגעי קסם. שירים ישנים
- 16.05 ושמחת בחגך. שירים ומקראות לחג
- 17.05 אוהבי הטבע. עם התרנגולים
- 18.06 מארק הרצ'ינסקי
- 19.05 יש לי כינור
- 20.05 צימוקים ושקדים
- 22.05 גדולי הג'אז
- 23.05 שיר באב. עם מאיר אריאל
- 00.10 הרי ארצי מולדתי

רשת ג'

- 06.04 בחזרה לאושר

- 07.07 שיר בבוקר בבוקר
- 09.05 מה, כבר תשע
- 10.05 דברים טובים
- 11.05 אהבה יומיומית
- 13.05 רק בערב חג
- 15.05 לפנות ערב
- 17.05 שירים הם חברים
- 19.05 זמר שבזה. שירים עבריים
- 20.05 מחרוזת
- 22.05 טיול לילי. שירים עבריים
- 23.05 ענוג הוא הלילה

גלי־צה"ל

- 06.05 צלילי בוקר. שירים עבריים
- 06.30 סוקודים עין. חדשות
- 07.07 שבע אפס שבע
- 08.00 בוקר טוב ישראל. אקטואליה יומית
- 09.05 אלה בוקר. עם אלי ישראלי
- 10.05 מוסיקה. עם אורלי יניב
- 11.05 נבון לעכשיו
- 13.05 פסק זמן מוסיקאלי
- 14.05 דו רה חג
- 15.05 היינו שם
- 17.00 התקווה
- 19.00 קלאסיקאן צעיר
- 20.05 לא על הלוף לבדו
- 22.05 ידידים שמעבר לים
- 00.05 ציפורי לילה
- 02.05 לא רוצים לישון. מוסיקה
- 05.05 צלילי בוקר חג

שידור קבוע

רשת א'

- 07.30 רדיו קל — עברית קלה
- 08.05 הגנה
- 09.05 סלודיה. שירות מידע
- 10.05 שיריקוד. מחולות ושירים
- 11.05 פיני בוקר
- 12.05 מעורב ים תיכוני
- 14.06 בראש צעיר — מגאזין לילדים
- 15.30 האוניברסיטה הפתוחה
- 19.30 שירורים לעולים

רשת ב'

- 07.00 הבוקר הזה
- 08.00 עושים עניין
- 09.05 כוכב הבוקר
- 10.05 כל צבעי הרשת-מגאזין יומי
- 12.10 אלף־אלף ב"ב"

- 13.05 בחצי היום-חדשות ופזמונים
- 14.06 לראות לא לא-תרבות ואמנות
- 14.30 בת צחוק-הדי הזמר
- 15.05 רגעי קסם
- 16.05 יומן כלכלה
- 16.30 על מספרים ובצעים
- 17.05 שירים ושיעורים
- 17.35 קוראי ספר. קוראים ממליצים

רשת ג'

- 06.05 בחזרה לאושר-להיטים
- 07.05 שיר בבוקר-בבוקר-פזמונים
- 09.05 מה כבר תשע עם אבי אתגר
- 10.05 דברים טובים. עם שמידה איטנר
- 11.05 שבעים מי יודע. שירי שנות השבעים
- 12.05 אהבה יומיומית
- 13.05 רק ביומי חול
- 14.05 לי ולך שיר ובריבה
- 15.05 חדש, חדיש וחידוש
- 16.05 הצגה יומית

- 17.05 משקפיים — עם מיכל שמואלי

גלי צה"ל

- 06.05 צלילי בוקר. שירים עבריים
- 06.30 סוקודים עין—חדשות
- 07.07 שבע אפס שבע
- 08.05 בוקר־טוב ישראל — אקטואליה
- 09.05 אלה־בוקר. עם אלי ישראלי
- 10.05 שעה עם אורלי יניב
- 11.05 נבון לעכשיו
- 13.05 אחד אחד — להיטים עבריים
- 14.05 דרדה יומי
- 15.05 מה אין. עם ארז טל
- 16.05 ארבע אחר-הצהרים
- 17.00 ערב טוב ישראל

שידורי צה"ל 2

- 19.05 רדיו, רדיו
- 20.05 מאבאבה בבסיס
- 22.05 הפסקת עשר
- 23.05 קול הג'אז הזה

מדריך הארץ

יום רביעי — ערב החג

תורנויות

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ-6 בערב עד למחרת ב-7 בבקר בתחנות מד"א טל' 101.
מגן דוד אדום:
ירושלים 523133
תל־אביב 5460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-541333
טבריה 823333
רחובות 08-451333
נתניה 5511111
חולון 803133
לוד־רמלה 08-221022
באר שבע 057-74767
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'-ה' — 8.00—20.00
ביום ו' — 8.00—15.00
טלפונים: 03-433300
שר"ן - שירות רפואי נייד
24 שעות ביממה. כולל רפואת שיניים.
ירושלים, מוקד יום - 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג - 226191 מנוי
מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן
תל־אביב. מוקד יום - 218820, 218898
מוקד לילה - 631011 מנוי 3752
ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכל ב"ד
"שקט" - שרות רפואי לקטן
שרות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 24—19:
טל' 03-7549111 "שקט" קוד מנוי 222
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב:
ריינס פינת שדר' 3 (ליד המשביר) טלפון: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00—9.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד. בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א'-ה
בין 21.00 עד 23.00 ימי ו' ושרבי חג מ-16.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
קשב לבית —
שרות מיטים לרפואה, טיפול וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
איתורית 7549111 1500
ער"ן - עזרה ראשונה נפשית: 24 שעות ביממה:
ירושלים 227171
תל־אביב 5461111
ילדים ונוער 261113
חיפה 672222/3
נתניה 053-35316
באר־שבע 057-418111
מרכז רפואי באר־יעקב 08-223958
מרכז סיוע לקורבנות אונס 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-382611
מרכז סיוע לנפגעי לחץ במשבר "סהר":
א' עד ה' 13.00—11.00
ב' עד ד' 18.00—16.00
טל: 220031
רוח כאנפ 13 תל־אביב
יד ביד - אמן קשבת לילד ולהורים
תל אביב - לילד 226027 24 ש' ביממה
להורים, בימים ב', ה' מ-20.00—17.00, 222732
ירושלים - 243358
חיפה והגליל - 229488 מ-20.00—11.00
הגליל המערבי - 04-922222
קו אליי - האגודה להגנת הילד
עזרה במצבי אלימות כלפי ילדים
א'-ה' 261070 16.00—20.00
ארגן לשירות אדם - חברה סיעודית לשירות הציבור במשך 24 שעות ביממה
טל' 03-5461722/8
שחל - שירותי רווחה טיפול בטריק להלול לב בבושי דן 330848
ויצו - 24 שעות קו אדום לנשים מוכות טל' 03-5461133, 08-550506 הוסר למלחמה באיידס — החברה וחרק לחולים. מידע מוקלט 24 שעות בטלפון: 290101, 203121 .03 קו פתוח בכל יום ב' 19.30—23.00 ת.ד. 33602 ת"א

תורנות בתי־חולים

תל אביב: רוקח — (ילדים, פנימית, כירורגיה)
ירושלים: הדסה ע"כ — (פנימית, נשים, כירורגיה,עיניים, א.א.ג)
הדסה הר"צ — (אורטופדיה)
בקור חולים — (ילדים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב: סטנפסקי שד' יהודית 9 253710
שרה רב המאגר 3 תבנית ל' 5412518
ירושלים: הר החוצים הר הזיתים 287480
חיפה: הגינה הגינה 22 231905
חולון: הבת ים בגי בת ים הנביאים 5 5515671
רמת גן: הו רמטינסקי 99 7514454
נתניה: מקסים סלומון 2 617836
פתח תקוה: עין גנים חוץ איש מבת 905051
הקריות: הרמן מטסת מויירין ק. מוצקין 715136
רחובות: קופ"ח כללית בני משה 452381
חדרה: הנשיא הנשיא 324231

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה. ימים ב' ג' ד' — 16.00—19.00. רמב"ם 9, 5101511/2
חיפה: ימים א' רד' 16.00—19.00 רח' הספורט 14 טל' 381520

מרכזי מידע — אגד

02-304304 03-432777 04-549121

יום חמישי — שמחת תורה

תורנויות

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ-6 בערב עד למחרת ב-7 בבקר בתחנות מד"א טל' 101.
מגן דוד אדום:
ירושלים 523133
תל־אביב 5460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-541333
טבריה 823333
רחובות 08-451333
נתניה 5511111
חולון 803133
לוד־רמלה 08-221022
באר שבע 057-74767
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'-ה' — 8.00—20.00
ביום ו' — 8.00—15.00
טלפונים: 03-433300
שר"ן - שירות רפואי נייד
24 שעות ביממה. כולל רפואת שיניים.
ירושלים, מוקד יום - 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג - 226191 מנוי
מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן
תל־אביב. מוקד יום - 218820, 218898
מוקד לילה - 631011 מנוי 3752
ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכל ב"ד
"שקט" - שרות רפואי לקטן
שרות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 24—19:
טל' 03-7549111 "שקט" קוד מנוי 222
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב:
ריינס פינת שדר' 3 (ליד המשביר) טלפון: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00—9.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד. בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א'-ה
בין 21.00 עד 23.00 ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
קשב לבית —
שרות מיטים לרפואה, טיפול וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
איתורית 7549111 1500
ער"ן - עזרה ראשונה נפשית: 24 שעות ביממה:
ירושלים 227171
תל־אביב 5461111
ילדים ונוער 261113
חיפה 672222/3
נתניה 053-35316
באר־שבע 057-418111
מרכז רפואי באר־יעקב 08-223958
מרכז סיוע לקורבנות אונס 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-382611
מרכז סיוע לנפגעי לחץ במשבר "סהר":
א' עד ה' 13.00—11.00
ב' עד ד' 18.00—16.00
טל: 220031
רוח כאנפ 13 תל־אביב
יד ביד - אמן קשבת לילד ולהורים
תל אביב - לילד 226027 24 ש' ביממה
להורים, בימים ב', ה' מ-20.00—17.00, 222732
ירושלים - 243358
חיפה והגליל - 229488 מ-20.00—11.00
הגליל המערבי - 04-922222
קו אליי - האגודה להגנת הילד
עזרה במצבי אלימות כלפי ילדים
א'-ה' 261070 16.00—20.00
ארגן לשירות אדם - חברה סיעודית לשירות הציבור במשך 24 שעות ביממה
טל' 03-5461722/8
שחל - שירותי רווחה טיפול בטריק להלול לב בבושי דן 330848
ויצו - 24 שעות קו אדום לנשים מוכות טל' 03-5461133, 08-550506 הוסר למלחמה באיידס — החברה וחרק לחולים. מידע מוקלט 24 שעות בטלפון: 290101, 203121 .03 קו פתוח בכל יום ב' 19.30—23.00 ת.ד. 33602 ת"א

תורנות בתי־חולים

תל אביב: רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגיה)
ירושלים
שערי צדק — (נשים, כירורגיה, אורטופדיה)
הדסה ע"כ — (ילדים, עיניים)
בקור חולים — (פנימית, א.א.ג)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב: הבימה דיזנגוף 17 288465
צפון יהודה המכבי 33 449995
מוצאי סוכות — שד' המלך ג'ורג' 54 280644
צפון המכבי 35 449995
ירושלים: קופ"ח מרפאת רוממה הנ"צ 28 523191
מוצאי סוכות — קרית משה קרית משה 526135 1
חיפה: הגינה הגינה 22 231905
חולון: רמת ים מוזר חביבה רייך 20 583360
רמת גן: הו רשי רשי 15 7510971
פתח תקוה: רגל ראשילד 89 911406
נתניה: מקסים סלומון 2 617836
הקריות: הרמן מטסת מויירין ק. מוצקין 715136
רחובות: קופ"ח כללית בני משה 452381
חדרה: הנשיא הנשיא 324231

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה. ימים ב' ג' ד' — 16.00—19.00. רמב"ם 9, 5101511/2
חיפה: ימים א' רד' 16.00—19.00 רח' הספורט 14 טל' 381520

מרכזי מידע — אגד

02-304304 03-432777 04-549121

זמן הדלקת הנרות

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.52	5.42
תל אביב	4.49	5.44
חיפה	4.41	5.43

מוגש כשירות לציבור על ידי
הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

מפנה מפתיע

	מדד יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	129.22	+1.10
כללי ללא בנקים	137.29	+2.32
מדד אג"ח כללי	120.71	+0.10
אג"ח צמוד מדד	120.52	+0.08
אג"ח צמוד מט"ח	119.83	+0.38

יום המסחר האחרון בשבוע הקצר עמד בסימן ביקושים בכל ענפי המסחר, וזאת לאחר כשבועיים של ירידות שערים. הביקושים אתמול אינם מלמדים דבר שכן מחזור המסחר הכולל במניות הופשיות הסתכם ב-7 מיליוני שקלים בלבד. המחזור הנמוך מעיד על חוסר זמינותה של "סחורה צפה", תופעה הנובעת מאי נכונות של הסוחרים לשחרר סחורה שצברו בימים האחרונים.

כך נוצרה אתמול בבורסה תופעת יוצאת דופן, ובהן עליות שערים תלולות, תוך מחזור אפס. קרנות הנאמנות, שלא צברו אתמול כספים, נקטו לרוב עמדה פסיבית. עם זאת, באחדות מהמניות הכבדות הן סיפקו את הביקושים בעליות מתונות.

הבורסה יוצאת היום לפגרה עד יום א', פגרת החגים האחרונה. אחדים מהסוחרים הסבירו את העליות אתמול בהערכה כי קיומו הרציף של המסחר ללא פגרות ביניים עשוי להגדיל את סבירות העליות. כך או אחרת, לעובדה שעד חידוש המסחר ביום א' יפורסם מדד המחירים לצרכן, עשויה להיות השפעה נוספת על כיוונו של השוק בימים הקרובים.

מכירת בנק ספנות

הבורסה הפסיקה אתמול את המסחר במניות בנק הספנות עם התקבל ההודעה על משא ומתן לרכישת מניות הבנק המוחזקות בידי הקיבוצים ובידי קבוצת איי־זנברג. המניות יירכשו תמורת כ-8 מיליוני דולרים.

במניות הבנקאיות שבהסדר נרשמו ברובן כלל ביקושים שסופקו בעליות מתונות ובמחזור מצומצם.

	תשואה שנתית דולרית ב-%
בל"ל 0.1	11.93
הפועלים ש	11.93
אי.די.בי. רג	11.46
דיסקונט א	11.63
המזרחי ש	11.82

עלייה חריפה בהכשרה

המסחר במניות הכשרת היישוב חודש אתמול לאחר הפסקה של ימים אחדים לשם קבלת הבהרות הנוגעות לרכישת השליטה בחברה. עם פתיחת המסחר במניות, בשלב המשתנים, נרשם ביקוש גדול שסופק בעלייה של 7 אחוזים. מאוחר יותר, במהלך המסחר במ.ר.ץ נרשם ביקוש נוסף, שהביא לעלייה נוספת של 1.25 אחוז. בסיכום הכולל עלתה המניה ב-8.25 אחוזים, במחזור של 192 אלף שקל.

פעילות חריגה נרשמה אתמול גם במניית המפעלים הפטרוכימיים, שהפעילות בה מזוהה לאחרונה עם קרנות הנאמנות של בנק דיסקונט. ביקוש למניה סופק בעלייה של 5 אחוזים.

עליות ללא מחזורים

עלייה של 10 אחוזים נרשמה למניית ארזים, על אף שבמניה לא בוצעו כל עסקות (הקונה נסוג במהלך המסחר מפקודת הקנייה). תופעות דומות נרשמו גם במניית קיסריה 1 (עלייה של 3 אחוזים), כלל ליסינג 0.1 (עלייה של 5 אחוזים), פלינון (עלייה של 3.5 אחוזים) ואחרות. ביקוש לאג"ח להמרה של כלל תעשיות סופק בעלייה של 8.1 אחוזים, וזאת לאחר שמרבית ה עלייה נרשמה כתוצאה מביקוש בהיקף נמוך.

מחזור גדול במק"מ

היקף הפעילות במלוות קצרי המועד גדל מאוד לעומת הימים האחרונים, והסתכם ב-33 מיליון שקל. את הביקושים הזרימו אתמול גופים מוסדיים, שביקשו להתבסס במלוות, לאחר שחלק מהמלוות שברשותם הגיעו לפדיון. רמות התשואה לפדיון נעו בין 14 (במלוות הקצרים) ל-12 (במלוות הארוכים).

בנק ישראל ממשיך להתערב באג"ח

נציג בנק ישראל בבורסה התערב גם אתמול במהלך המסחר באגרות חוב, על אף שתנודות השערים לא היו חריפות במיוחד. תנודות חדות של עד 3 אחוזים נרשמו רק באגרות החוב מסוג ברירה כפולה. המחזור הסתכם ב-7 מיליוני שקלים, ולמעלה ממחציתו היתה באגרות החוב מסוג שגיא.

הסידרה	ימים לפדיון	שער	תשואה שנתית
1037	7	99.73	14.95
1047	14	99.48	14.45
1117	21	99.26	13.70
1127	28	99.04	13.45
1137	35	98.79	13.55
1147	42	98.52	13.80
1217	49	98.29	13.70
1227	56	98.05	13.70

הודעות בורסה

● הראל השקעות הרוויחה במחצית הראשונה של 1987 1.6 מיליון שקל לעומת רווח של 771 אלף שקל במחצית השנה הקודמת.

תן למומחי מיטב לנהל את תיק ההשקעות שלך
מיטב
הניהול באמצעות פקדונך בסניף הבנק שלך
ייפוי הכח למיטב מוגבל לקניה ומכירה של ני"ע
מיטב יועצי השקעות ת"א בע"מ. בניהול צבי סטפק ושלמה סימנובסקי
ר"ג - ביאליק 22 טל: 7524214, 727067 תל אביב. נחמני 9 טלפון 290251

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יזיה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי היומי אחוזים
אב	5802.31	5722.20	82.37	1.46
אבוקה	541.01	538.34	10.54	2.00
אגח	258.27	256.62	0.66	0.26
אויר	1746.26	1711.94	3.40	0.20
אודם	2796.83	2776.89	46.20	1.69
אופיר	1995.78	1981.43	2.48	0.13
אור	440.75	437.03	0.45	0.10
אוריון	145.94	144.94	0.04	0.03
אורלי	285.82	283.79	0.65	0.23
אורן	827.03	821.35	2.80	0.34
איל	4091.53	4012.60	32.46	0.82
אירים	5701.19	5576.22	49.12	0.89
איתן	769.41	763.82	2.41	0.32
אלון	621.03	616.16	1.78	0.29
אלמוג	680.21	675.56	0.92	0.14
אנליסט	104.81	102.35	0.59	0.58
ארז	382.16	379.59	7.29	1.96
אש	186.32	182.20	5.24	2.96
אשל	186.85	185.62	0.16	0.09
אתגר	258.14	256.45	0.69	0.27
בדולח	2665.66	2647.30	30.00	1.15
ברוש	570.45	566.71	2.33	0.41
ברק	564.21	560.33	2.86	0.51
ברקת	312.93	311.52	0.52	0.17
גביש	1602.32	1591.14	5.50	0.35
גבע	114.19	112.50	0.25	0.22
גורן	448.59	445.86	1.31	0.29
גיא	103.66	102.13	0.19	0.19
גיל	3500.34	3434.81	17.09	0.50
גלית	638.55	630.78	1.25	0.20
דובדבן	419.22	416.35	2.63	0.64
דוכיפת	524.90	521.30	4.45	0.86
דולב	248.26	246.34	0.47	0.19
דורון	1550.18	1520.35	1.77	0.12
דותן	270.32	265.16	0.81	0.31
דליה	602.45	592.33	3.17	0.54
דרור	376.21	369.31	6.91	1.91
דקל	460.74	457.77	4.04	0.89
הדס	435.11	431.00	6.74	1.59
הדר	551.03	541.66	1.37	0.25
זהבית	2758.39	2704.31	0.00	0.00
זוהר	107.29	105.70	0.17	0.16
זיו	132.54	130.60	0.25	0.19
זמיר	559.39	555.56	11.25	2.07
חוחית	164.30	163.19	0.49	0.30
חלימון	139.46	139.07	0.30	0.22
חלמיש	215.02	214.09	-0.03	-0.01
חן	147.57	147.28	0.27	0.18
טופז	1500.59	1486.72	4.11	0.28
טל	6340.11	6263.48	7.33	0.12
יובל	450.91	448.05	1.11	0.25
יהלום	2620.17	2602.40	41.41	1.62
יסודות	415.27	411.65	8.27	2.05
יערה	442.78	440.08	0.97	0.22
כוכב	376.90	374.38	6.81	1.85
כחל	137.71	136.77	0.44	0.32
כלנית	664.21	653.03	3.68	0.57
כספית	262.68	261.43	0.28	0.11
כרמל	153.95	152.02	0.99	0.66
כתר	1247.31	1232.85	5.92	0.48
להב	4983.72	4890.02	15.18	0.31
למשקיע	124.15	122.79	0.07	0.06
לפיד	454.71	445.77	8.46	1.93
לקם	1908.02	1869.58	2.92	0.16
לשם	360.96	359.48	0.03	0.01
ממחר	1330.55	1305.06	3.77	0.29
מבטח	3892.34	3855.37	11.51	0.30
מגד	263.35	259.53	1.22	0.47
מגוף	3811.87	3775.88	24.84	0.66
מגל	413.81	411.39	1.79	0.44
מור	2059.94	2030.04	39.22	1.97
מורן	947.66	938.61	7.32	0.79
מטח	27156.13	26718.45	359.13	1.36
מיטר	1021.55	1001.64	3.40	0.34
משוף	4938.89	4844.59	47.37	0.99
מעיין	774.81	760.00	2.44	0.32
מקשה	366.47	364.86	-0.01	-0.00
מרגלית	1528.78	1517.81	17.20	1.15
מרווה	122.05	121.57	0.30	0.25
מרום	1327.18	1301.32	3.24	0.25
נחה	148.21	146.01	0.56	0.39
נסיף	348.05	346.45	7.96	2.35
נטע	529.88	523.27	6.21	1.20
ניליי	172.03	169.49	3.00	1.80
סביון	692.84	680.94	6.09	0.90
סגולה	139.94	138.87	0.38	0.27
סלע	357.49	355.90	0.10	0.03
סנונית	521.64	518.06	1.38	0.27
סער	414.67	412.30	3.56	0.87
ספיר	181.96	181.94	0.25	0.14
עדיף	401.52	399.14	4.78	1.21
עידית	873.33	869.47	19.45	2.29
עידן	496.36	489.07	2.43	0.50
ענבר	1281.87	1271.28	1.90	0.15
עצה	2727.97	2705.00	54.62	2.06
עפרוני	489.11	485.75	0.77	0.16
ערמון	135.71	134.92	0.39	0.29
פיא	1771.75	1759.11	13.58	0.78
צבר	578.15	574.09	2.34	0.41
צופיה	514.80	511.29	5.56	1.10
צוק	124.24	124.24	0.03	0.02
צמיד	1099.28	1090.53	0.94	0.09
צמיחה	567.10	558.90	6.21	1.12
צמרת	1899.55	1886.74	1.27	0.07
קלע	2446.56	2440.40	18.11	0.75
קשת	102.27	101.63	0.25	0.25
רננית	20028.36	19862.96	408.44	2.10
רימון	131.56	131.32	0.06	0.05
רקפת	825.59	811.10	7.70	0.96
רשף	421.56	418.21	1.61	0.39
שביט	442.97	440.07	0.75	0.17
שחם	343.66	341.13	0.75	0.22
שירה	477.79	474.61	3.64	0.77
שמיר	399.54	396.59	0.54	0.14
שנהב	880.36	867.80	13.40	1.57
שפע	974.34	950.77	16.09	1.72
שקד	185.37	184.10	0.32	0.17
תאנה	272.06	270.44	0.93	0.35
תדהר	607.52	606.30	3.63	0.60
תירוש	539.60	533.30	0.90	0.17
תנופה	103.41	102.73	0.52	0.51
תפוח	236.77	231.38	-3.74	-1.59
תמנה	196.87	195.47	0.70	0.36
תרשיש	1482.81	1472.18	0.10	0.01
תשרי	531.85	524.65	2.24	0.43

שערי אגרות החוב

4.25% שגיא

סדרה	שער	שינוי
4101	392.6	+3.1
4102	153.2	-0.2
4103	147.2	-0.2
4104	142.6	-0.2
4301	142.6	-0.2
4302	135.9	--
4303	138.9	+0.1
4304	136.8	+0.1
4105	119.3	--
4106	116.1	-0.1
4107	115.8	--
4108	113.8	--
4109	110.6	--
4110	109.4	+0.1
4201	137.4	-0.1
4204	128.1	-0.1
4205	125.7	-0.2
4206	122.8	--
4207	122.6	+0.1
4208	121	+0.1
4209	118.4	--
4210	115.3	--
4211	114.9	--
4212	113.8	+0.6
4213	111.1	+0.5

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3601	41197	+95
3602	37990	+88
3603	35339	+84
3604	31761	+25
3605	28988	+19
3606	27849	+20
3607	25909	+11
3608	24516	+11
3609	23349	+10
3610	21210	+9
3611	20492	+9
3612	19899	+8
3613	18504	+8
3614	18203	+538
3615	16868	+498
3616	15047	+7
3617	14212	+5
3618	13851	+6
3619	12888	+5
3620	12050	+5
3621	11468	+5
3622	10444	+9
3623	9811	+9
3624	9240	+7
3625	8413	-64
3626	7785	-60
3627	7223	-57
3628	6620	-29
3629	6205	-27
3630	5984	-26
3631	5549	+2
3632	5227	+2
3633	4940	+2
3634	4356	+7
3635	4102	+6
3636	3952	+6
3637	3711	-16
3638	3456	-16
3639	3165	-15
3640	2607	-11
3641	2261	-9
3642	2085	+16
3643	1811	+14
3644	1584	+1
3645	1428	--

4.25% גליל

סדרה	שער	שינוי
3701	1202	+1
3702	919.4	+0.4
3703	825.2	+15.2
3704	707.2	+13.3
3751	382.7	+5.4
3752	150.8	+2.7
3753	144.8	+2.6
3901	135.5	-0.8
3902	129	-1
3903	132	-0.8
3904	129.9	-0.6
3754	131.2	+0.3
3755	126.4	+0.2
3756	122	+0.2
3757	119.8	+0.3
3758	118	-0.2
3759	117.7	-0.1
3760	116.1	-0.2
3761	113.6	-0.2
3762	110.6	-0.2
3763	110.3	-0.1
3764	108.3	--
3765	105.7	--
3766	104.5	--
3791	111.4	+0.7
3792	109.4	+0.6
3826	131.5	-0.1
3827	129.1	-0.1
3828	124.6	-0.2
3829	122.3	-0.2
3830	120.1	-0.7
3831	119.8	-0.7
3832	118.2	-0.7
3833	115.7	-0.6
3834	112.6	-0.7

4% .6% 7% פיתוח (הצמדה 80%)

סדרה	שער	שינוי
3501	193060	--
3502	193000	-2000
3503	172200	--
3504	170000	--
3505	164600	+100
3521	163550	--
3522	157500	--
3523	149600	--
3524	148500	--
3525	145400	--
3526	145800	--
3527	142900	--
3528	138350	--
3529	138100	+100
3530	134950	--
3531	134900	+300
3532	130900	+300
3533	130900	+300
3534	124000	--
3535	123600	+200
3536	125400	--
3537	123600	--
3538	116200	+200
3539	123100	--
3540	123100	--
3541	118800	--
3542	118300	--
3543	112600	+300
3544	112500	--
3545	109600	--
3546	109800	--
3547	109400	+500
3548	109100	--
3549	103300	+200
3550	103800	+800
3551	102800	--
3552	94700	+150
3553	94300	+300
3554	94300	+200
3555	94500	+200
3556	90100	+400
3557	90400	+200
3558	89700	--
3559	86500	--
3560	81450	-1250
3561	81500	+100
3571	81700	--
3572	82350	+200
3573	81700	--
3574	76000	--
3575	76915	+1101
3576	76768	+1108
3579	71002	+1072
3577	76154	+292
3578	70399	+271
3580	66146	+592
3581	60260	+559
3582	58045	+541
3583	53598	-571
3584	51047	-367
3585	48482	-363
3586	43965	-33
3588	45954	-35
3589	40139	-32
3587	44128	+18
3591	40275	+16
3592	40242	+16
3593	40194	+16
3590	39568	+35
3595	37751	+34
3594	38565	+15

5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	160900	+200
2002	160000	+200
2003	157000	--
2004	155800	--
2005	146000	--
2006	146800	-100
2007	142800	--
2008	143100	--
2009	143300	+100
2010	143100	+200
2011	139800	+100
2012	140900	--
2013	139600	--
2014	137100	--
2015	136200	--
2016	137000	+100
2017	134100	+600
2018	133800	+200
2019	135000	+300
2020	129200	+200
2021	129500	+100
2022	123990	-449
2023	122200	+200
2024	116500	-300
2025	120400	--
2026	119700	-200
2027	113900	+300
2028	114300	--
2029	107720	--
2030	108400	--
2031	108000	-400
2032	105600	--
2033	99100	--
2034	102588	--
2035	93500	--
2036	92000	--
2037	86500	--
2038	87200	--
2039	87900	--
2040	83800	-500
2041	80740	-10
2051	81000	+1300
2052	76500	+1619
2053	75437	-2100
2055	69790	-2037
2054	73848	+2085
2056	68621	+2020
2057	64245	-1848
2059	60314	-1758
2058	64709	+1874
2060	61732	+1808
2061	43211	+17
2062	39488	+15
2063	37715	+14

צמודות זהב

סדרה	שער	שינוי
5 יהד	126	+3

אדמון

סדרה	שער	שינוי
2508	114.1	+1.1

רמון

סדרה	שער	שינוי
7006	203.1	+0.7
7007	137.4	-1.5
7008	178.1	-1.4
7009	172.4	-0.1
7010	163.9	+0.4
7011	160.8	+1.6
7012	155.2	+1.5
7013	145.9	--
7014	127.4	+0.4
7015	105.8	+0.3
7016	105.2	+0.3
7017	107.7	+0.3
7018	107.5	+0.3
7019	108	+0.4
7020	107.8	+0.3
7021	106.8	+0.3
7201	106.6	+1.1

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	13887	+108
6102	8337	+23
6103	7418	-22
6104	6946	+19
6105	6585	+18
6106	6273	-46
6107	6041	-44
6108	4388	+12
6109	4177	+11
6110	4106	+12
6111	3404	-24
6112	3302	-23
6113	2250	+6
6151	875.9	+3.5
6152	839.7	+3.4
6153	737.7	+2.7
6154	725.1	+2
6155	460	-9.4
6156	378.9	+1
6157	284	+3.3
6158	269	+3.1
6159	230.1	-0.5
6160	212.4	+0.5
6161	205.2	+0.7
6162	188.5	+5.9
6163	173.4	+1.7
6164	167	+1.7
6165	159.2	-0.2
6166	147.8	+0.5
6167	144.6	+0.5
6168	142.3	+0.5
6169	138.4	+2.3
6170	127.1	-2.4
6171	91.4	+1.6
6172	90.3	+1.5
6801	99.2	+1.2

100% מט"ח

סדרה	שער	שינוי
אל אופ	1460	+30
אלביט	218.5	--
אלתא	1008	+15
אלסינט	2215	+13
סאיטקס	968	--
תדד 84	105.5	+2.5
תדד 85	391	--
הכ היש	238	--
דיס הש	196.7	-2.3
כור	172	--
כלל	463.7	--
מ'צפ ד	198	--
מ'צפ מ	276	--
מ'צפ י	316	--
דן	128	-1
מל בנג	186.7	+2.6
תיעוש	222.7	-0.5

מדד/מט"ח

סדרה	שער	שינוי
ב.ל.ת.	147.2	--
דיס הש	156.7	--
כור	138.3	+0.3
כלל	193.5	--
מב דיס	152.4	+0.1
משא מז	142.9	--
משא מז	140.2	--
משא מז	130.8	-0.3
לאומי	134	--

חבר דיינרס. חייג יין - 03-295858.

חבר דיינרס. חייג עוד היום למועדון היין וקבל ישירות מהיקב לביתך את היין שאתה חפץ בו. לבחירתך 5 יינות הרבעון שנבחרו ע"י טועמי המועדון: ■ לבן חצי יבש, יקבי כרמל ■ אדום קברנה סוביניון, יקבי כרמל ■ לבן סוביניון דן, יקבי מונפורט ■ אדום תבור מזן קריניאן, יקבי אליעז ■ ריזלינג יבש מסידרת מאסטרו, יקבי הברון.
מינימום הזמנה־12 בקבוקים. המשלוח חינם. בנוסף תוכל להזמין גם בקבוק בודד או יותר של יין/משקה כהיל אחר. טל. להזמנות - דיינרס קלוב 03-295858/גב' מזל עד 16.00.

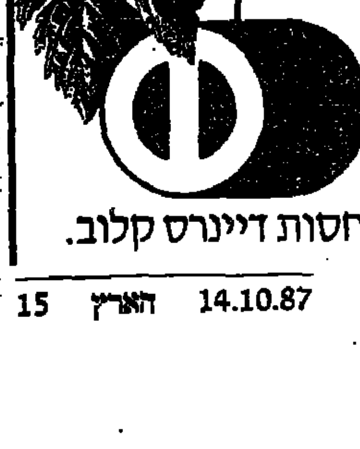

מועדון היין
בחסות דיינרס קלוב.

שערי המניות 13.10.87

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

אהה ש	22750	שב				
הספנות 0.1	— הפסקת מסחר —					
הספנות א 0.5	— הפסקת מסחר —					
כללי לא מוסר	17500	תב	65	+1000	+6.1	+264
פ.י.ב. 0.5	9157	תב	1438	+277	+5.1	+3891

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

אידיבי רג 100.0	103650		408	+580	+0.6	+390
אידיבי ב 100.0	103200		1	-120	-0.1	-1
אידיבי בב א	623200			-800	-0.1	-1
אגוד 0.1	77310		146	+500	+0.7	+127
דיסקונט ב	132500		8	+1000	+0.8	+61
דיסקונט א	132080		91	+300	+0.2	+226
דיסקונט שה ב	15500			-500	-3.1	-30
המזרחי ש	42505		784			-406
המזרחי מ	42500			-101	-0.2	-200
הפועלים מבב	92499					
הפועלים ש	70099		844	-1		-260
הפועלים מ	70030		173	-120	-0.2	-293
כללי א 1.0	178650		45	-280	-0.1	-20
כללי שה 7	8719	שב				
כלל 0.1	44550		1507			-1197
כלל שה 11	16667		0			
מימון ושחר 1.0	59000		21			+9
מימון ושחר 5.0	29989		20	-201	-0.7	-48

בנקים למשכנתאות

ארנים 0.1	26400		2	-1000	-3.7	-2
לאומשכנ ש	9800			+200	+2.1	+110
לאומשכנ מ	9660	שב				
כרמל ש	6100		68			
כרמל שה 1	4100		20	+4	+0.1	+110
בנין ב' 5.0	— הפסקת מסחר —					
פת משכ ש	2630		511	+30	+1.2	+339
משכן ב ש	3665		376	+66	+1.8	+327
עצמאות 0.1	18600					-10
טפחות מבכ ש	21000	שב				
טפחות רג ש	21180		5			-6
טפחות שה 1	10281	שב				
טפחות שה 2	5306		164			-124
יעשר 1.0	3782		280			
יעשר 5.0	3250		670	-76	-2.3	-1607
בירב 1.0	8130		6	+200	+2.5	+67

מוסדות מימון

שלמון אש	922		1864	+38	+4.3	+18598
החקלאות מבכ א	200000		2	+5239	+2.7	+2
החקלאות מבכ ב	196000		2			-2
לאומי תעש' א ש	13900		11	+50	+0.4	+1
פתוח תעש' מבכ	156399	שב				
פת תעש' בב ג	490522	שב				
פת תעש' בב גג	287515	שב				
פת תעש' בב גג1	291000	שב				
פת תעש' בב ד	279456	שב				
פת תעש' בב דד	67129	שב				
פרכו קבלנים 5.0	1250		2206			-89
תיירות בב	220000	שב				
כלל ליסינג 0.1א	23211	תב		+1200	+5.5	+32
כלל ליסינג ב0.5	19535		32			
כלל ליסינג אגוז	19749		8			-8

ביטוח

איילון	140.5	בה	1200	+5	+3.3	+3470
איתן	144	תב	6950	+12	+9.1	+24700
אדרס 0.1	1028		250	+28	+2.8	+272
אדרס א 0.5	809		910	+38	+4.9	+926
בטוח משנה 0.1	409		275			-135
בטוח משנה 0.5	216		3713			-2285
משנה אפ	278	שב				
כשנה הש	105		23550	+1	+1	+27050
הדר 1.0	196		2055			
הדר 5.0	170		5200	+8	+4.9	+5845
הדר אפ סד 2	176		2002			-2002
הפניקס 0.1	774		8815			
הפניקס 0.5	595		2000	-5	-0.5	-2360
המגשר-הראל 1.0	— הפסקת מסחר —					
המגשר-הראל 5.0	— הפסקת מסחר —					
מנורה 1.0	2160		20			-20
מנורה 5.0	1566	שב				
סהר ג 1.0	585		2450	+6	+1.6	+5826
סקוריטס 0.1	1262		942			-1277
צור ש	310		5400	+7	+2.3	+9700
ציון החזקות 1.0	5939	שב				
ציון החזקות 5.0	1690		64	-8	-0.5	-64

מסחר

אינטר גאמא 1 ש	960		669	+35	+5.8	+2496
אינטר גאמא 3 ש	604	תב	5821	+40	+7.1	+19065
בארי עוזא 1.0	1011		1784	+21	+2.1	+5516
בארי עוזא אפ	610		1100			-400
כלל אפ 4	358		6950	+8	+2.5	+34945
כלל אגח 2	160.5		8665	+5	+3.2	+40465
קרינטל 1.0	817		2060			-1442
רפק 0.1	24580		8	+489	+2	-.9
רפק אפ	[illegible]		10	+500	+2.4	+40
שופרסל א 2.0	14500		354	+600	+4.3	+365
שופרסל אפ	7660		804	+360	+4.9	+2957
שופרסל אגח	111		107085	+2	+1.8	+435573

שירותים

אמנוע	435	תב	4450	+23	+5.6	+27480
ספנות הספקה 0.1	877	תב	2232	+65	+8	+3754
ספנות הספקה 0.5	307		3000	+2	+0.7	+823
קידר 0.1	1156		1998	+51	+4.6	+1831
קידר 1.0	275		11597	+5	+1.9	+4439
מוס' ערוגה 0.1	2150		24			
מוס' ערוגה 0.5	1050		6130			-2538

מלונות ושירותי תיירות

גלי זהר 1.0	3070		12.3	-30	-1	-3
גלי זהר 5.0	2205	תב	100	-245	-10	-200
מלונות דן 1.0	1550		100			
מלונות דן 5.0	1220		100	+20	+1.7	+450
חוף האלמוג 1.0	7440		81			-81
כנס מר 1 ש	2900		85.7	-48	-1.6	-7.9
מלונות הירדן	2730			+20	+0.7	+56

מחשבים ושירותי מחשבים

איכות מחשבים	717		809	-2	-0.3	-411
ת.י.ל.ג. 1.0	413		2678	-1	-0.2	-3178
יעצא 1.0	7110		38			-35
מ.ל.ל. 1.0	15090	שב				
מ.ל.ל. 5.0	3200		208	+20	+0.6	+363
ניקוב מחשבים 1	968		600	+28	+5	+230
ניקוב מחש' 5	394	בה	502	+13	+3.4	+1159
ניקוב אפ סד 2	980		778			-511
תים מחשבים 1.0	675		5180			-1890

נדל"ן, בינוי ופיתוח

אורן 1.0	— הפסקת מסחר —					
אורן 5.0	— הפסקת מסחר —					
אזורים אפ	845		2351	+41	+5.1	+14043
אזורים אגח	150		16095	+7	+4.9	+134295
אילגז 1.0	378		5760	-1	-0.3	-6760
אל-רוב 1.0	334	בה	1000	+3	+0.9	+181
אפריקה 0.1	52700		5	+100	+0.2	+19
אפריקה אפ	33500		19	+600	+1.8	+24
ארזים	4675	תב		+425	+10	+75
אילדן 0.1	3641		98			-138
אילדן 0.5	2650	תב	338	+140	+5.6	+1836
ברנוביץ 1.0	3070		100			-80
ברנוביץ 5.0	2610			+50	+2	+100
דנקנר 1.0	6420		235			-37
דרור 0.1	180	שב				
דרור 0.5	141.5		5965			
המשלול 1.0	980		125			
המשלול 5.0	556		300			
ת.ל.ב. 0.1	— הפסקת מסחר —					
ת.ל.ב. 0.5	— הפסקת מסחר —					
חברה לירושלים	321	תב	10152	+17	+5.6	+30085
ירושלים אפ	123		9000			-835
נכסים 0.1	5025		252	+190	+3.9	+752
נכסים 0.5	4010		335	+55	+1.4	+865
ישפרו 0.1	3860		244	+58	+1.5	+178
ישראלום 1.0	1236	תב	877	+60	+5.1	+4334
ישרס 10.0	20199		69	+300	+1.5	+36
כנן פיתוח 1.0	10840	שב				
לומיר 1.0	5000		47			-172
לומיר 5.0	2200		98			-90
מ.ת.ב. 1.0	380		8641			-5181
מ.ת.ב. אפ 2	241		1933			-1435
מ.ת.ב. אגח	116		19735	+5	+0.4	-10555
מגורי בניה 1.0	629		968			+32
מישכאל 5.0	330		2538			-387
מישכאל אפ	150		7400	+1	+0.7	+2843
מרב 5.0	1681		13	+21	+1.3	+37
מרלד 1.0	1308		3094	+13	+1	+1716
לרינשטין 1.0	440		1082			-242
לרינשטין 5.0	195	תב	29213	+15	+8.3	+29379
ליפשיץ 1.0	467	תב	2208	+30	+6.9	+4480
ליפשיץ 5.0	290			+2	+0.7	+1500
ליפשיץ אפ 1	192		13410	+7	+3.8	+15365
ליפשיץ אגח	106		10151			+1056
נאות אביב 0.5	4540	בה	152	+240	+5.9	+642
נכסי אזורים	330		1736	+13	+4.1	+5136
סהר החזקות 1.0	848		535			-65
סולל 1.0	5200	תב	668	-499	-8.8	-436
עמר ושלג מר 1 ש	— הפסקת מסחר —					
קיסריה 0.1	5410			+100	+5	+150
קיסריה 0.5	1500		631	+26	+1.8	+2479
רסובן 1.0	440		5850	-1	-0.2	-6547
רסובן 5.0	210		5610	+10	+5	+33510
רסובן אפ'	1188		556			-245

רסובן אג"ח	127		1000	-5	-0.4	-1000

חקלאות

כסטי הדר 0.1	3150		100	+10	+0.3	+116
כסטי הדר 0.5	2800		18	+53	+1.9	+18
מהדרין 0.1	6840		320	+140	+2.1	+1856
מהדרין אפ'	4050		275	+150	+3.9	+579
נכסי הדרים 1.0	1782		558	+64	+3.7	+1536
פריאור 0.5	2540		291	-60	-2.3	-291

מזון וטבק

אסאס	2002	תב	2053	+182	+10	+2636
גולדפרוסט 1.0	— הפסקת מסחר —					
גולדפרוסט 5.0	— הפסקת מסחר —					
דובק מב ש	5800		257	+100	+1.8	+132
דובק מב מ	5800		79	+100	+1.8	+79
זגלגל 1.0	532		1041			
זגלגל 5.0	544					-1155
זגלגל אגח	106		10000			-22100
ממסי בירה 1.0	34000		6			
ממסי בירה 5.0	27500		5	+500	+1.9	+105
יצהר 1.0	1192	בה	400	+12	+1	+100
יצהר א 5.0	680	תב	264	-50	-6.9	-664
יצהר אפ 2	500		250	+12	+2.5	+250
מן 1.0	625		896			-1590
מן 5.0	460		9726			
סנפרוסט 1.0	18050		33			-2
עסיס ב 0.5	— הפסקת מסחר —					
אבגל שקל 1	2830		100	+103	+3.8	+214
שמן מבב א	1648	קב		+78	+5	+1331

טכסטיל והלבשה

ארגד סד 1 ש	620	תב	1808	+30	+5.1	+3376
ארגד אפ	385		1042	+16	+4.3	+2792
ארגד אגח	108.5		1500	+5	+0.5	+25500
אפיס 1.0	696		150	+21	+3.1	+1579
אופנת ברוך 1.0	500		200			-118
אופנת ברוך 5.0	355	בה	900	+15	+4.4	+3800
אופ א	397		360	+20	+5.3	+360
ארגמן רג ש	13900		53	+500	+3.7	+47
רלהא-גליל 1.0	3055		1552	+145	+5	+4431
רלהא-גליל א 3.0	2505		926	+75	+3.1	+1127
כסוריות מאוחד 1	1500		31	+1	+0.1	+1
כסוריות מאוחד 5	825		533.3			
ויטלגו 1.0	352		260	+10	+2.9	+677
ויטלגו 5.0	260			+9	+3.6	+1496
חדרינן 1.0	6000					
דוקית 1.0	2267		300	+17	+0.8	+169
דוקית 5.0	1895		1461	+50	+2.7	+3985
דוקית אפ	1038		150	+9	+0.9	+50
סופר	308		1650	+12	+4.1	+2791
סופר אפ	180	בה	1044	+7	+4.1	+2735
לודזיה 0.1	3230		134	+90	+2.9	+122
לודזיה 0.4	2597		260			-44
ליגת 1.0	301		704			-104
מקס 0.1	5757	בה	178	+57	+1	+205
מקס 0.5	3400		341	+80	+2.4	+222
עים 1.0	460		2732	+10	+2.2	+2037
עים 5.0	271		1000	+6	+2.3	+3254
עים אפ	254		4425	+19	+8.1	+12631
עים אגח	127		4121	+5	+4.1	+4998
עמק פרינה 1 ש'	325	תב	3550	+20	+6.6	+52970
עמק אפ	190		4202			
פולגת א	1765	תב	98	+90	+5.4	+423
פלינון א 0.5	11816			+400	+3.5	+71
פרנוד	835					-2
ביגוד כנרינה	10340		21	-200	-1.9	-107
תעש רוגוזין 1.0	2530	תב	366	+230	+10	+779

שיר נאמנות
כלל
... השקעות וניהול קרנות נאמנות ...

מתכת ומוצריה

אורדן 0.1	10250		359	+350	+3.5	+462
אורדן 0.5	8350		20	+100	+1.2	+18
אלומית 1.0	7455		83			-83
אלומית 5.0	5990		8			-8
כבלים ש	411		605	+1	+0.2	+410
כבלים אגח	100		86496			
התכוף 1.0	650					
התכוף 5.0	425		500			
התכוף אפ	3700					
זיקה 1.0	3292	תב	40	+250	+8.2	+74
זיקה 5.0	1658		106.8			
קומטאות פה 5.0	4180		176			
כבלי ציון 1.0	— הפסקת מסחר —					
כבלי ציון 5.0	— הפסקת מסחר —					
כבלי ציון אפ	— הפסקת מסחר —					
מרדן 1.0	733		380			-430
קרמור 5.0	280		2885			
קרמני 5.0	160		14341	-6	-3.6	-13027
נחושתן 0.1	39700	תב	16	+2200	+5.9	+34
נחושתן 0.5	15000		39			-33
פקר פלדה 1.0	2864		1277	+80	+2.9	+1916
קינג 1.0	914		367	-6	-0.7	-77
קינג 5.0	558		1070	+12	+2.2	+1102
קליל 1.0	2425		717			+4
קליל 5.0	2100		741			-141
קליל אפ	1097		796	+17	+1.6	+1126
קליל אגח	119		9400	+2	+1.7	+28600
שלדות 5.0	7100		203	+300	+4.4	+187
תעשיות לכיש 1.0	1030		240	-1	-0.1	-180
תעשיות לכיש 5.0	607		2			-2

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

אלביט 3.0	435000		2			+1
אלקו 0.1	7920	בה	185	-80	-1	-220
אלקו 0.25 ש	4900		100	+30	+0.6	+300
אלקו 0.25 מ	4805	תב	50	+250	+5.5	+250
אלקטרה 0.1	2210		1311	+50	+2.3	+938
אלקטרה א 0.5	1675		1866			-1588
אפ 5	1240		630	+40	+3.3	+1050
אגח 3	171		268	+6	+3.6	+4732
אריה 1.0	25000		451			-341
כלל תעש אלק'	2470		1252	+90	+3.8	+6018
ספקטרוניקס 1.0	1490		386	+54	+3.8	+501
ספקטרוניקס 5.0	1108		3205	+35	+3.3	+6574
פיקסטגר 1.0	572		50			-50
פיקסטגר 5.0	470		658	+14	+3.1	+1058
ציקלון 1.0	1980		1	-60	-2.9	-12
ציקלון 5.0	990	תב	215	+60	+6.5	+265
קצנשטין אילך 1.	6718		101	-200	-2.9	-151
קצנשטין אילך 5.	3090		49			-49
ת.א.ת. 1.0	1212	בה	250	+12	+1	+40
ת.א.ת. 5.0	660		5320			-4145
ת.א.ת. אפ 1	16500	תב	28	-2000	-10.8	-31
תדאה	816		1317	+16	+2	+4911

מוצרי בניה

א.ש. תעשיות 1.	186	תב	24100	+10	+5.7	+103372
א.ש. אפ	690		1683	+40	+6.2	+8419
א.ש. אגח	135		2000	+5	+1.1	+63000
אקרשטיין 1.0	606		150			-249
אקרשטיין 5.0	405		1095			-1095
אקרשטיין אפ'	630		170	+40	+6.8	+170
אקרשטיין אגח	136		500	+5	+0.4	+50000
אוים בלום	168	תב	12693	+5.5	+10.2	+32836
בלום אפ	110	תב	17687	+10	+10	+73060
בר-און 1.0	1300		100	+53	+4.3	+100
בר-און 5.0	781		74	+1	+0.1	+322
פורמאסבסט 1.0	6910		15.5	+70	+1	+5.5
פורמאסבסט 5.0	3300		14	+130	+4.1	+216
מ.ל.ת. 1.0	965	בה	80	-10	-1	-20
מ.ל.ת. 5.0	679	שב				
מוזיל הסק בתעש	620		333	+20	+3.3	+900
מוזאיקה ולפמן 1	22045		18			-18
מוזאיקה ולפמן 5	14000	שב				
נגב קרמיקה	475	תב	2000	+23	+5.1	+5000
נגב קרמיקה אפ	245		1096	+25	+11.4	+5869

כימיה, גומי ופלסטיק

אגן 5.0	2100		880	+20	+1	+383
אליאנס ב	2131		95			+95
גל תעשיות 1.0	750	בה	460	+30	+4.2	+502
גל תעשיות 5.0	498		133			-176
גל אפ	307		2500	+7	+2.3	+5500
גל אגח	103		18056			-21656
דשנים 0.1	3575		190			-74
דשנים 0.5	1740	שב				
חיפה כמי' 10.0	970		4292	+40	+4.3	+10863
ליבסקי 1.0	2679		100			-400
מקסימה 1.0	7500	שב				
מקסימה 5.0	5140		115	-10	-0.2	-115
כנו 1.0	27750		10	+500	+1.8	+5
כנו 5.0	22400		6			-6
פריקלאס	540	תב	4805	+40	+8	+13815
פריקלאס אפ'	193		6046			+140
קים כימיקל 1.0	5290		60	+200	+3.9	+110
קים אפ	3000		50	+200	+7.1	+150
קים אגח	109		5000			-4000
ת"א 5.0	3950		561	+50	+1.3	+134
פרוטארום 10.0	59999	תב	35	+2799	+4.9	+64
תוד א 5.0	9000		40			-15

עץ, נייר ודפוס

כתר	240		2600	+4	+1.7	+1552
דפוון 1.0	8826	שב				
דפוון 5.0	5990	שב				
ת.מ.ג. 1.0	10000	תב	640	+800	+8.7	+468

יאה 1.0	1841		500			-300
לבידי אשקלון 1	666		500	+16	+2.5	+400
מלט ב 0.5	49100		7	+2109	+4.5	+19
סקאודיה 1.0	2982		1	+82	+2.8	+14
רים 0.1	470		1000			-170
רים 0.4	279		4000			-4874
תעל ב 0.2	19000		135			+29

תעשיות שונות

אבדין 1.0	397		640	+17	+4.5	+1706
אבדין 5.0	192		3800	+8	+4.4	+3000
חבינה יחד	3206		90	+70	+2.2	+90
הגנפלק 1.0	1636		283	+40	+2.5	+105
הגנפלק 5.0	1376	בה	500	-20	-1.4	-330

השקעות בתעשיה

כור בב' ש	8000		956	-262	-3.2	-58.5
תעשיות אפ	173		53431	+3	+1.8	+120878
תעשיות אגח	120	תב	102184	+9	+8.1	+350216

חברות השקעה

אמניקו ש	7920		1			-2
ארנקבה 0.1	67		11849	+1	+1.5	+20287
אלגר ש	1480	תב	255	+90	+6.5	+455
אפיק 1.0	401		9197			-6447
אפיק 5.0	262		2338	-10	-3.7	-11139
בחלת 1.0	1175	שב				
בחלת אפ	985			-15	-1.5	-100
בחלת אגח	105		10600			-1400
הנבאי 1.0	671	בה	100	+6	+0.9	+50
הנבאי 5.0	495	תב		+25	+5.3	+751
חברה לישראל 5.0	4500		1732	+170	+3.9	+2582
חלפסון 0.1	121000	שב				
חלפסון 1.0 ש	25500		50	+300	+1.2	+32
אבסא א 0.5	23800		18	+700	+3	+32
פועלים השק ש	945		3066	+40	+4.4	+15418
דיסקונט השק אפ	1390		1279	+60	+4.5	+19877
דיסקונט השק אגח	114		3945	+5	+0.4	+19576
מזרחי השק ש	35000	תב	12	+1800	+5.4	+145
מזר השקאגח124	12659	שב				
הירון 1.0	2100		280			-230
הירון 5.0	1338		190	+8	+0.6	+190
יצוא ב	12700		56			-35
ידין א 0.1	1700		285			
כלל 50.0	1325	בה	450	+70	+5.6	+568
כגור 0.1	491		1110	+1	+0.2	+568
כגור א 0.5	433		1550			-550
כגור אפ	235		2350			
אגח 1	120.5			+5	+1.5	+8000
פז השק ש	2930		591	+100	+3.5	+1431
פכה א 0.1	8450		30			-17
פכה 0.5	6869		158	+295	+4.5	+136
פרין ב 2.5	15200		487	+600	+4.1	+851
קדרן 1.0	105		25527	+2	+1.9	+42567
קדרן 5.0	75		34990	+2	+2.7	+26391
קדרן אפ	53		22330			
קדרן אגח	102.5		2500	+5	+0.5	+16500

נסחרות במט"ח

גזית ב	— הפסקת מסחר —	

רשימה מקבילה

מסחר שרותים מלונאות מחשבים

הראל 1.0	1587	בה	34	+16	+1	+33
יסקל	294		8655			-5405
קנגמדיסום 0.1	927		777	+6	+0.7	+1060
קנגמדיסום 0.5	506	תב	1660	+37	+7.9	+9148
קנגמדיסום אפ	180		5545	+20	+12.5	+13965
קופל 1.0	699		670			
תבל	320		6181	+3	+1	+13469
גבי הדר	157		11200	+1	+0.6	+2890
גבי הדר אפ 1	130.5		4913	+11	+9.2	+16048
החברה הישראלית	88		12596	+3	+3.5	+3693
הפה כיתן 1.0	6800		204	-300	-4.2	-229
כלל שהכבים 1.0	8300		42	+367	+4.6	+56
כשנו שהבבים 1.0	380		2111	-20	-5	-1158
כשנו אפ'	283		300	+10	+3.7	+300
רשף	638		975	+1	+0.2	+582

נדל"ן בינוי חקלאות

אבנוצים 1.0	1530		198			
בן-יקר גת 1.0	4500		100	-120	-2.6	-343
דרוקר 1.0	— הפסקת מסחר —					
דרוקר 5.0	— הפסקת מסחר —					
עוד 5.0	2090	תב	705	+190	+10	+800
רסקו כבכל	2430	תב	447	+146	+6.4	+253
רסקו רג	2030		585			
שמור 5.0	2100		276			-276
שמור אפ	820		1850	+70	+9.3	+1319

תעשייה

ביס גליק	394	בה	911	-69	-14.9	-631
אלקטגן 5.0	1469	שב		-77	-5	-89
מתכת פרוד 1.0	81		5700	+1	+1.5	+10120
מתכת פרוד אפ	36.5		43700			-20967
אלקיל	173		200	+1	+0.6	+200
אלקיל אפ 2	75		5000	+5	+0.7	+3260
הסכפ' 1.0	2145	בה	7	-22	-1	-14
נקה כחיקל 1.0	5000		122	+200	+4.2	+159
ת.ג.ל. 1.0	1690		50	-61	-3.5	-50
ת.ג.ל. 5.0	1860		32	-40	-2.1	-32
אודיע פרינט	730	תב	6180	+65	+9.8	+7000
גוקן	590		11250	+16	+2.8	+21685
פז הק	437		2108			-32
קאנר טכנולוגיה	171		8576			-109

השקעה

איתם	518		1500			-5500
איתם אפ	172		1500			-3000
אנטר בכל	1411					
ישום החזקה	200		12399			
ישום אגח-אפ	128		5000			+15000
לגוקו 0.1	1972	בה		-104	-5	-1212
לגוקו 0.5	619		700	+29	+4.9	+535
עת השק ב 0.1	2394		38	+114	+5	+111
עת השק ג 0.5	1179	בה	761	+107	+10	+841

חיפושי נפט

דלק נפט 1	4400		95	-30	-0.7	-30
דלק נפט 5	2550	תב	260	+126	+5.2	+264
דלק חיפ' אפ 2	1780		127	+30	+1.7	+23
פז חיפושי נפט	26700		40	+700	+2.7	+35
י.ו.א.ל 5.0	610		10423	+11	+1.8	+21332
ח.נ.ג. 1.0	6250		43	+120	+2	+51
ח.נ.ג. 5.0	3160	תב	80	+160	+5.3	+237
פראויל ב 0.3	6511	קב		+310	+5	+342
נפטא ש	2630500			+30000	+1.2	+2

משתנים

שם נייר ערך	מדד/שער בסיס	שער קבע משתנים נקודות	שער מרב. נקודות	שינוי יומי כלל %	סך עסק כלל במיליונים
בנק בינלאומי 05	1498	8400	8564	4	3
הסנה ש	17966	282	285	3.64	6
כלל סחר	5670	445	445	2.53	2
שופרסל ב 10.0	352	11135	11135	0.25	1
דלק ג'ג	6369	2765	2765	1.51	17
אפריקה 1.0	362	44283	44283	1.5	8
אזורים 1.0	5783	1858	1076	3.96	6
נכסים ובנין	1478	3375	3442	2.99	3
הכשרת הישוב	344	69259	70069	8.25	18
כלל נדלן	4809	765	770	3.49	2
עלית	309	16424	16544	3.25	2
פלגת ב 4	3029	996	1003	2.98	7
קומפוזט פה 1.0	619	4460	4482	3.01	1
אלהן 3.0	29	305708	305708	0.5	5
טבע ש	908	12689	12812	4	9
ים המלח	3363	2935	2935	1.49	4
מפרכיבים 10.0	14427	887	896	5.04	4
מפעלי נייר 10.0	61	385487	387358	3.5	11
מרכזית ב 0.1	226	13678	13952	2	
כלל תעש' 1.0	46541	243	245	3.81	2
אידיבי פתוח 2.0	1206	9698	9698	1.5	10
אלרן ש	1992	1156	1191	3.03	
חברה לישראל 1.0	3408	4656	4679	4	16
דיסקונט השק ש	3263	2661	2681	2.02	7
כלל 10.0	13438	1280	1290	3.76	13

קבלת מודעות אבל
24 שעות ביממה
03-38 38 38

هكذا من الأصل

המחלוקת על שמחת תורה בין א"י לבבל בתקופת הגאונים

מאת הרב שלמה גורן

החפיפה בין שמיני עצרת לשמחת תורה נתנה לחילופי מנהגים בין ארץ ישראל לבבל מאז התקופות הקדומות של הסבוראים והגאונים מהמאה השביעית ואילך (ומן כיבוש הערבים לבבל). בארץ ישראל לא היתה כל זיקה בין שמיני עצרת לשמחת תורה ולא חגגו שם כלל את שמחת תורה בתאריך קובע.

משום שלא היו מתחילים ולא מסיימים את התורה מדי שנה בשנה. השילוב בין שני המועדים היה נחלתם הבלעדית של בני בבל. כפי שאנו מוצאים בספר הקדום "חילוקים שבין בני א"י ובין בני בבל", שיצא לאור בהוצאה מדעית על־ידי ד"ר מרדכי מרגליות ז"ל בשנת תרצ"ח. הספר, ששם מחברו חסוי ואינו ידוע, מתייחס לתקופת שלטון הערבים במזרח התיכון.

ספר קטן וחשוב זה משקף במידה בולטת את ריב המסורתית שפרץ במאה השישית בין חכמי בבל לחכמי ארץ ישראל. שתי ישיבות בבל, סורא ופומבדיתא, התיימרו לרשת את כתרן של ישיבות א"י. חכמי בבל ראו עצמם ממשיכים את מורשת הסנהדרין, משום "שני נסתלקה לה שכינה מירושלים ושרתה לה בבבל". בלשון הקטע מגניזת קהיר שנדפס אצל גאון 322. כן למדים גם מפרקי בן באבוי, שקטעים מהם נתפרסמו בגנזי שכטר 11. גם בספר שהבבלים עשו מריבה ומחלוקת עם בני א"י והכריחו אותם לעזוב את מנהגיהם ולקבל עליהם את מנהגי בבל. בירושלים, ובכל מדינה שיש בה בבלים, הצליחו לכפות על בני א"י כמה ממנהגי בית הכנסת.

הסיבה לכך, כותב רב יהודאי גאון מהמאה השמינית, במכתב ששלח לבני א"י ובו ניסה להשפיע עליהם שיעזבו כמה ממנהגיהם, היא כי מנהגי א"י היו מנהגי שמד, כביכול. הם נתקבלו, לדבריו, באונס, בזמן גזירות השמד או בעת שכחת התורה. דברים קשים אלה נגד מנהגי א"י, של רב יהודאי גאון, שהיה סמכות הלכתית עליונה בקרב יהודי בבל, עודדו גם את הגאונים הבאים אחריו. הוסיפו עליהם אחר כך רב שרירא גאון ובנו רב האי גאון, שיצאו חוצץ נגד מנהגי א"י וביקשו לעקור אותם משורשם. הם מגנים אחדים ממנהגי א"י "מנהגים מגונים מאוד". כמו שכותב רב שרירא גאון ביחס לשיטת התלמוד הירושלמי, שכתובה היא מן התורה. ורב האי גאון בעיר ביחס למנהג קבורה של א"י "שהם עושים שלא כדין ומן החכמים אין מהדרים לנהוג כך".

גאוני בבל אלו ואחרים פעלו בכל כוחם שבני עם ישראל בכל אתר ואתר יקבלו עליהם אך ורק את מנהגי בבל ויפסקו אך ורק לפי התלמוד הבבלי. ואכן, בכל הנוגע להשלטת הסמכות המוחלטת של התלמוד בבלי על העולם היהודי כולו, הצליחו גאוני בבל. אך הם לא הצליחו לעקור כלל וכלל את מנהגי א"י. כפי שמוכיח ספר חילוקי המנהגים. בספר "החילוקים" הקדום נכתב בחילוק מ"ח: "אנשי מזרח (הכוונה לבבל) עושין שמחת תורה בכל שנה, ובני א"י לשלוש שנים ומחצה". הבדל זה בין בבל לא"י אינו נובע מכך שבבבל שמרו על יום טוב שני של גלויות — אין אבלם חפיפה בין שמיני עצרת לשמחת תורה. שכן חוגגים את שמיני עצרת ולמחרתו את שמחת תורה. בא"י, שאין שומרים על יום טוב שני של גלויות, אין חוגגים חג שמחת תורה כיום נפרד.

אין הדבר כך משום שגם קהילות בחו"ל, הקרובות לא"י, שהיו שומרות על יום טוב שני של גלויות, כגון במצרים, היו נוהגות ביחס לשמחת תורה כבנהג א"י ולא היו חוגגות כלל שמחת תורה, לא בשמיני עצרת ולא למחרתו. כמו שמספר התייר הגדול ר' בנימין מטודילה (במאה הי"ב) בסיורו במצרים: "ושם שני בתי כנסיות. אחת לאנשי ארץ ישראל — כנסיה אל שאמיין — ואחת כנסת אנשי בבל, כניסיה אל עיראקיין. ואינם נוהגים מנהג אחד בפרשיות ובסדרים של תורה, כי אנשי בבל נוהגים לקרות בכל שבוע פרשה, כמו שעושין בכל ספרד, ובכל שנה מסיימין את התורה. ואנשי ארץ ישראל אינם נוהגים כך, אבל עושים בכל פרשה שלושה סדרים ומסיימים את התורה לסוף שלוש שנים".

המנהג בתפוצות כיום, לסיים את התורה ולחגוג שמחת תורה למחרת שמיני עצרת, או בשמיני עצרת עצמו, כמו שנוהגים כיום בא"י, הוא לפי מנהג בבל ולא לפי מנהג א"י. בא"י היו מסיימים את התורה פעם בשלוש שנים ומחצה, כמו שכתוב בספר החילוקים, או פעם בשלוש שנים, כדבריו של ר' בנימין מטודילה על קהילת אנשי א"י במצרים.

גם הרמב"ם, בהלכות תפילה הלכה א', כותב: "המנהג הפשוט בכל ישראל, שמשלימין את התורה בשנה אחת, מתחילין בשבת שאחר חג הסוכות וקורין בסדר בראשית עד שגומרין את התורה בחג הסוכות. ויש מי שמשלים את התורה בשלוש שנים ואינו מנהג פשוט". כוונתו לא רק לא"י אלא גם למנהג בני א"י במצרים עצמה.

גם בתלמוד בבלי, במסכת מגילה כ"ט ב', נזכר מנהגם של בני מערבא (אנשי א"י) שמסיימים את התורה אחת לשלוש שנים ולא בכל שנה. גם לפי שיטה זו לא היה חג שמחת תורה צמוד לשמיני עצרת ולא חופף אותו. אם כי לפי מנהג א"י, יתכן שהתחלת קריאת התורה וסיומה היו קבועות בסמוך לשמיני עצרת, אחת לשלוש שנים, ולא מדי שנה בשנה, כמו לפי מנהג בבל.

נראה כי הסיבה להיצמדות זו לפי מנהג בבל, בין התחלת התורה וסיומה לחג הסוכות, מבוססת על שיטת ר' אליעזר בן הורקנוס הסובר כי בתשרי נברא העולם. כמו ששנינו במסכת ראש השנה י' ב', וכמו שמוכיחים פיוטי התפילה של ראש השנה. כגון "היום הרת עולם". וכן האמור בסדר זכרונות לר"ה: "זה היום תחילת מעשיך זיכרון ליום ראשון". ואמרו בתלמוד הירושלמי: במסכת ר"ה פ"א ג', שנוסח זה בסדר זכרונות תוקן על־ידי רב בבבלי: בבבלי ר"ה כ"ז א' אמרו שפיוט זה הוא לפי שיטת ר' אליעזר בן הורקנוס, הסובר כי בתשרי נברא העולם, ולא כר' יהושע בן חנניה האומר כי בניסן נברא העולם. כאמור במסכת ר"ה י"א א'. ובכל התורה, במחלוקת שבין ר' אליעזר ור' יהושע, ההלכה תמיד כר' יהושע. כאן אנו פוסקים כר' אליעזר.

מכיון איפוא שלפי שיטת ר' אליעזר, יש להתחיל פרשת "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" בחודש שבו נברא העולם. למרות שגם לפי שיטת ר' אליעזר ראשית בריאתו של העולם היתה בכ"ה באלול. אבל בראש השנה באחד בתשרי נברא האדם. ויום בריאתו של אדם הראשון נחשב כיום בריאת העולם. לכן תיקנו קריאת התורה בפרשת בראשית בסמוך לראש השנה.

במיוחד חשובה קריאה זו, של פרשת בראשית בחודש של בריאת העולם, לפי תורת הקבלה, כפי שהיא מתבטאת בספר שער הכוונות לאר"י הקדוש — שבימים נוראים חוזר העולם המטאפיסי למצב שבו היה נתון הקוסמוס כולו בזמן בריאת העולם. ובקריאת מעשה בראשית אנו משחזרים, כביכול, את אשר התרחש בימי בראשית וגם מתרחש כעת מחדש בכל העולמות המטאפיסיים.

בנוסף לכך, גם קבלת התורה בפועל, דהיינו עשרת הדברות השניות, היתה ביום הכיפורים, בעשור לחודש תשרי. כפי המבואר במשנה שלהי מס' תענית פ"ד ז'. רבן שמעון בן גמליאל אומר לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכפורים וכו'. וכן הוא אומר "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו" (שיר השירים ג' י"א) — ביום חתונתו זה מתן תורה. שהיה ביום הכיפורים. כמו שפירשוה בתלמוד במס' תענית ל' ב': "יום הכיפורים — משום שיש בו סליחה ומחילה, יום שניתנו בו לוחות האחרונות". כן מפורש בסדר עולם לתנא ר' יוסי בן חלפתא כפ"ו: "משה רבנו ירד בעשירי לתשרי, והוא היה יום הכיפורים. ובישרם שנתרצו לפני המקום, שנאמר: 'וסלחת לעווננו ולחטאתנו ונחלתנו'. לפיכך מקיים יום חוק ותכרות לדורות" וכו'.

לפיכך מסיימים את התורה ומתחילין מחדש בפרשת בראשית בסיומם של ימי חג הסוכות, משום שבחודש זה נברא העולם, וגם קיבלנו את התורה ועלינו לשחזר זאת בחודש בריאתו.

שיטה זו מסבירה לנו את חילוקי הדעות בין בני בבל לבני א"י בנושא זה של שמחת תורה. שיטת בני בבל מבוססת על פיוטי התקיעות של רב, שהיה ראש חכמי בבל, כמבואר בירושלמי ראש השנה פ"א ג', הסובר שבתשרי נברא העולם לכן מתחילין התורה בתשרי. אבל חכמי א"י והתלמוד הירושלמי סוברים כר' יהושע, שבניסן נברא העולם. לפיו אין סיבה להצמיד או לשלב את סיום התורה והתחלתה לשמיני עצרת או לחודש תשרי. זו הסיבה שבגינה לא חגגו בני א"י שמחת תורה בשמיני עצרת, ולא התחילו בשבת שאחריה לקרוא פרשת בראשית, אלא פעם בשלוש שנים ומחצה. ומתי שסיימו את התורה בכל ימות השנה, ערכו שמחה לכבוד גומרה של תורה, כמו שמצינו במדרש א"י בקהלת רבה פ"א (ט) "ויבוא ירושלים ויעמוד לפני ה' — ויעש משתה לכל עבדיו" (מלכים א' ג' ט"ו). "אמר ר' יצחק: מכאן שעושין סעודה לגמרה של תורה".

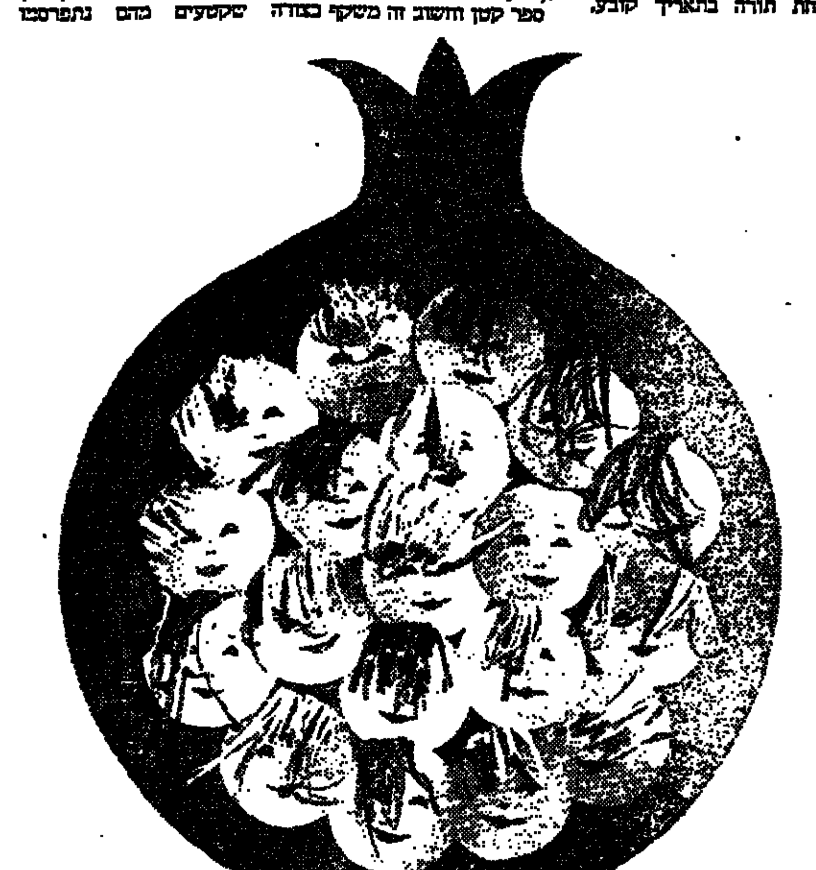

אורה איתן — הצעה לדגל שמחת תורה (1977)

מכתבים למערכת הארץ

איתן: שנאת־אדם לשמה

כיצד יכול אדם להתמכר כל כך לשנאת בני־אדם אחרים, לשנאת עם שלם. איך אפשר לדון לכף חובה כל ערבי המחזיק מקל או סכין או אקדח? האם זה כולל את הבדואים המבוגרים העולים לאוטובוס שבו אני נוסעת כל יום, שכדי להגיע לתחנה מהמאהלים שלהם בחולות המדבר הם הולכים בעזרת מקל? או הבחורים הערבים העובדים בחברה שאני עובדת בה? הם עובדים בחדר הדואר וחותכים חוטי חבילות בסכין. או הטבח הערבי שעובד במסעדה בתל־אביב? ומה עם הערבים המחזיקים חרב קטנה מקושטת או סכין כסף מקושט בחגורות גלימותיהם, על פי צו מסורתם?

ומה עם היהודים המחזיקים נשק דומה? האם לא היה רצוי לקחת קודם כל את הסכין שהנער מראשון־לציון השתמש בו לא מכבר כדי לדקור ולהרוג את חברו או מהאלמוני שדקר את עיתונאי הספורט? האם מר איתן רוצה לבדוק כל בית וחנות של ערבים, להחרים כל מטאטא וסכין גילוח וסכין ירקות? ומה עם אבנים? צר לי להודיע לאיתן כי קרקעות הארץ מלאות אבנים. אמנם אבנים הם בדרך כלל נשק של החלשים, אך אולי הם אינם נכללים בחשבון מפני שהם נשק צודק.

עקשנות ובורות הבריונים שלו מבדילים בין יהודי "טוב" לבין יהודי "לא טוב", לפחות בנאומיהם לתוך שורה. רפאל איתן מוריד את עצמו מתחת לרמתם. ערבים, בעיניו, כולם רעים, כולם רוצחים, ללא יוצא מן הכלל.

רותי בראון
ירוחם

*

ייתכן שבלא שיטת רפול יקשה לנו לחיות בארץ הזו. אך איתה לא יהא כדאי (ולא יהא עבור מה) לחיות בארץ ישראל.

אריה מהודר
בת ים

בחזרה לחיים השבטיים

"הארץ" מן ה־1 באוקטובר מדווח שהנשיא נזף בנציגים החרדים של עיריית ירושלים שהחרימו טקס מסורתי עימו ואמר, שצעדם זה "אינו באה (...) לכבוד נשיאות ישראל". למחרת מעביר "הארץ" לציבור את בקשת מגן דוד אדום "להימנע מלהפריע לתנועות אמבולנסים ורכב הצלה אחר ביום הכיפורים".

האם נשיא המדינה וראשי מגן דוד אדום תמימים באמת או שהם רק מעמידים פנים? הלא בשני האירועים מעורב אותו קהל קנאי המנסה זה זמן רב לכפות על המדינה חזרה לימי החיים השבטיים. בעיריית ירושלים יושבים נציגי החרדים, אלה שהחרימו את הטקס אצל הנשיא, וכבוד נשיאות ישראל חשוב להם כקליפת השום. במדינה הם מכירים בקושי ועל כל פנים לא ידמינו את הנשיא ל"חוויה" שלהם. את הבוז המופגן כלפי מוסדות המדינה מתרגם הציבור החרדי למעשים, ואינו מחמיץ, למשל, הזדמנות לרגום רכב הצלה ביום כיפורים (הלא רכב ציוני הוא).

באמת, לאיזה "ציבור" פנה דובר מד"א? הוא פנה למיעוט הבריוני הזה, שממילא אינו מייחס כל חשיבות לדבריו בפרט ולמעשה כמדינה בכלל. להוציא, כמובן, את ענייני־הכספים, שם יש ערך כלשהו למפעל הציוני.

יהושע בן־עמי
רמת השרון

אזרחי המדינה הם שיקבעו את גורלה

מדינת ישראל אכן שייכת לכל העם היהודי כפי שטוען מאמר המערכת של "הארץ" (4.10). אך מימוש הזכות להיות חלק ממדינת ישראל נעשה על ידי עלייה לארץ והתאזרחות בה. מי שהוא אזרח המדינה, בוחר למוסדותיה ויכול להיבחר אליהם, מבטיח את מעורבותו והשפעתו על המדינה.

הענקת זכות המעורבות למי שאינו אזרח המדינה, שומטת את הקרקע מתחת יסודותיה של אזרחות המדינה ומעניקה לגיטימציה לחיים בגולה ולירידה מן הארץ.

אותו מאמר מערכת מציין כי מדינת ישראל היא "שאלה קיומית" לשני חלקי האומה, בארץ ובתפוצות. האומנם?

אם זו שאלה קיומית, ו"החלק השני" של האומה מודע ל"בעיה הדמוגרפית" בארץ, מדוע אינו בא בהמוניו?

אריה רוקח
קדומים

הכחשת השואה — פגיעה בזכויות האדם

הסערה הציבורית שהתחוללה לאחרונה בצרפת כאשר לה פן, מנהיג המפלגה הריאקציונית הכריז מה שהכריז בדבר תאי הגאזים, מצביעה שעניין הכחשת השואה זוכה לתשומת־לב רצינית במערב.

בקונגרס האינטרנציונאל הליברלי שהתקיים לא מכבר באוטווה, קנדה, העליתי את הנקודה הזו במסגרת דיון בעניין זכויות האדם. ציטטתי את סעיף 1 להכרזת זכויות האדם של האו"ם וטענתי, כי הכחשת השואה מהווה פגיעה בכבוד האנושי שלנו, ניצולי השואה.

מי שמכחיש את השואה, מפר את זכות הכבוד שלנו (Right to dignity). הבאתי גם עובדות הנוגעות לפסיקה של בית משפט גרמני עוד משנת 1979, כי הכחשת השואה פוגעת בכבודו של ניצול השואה, ולכן יש בה הפרת זכויות האדם.

עו"ד אריה בקרוב
תל אביב

לא מפגין בשבת

בידיעה על הפגנה למען הסובלנות שהיתה בשבת בגן סאקר ("הארץ" 11.10) טעה הכתב בשתיים. ראשית, לא השתתפתי בהפגנה. איני משתתף בהפגנות בשבת. ושנית — הכתב מדביק לי את התואר "רב רפורמי". מיום שהוסמכתי לרבנות אני מזוהה עם התנועה ליהדות מסורתית בישראל ומשמש כעת כיו"ר ועד ההלכה שלה.

הרב טוביה פרידמן
ירושלים

עלייה של כוח ועורמה

"הפעלת טיסות ישירות מבריה"מ תהייה דרך בוקרשט. הכוונה היא לגנות ולצמצם את מימדי הנשירה של העולים החדשים" — דברי שר התחבורה שצוטטו בעיתונים ב־5.10. באותו היום צוטט בעיתונים גם שמעון פרס: "לו יכולתי לתת פקודות ליהודי ארה"ב הייתי פוקד עליהם לפעול לביטול מעמד הפליט לנושרים מבריה"מ". כפי שידוע זה כבר, ראש הממשלה שמיר, בביקורו האחרון בארה"ב, ביקש מהממשל לבטל את מעמד הפליט שניתן ליהודי בריה"מ שאינם מגיעים לישראל.

לנוכח ההתבטאויות והשתדלנות הנ"ל, איני מבין מה יכול להניע את המוני יהודי בריה"מ לבקש לעלות לישראל: הרצון להחליף מדינה טוטליטארית אחת ברעותה? נראה שאותה מידת אטימות ו[illegible] דרושה למשטרים בשתי המדינות: האחד — כדי למנוע הגירה מהמדינה, והשני — כדי למנוע מאזרחיה בכוח את חופש הבחירה ולהכריחם להגר אליה. האם ישראל זקוקה לעולים שהובאו לכאן בכוח או בעורמה?

חזקיה לאוטב
בת־ים

המצלמה שנתביישה

לו אני מצלמת "מבט שני" על הפילהרמונית במישדר "ניגון זר" — הייתי מבינה את עדשתי כמצלמה שנכלמה: מדוע, בעצם לא הביאה הטלוויזיה את דבר המוסיקה, המוסיקה עצמה, אל הנוער ואל עיירות הפיתוח? הרי לה העדיפות, לה המיקרופון, לה האנטנה להפצה, לה החוק, לה המונופול ולה גם האגרה!

אוי לה על קוצר צילומיה. להבא, לפני שתצלם התזמורת שנתביישה, מוטב שתציץ הטלוויזיה בראי ה"קאמרה אובסקורה" שלה: במיקוד שונה, אולי תראה מצלמה שנתביישה.

ברוך אסקרוב
תל אביב

ישראכרט, ידידי המכובד ביותר

ידידי לקניות

ישראכרט, הוא כרטיס האשראי המכובד ביותר בבתי עסק בכל רחבי הארץ: בכל חנויות רשת השקם, בסופרמרקטים של קואופ' דן־השרון, בקואופ' ירושלים, בסניפי הצרכן בחיפה חבולון בצפון הארץ, בקואופ' רעננה, בקואופ' הרצליה, רמת־השרון וביוקנעם, בכל סניפי השופרסל וההיפרכל, בכל רשת חנויות היפרשוק תנובה, ברשת המשביר לצרכן, בכלבו שלום, במרכזי הקניות ובלמעלה מ־20,000 בתי עסק מובחרים בארץ.

"אשראי גמיש" לקניות בתשלומים

עכשיו אפשר לערוך קניות עם ישראכרט בשיטת התשלומים החדשה: "אשראי גמיש". אני רוכש מוצרים ומשלם בתשלומים חודשיים ולא בבת אחת.
כיצד? חשבוני מחוייב אחת לחודש בסכום השווה ל־5% מיתרת האשראי שנוצלה (לא פחות מ־100 ש"ח). את יתרת החוב, או חלק ממנה, אני יכול לפרוע בכל יום בחודש. את סכום הפרעון החודשי אני יכול לשנות לפי צרכי. כל מה שצריך לעשות הוא לגשת לסניף הבנק, לחתום על טופס "אשראי גמיש" ולקבל מפקיד הבנק את מסגרת האשראי שאושר.

כאיש עסקים, עומד לרשותי EUROCARD עסקי, המאפשר לי לנצל את מלוא הקצבת המט"ח (בנוסף להקצבה הרגילה) ודואג לפיקוח מדוייק על ההוצאות.

ידידי המעודכן

ידידי מעדכן אותי וחוסך לי זמן. בכל עת אני יכול לקבל בכל אחד ממכשירי ה"עדכן" בסניפי בנק הפועלים את מצב חשבוני בישראכרט, בלחיצת כפתור אני מקבל את העתק הודעת חיוב החשבון שנשלחה אלי ובלחיצה נוספת אני מקבל את פרוט שוברי החשבון שהצטברו עד כה ושבהם אחוייב ב־2 לחודש הבא.

ידידי במתנה

לישראכרט ידידי גם מתנות: תוי קניה לחגים המאפשרים לקנות בלמעלה מ־1,000 בתי עסק בכל רחבי הארץ.

"סונול" או "דלק" ברחבי הארץ או באמצעות כרטיס דלקית המתופעל ע"י ביילסול.

היום אני משוכנע יותר מתמיד כי ישראכרט הוא כרטיס האשראי המתאים לי. ישראכרט של שנת 1987 מחדש את פניו, יותר אפשרויות קניה, יותר חידושים, יותר שירותים ויותר נוחיות.
חבר אמיתי - ישראכרט ידידי.

שוכנעת ידידי?!

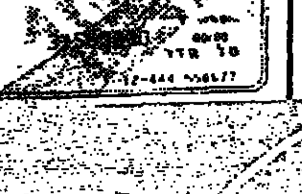

בנוסף, ישראכרט חוסך לי תורים ארוכים כי אני משתמש איתו למשיכת מזומנים, להפקדת שיקים לתשלום חשבונות ועוד.
ישראכרט מאפשר לי גם לרכוש מוצרים ושירותים באמצעות הטלפון או בדואר וכך חוסך לי זמן וטירחה.

ידידי הצעיר

ישראכרט הוא ידיד הדור הצעיר: לכן הוא מעניק לגילאי 16־18 חברי "מועדון הפסים" בבנק הפועלים כרטיס מיוחד "ישראכרט צעיר" המאפשר קניות באלפי בתי עסק בישראל, חכות משיכת מזומנים בבנקקט.

EUROCARD ידידי לחו"ל

כשאני נוסע לחו"ל, ידידי פורש לי שטיח אדום... כל מחזיקי EUROCARD-MASTERCARD זכאים לשרות "השטיח האדום" בנתב"ג עד עלותם למטוס, תמורת סכום של 18 ש"ח בלבד.
ובחו"ל...
אני קונה מוצרים ומושך מזומנים עם כרטיס EUROCARD המכובד בלמעלה מ־4 מליון בתי עסק, בתי מלון, מסעדות ועוד, בכל רחבי העולם. באפשרותי לקבל כרטיס EUROCARD לחודש, לארבעה חודשים ולשנה.

ידידי לדרך כרטיס תידלוק לחברות ולתאגידים

ישראכרט מסייע לתאגידים לתדלק רכביהם עם כרטיס תדלוק מיוחד באמצעותו ניתן לרכוש דלק בתחנות

ידידי לשנתיים ברציפות

מעכשיו כרטיס ישראכרט לשנתיים ברציפות - כך נחסכת ממני טירחה, ובבוא הזמן אני מחדש אותו לשנתיים נוספות.